

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΚΡΕΣ ΑΠΟΡΡΙΠΤΟ

ΔΕΛΤΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΘΕΜΑ : Κινήσεις γύρω από τις Ε.Δ.

Σύμφωνα με πληροφορίες υψηλής αξιοπιστίας :

1. α. Το περιοδικό "ΑΝΤΙ" πρόκειται σύντομα να ιδρύσει ένα ραδιοσταθμό με την ονομασία "17 ΔΕΚΕΜΒΡΗ".

β. Για το σκοπό αυτό ένας από τους υπεύθυνους του "ΑΝΤΙ" εκτέλεσε διαπραγματεύσεις να συναντήσει κάποιον από τα στελέχη της "ΕΠΙ- ΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΤΡΑΤΟ", ζήτησε απήν 1-11-83 από τον [redacted]

[redacted] να διατάξει τον [redacted] και να κανονίσει μια συνάντησή του γύρω στην 17.30 ώρα (15-11-83) στα γραφεία του "ΑΝΤΙ" και να συζητήσουν σχετικά με την εκδομή για το Στρατό.

2. Εκδότης του "ΑΝΤΙ" είναι ο Π. ΠΟΥΤΕΛΗΣ μαζί με τον Γεωργίου (Δελνοκράτους 131) με τον οποίο συνδέεται η σχέση :

α. Εκδόθηκε (1981) το Βολγαδικό ρεβέζα στην Αθήνα.

β. Ενδόχρηστο (1979) ο κ. Πουτέλης από την Γερμανία της Κορ- βασ στην Αθήνα για την έκδοση του "ΑΝΤΙ".

3. Μέλος του "Η ΑΓΑΠΗ Ο" (ΚΚΕ/ΕΡ) πληροφορήσε την [redacted] η οποία αρμόζει να κριθεί στο Αρμενικό Λαϊκό Επαναστατικό Κίνημα (Α.Ε.Κ.) με βάση :

α. Το στέλεχος του "Α.Ε.Κ." [redacted] την ειδοποίησε ότι την 4-12-1983 η "Π.Ε.Ν." (Παναγιώτη Πανελλήνια Ένωσι- ση Ναυτικών) πρόκειται να κάνει εκδήλωση "για τους στρατιώτες".

β. Αν θέλουν οι εμπλεκόμενοι στο Αρμενικό Λαϊκό Επανα- στατικό Κίνημα μπορούν να συμμετάσχουν στην εκδήλωση.-

Αρχ. 50

1984

Παράσκει 20 Ιανουαρίου 1984

Περίοδος Β', τεύχος 253, Παρασκευή 253

*ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΠΟΥ ΘΑ
ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΑΙΣΘΗΣΗ
ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΜΕ ΠΛΗΘΟΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ*

**ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΣΕ ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ» Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ**

ΒΑΣΟΥ ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ

*ΘΑ ΧΑΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ;
Η ΣΥΡΡΙΚΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ: ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

«Την κρίσιμη αυτή στιγμή για τον Ελληνισμό της Κύπρου, θεωρώ πραγματικά χρήσιμη τη δημοσίευση της εργασίας αυτής, που αναλύει τις φάσεις του Κυπριακού στη νεότερη ιστορία. Και ιδιαίτερα γιατί την έγραψε δημοσιολόγος που έχει μελετήσει συστηματικά και πολλά χρόνια τις πολύπλευρες πτυχές του όλου προβλήματος».

ΑΝΔΡΕΑΣ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

*ΕΠΙΣΗΣ ΣΕ ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΤΟ ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ*

ΜΑΡΙΟΥ ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΥ

*ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ*

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ» Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ
ΣΟΛΩΝΟΣ 94, ΤΗΛ. 36.10.589 36.00.398**

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713—72.32.819

Περίοδος Β' • Χρόνος 10ος • Τεύχος 253

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ρεπόρτερ Σοσιαλισμός και Μυστικές Υπηρεσίες ΚΥΠ: η πασοκική έκδοση της αστυνό- μευσης	12
Ρεπόρτερ 1-2 Δυο τα κανάλια. Ένας ο Πεπονής Στέλιος Κούλογλου Αποστολή στην Τουρκία: Ελληνοτουρ- κικές σχέσεις. Όσπου να περάσεις το γιοφύρι, λέγε την αρκούδα μπάρμπα — Απ. Αποστολόπουλος Η αγορά του αιώνα: Ισχύς για μια δεκαε- τία	14 20 23
Σπ. Λιναρδάτος Πολωτικές τάσεις και ευρωεκλογές — Άκης Κοσώνας Αγνοώντας τον «Γκοντό» σχεδιάζει το μέλλον της ΝΔ ο Ευ. Αβέρωφ — Άλκης Τζαφέρης Διαγραφές: ένα έργο σ' επανάληψη — Βασίλης Ξυδιάς ΠΑΣΟΚ: Το Συνέδριο του Προέδρου — Γιάννης Τούντας Απεργία μήτηρ πάσης υγείας — Βασίλης Κρίκης Μια ανώτατη παιδεία πολύ... μα πολύ βασική. Πανεπιστήμια λειτουργούν στις Αμερικανικές βάσεις — Ρούλα Ελευθερίου	24 26 27 28 30 31
Οι αγωνιστές της Δημοκρατίας ως «φτωχοί συγγενείς» — Χρήστος Βακαλόπουλος Πριν το χάραμα μονάχος — Γιώργος Κοντογιάννης Τα τραγούδια του θα ζουν αλλά ο Τσι- τσάνης πέθανε — Μιχάλης Χαραλαμπίδης Ειρηνισμός και Τριτοκοσμισμός — Χριστίνα Ντουνιά «... και θα 'μαι πεθαμένος εγώ» — Ντίνος Ηλιόπουλος Όταν η μυθιστορία διαστρέφει την ιστο- ρία — Πέτρος Θέμελης Ο άνθρωπος των Πετραλώνων	32 34 35 38 42 44 47

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Αντήνωρ ΠΑΣΟΚ: Μπερλίνγκουερ και χουντικά εκτοπλάσματα	4
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	6
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Γ. Ιωάννου	9
ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΕΣ	16
ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ	19
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	40
ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ	46
ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ	48
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	50
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	51

ΠΡΟΣ ΚΑΘΕ ΑΠΟΔΕΚΤΗ...

ΣΤΙΣ ΕΠΟΜΕΝΕΣ σελίδες αναφέρονται τα καθέκαστα για το κατάπτυστο έγγραφο που συνέταξαν οι πράκτορες της ΚΥΠ. Δεν αισθάνομαι φυσικά καμιά υποχρέωση να εξηγήσω σε οποιονδήποτε, πράκτορα ή μη, τη συμπεριφορά, τη δράση μου και την προσωπική μου ιστορία.

ΑΝ ΟΜΩΣ το να ασχολούνται μαζί σου οι πράκτορες της ΚΥΠ επί Χούντας ή Δεξιάς ήταν σε τελευταία ανάλυση και τίτλος τιμής, το να ασχολούνται μαζί σου οι πράκτορες της σοσιαλιστικής κυβέρνησης είναι αίτιο βαθύτατης ανησυχίας, όχι μόνο για όσα γελοία γράφονται, αλλά κυρίως γιατί ακόμα επιτρέπεται η παραβίαση των πιο βασικών, θεμελιωδών δημοκρατικών ελευθεριών και δικαιωμάτων.

ΓΙΑΤΙ, αντίθετα απ' ό,τι ίσως φρονεί η κυβέρνηση, ότι δηλαδή εφόσον τώρα αυτά συμβαίνουν για «δική μας» εξυπηρέτηση, όλα έχουν καλώς, όσα συμβαίνουν αποδείχνουν ότι πολλά πράγματα δεν πάνε καθόλου καλά.

ΓΙΑΤΙ καμιά κυβέρνηση δεν μπορεί να διαφοροποιήσει τον εαυτό της και το έργο της από τα μέσα, τα οποία χρησιμοποιεί για να υλοποιήσει τους στόχους της. Και αν μια κυβέρνηση όχι απλώς επιτρέπει αλλά και εμπνέει και βασίζεται στις εισηγήσεις των μυστικών υπηρεσιών, ήδη έχει παρεκκλίνει από τις βασικές λειτουργίες του δημοκρατικού πολιτεύματος και περιφρονεί έμπρακτα τις αρχές, όπως της λαϊκής κυριαρχίας, στις οποίες υποτίθεται ότι στηρίζεται.

ΚΑΙ ΣΤΗΝ περίπτωση μας, η επιβάρυνση της κυβέρνησης είναι διπλή: αφενός γιατί επέτρεψε την εξακολουθητική και συστηματική κατασυκοφάντηση πολιτών από τις υπηρεσίες της, αφετέρου γιατί όταν δημοσιοποιήθηκαν τα κατορθώματα των υπηρεσιών δεν τα αποδοκίμασε δημόσια.

ΓΙΑΤΙ ΟΤΑΝ οι κατά τα άλλα λαλίστατοι κυβερνητικοί εκπρόσωποι δεν προστατεύουν έναν οποιονδήποτε πολίτη από τη συκοφαντία του «πράκτορα» που του προσάπτουν οι υπηρεσίες τους, σημαίνει πρακτικά πως νομιμοποιούν το έργο των δικών τους πρακτόρων, άρα και τους χαρακτηρισμούς τους.

ΕΧΕΙ άραγε συνειδητοποιήσει το ΠΑΣΟΚ, πόσο δυναμιτίζει τον ίδιο τον εαυτό του, όταν νομιμοποιεί αυτές τις πρακτικές; Έχει άραγε συλλογιστεί κάποιος υπεύθυνος, τι θα σημαίνει αν στις επόμενες εκλογές επανέλθει μια δεξιά, που θα χρησιμοποιεί τους «σοσιαλιστικούς» φακέλους; Σκέφτηκε ποτέ κανείς τι θα σημαίνει η φράση: «Δεν το λέμε εμείς, το ΠΑΣΟΚ σε είχε χαρακτηρίσει έτσι»;

Η ΥΠΟΓΡΑΦΗ αυτού του κειμένου γίνεται από έναν πολίτη. Αλλά αφορά σε ένα θέμα που υπερβαίνει κατά πολύ την ατομική του περίπτωση.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ πρέπει να τοποθετηθεί απέναντι στα έγγραφά της και τα έργα της. Υπεύθυνα, με ευθύτητα και πολιτική ευαισθησία και προβλεπτικότητα.

ΓΙΑΤΙ ή κυβερνά, οπότε είναι υπεύθυνη, ή πρέπει να ξανατεθεί το ερώτημα: «ποιος κυβερνά αυτόν τον τόπο».

ΚΑΙ ΕΛΠΙΖΟΥΜΕ την απάντηση να μην την έχει μόνον η ΚΥΠ...

Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

Υ.Γ.

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ στις συνήθειες του υπογράφοντος το σημείωμα αυτό, η επώνυμη αναφορά. Ούτε στις σπάνιες φορές που τυχαίνει να συντάσσει αυτό το σχόλιο— ούτε και σε άλλες περιπτώσεις. Και αν συμβαίνει σήμερα να υπογράφει το σημείωμα της στήλης, δεν το κάνει γιατί θεωρεί ότι έχει μια ιδιαίτερη βαρύτητα ή σημασία η υπογραφή του. Ασκεί απλώς ένα στοιχειώδες δικαίωμα, όπως ο κάθε πολίτης αυτής της χώρας των 9.500.000 εκατομμυρίων κατοίκων στους οποίους αντιστοιχούν 35.000.000 φάκελοι ποικιλώνυμων μυστικών υπηρεσιών.

ΠΑΣΟΚ-Μπερλινγκουέρ και χουντικά εκτοπλάσματα

ΕΥΡΥΤΑΤΟ ήταν το φάσμα των θεμάτων που πρόβαλε ο ημερήσιος Τύπος, στο δεκαπενθήμερο που κύλησε: Από την ανασύνταξη των χουντικών, μέχρι την επίσκεψη Μπερλινγκουέρ στην Αθήνα, και από τη συνδιάσκεψη νεολαίας του ΠΑΣΟΚ, μέχρι τις «προτάσεις Πεπονή» ή το «πολιτιστικό μανιφέστο Παπανδρέου» (έτσι το αποκάλεσαν) ή τις θέσεις ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ και ΚΚΕ εσωτερικού, πάνω στο θέμα της συνεργασίας των προοδευτικών δυνάμεων. Πλούσια η συγκομιδή!

ΤΑ ΕΚΤΟΠΛΑΣΜΑΤΑ του χουντισμού έκριναν πως «ήλθε η ώρα» για να δώσουν ξανά το παρόν τους: Με την μετατροπή της ΕΠΕΝ σε «πολιτικό κόμμα» και με ένα μαγνητοφωνημένο «μηνύμα» του αρχισυνωμότη Γ. Παπαδόπουλου, μέσα από τα σίδερα του Κορυδαλλού. Πώς βγήκε το «μηνύμα» αυτό; Ποιοι μηχανισμοί δούλεψαν για να «αναμεταδοθεί» από ένα πλήθος πειρατικών ραδιοσταθμών; Τι έγιναν τα περίφημα ραδιογωνιόμετρα του υπουργείου Συγκοινωνιών; Και ποια αξία μπορούν να έχουν οι διαβεβαιώσεις του υπουργείου Δικαιοσύνης ότι οι κανόνες του σωφρονιστικού κώδικα τηρούνται πιστά «για όλους τους κρατούμενους, χωρίς εξαίρεση»; Αλλά πολύ πέρα από την αστυνομική πλευρά, το θέμα έχει, οπωσδήποτε, την πολιτική του διάσταση. Την προσδιόρισε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Δημ. Μαρούδας, όταν δήλωσε ότι η κυβέρνηση θα είναι αμείλικτη, απέναντι σε «οποιονδήποτε κινηθεί εκτός των συνταγματικών πλαισίων». Την ενετόπισε —από τη δική της σκοπιά— η προκατακλυσμιαία «Εστία», όταν έγραψε ότι «η απόφασις του κ. Γ. Παπαδόπουλου να ηγηθεί πολιτικού κόμματος, κατά την παρούσαν χρονικήν περίοδον, είναι εκ τούτου και χρονονόμος» (προφανώς γιατί η ΕΠΕΝ θ' ανταγωνισθεί τον «δοτό» κ. Σπ. Μαρκεζίνη...). Τέλος από το σκηνικό δεν μπορούσε ν' απουσιάσει ο κ. Ευ. Αβέρωφ. Φυσικά, κατέγραψε —δίκην προλόγου...— το «θράσος των εγκλημάτων του Κορυδαλλού», οι οποίοι νόμισαν ότι «μπορούν να επικρίνουν τη Νέα Δημοκρατία». Η ουσία όμως βρισκόταν στην τελευταία παράγραφο των δηλώσεών του: «Η Νέα Δημοκρατία —είπε— καταδικάζει τόσο την ακροδεξιά, όσο και την ακροαριστερά».

Η ΑΠΟΨΗ ΑΥΤΗ, αν και καθόλου πρωτότυπη, ήταν αρκετή, ωστόσο, για να τροφοδοτήσει τα οκτάστηλα του «καλού» δεξιού Τύπου. Η συλλογιστική ήταν πολύ απλή: Εφόσον η «Νέα Δημοκρατία» καταδικάζει και τους «μεν» (τους χουντικούς) και τους «δε» (τους κομμουνιστές), και εφ' όσον το ΠΑΣΟΚ συνεργάζεται με τους «δε» και η κίνηση των χουντικών στρέφεται κατά της Ν. Δημοκρατίας (από την οποία ελπίζουν ν' αποσπάσουν ψήφους), έπεται ότι: «Το ΠΑΣΟΚ φλερτάρει το ΚΚΕ-Απριλιανούς» (Μεσημβρινή) ή «Το ΠΑΣΟΚ σιγοντάρει την κίνηση Παπαδοπούλου» (Βραδυνή) ή —γιατί όχι;— «Το ΠΑΣΟΚ στον κόλπο της μαγνητοταινίας»!

ΕΠΙΜΥΘΙΟ: Ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας μπορεί να λέει και να ισχυρίζεται ό,τι θέλει... Το πρόβλημα βρίσκεται αλλού: Στο πώς η δημοκρατία θα προστατέψει τον εαυτό της. Στο πώς, λαός, πολιτεία, κόμματα, θα φράξουν το δρόμο στην επέλαση του νεοφασισμού. Στο πώς θα διατηρήσουμε ζωντανή τη μνήμη της επτάχρονης τυραννίας, όποιος και αν είναι ο βαθμός αντιπαλότητας, σήμερα, μεταξύ Νέας Δημοκρατίας-ΠΑΣΟΚ-ΚΚΕ-ΚΚΕ εσωτερικού-ΚΟΔΗΣΟ-ΕΔΗΚ, κ.ά.

Η ΕΠΕΛΑΣΗ των χουντικών συνέπεσε με την επίσκεψη του Ιταλού κομμουνιστή ηγέτη Ενρίκο Μπερλινγκουέρ. Ήταν μια καθαρή επίσκεψη, με καθαρούς στόχους: Την αποκλιμάκωση της σημερινής έντασης, το σταμάτημα της κούρσας των εξο-

πλισμών, την ύφεση, την ειρήνη. Οι Αμερικάνοι, να παγώσουν τα «σιλό» των «Πέρσινγκ» και Κρουζ που εγκατέστησαν στην Ευρώπη. Και οι Σοβιετικοί, όχι μόνο να εγκαταλείψουν την ιδέα των «αντιμετρών» (με την εγκατάσταση νέων πυραύλων στη Λαοκρατική Γερμανία και την Τσεχοσλοβακία), αλλά και να επαναφέρουν το μορατόριουμ για τους SS-20. Ήταν μια σαφής τοποθέτηση, πέραν από τη γνωστή μυθολογία περί «καλών» και «κακών» πυραύλων... Όσο για τη συνομιλία του με τον Έλληνα πρωθυπουργό, ήταν μια «μακρά και θερμή συνομιλία», με βασικό περιεχόμενο την ανάληψη σειράς πρωτοβουλιών, στο όνομα της ειρήνης.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ παραμονή του στην Αθήνα, ο Ε. Μπερλινγκουέρ έκρινε πως δεν έπρεπε να κάνει διακρίσεις ανάμεσα στο ΚΚΕ και το ΚΚΕ εσωτερικού, «μια και διατηρούμε —και επιθυμούμε να διατηρήσουμε και στο μέλλον— κανονικές σχέσεις και με τα δύο κόμματα». Επισκέφτηκε, έτσι, τα γραφεία και των δύο ΚΚΕ και είχε ουσιαστικές συνομιλίες με τις ηγεσίες και των δύο κομμάτων. Φυσικά το «κλίμα» των συναντήσεων, διέφερε ελαφρώς (ή και «αισθητά» —όπως επιμένουν άλλοι). Ο «ΡΙζοσπάστης» λ.χ., έκρινε πως η καλύτερη υποδοχή στον «σύντροφο Μπερλινγκουέρ» θα ήταν αν, την ημέρα, ακριβώς, της άφιξής του στην Αθήνα, δημοσίευε κάποιο εμπειριστατωμένο άρθρο, όπου, με αφορμή την κρίση στο ΚΚ Ισπανίας (ΠΡΟΣΟΧΗ: ΚΚ Ισπανίας, και όχι Ιταλίας...), θα περνούσε γενεές δεκατέσσερις στον ευρωκομμουνισμό, που δεν κάνει τίποτε άλλο παρά «να βάζει στην ίδια μοίρα τη Σοβιετική Ένωση με την Αμερική, προσφέροντας μια πολύ καλή υπηρεσία στον ιμπεριαλισμό». Το άρθρο, φυσικά, δημοσιεύτηκε μετά πολλών τιμών και τα μέλη και στελέχη του κόμματος, αντιλήφθηκαν πού οφείλεται η «φθορά και αποσύνθεση» του ΚΚ... Ισπανίας, λόγω «ευρωκομμουνισμού». Η «Αυγή», αντίθετα, επιφύλαξε όλα τα οκτάστηλά της στον Ενρίκο Μπερλινγκουέρ —«γενικό γραμματέα του μεγαλύτερου κομμουνιστικού κόμματος της Δυτικής Ευρώπης και ηγετική φυσιογνωμία του ευρωκομμουνισμού»— ευτυχής και για την επίσκεψή, και για τη συνάντησή Μπερλινγκουέρ-Μπανιά.

«ΑΜΦΙΣΒΗΤΕΙΣΤΕ ΜΑΣ»! Με αυτόν τον τίτλο, που κάλυπτε δυο ολόκληρες σελίδες, η «Ελευθεροτυπία» στέγασε την ομιλία του πρωθυπουργού κ. Α. Παπανδρέου, στο γεύμα που οργάνωσε η υπουργός Πολιτισμού Μελίνα Μερκούρη, έχοντας για συνδαιτημόνες συγγραφείς, καλλιτέχνες, ανθρώπους των γραμμάτων και του πολιτισμού. Η ομιλία —έγραψε η «Ε»— «ήταν ένα θαρραλέο μανιφέστο υπέρ της πνευματικής ελευθερίας, της ελεύθερης κριτικής και της αμφισβήτησης», μια και ο ίδιος ο πρωθυπουργός, σε μια αποστροφή του λόγου του, δεν δίστασε να ενταχθεί στη σχολή της αμφισβήτησης: «Να αμφισβητείτε τα πάντα» —είπε. «Να αμφισβητείτε και μας». Πού αρχίζει, όμως, και πού τελειώνει η αμφισβήτηση; Αρχίζει, ίσως, από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας που προσφέρουν στον λαό —το είπε ο ίδιος ο πρωθυπουργός...— «υποκουλτούρα κίβδηλη, παρασιτική, κακόγουστη, τυποποιημένη»... Και αφού η ραδιοφωνία και η τηλεόραση βρίσκονται σ' ένα τέτοιο χαμηλό παρανομαστή, αφού —μέχρι σήμερα— η κυβερνητική παρέμβαση «δεν ήταν επαρκής για την αναίρεση αυτής της πραγματικότητας», συνάγεται ότι ορθά ενήργησε η κυβέρνηση, τοποθετώντας έναν ειδικό υπουργό (τον Σ. Πεπονή), για ν' «ανυψώσει» —και όχι για να «λογοκρίνει» και να «ελέγχει», όπως ισχυρίζονται κάποιοι κακεντρεχείς... την ραδιοφωνία και την τηλεόραση. Και ο «ενιαίος φορέας», για τον οποίο τόσο επαιρόταν ο άλλοτε «πρώτος τη τάξη», υπουργός Προεδρίας Μ.

Η χουντική πρόκληση

Η ΕΠΕΝ (Εθνική Πολιτική Ένωση) ιδρύθηκε και επιχειρεί να μπει στην καθημερινότητά μας. Η ανοχή της Δημοκρατίας επέτρεψε σ' εκείνους που τη φυλάκισαν για επτά χρόνια, να υπάρξουν, ν' αλλάξουν προσωπεία και ιδιότητες και να δημιουργήσουν κόμμα. Εκείνοι που διέλυσαν τα κόμματα, σαν άχρηστα και διεφθαρμένα, πολύ απλά, σήμερα έχουν κόμμα και εκφράζονται μέσα απ' αυτό. Αρχηγός της ΕΠΕΝ ο παρανοϊκός δικτάτορας Γ. Παπαδόπουλος στον οποίο φαίνεται πως επιτρέπεται όχι μόνο να εκφωνεί λόγους αλλά και να επεξεργάζεται «πολιτικά» προγράμματα για την πορεία του τόπου.

Η καθημερινότητά μας από το 1967 μέχρι το 1973 καθορίστηκε από τον τρόπο διακυβέρνησης της Ελλάδας που δεν ήταν άλλος από την άνθιση των κέντρων στήριξης της δικτατορίας: ΕΑΤ-ΕΣΑ, Μπογιάτι, ΚΕΣΑ, Γιάρος, Μπουμπουλινάς. Τι άλλο μπορεί να υποσχεθεί σήμερα ο μεγαλειωδώς παραληρών συνταγματάρχης.

Σ' όλο τον κόσμο λειτουργούν ακροδεξιά κόμματα. Αυτή η λογική μπορεί να κυριαρχεί στο αστικοδημοκρατικό μας πολιτεύμα και να νομιμοποιεί τυπικά την ύπαρξη της ΕΠΕΝ. Η ουσιαστική όμως «νομιμοποίησή» της θα πρέπει να αναζητηθεί σε όλη την μεταπολιτευτική περίοδο από το 1974 μέχρι σήμερα, καθώς η κάθαρση, ο καταλογισμός ευθυνών, το άνοιγμα του φακέλου της Κύπρου παραμένουν ανοικτοί λογαριασμοί.

Όσο η εκκαθάριση αυτών των λογαριασμών αναβάλλεται «επ' αόριστον», η Δημοκρατία δεν μπορεί παρά να ανέχεται τις οποιεσδήποτε ΕΠΕΝ, περιοριζόμενη στην επαγρύπνηση και την περιφρούρησή της από τις δύσκολα αποκρυπτογραφόμενες προθέσεις τους.

ΦΩΤΙΑ ΣΤΗΝ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ

Τα γεγονότα στη Σχολή Πυροσβεστών —πρωτόγνωρα βέβαια για τις ελληνικές συνθήκες και τον ανύπαρκτο συνδικαλισμό στα Σώματα Ασφαλείας— έχουν να κάνουν κυρίως με το υπό διαμόρφωση σχέδιο νόμου για την ενοποίηση των Σωμάτων Ασφαλείας. Ορισμένα «κεκτημένα» τόσο στο Πυροσβεστικό Σώμα, όσο και στην Αστυνομία και τη Χωροφυλακή, από όσα δημοσιεύτηκαν στον Τύπο, φαίνεται να θίγονται με το νέο νομοσχέδιο. Όσα δημοσιεύτηκαν όμως προκαλούν και ορισμένα ερωτηματικά, πέρα από την τάση στρατιωτικοποίησης που φαίνεται να αποτελεί την κυρίαρχη αντίληψη της λειτουργίας του νέου ενοποιημένου Σώματος. Οι αντιδράσεις έτσι στη Σχολή Πυροσβεστών θέτουν, με θεαματικό ίσως τρόπο, βασικά προβλήματα που αφορούν την μεταρρύθμιση για την Αστυνομία που ετοιμάζει το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Προβλήματα τα οποία δεν έχουν να κάνουν μόνο

με την ανάγκη ότι δεν μπορεί η Αστυνομία «να μείνει στο 1833 ή το 1920» όπως δήλωσε ο υπουργός κ. Γ. Σκουλαρίκης, αλλά με το σύνολο της πολιτικής και των κατευθύνσεων που η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ διαμορφώνει για τα Σώματα Ασφαλείας και των σχέσεών τους με τους πολίτες και την κοινωνία.

Σύμφωνα με τις πρώτες ενδείξεις για τα γεγονότα στη Σχολή Πυροσβεστών δυο κυρίως στοιχεία μπορούμε να επισημάνουμε. Πρώτο την έκφραση μιας ιδιόμορφης συντεχνιακού χαρακτήρα υπεράσπισης των συνεπειών, σε ό,τι αφορά την εξέλιξη των Αξιωματικών, της αυτονομίας της Πυροσβεστικής, μιας και θίγονται άμεσα από το σχέδιο νόμου. Δεύτερο την εκμετάλλευση από μερίδα Αξιωματικών και ενδεχόμενα όχι μόνο της Πυροσβεστικής, του όλου κλίματος που διαμορφώθηκε με την απόφαση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης να προχωρήσει στην ενοποίηση. Στηριγμένοι στο γεγονός ότι μειώνονται αισθητά κάποια προνόμια ή ότι πρόκειται να μειωθούν στήριξαν τόσο μια έκφραση πολιτικής διαμαρτυρίας προς την κυβέρνηση, όσο και δημοσιοποίησαν τη θέση τους ότι επιθυμούν να μη θιγούν τα όσα κεκτημένα έχουν μέχρι σήμερα. Η μεγάλη μερίδα συνεπώς των μαθητών της Σχολής Πυροσβεστών δε έκανε τίποτε άλλο παρά να δημοσιοποιήσει και να εκφράσει αυτές τις αντιδράσεις, απόψεις και αντιθέσεις που υπάρχουν στα Σώματα Ασφαλείας για το σχέδιο νόμου. Ένα μέρος απ' αυτούς χρησιμοποιήθηκε για να εκφράσει αυτές και πιθανές άλλες αντιδράσεις και ορισμένοι —οι λιγότεροι— έβλεπαν ότι μέσα από αυτό το δρόμο μπορούν να θέσουν προβλήματα εκδημοκρατισμού και άλλων κατευθύνσεων για τη λειτουργία της Πυροσβεστικής όπως π.χ., να ενταχθεί στους Δήμους, να είναι τριετής η φοίτηση, να παραμείνει πολιτικό σώμα με αυτοτέλεια και να γίνει ταυτόχρονα εκσυγχρονισμός και αναδιάρθρωση.

Τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η κυβέρνηση δεν είναι γνωστά. Αυτό πάντως που πρέπει να τονισθεί είναι ότι ο εκσυγχρονισμός της Αστυνομίας δεν σημαίνει αναγκαστικά και εκδημοκρατισμό των Σωμάτων Ασφαλείας ή εγκαθίδρυση νέων σχέσεων Αστυνομίας και πολιτών, Αστυνομίας και κοινωνίας. Και σ' αυτό θα κριθεί κυρίως η μεταρρύθμιση που προετοιμάζει το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

ΝΕΟΛΑΙΑ-ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ: ΣΗΜΕΙΩΣΑΤΕ ΔΥΟ

Δεν γνωρίζουμε ακόμα αναλυτικά τις εισηγήσεις αλλά και τις τελικές αποφάσεις της Β' Πανελληνίας Σύσκεψης της Νεολαίας. Ο «κλειστός» χαρακτήρας της σύσκεψης και τα μάλλον κουτσομπολίστικα ρεπορτάζ για την ποσότητα χειροκροτημάτων προς την ηγεσία δεν επιτρέπουν προς το παρόν πάρα πολύ γενικές εκτιμήσεις των εργασιών.

Απ' όσα όμως δημοσιεύτηκαν για το περιεχόμενο της σύσκεψης προκύπτει πως η νεολαία ΠΑΣΟΚ έχασε μια ευκαιρία και δημιούργησε ένα αρνητικό πρόκριμα. Η ευκαιρία ήταν να αρθρώσει ένα αυτόνομο λόγο, μιας σοσιαλιστικής νεολαίας, που να μην το κόμμα της κυβερνά, αλλά που οι επιλογές της βρίσκονται όχι στη δεσμευτική στήριξη της κυβερνητικής πολιτικής αλλά στην ανάπτυξη μιας στρατηγικής που θα συντάσσει κοινωνικές δυνάμεις στην κατεύθυνση ευρύτερων στόχων της κοινωνικής αλλαγής.

Απ' ό,τι όμως φάνηκε στα μείζονα θέματα που αντιμετωπίζει η χώρα, δεν υπήρξαν καν επεξεργασίες, και τα ζητήματα καλύφθηκαν από τις εισηγήσεις του Εκτελεστικού Γραφείου. Στα θέματα νεολαίας ειδικότερα, αυτό που προκύπτει στον κορμό της συνέλευσης, είναι πως η νεολαία ΠΑΣΟΚ εγκολπώθηκε ως πολιτική της τις επεξεργασίες του Υφυπουργείου Νέας Γενιάς. Έτσι όμως, όσο «αριστερό» κι αν υποθέσουμε ότι είναι το Υφυπουργείο Νέας Γενιάς η νεολαία ΠΑΣΟΚ γίνεται αναγκαστικά δίαυλος μεταφοράς μιας κρατικής —κυβερνητικής πολιτικής, που την υποχρεώνει σε αντίστοιχες προσαρμογές.

Αυτή η κεντρική επιλογή, όσο κι αν δεν φαίνεται από πρώτη ματιά, αποτελεί ένα καίριο αρνητικό πρόκριμα για το ίδιο το Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ. Γιατί αν το κεντρικό ερώτημα του Συνεδρίου θα είναι ένα κόμμα αυτοδύναμο ή ένα κόμμα-ιμάντας της τρέχουσας κυβερνητικής πολιτικής, η νεολαία ΠΑΣΟΚ φάνηκε να

πρέφεται στη δεύτερη επιλογή.

Για να είμαστε πιο σαφείς, ως προς την αναγκαιότητα της αυτοδύναμης παρέμβασης. Στη σωστή θέση της νεολαίας ΠΑΣΟΚ για την ελεύθερη ραδιοφωνία θα υπήρχε εντελώς διαφορετική τοιότητα, αν οι σύνεδροι εγκαθιστούσαν μέσα στην αίθουσα ένα σταθμό «παράνομο» και μετέδιδαν ανοιχτά τις εργασίες τους στην Αθήνα.

Θα υπήρχε πιο έμπρακτη απόδειξη πολιτικής αρχών απ' αυτή; Και θα 'χε ποτέ η νεολαία ΠΑΣΟΚ περισσότερους κοινωνούς της πολιτικής της απ' ό,τι σε ένα τέτοιο διήμερο στα ερτζιανά;

Όπερ έδει δείξει, λοιπόν...

ΠΕΛΕΚΟΣ... ΑΠΕΛΕΚΗΤΟΣ

Στέλεχος της «βίας και νοθείας» του 1961, καταχραστής του Δημοσίου το 1965, καταδικασθείς για απάτη από το Δικαστήριο Αιγαίου, υμνήσας τη χούντα το 1967, ΠΑΣΟΚ μετά την μεταπολίτευση, Πρόεδρος του ΤΣΑΥ (Ταμείο Συντάξεως και Ασφάλισης Υγειονομικών) διορισθείς επί αλλαγής, και από τους υπεύθυνους για τη διαγραφή των 910 της Μυτιλήνης. Πρόκειται φυσικά για το γνωστό μας, κ. Πελέκο για τον οποίο είχαμε γράψει πριν από λίγο καιρό, υπογραμμίζοντας ότι τέτοιοι τύποι δεν έχουν θέση στην σοσιαλιστική... διοίκηση και είναι έτοιμοι να δυσφημίσουν με την πρώτη ευκαιρία, την υπόθεση για την οποία υποτίθεται ότι εργάζεται το ΠΑΣΟΚ.

Φυσικά οι κυβερνητικοί αρμόδιοι και ιδίως ο προϊστάμενός του Υπουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών κ. Βερυβάκης... αγρόν ηγόρασαν. Και όχι μόνο αυτό, αλλά ξαφνικά αποσπούν από το ΤΣΑΥ τον οικονομικό του Διευθυντή κ. Βακαλόπουλο ο οποίος είχε έρθει σε αντίθεση με τον Πελέκο σε πάρα πολλά θέματα οικονομικής φύσης (Για παράδειγμα ο Πελέκος προτείνει μία μέρα στο ΔΣ του ΤΣΑΥ, να μεταφερθούν καταθέσεις του Οργανισμού ύψους 100 εκατ. δραχμών, από την Εθνική Τράπεζα σε μία άλλη της κομπίνας, πρόταση που δεν περνάει χάρις στην αντίδραση του κ. Βακαλόπουλου).

Ο τελευταίος, μόλις μαθαίνει την απόσπασή του, κοινοποιεί προς το ΤΣΑΥ και τον Υπουργό Κοινωνικών Υπηρεσιών, ένα υπόμνημα 10 σημείων, τα οποία σύμφωνα με τον συγγραφέα συχιστούν οικονομικές παραλείψεις ή ατασθαλίες στο ΤΣΑΥ που έχει διαπράξει ο Πελέκος.

Ύστερα και απ' αυτό ο κ. Βερυβάκης διατάζει διοικητική ανάκριση, η οποία ακόμη αναμένεται, ενώ η γενική πεποίθηση στους κύκλους των Υγειονομικών είναι ότι ο Πελέκος θα την ξαναγλυτώσει, παρά τις αντίθετες «υποσχέσεις» που έδωσε ο Υπουργός στα Σωματεία των Υγειονομικών (Γιατροί, φαρμακοποιοί, Οδοντίατροι, Κτηνίατροι κτλ.) οι οποίοι ζήτησαν την αποπομπή τον «εδώ και τώρα».

Εμείς θα περιμένουμε και τα αποτελέσματα της διοικητικής ανάκρισης πριν ασχοληθούμε με το θέμα «Τι δουλειές έχει ένας αντιστασιακός Υπουργός με ένα χουντικό;». Αν όμως ο κ. Βερυβάκης έχει τους λόγους του, οι άλλοι από την κυβέρνηση και το ΠΑΣΟΚ γιατί σιωπούν;

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΓΣΕΕ

Οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη της νέας Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας αποτελούν την πρώτη ουσιαστική αναμέτρηση της νέας ηγεσίας της ΓΣΕΕ με τους εργοδότες. Τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων ωστόσο, αλλά και η πολιτική και συνδικαλιστική τακτική της ηγεσίας της ΓΣΕΕ, για να πετύχει τους στόχους στους οποίους κατέληξε το 22ο συνέδριό της, θα κρίνουν στο αν και κατά πόσο το εργατικό κίνημα κατέκτησε μια νέα ποιότητα. Αν δηλαδή οι εργαζόμενοι και η σημερινή συνδικαλιστική τους ηγεσία μπορούν να δημιουργήσουν προϋποθέσεις και δυνατότητες για να δοθεί και πολιτική μάχη με την εργοδοσία ή απλά θα προβάλλουν «αγωνιστικά» τα αιτήματα και τις προτάσεις του 22ου Συνεδρίου και θα κριθούν τα πάντα από τις διαιτητικές παρεμβάσεις της κυβέρνησης. Γιατί η άρνηση της εργοδοσίας να ικανοποιήσει τα 7 αιτήματα της ΓΣΕΕ ή μέρος τους, αν συνδυαστεί και με τη δημαγωγία της Δεξιάς στο χώρο των εργαζομένων —δημαγωγία που έχει πολλές ομοιότητες με τη στάση της

αντιπολίτευσης όταν η ΝΔ ήταν στην κυβέρνηση— έχει κυρίως τα στοιχεία μιας πολιτικής μάχης, μιας αναμέτρησης δηλαδή στην οποία δεν συμπεριλαμβάνεται μόνο π.χ. η ΑΤΑ ή η χορήγηση επιδομάτων.

• Γεγονός είναι ότι οι Ευρωεκλογές διευκολύνουν τη ΝΔ, στην όλη αντιμετώπιση του θέματος της ΕΓΣΣΕ και της χρησιμοποίησής του, όπως όμως και την κυβέρνηση. Τη ΝΔ γιατί μπορεί να προβάλλει τα «αιτήματα» των εργαζομένων και να αναφερθεί στην κατάσταση της οικονομίας, την κυβέρνηση γιατί μπορεί να αναφερθεί στην «κληρονομιά» της Δεξιάς ανώδυνα, αλλά και να εμφανισθεί ως παράγοντας που λειτουργεί υπέρ των «μη προνομιούχων» και στηρίζει με την πολιτική της τις θέσεις των εργαζομένων. Διευκολύνουν επιπλέον όμως και το ΚΚΕ, γιατί ακριβώς του επιτρέπουν να σταθεροποιήσει τις προσπάθειες του στην εργατική τάξη, αλλά και να κρατά τις αποστάσεις του από το ΠΑΣΟΚ.

Τα παραπάνω δεν σημαίνουν ότι οι μεθοδεύσεις της Εργοδοσίας δεν έχουν πολιτική διάσταση, ούτε υποβάθμιση κινητοποιήσεων που γίνονται ή πρόκειται να γίνουν. Εκείνα αντίθετα που πρέπει να επισημανθούν σήμερα είναι ότι η πολιτική που θα ακολουθήσει η νέα ηγεσία της ΓΣΕΕ θα κρίνει εάν το εργατικό κίνημα θα μπορέσει να ξεπεράσει σκοπιμότητες, να δημιουργήσει προϋποθέσεις για πολιτικοποίηση των αιτημάτων του και να αναπτύξει νέες σχέσεις και εσωτερική λειτουργικότητα τέτοια που να το καθιστά δύναμη κοινωνικής αλλαγής και όχι ομάδα πίεσης στην κυβέρνηση.

Οι διαπραγματεύσεις για τη νέα ΕΓΣΣΕ και οι πολιτικές συνθήκες μέσα στις οποίες γίνονται αποτελούν απ' αυτή την άποψη μια πρώτη δοκιμασία της ηγεσίας της ΓΣΕΕ, αλλά και μια δοκιμασία της συνδικαλιστικής πρακτικής και των μεθοδεύσεων που ακολουθήθηκαν από τις δημοκρατικές συνδικαλιστικές οργανώσεις, τόσο από τη μεταπολίτευση και μετά όσο και κυρίως μετά την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση.

Το κυπριακό δεν είναι ανασχηματισμός

Από τις σελίδες αυτές έχουμε επανειλημμένα κατακρίνει την μια ή την άλλη πτέρυγα του Τύπου για την στάση τους σε διάφορα θέματα. Αυτή όμως τη φορά —με αφορμή τη δημοσιογραφική αντιμετώπιση των τελευταίων εξελίξεων στο Κυπριακό— θα θέλαμε να θίξουμε το ίδιο το ήθος και το στυλ του δημοσιογραφικού λειτουργήματος (χωρίς εισαγωγικά).

Ίσως να υπάρχουν ακόμα αναγνώστες που να θυμούνται (παρόλο που ο καταιγισμός πληροφοριών των σύγχρονων μαζικών μέσων αδρανοποιεί τη μνήμη) πως την εποχή που ο κ. Κυπριανού έφευγε για την Αμερική, οι ελλαδικές εφημερίδες έδιναν στην κοινή γνώμη την εντύπωση ότι η πρωτοβουλία Κυπριανού εκδηλώνεται στα πλαίσια αμερικανικού σχεδίου, και επομένως, πως η οριστική διευθέτηση του Κυπριακού θα πρέπει να θεωρείται βέβαιη. Όταν τα γεγονότα που ακολούθησαν άρχισαν να αποδιαρθρώνουν τα διάφορα «αισιόδοξα» σενάρια, οι εφημερίδες σταμάτησαν τις διάφορες αναλύσεις και —σα να μη συνέβη τίποτα— επανήλθαν σε μια άχρωμη, συμβατική και αποσπασματική παρακολούθηση της επικαιρότητας των επίσημων διπλωματικών ανακοινώσεων (Αυτό δηλαδή που έκαναν μια δεκαετία τώρα).

Το γεγονός βέβαια δεν προκαλεί καμιά ιδιαίτερη έκπληξη, γιατί και σ' αυτή την περίπτωση, οι εφημερίδες δεν έκαναν τίποτα άλλο από αυτό που κάνουν σε όλες τις περιπτώσεις, όπου η στάση τους κυμαίνεται ανάμεσα στις παρακάτω εναλλακτικές δυνατότητες.

- Η αφήνονται να παρασυρθούν σε μια άκριτη εξάρτηση από τις πληροφορίες που κάποιος τους... «διαρρέουν» (η καλύτερη περίπτωση).
- Η υποτάσσουν την αναλυτική τους ικανότητα στις σκοπιμότητες που υπηρετούν (η χειρότερη περίπτωση).
- Είτε και τα δυο μαζί (η συνηθισμένη περίπτωση).

Σε όλες δηλαδή τις περιπτώσεις η πληροφόρηση των αναγνωστών περνά από το κόσκινο των σκοπιμοτήτων.

Και όταν πρόκειται για κάποια πληροφορία περί ανασχηματισμού που όλο και αναβάλλεται, η ζημιά είναι μικρή. Στην περίπτωση όμως της Κύπρου, αυτή η χωρίς εξηγήσεις μετάπτωση από το «ζεστό» στο «κρύο» είναι ένας βασικός παράγοντας για την αποεθνικοποίηση του Κυπριακού, αφού οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στην αδρανοποίηση της εθνικής μνήμης και της λαϊκής κρίσης.

Αυτές οι διαγραφές...

Τη διαγραφή ενός πολύ γνωστού στελέχους του ΚΚΕ αποφάσισε πριν από λίγες μέρες η Κεντρική Επιτροπή του κόμματος. Τελικά ο υπό διαγραφήν «σώθηκε» κυριολεκτικά την τελευταία στιγμή, ύστερα από προσωπική παρέμβαση του Χ. Φλωράκη. Το κατηγορητήριο αφορούσε τις «αιρετικές» (ή από μια άλλη άποψη πολύ «ορθόδοξες») απόψεις του διωκόμενου.

Φαίνεται ότι ο γεν. γραμματέας του ΚΚΕ εκτίμησε ότι η ανακοίνωση της διαγραφής θα δημιουργούσε πολιτικό πρόβλημα και μάλιστα σε μια συγκυρία κρίσιμη λόγω των σχέσεων κυβέρνησης-ΚΚΕ και των επερχόμενων Ευρωκοινοβουλευτικών εκλογών. Την κομματική συνοχή δεν εξασφαλίζουν η ελεύθερη ιδεολογική ζύμωση αλλά η καθ' υποχρέωση «ευπρεπής» προς τα έξω, εικόνα του κομματικού μηχανισμού.

ΕΠΙΜΟΝΗ ΣΕ ΜΙΑ ΥΠΟΘΕΣΗ

Το ιστορικό της προφυλάκισης του Μηνά Κοντού σε συνθήκες αυστηρής απομόνωσης σε φυλακές υψίστης ασφαλείας στο Δ. Βερολίνο, όπως και οι συνθήκες διεξαγωγής της δίκης του, που άρχισε από τις 18-10-83 είναι λίγο πολύ γνωστά από τον ημερήσιο Τύπο. Δικάζεται μαζί με 4 άλλους Γερμανούς διαδηλωτές που συμμετείχαν στην αντιπυρηνική διαδήλωση η οποία έγινε τον Ιούνιο του '82 με αφορμή την επίσκεψη του Ρ. Ρήγκαν στο Δ. Βερολίνο και αντιμετωπίζει τις κατηγορίες της συμμετοχής σε απαγορευμένη διαδήλωση, της διατάραξης της κοινής ειρήνης, της αντίστασης κατά της αρχής και της οπλοχρησίας (πέτρες).

Το ΑΝΤΙ από παλαιότερα είχε επισημάνει την ανάγκη να κινητοποιηθούν οι πολιτικοί, οι μαζικοί φορείς και η κυβέρνηση για την αποφυλάκισή του. Οι πρόσφατες ενέργειες του αναπληρωτή υπουργού εξωτερικών κ. Κ. Παπούλια είναι θετικές, αλλά δεν αρκούν. Η μεγάλη διάρκεια της δίκης φανερώνει ότι στόχος της γερμανικής Δικαιοσύνης είναι να «χρησιμοποιηθεί» ο Μ. Κοντός για να δικαιολογήσει τόσο κατασταλτικά μέτρα κατά

των μεταναστών, όσο και να αποθαρρύνει τη συμμετοχή, όχι μόνο των αλλοδαπών αλλά και των Γερμανών σε πολιτικές εκδηλώσεις.

Οι προτάσεις του «Ρήγα Φεραίου» για ουσιαστική παρέμβαση της ελληνικής κυβέρνησης στη γερμανική κοινή γνώμη και η κοινή στάση παράλληλα των δημοκρατικών κομμάτων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελούν επιπλέον βήματα για την αποφυλάκιση του Μ. Κοντού. Πρέπει όμως να μην μείνουν ως προτάσεις, αλλά να προωθηθούν με συγκεκριμένα μέτρα και παράλληλα να εμπλουτισθούν και με κινητοποιήσεις από την πλευρά των μαζικών οργανώσεων της νεολαίας. Ακόμη η κυβέρνηση δεν πρέπει να επαναπαυθεί στα όσα μέχρι τώρα έχει πράξει, αλλά να εξαντλήσει όλα τα περιθώρια που έχει. Η αποφυλάκιση του Μ. Κοντού δεν θα αποτελέσει μόνο μια λύση στη δίχρονη περιπέτεια ενός Έλληνα πολίτη, αλλά και μια απάντηση σ' όσους στοχεύουν στην τρομοκράτηση των ειρηνιστικών κινημάτων και επιθυμούν να περιορίσουν τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα.

νηπιαγωγείο
το αστεράκι

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μιά μικρή δασή μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο — Διδασκαλία και επίδραση από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι καί μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας καί αγάπης γιά τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε καί νά συζητήσουμε γιά τό παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμιού
Βαλασμώνος 4 καί 'Ασκληπιοῦ τηλ. 6447830 — 3635419.

BAR FORUM

Τώρα που η επικοινωνία
δυσκολεύτηκε,
απ'τίς περιβάσεις...
...Υπάρχει ένα **FORUM**
επικοινωνίας

6τα ΕΞΑΡΧΕΙΑ 6την ΠΛΑΤΕΙΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 3 Α' ΟΡΟΦΟΣ

ΔΕΝ ΕΙΣΤΕ
ΩΡΙΜΟΙ ΑΚΟΜΗ
ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ
ΚΡΙΤΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΣΚΕΥΗ ΝΕΟΛΑ

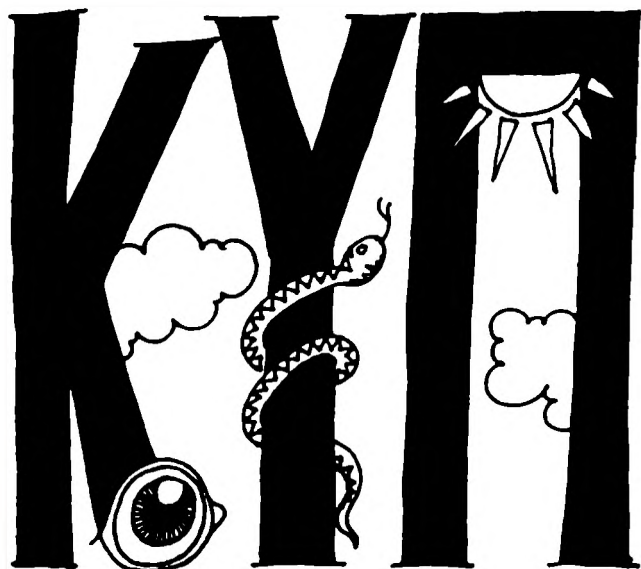
ΠΑΣΟΚ

...ΚΑΙ ΠΟΤΕ
ΘΑ ΕΙΜΑΣΤΕ
ΩΡΙΜΟΙ;

...ΟΤΑΝ
ΔΕΝ ΘΑ ΘΕΛΕΤΕ ΠΙΑ
ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ
ΚΡΙΤΙΚΗ.

1-2-84
ΤΟΥΤΟΥ

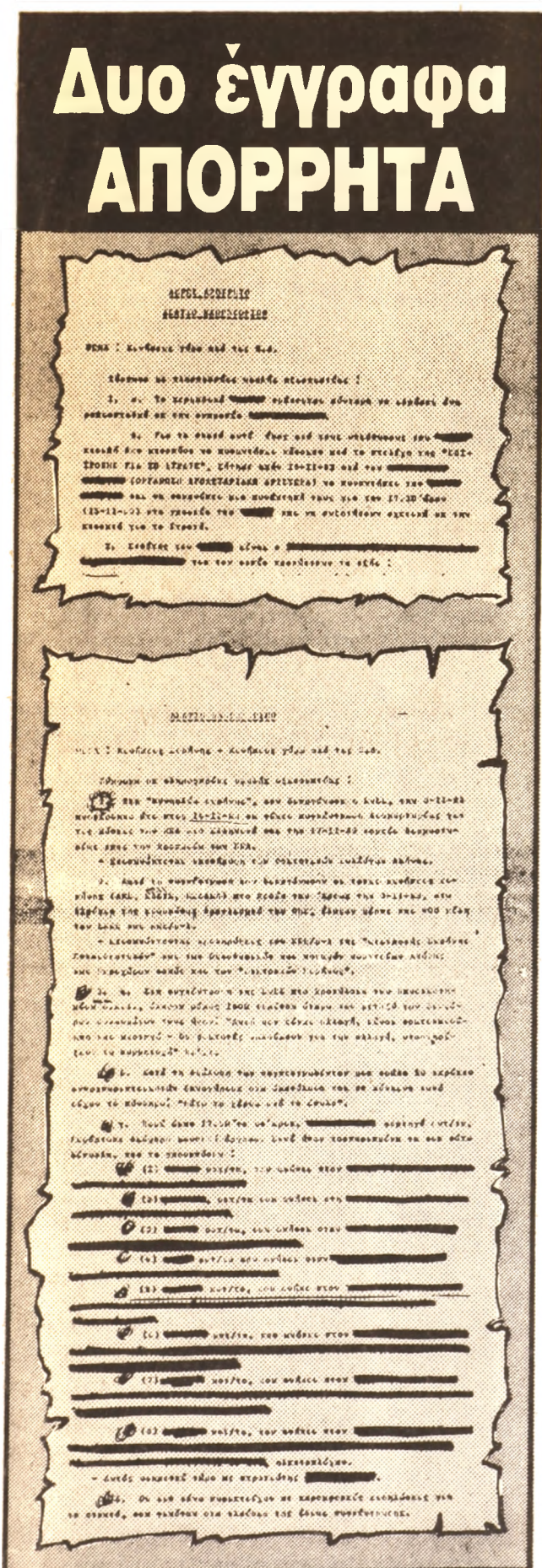
ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΥΣΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η πασοκική έκδοση της αστυνόμευσης

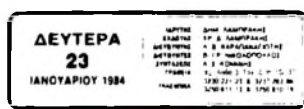
του Ρεπόρτερ

Δυο έγγραφα ΑΠΟΡΡΗΤΑ

Υποτίθεται ότι ο χώρος της «αστυνομικής πολιτικής» είναι το κατεξοχήν πεδίο της αστικής τάξης και η φυσική τάση της Δεξιάς. Πράγματι, δεν χωράει αμφιβολία, ότι γνώρισμα όλων των αστικών καθεστώτων όλων των εποχών και περιόδων υπήρξε η παράλληλη καλλιέργεια προς την επιφάνεια των θεσμών των υπόγειων μηχανισμών της εξουσίας. Και δεν αναφερόμαστε φυσικά στις έκδηλα ολοκληρωτικές περιπτώσεις τύπου «ΟΧΡΑΝΑ» ή «ΓΚΕΣΤΑΠΟ», αλλά στις δήθεν ηπιότερες, που και αυτή τη στιγμή λειτουργούν κανονικά, όπως το «γραφείο Γκέλεν» της Δυτ. Γερμανίας, που κατασκεύασε πριν λίγες μέρες το θέμα Κίσλιγκ, του δήθεν ομοφυλόφιλου στρατηγού που «κατά σύμπτωση» διαφωνούσε με τους «Πέρσιγκ» και «Κρουζ» στη χώρα του.

Το να διαπιστώνουμε ότι έχουμε να κάνουμε με ένα τυπικό γνώρισμα της αστικής εξουσίας, δεν λύνει βέβαια το πρόβλημα. Γιατί η προσφυγή στους μηχανισμούς αποτέλεσε —και αποτελεί— πάγιο γνώρισμα στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας και από την πλευρά του υπαρκτού σοσιαλισμού. Και τη συγγένεια πρακτικής και στα δυο στρατόπεδα αποδειχνει η αντίδραση είτε στην ΡΙΔΕ της Πορτογαλίας είτε στην εξέγερση της Ουγγαρίας το '56, της Τσεχοσλοβακίας το '68 ή της Πολωνίας το '80, όπου το κυνήγι των μυστικών αστυνόμων αποτέλεσε την πιο γνήσια έκφραση των λαϊκών αισθημάτων.

ΤΑ ΝΕΑ

ΨΑΧΝΕΤΕ
ΓΙΑ ΔΟΥΛΕΙΑ;

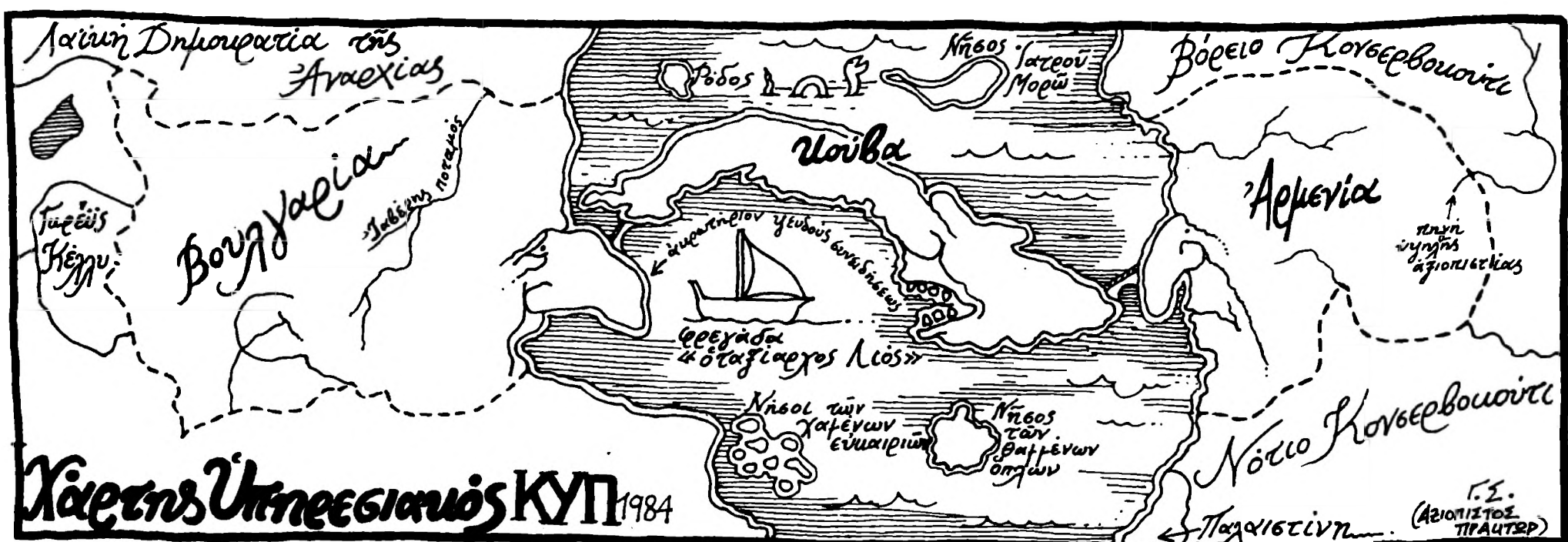
ΚΡΑΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ΑΛΛΟΤΕ... και τώρα
Η αληθινή ιστορία γεμάτη ίντριγκες, γκάφες, περίεργες επεμβάσεις και παρακολουθήσεις πολιτών

ΜΥΣΤΕΡΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠ

Ακόμη και
τώρα
παρακολουθεί
την Αριστερά

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ - ΚΥΠ ΚΑΙ ΔΕΞΙΑ

Αν υποθέσουμε ότι οι περισσότερες δυτικές δημοκρατίες κρατούσαν τις μυστικές τους υπηρεσίες όπως οι αστοί τα μαντρόσκυλα στον κήπο της βίλας τους, στην Ελλάδα, τα μαντρόσκυλα κατοικούσαν στην ίδια τη βίλα. Τουλάχιστον από τον εμφύλιο και μετά, μέχρι την μεταπολίτευση του '74, οι μυστικές υπηρεσίες και ιδιαίτερα η ΚΥΠ, δεν ήταν μόνο μια «επικουρική δύναμη» της αστικής εξουσίας. Ήταν το επιτελικό κέντρο, ο νους και το εκτελεστικό χέρι ταυτόχρονα, της ίδιας της αστικής πολιτικής. Κορύφωση αυτής της πορείας υπήρξε η 21η Απριλίου, η οποία προετοιμάστηκε και επιβλήθηκε από (και δια) των μυστικών υπηρεσιών, των οποίων οι πρωτεργάτες υπήρξαν τρόφιμοι και ηγήτορες από συγκροτήσεώς τους.

Πριν γίνουν λοιπόν «κράτος» με την 21η Απριλίου, υπήρξαν «κράτος εν κράτει» οι μυστικές μας υπηρεσίες. Και βέβαια, οι πολυποίκιλοι συμβιβασμοί της μεταπολίτευσης του '74 δεν έθιξαν ουσιαστικά το καθεστώς «αυτονομίας» της ΚΥΠ ως προς το Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους. Με τοποθετήσεις αρχηγών «εμπιστοσύνης» και κάποιες —ελάχιστες— μεταθέσεις ακραίων και «ξεφωνημένων» χουντικών, η «ΝΔ» «έκλεισε» το θέμα της ΚΥΠ, δηλαδή κράτησε ανοιχτή τη λειτουργία της, λειτουργία εντελώς αντίστροφη από εκείνη που θα περιμενε κανείς ότι θα επιτελέσει. Ενώ υποτίθεται δηλαδή ότι η υπόθεση της Κύπρου είχε αποδείξει περίτρανα πόσο άσχετη είναι η ΚΥΠ από το μόνο έργο που θα έπρεπε να επιτελεί, (η μοναδική πληροφορία περί τουρκικής εισβολής ήρθε από τον Παλαΐνη απ' το Λονδίνο και αξιοποιήθηκε ως «μη σοβαρή»), και αυτή η πλευρά «παραγνωρίστηκε».

Όχι αβάσιμα, μπορούμε να υποθέσουμε πως η «ασυλία» της ΚΥΠ δεν είναι μόνο αυτόχθων και ιθαγενής. Η στενότερη διαπλοκή της με τη CIA πρέπει να αποτέλεσε ένα υψηλό φραγμό προστασίας. Κάπου το μήνυμα ήταν σαφές: όποιος «πειράζει» την ΚΥΠ, θίγει τα θεμέλια του ίδιου του καθεστώτος και διακυβεύει τις σχέσεις «εμπιστοσύνης» προς την υπερατλαντική σύμμαχο.

Έτσι λοιπόν αισίως διασχίσαμε την περίοδο '74-'81 με την ΚΥΠ εν πλήρει δράση, με «πληροφορίες» ισάξιες των παραδόσεων της (ας θυμηθούμε τον αμίμητο εκείνο ταξίαρχο Λιό, ο οποίος είχε ανακαλύψει τα ημιβυθισμένα κιβώτια όπλων των παλαιστίνων, που θα τα συνέλεγαν οι τράτες του ΚΚΕ).

ΚΥΠ ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

Όμως στη χώρα αυτή όπου συν τοις άλλοις ανθεί και η φαιδρά πορτοκαλέα, ανθεί —δυστυχώς— και η ελπίδα. Και ανε-

ξάρτητα από τις όποιες επιφυλάξεις που έτρεφε κανείς για το ΠΑΣΟΚ, πίστευε ότι τουλάχιστον, από ανάγκη αυτοπροστασίας, θα παρενέβαινε αποφασιστικά στους κρυφούς μοχλούς στήριξης της εξουσίας της Δεξιάς, στο Στρατό, στα Σώματα Ασφαλείας και ιδιότερα στην «κορώνα» του συστήματος, την ΚΥΠ, την ΥΠΕΑ, τη ΓΔΕΑ.

Αν μη τι άλλο, ο ίδιος ο πρωθυπουργός, στα βιβλία που έγραψε επί χούντας (κυρίως στο «Η Δημοκρατία στο απόσπασμα») και στις αναλύσεις και θέσεις που προάσπισε σε όλη την περίοδο '74-'81, έδειχνε να έχει σαφή και ολοκληρωμένη αντίληψη για το έργο που επιτελούν αυτοί οι μηχανισμοί και την αναγκαιότητα κατάργησής τους, ή έστω, πλήρους μεταλλαγής της λειτουργίας τους και απόλυτου δημοκρατικού ελέγχου.

Και όμως, η σοσιαλιστική πρακτική αποδείχτηκε απολύτως όμοια με την αστική. Πολύ φοβούμαστε ότι δεν βρισκόμαστε μπροστά σε ένα φαινόμενο «αδυναμίας ελέγχου», αλλά σε μια υιοθέτηση των ιδίων ακριβώς σκοπιμοτήτων που επέβαλαν την ΚΥΠ ως «κράτος εν κράτει».

Το ΠΑΣΟΚ δηλαδή στήριξε την πολιτική του και στη δράση των μυστικών υπηρεσιών: τη στήριξε μάλιστα διπλά. Αφενός σε «καθαρά» πολιτικό επίπεδο με την ανάθεση παρακολούθησης, εκθέσεων και αναλύσεων για τη δράση όλων των πολιτικών κομμάτων. Αφετέρου με τη συστηματική παρακολούθηση στελεχών της δημόσιας ζωής —ακόμα και κυβερνητικών στελεχών του ίδιου του ΠΑΣΟΚ— με πολιτική «αξιοποίηση» αυτών των στοιχείων.

Το εκπληκτικό όμως βρισκόταν ότι δεν υπήρξε κάποια στοιχειώδης έστω αλλαγή όχι μόνο στους στόχους αλλά και στο ίδιο το προσωπικό της ΚΥΠ. Πέρα από ελάχιστες μετακινήσεις κορυφής ο πολιτικός «έλεγχος» της ΚΥΠ πραγματοποιούνταν από τον κ. Τέλη Κουτσόγιωργα, αδελφό του τέως Υπ. Προεδρίας και πρώην ταγματάρχη της Χωροφυλακής, τον κ. Χρήστο Παπουτσή, ειδικό σύμβουλο του Υπ. Προεδρίας, και τον κ. Γιώργο Κίσσονα, γραμματέα του πρωθυπουργού.

Στα χέρια των τριών πρώτων τουλάχιστον, έφταναν τα δελτία της ΚΥΠ για τελική πολιτική αξιολόγηση, που στην περίπτωση μας σήμαινε την προώθησή τους κατά βαθμό σοβαρότητας και προτεραιότητας αξιολόγησης στον πρωθυπουργό στην κομματική ηγεσία για τους «κατάλληλους» χειρισμούς, αλλά και σε επιλεγμένους «διάμεσους» για γενικότερη χρήση.

Η ανάμειξη της ΚΥΠ στην τρέχουσα πολιτική του ΠΑΣΟΚ φάνηκε σε πολλές περιπτώσεις —και είναι σίγουρο ότι καθόρισε και πολλές άλλες. Πέρα από την «υπόθεση Χριστοδουλίδη» που τα νήματά της χάνονται στο άντρο της ΚΥΠ, φαίνεται ότι ειδικός μηχανισμός «στήθηκε» για τον έλεγχο στο χώρο του

Τύπου. Από παλιά βέβαια ο «κλάδος Ρ» της ΚΥΠ ήταν προσανατολισμένος αποκλειστικά στο χώρο του Τύπου. Άλλωστε ο κ. Μπάλκος στα περίφημα βιβλία του εξέθεσε αναλυτικά της απόψεις του περί το θέμα.

Και επί ΠΑΣΟΚ, ο «κλάδος Ρ» ασχολήθηκε συστηματικά με την «μπάλκεια» συνταγή της καταγραφής της ιδιωτικής «ζωής», των σεξουαλικών προτιμήσεων, των πολιτικών επαφών των δημοσιογράφων. Είναι αρκετοί οι δημοσιογράφοι που έχουν σαφή αντίληψη της δραστηριότητας της σοσιαλιστικής ΚΥΠ ως προς το άτομό τους και πολλά θα μπορούσαν να ειπωθούν αν η συνδικαλιστική στήριξη ήταν ισχυρή και το κλίμα «κατανόησης» προς την πολιτική εξουσία λιγότερο διαδεδομένο...

Είναι γνωστή για παράδειγμα περίπτωση κομματικού δημοσιογράφου, που όταν σχετικό δημοσίευσμά του προκάλεσε αντιδράσεις συναδέλφων του υπαινίχθηκε —με σαφήνεια— ότι «έχει χαρτιά στα χέρια του».

Όπως —από την άλλη μεριά— είναι γνωστό ότι και στο σκέλος της «πολιτικής ανάλυσης» και στο σκέλος της «προσωπικής παρακολούθησης» η ΚΥΠ απέτυχε παταγωδώς.

Οι πολιτικές της αναφορές προκαλούσαν συνήθως την κοινή λογική και πρόδιδαν το γεγονός ότι οι «πηγές» ήταν ή φανταστικές ή «στημένες». Το ίδιο βέβαια ήταν και οι αναλύσεις της, πάντα στη γνώριμη σχολή της κινδυνολογίας και του διεθνούς κομμουνισμού.

Ίσως τα πρόσφατα γεγονότα αλλαγών στην ΚΥΠ, να συνδέονται με την πολιτική γελοιότητα των αναφορών της. Υπάρχει η βάσιμη υποψία, ότι από ένα σημείο και πέρα, αφηνόταν στον κ. Κουτσόγιωργα να στηρίζεται στην ΚΥΠ, ώστε να εκτίθεται προς τα πάνω ως «ασόβαρος» και «ανεύθυνος» πολιτικά.

Λέγεται δηλαδή ότι εσωκυβερνητικοί αντίπαλοι του κ. Κουτσόγιωργα άφηναν επίτηδες να φτάνουν οι αναφορές της ΚΥΠ στον κ. Παπανδρέου, που ορισμένες μάλιστα τους αφορούσαν, και μετά τις κατέρριπταν ως ψευδείς ή αφερέγγυες.

Είναι βέβαιο δηλαδή, ότι το μοντέλο της Κουτσογιωργικής ΚΥΠ, χρεωκόπησε καταρχήν. Χρεωκόπησε όμως και η αντίληψη της στήριξης της πολιτικής στις μυστικές υπηρεσίες; Αυτό θα το δούμε στο τέλος, αφού θαυμάσουμε πρώτα, ένα τυπικό παράδειγμα όσων αναφέραμε προηγουμένως που αφορά μάλιστα το ΑΝΤΙ.

HASTA LA VICTORIA SEMPRE

Ότι πάντοτε μας παρακολουθούσε η ΚΥΠ το ξέραμε. Ότι και επί Αλλαγής συνεχίζει το έργο της, το υποπτευόμαστε. Ότι θα ξεπερνούσε όμως σε βλακεία, σε αθλιότητα και ύψος προ-

ΑΚΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΘΕΜΑ: Κινήσεις γύρω από τις ΕΔ.

Σύμφωνα με πληροφορίες υψηλής αξιοπιστίας:

1. α. Το περιοδικό «ΑΝΤΙ» πρόκειται σύντομα να ιδρύσει ένα ραδιοσταθμό με την ονομασία «17 ΔΕΚΕΜΒΡΗ».

β. Για το σκοπό αυτό ένας από τους υπεύθυνους του «ΑΝΤΙ» επειδή δεν μπορούσε να συναντήσει κάποιον από τα στελέχη της «ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΤΡΑΤΟ», ζήτησε την 15-11-83 από τον να συναντήσει τον και να κανονίσει μια συνάντησή τους για την 17.30' ώραν (15-11-83) στα γραφεία του «ΑΝΤΙ» και να συζητήσουν σχετικά με την εκπομπή για το Στρατό.

2. Εκδότης του «ΑΝΤΙ» είναι ο ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ Χρήστος του Γεωργίου (Δεινοκράτους 131) για τον οποίο προκύπτουν τα εξής:

α. Επισκέπτετο (1981) τη Βουλγαρική Πρεσβεία στην Αθήνα.

β. Ενισχύετο (1979) οικονομικά από την Πρεσβεία της Κούβας στην Αθήνα για την έκδοση του «ΑΝΤΙ».

3. Μέλος του «ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ» (ΚΚΕ/ΕΣ) πληροφόρησε την η οποία δραστηριοποιείται στο Αρμενικό Λαϊκό Επαναστατικό Κίνημα (ΑΛΕΚ) τα εξής:

α. Το στέλεχος του «Ρ.Φ.» την ειδοποίησε ότι την 4-12-1983 η «ΠΕΝ» (πιθανόν Πανελλήνια Ένωση Ναυτικών) πρόκειται να κάνει εκδήλωση «για τους στρατιώτες».

β. Αν θέλουν οι εμπλεκόμενοι στο Αρμενικό Λαϊκό Επαναστατικό Κίνημα μπορούν να συμμετάσχουν στην εκδήλωση.

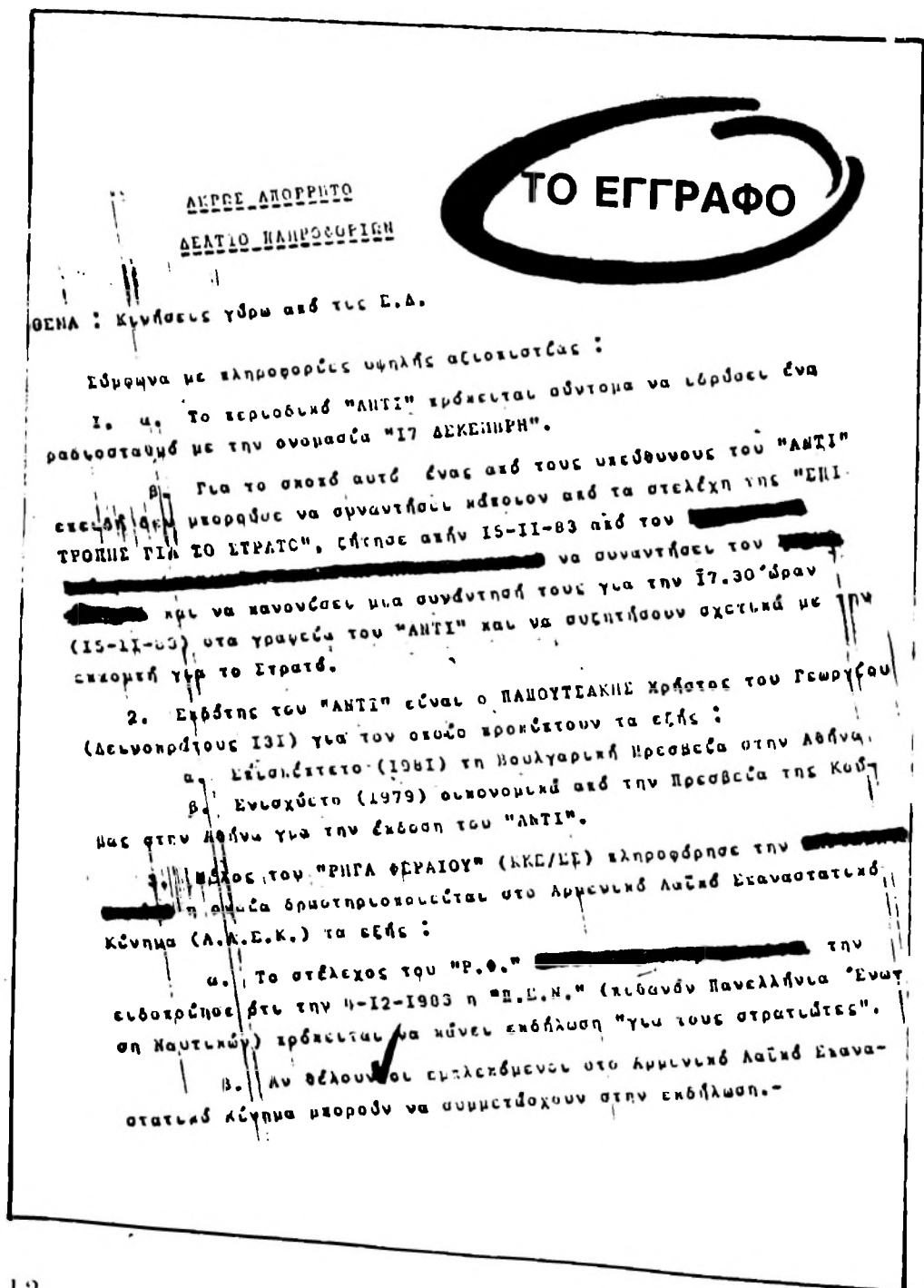
βοκάτσιας κάθε επίδοσή της επί σοσιαλισμού, εξέπληξε ακόμα και εμάς.

Να λοιπόν πώς μας βλέπει η ΚΥΠ της Αλλαγής και του κ. Κουτσόγιωργα, μόλις πριν δυο μήνες, αρχές Δεκεμβρη του '83:

Τι να πρωθαυμάσει κανείς: την έντεχνη σύνδεση των «πληροφοριών» με τις «ένοπλες Δυνάμεις»; (πάντα εκεί βέβαια ο στόχος της κινδυνολογίας ...). Το πληροφορίες «υψηλής αξιοπιστίας» («δύσκολο» χαρακτηρισμό της ΚΥΠ, που επιλέγεται για να δράσει τρομοκρατικά στον «αφελή» αποδέκτη του εγγράφου ...). Την ανάμειξη των περί σταθμού, περί «πράκτορα» Παπουτσάκη με το Αρμενικό Λαϊκό Επαναστατικό Κίνημα; Ας προσέξουμε την κρυφή δομή του εγγράφου, που κάνει διάφανη όμως τη στόχευσή του:

● Υπάρχει μια και μόνη πραγματική πληροφορία δηλ. τα περί σταθμού.

Στο σταθμό «φορτώνεται» η ονομασία «17 Δεκεμβρη», ώστε

να συνδεθεί με την «17 Νοέμβρη» τη γνωστή οργάνωση και όσα αυτό συνοδεύει.

Εδώ «κολλάνε» οι επαφές του ANTI με τις επιτροπές για το στρατό, ως τμήμα μιας ευρύτερης δραστηριότητας με τον ίδιο στόχο, τις Ένοπλες Δυνάμεις.

Και ξαφνικά έρχεται το «κερασάκι στην τούρτα», η πληροφορία που «εξηγεί» όλα τα προηγούμενα και τα «φωτίζει»: ο εκδότης του ANTI είναι πράκτορας του «διεθνούς κομμουνισμού» και μάλιστα «υπερπράκτορας» αφού ταυτόχρονα τα «πιάνει» από τον Κάστρο, και τα «βρίσκει» με τους Βούλγαρους.

Έχουμε επομένως και την εαμοβουλγαρική του ιδιότητα εν δράσει και ένα απόμακρο εξωτικό χρώμα με την κουβανέζικη ανάμειξη.

Επομένως η αντιστοιχία είναι απλή: ο εκδότης παίρνει εντολή από τα αφεντικά του, ζητά αύξηση του μισθού του για αγορά ραδιοφωνικού σταθμού, διασυνδέεται με τις επιτροπές για το στρατό, πριμοδοτεί τις εκτελέσεις της 17ης Νοέμβρη και στοχεύει στην ανατροπή του καθεστώτος ιδιαίτερα μέσω εκπομπών για το Στρατό, μια και εκεί, όπως λέει ο Μπάλκος, στοχεύει κυρίως ο διεθνής κομμουνισμός.

Αν το έγγραφο είναι γελοίο, δεν παύει να είναι πολιτικά κατ'άπτυστο. Και δεν παύει να υπάρχει τεράστια ευθύνη της κυβέρνησης στο σύνολό της που επιτρέπει 2 χρόνια μετά τις εκλογές, δημόσιες υπηρεσίες και μάλιστα τόσο ευαίσθητες να παραβαίνουν τόσο ανοιχτά το Σύνταγμα και την πολιτειακή και πολιτική τάξη, να υπονομεύουν τους θεσμούς, να προσβάλλουν βάνανυσα τα στοιχειώδη δημοκρατικά δικαιώματα, την τιμή και αξιοπρέπεια οποιουδήποτε πολίτη.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

Όμως το ίδιο επονειδιστή με τη διαδικασία «παραγωγής» του εγγράφου είναι και η διαδικασία εμφάνισής του στη δημοσιότητα. Με λίγα λόγια δεν δόθηκε στον Τύπο για να στηλιτευθεί μια πραγματικότητα, αλλά σαν «μοχλός» υποβοήθησης κάποιων εσωκυβερνητικών και άλλων συγκρούσεων.

Φαίνεται δηλαδή ότι καταρχήν, το συγκρότημα Λαμπράκη, πίεζε την κυβέρνηση για μια «επιτυχία», τη Δευτέρα 23 Ιανουαρίου, τη μέρα που πρωτόβγαιναν οι «Ειδήσεις». Άλλωστε και ο κ. Λαμπράκης και ο κ. Μπόμπολας είχαν έλθει σε επαφή με τον πρωθυπουργό και είχαν διαβεβαιώσει ότι είναι αχρείαστο ένα νέο φιλοκυβερνητικό φύλλο μια και υπάρχουν τα δικά τους. Από την άλλη έπρεπε να δοθεί και ένα μικρό μάθημα στον κ. Πώποτα για λόγους παιδαγωγικούς περί την αυτονομία.

Ταυτόχρονα, όσα κυβερνητικά κυκλώματα ήθελαν να εκθέσουν τον κ. Κουτσόγιωργα αλλά όχι την κυβερνητική πολιτική στο σύνολό της ψάχναν για «υλικό». Ένα έγγραφο για το «ANTI» π.χ. ή τις κινήσεις ειρήνης, δεν δημιουργούσε άμεσα πολιτικό θέμα, όπως αν παρουσιαζόταν μια παρακολούθηση της ΝΔ ή του ΚΚΕ.

Επιλέχτηκε λοιπόν αυτό το έγγραφο ώστε και η ζημιά να γίνει και η γάτα να μην πεθάνει. Και πόσο κακός ήταν ο κ. Κουτσόγιωργας ως πολιτικός προϊστάμενος της ΚΥΠ προκύπτει, και διαπιστώνεται πόσο αναγκαίες είναι οι αλλαγές. Χαρακτηριστικά λέγεται πως όταν κυκλοφόρησαν τα «Νέα» με το έγγραφο για το ANTI, ο κ. Μαρούδας τηλεφώνησε στον κ. Κουτσόγιωργα για να «εξακριβώσει» αν είναι αληθές. Και στις παρατηρήσεις του «τι είναι αυτά βρε Μένιο», λέγεται ότι ο κ. Κουτσόγιωργας του απάντησε οργίλος και απορημένος «τι δεν θα τους παρακολουθούσα αυτούς»;

Αλλά όλα αυτά συμβαίνουν χωρίς ίχνος συνειδησης για το πόσο σοβαρά είναι τα πράγματα αυτά καθαυτά. Ότι δηλαδή το πρόβλημα δεν βρίσκεται στην «αναξιόπιστη» πληροφόρη-

ση, αλλά στον ίδιο το μηχανισμό, τη λογική, τη λειτουργία, την πολιτική σημασία μιας τέτοιας πρακτικής, που δεν κρίνεται στα πρόσωπα αλλά στο ίδιο το περιεχόμενό της.

Το θέμα αυτό δεν το αποσαφήνισαν δυστυχώς ούτε οι παλινδρομήσεις της ΚΥΠ από το Υπ. Εθνικής Αμύνης στα χέρια του Πρωθυπουργού, ούτε ο νέος νόμος περί ΚΥΠ, που αφήνει ολόκαθαρα τα κλασικά «παραθυράκια» για την ακλόνητη συνέχιση του έργου της.

Έτσι, το πρόβλημα των μυστικών υπηρεσιών παραμένει οξύτατο και οι επιφυλάξεις στις νέες κυβερνητικές υποσχέσεις για πολιτικοποίηση και εκδημοκρατισμό της ΚΥΠ είναι κάτι παραπάνω από δικαιολογημένες.

Οι μόνες κινήσεις που θα αλλάξουν την πραγματικότητα της ΚΥΠ (αλλά και της ΥΠΕΑ και της ΓΔΕΑ) είναι για μεν τις τελευταίες η ολοσχερής κατάργησή τους, για δε την ΚΥΠ, η απόλυτη διαφάνεια του τομέα της.

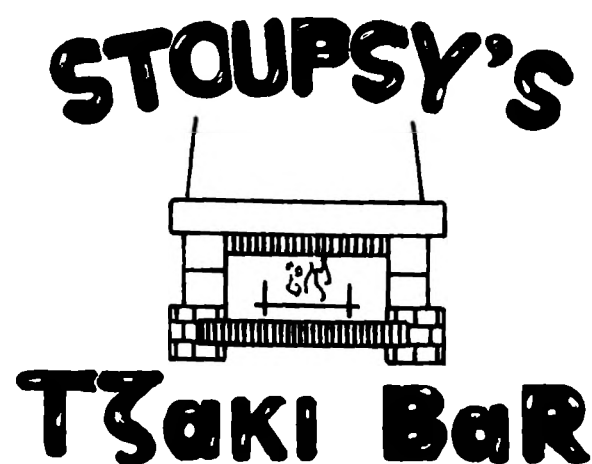
Δηλαδή, τα «παραθυράκια» του νόμου πρέπει να «κλείσουν» με ένα νέο οργανισμό που θα αποσαφηνίζει τόσο τον πολιτικό χαρακτήρα της στελέχωσης όσο και τον αποκλειστικό προσανατολισμό του έργου της στα εθνικά θέματα όπως αυτά προκύπτουν από συγκεκριμένες εμπλοκές —και απειλές— που αντιμετωπίζει η χώρα.

Και επειδή ο πρωθυπουργός δεν θα μπορεί να απολύσει τον εαυτό του αν η ΚΥΠ εξακολουθήσει το θλιβερό έργο της, αν ο κ. Παπανδρέου θέλει να αυτοπροστατευθεί, πρέπει να φανεί τολμηρός και αποφασιστικός σ' αυτό το θέμα.

Διότι με τις πληροφορίες τέτοιου τύπου της ΚΥΠ πολλοί γέλασαν —και ο Γεώργιος Παπανδρέου γελούσε συχνά με τα δελτία της— αλλά το τελευταίο γέλιο το κράταγε πάντα η ΚΥΠ για τον εαυτό της...

Ας μην της ξαναδοθεί αυτή η ευκαιρία.

□

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΤΖΑΚΙ

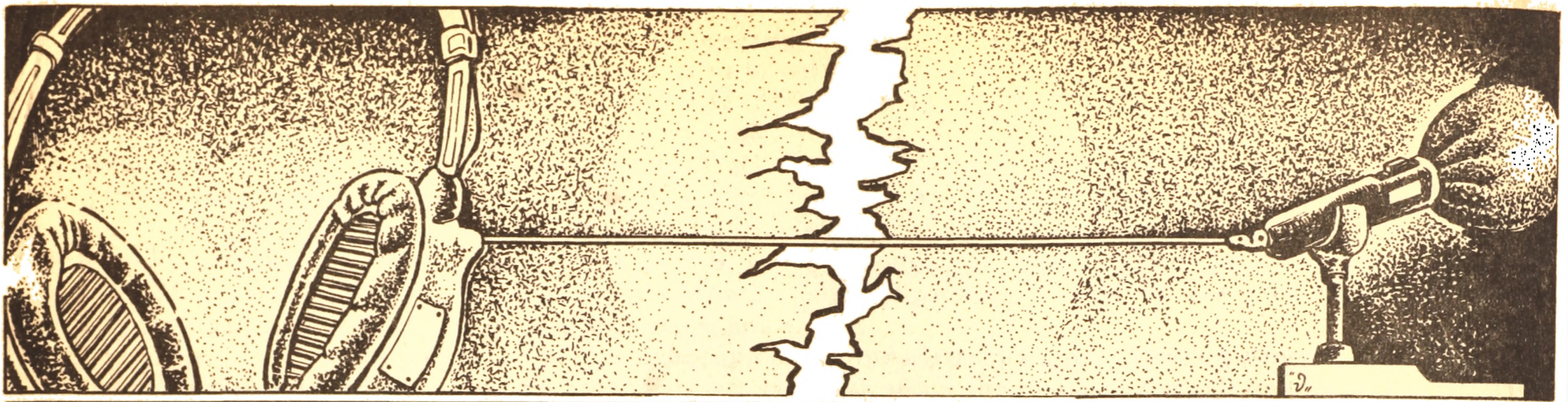
**Ποτο - φαγητό και ουζάκι με μεζε
ΜΕΣΗΜΕΡΙ - ΒΡΑΔΥ**

**Με ευχαρίστη μουσική και φιλικές τιμές
και... τα ωραιότερα ΧΑΜΠΟΥΓΚΕΡΣ
του κόσμου !!**

**ΣΟΥΛΤΑΝΗ 12 και ΣΟΛΩΜΟΥ γωνία
ΕΞΑΡΧΕΙΑ**

Τηλ. 36.07.492 και 36.26.212

PUBLICITY

ΔΥΟ ΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ • ΕΝΑΣ Ο ΠΕΠΟΝΗΣ

«Ας παραιτηθεί όποιος θέλει, εσύ να κάνεις τη δουλειά σου». Φράση που φαίνεται ότι ανήκει στον πρωθυπουργό και διατυπώθηκε στο πρώτο κρίσιμο εικοσιτετράωρο της θητείας του νέου υπουργού άνευ χαρτοφυλακίου Σάκη Πεπονή, αρμόδιου για τη ραδιοφωνία και την τηλεόραση. Αιτία: οι αντιδράσεις της διεύθυνσης της EPT-1 μετά την «εισβολή» στον τέταρτο όροφο του ραδιοτηλεοπτικού μεγάρου της Αγίας Παρασκευής ανθρώπων του νέου υπουργού που αναζητούσαν με αγωνία (και βέβαια αδεξιότητα) γραφεία για εγκατάσταση. Τελικά, η διεύθυνση της EPT 1 έμεινε στη θέση της: οι εφημερίδες, που δεν ήθελαν να τελειώσει το σήριαλ στο πρώτο επεισόδιο, ανέλαβαν δράση κι όπως συμβαίνει συνήθως τον τελευταίο καιρό τα έβαλαν μεταξύ τους, προσπαθώντας να ανακαλύψουν ποιος υποστηρίζει ποιον στα μέσα μαζικής επικοινωνίας.

Ενιαίος φορέας (1 + 2 = 1)

Δύο δηλώσεις του κ. Πεπονή, που κανένας δε συσχέτισε μεταξύ τους, συγκέντρωσαν την προσοχή των δημοσιογράφων. Η πρώτη (που παρερμηνεύτηκε σκόπιμα) μιλούσε για «διαμόρφωση φιλοσοφίας προγράμματος». Η δεύτερη αφορούσε την προσωπική αντίθεση του νέου υπουργού στο θέμα της ενοποίησης των δύο καναλιών, στον ενιαίο φορέα, διατύπωση που είχε ταξιδέψει στο παρελθόν κάπου μεταξύ Γενικής Γραμματείας Τύπου και υπουργού Προεδρίας και είχε γίνει αποδεκτή από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργαζομένων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης σαν την κότα που γεννάει τα χρυσά αυγά. Όπερ έδη δείξει: μέχρι τη στιγμή της δήλωσης του νέου υπουργού, ο ενιαίος φορέας, που θα έπρεπε όχι μόνο να στηρίζεται αλλά και να υλοποιεί μια «φιλοσοφία» γύρω απ' τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, έπαιζε το ρόλο του από μηχανής θεού που όλοι δέχονται τη σωτήρια παρέμβασή του και κανείς δεν τον συζητάει. Τα επιχειρήματα υπέρ της ενοποίησης των καναλιών ξεκινούσαν από το «μα είναι δυνατό να συνοδεύουν δύο τηλεοπτικά συνεργεία τον πρωθυπουργό στο εξωτερικό;» και κατέληγαν σε μια ποθητή απαλλαγή του νέου οργανισμού από τις κυβερνητικές παρεμβάσεις.

Για όλους όσους ξέρουν έστω και ελάχιστα το τι συμβαίνει στις δύο EPT είναι

κοινό μυστικό ότι αυτό που εμποδίζει κάθε «φιλοσοφία», κάθε ολοκληρωμένο πρόγραμμα, δεν είναι τίποτε άλλο από τον υπόγειο τρόπο με τον οποίο πολλαπλασιάζονται τα κέντρα εξουσίας μέσα στο ίδιο κανάλι, δημιουργώντας έτσι ένα σύστημα ψυχοδραμάτων, φθοράς και ενός συνεχούς πόλεμου χαρακωμάτων που ταλαιπωρεί (και αδρανοποιεί) τα διευθυντικά στελέχη. Κάθε ενέργεια που ενισχύει την ύπαρξη κέντρων εξουσίας απλώς τείνει να προσθέσει γραφειοκρατία στην επικοινωνία. Τα δύο κανάλια που γίνονται δύο εκδοχές του ίδιου δεν απέχουν πολύ από το σύστημα της Λερναίας Ύδρας: το πώς (και για πόσο χρονικό διάστημα) μπόρεσε να υπάρξει ο Μάνος Χατζιδάκις στο ενιαίο ραδιόφωνο δεν φαίνεται να προβληματίζει ιδιαίτερα τις εφημερίδες, που κάποτε τον υπερασπιζόντουσαν ως σημαιοφόρο της αυτονομίας...

Άλλωστε η EPT 1 μόλις έχει αρχίσει να ισορροπεί ψυχολογικά σε «διευθυντικό»

ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΠΕΠΟΝΗ

- Η EPT-2 γίνεται Ανώνυμη Εταιρία με μετόχους το Κράτος (51%) την τοπική αυτοδιοίκηση και άλλους κοινωνικούς και καλλιτεχνικούς φορείς, στους οποίους θα εκχωρηθούν ελεύθερες ζώνες εκπομπής.
- Μια φορά το μήνα θα διατίθεται τηλεοπτικός χρόνος στα κόμματα που εκπροσωπούνται στο εθνικό και ευρωπαϊκό κοινοβούλιο για την παρουσίαση των θέσεών τους.
- Με δεύτερο νομοσχέδιο θα ιδρυθεί *Εθνικό Συμβούλιο Οπτικο-ακουστικής Επικοινωνίας* που θα φροντίσει για την χάραξη των γενικών κανόνων, που θα διέπουν τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα.
- Το προσωπικό της EPT-2 δεν θα είναι υποδεέστερο από αυτό της EPT-1.
- Τα νομοσχέδια θα υποβληθούν σε σαράντα πέντε μέρες στον Πρωθυπουργό και κατόπιν θα δοθούν στις διοικήσεις των σταθμών, στους συνδικαλιστές, στον Τύπο και σε κάθε ενδιαφερόμενο φορέα.

επίπεδο. Χρειάστηκε πολύς κόπος και πέρασαν δύο χρόνια σχετικής απραξίας για να υπάρξουν δύο ή τρία σήριαλ όπου κάτι γίνεται (*Πατούχας, Πάρκινγκ, Χατζημανουήλ*), για να γίνουν μερικές τηλεταινίες. Ο πάμφτωχος αυτός απολογισμός (και δεν μιλάμε για τα δελτία ειδήσεων ή για τις πολιτικές συζητήσεις-φαντάσματα, που εμφανίζονται στην τηλεόραση κάθε παραμονή κοινωνικοποιήσεων) χρεώνεται, ανάμεσα στα άλλα, και στο κλίμα καχυποψίας που τρώει τα σωθικά του καναλιού. Η ισορροπία αυτή κινδυνεύει ιδιαίτερα από έναν οργανισμό τύπου ενιαίου φορέα: κινδυνεύουν να περάσουν άλλα τέσσερα ή πέντε χρόνια για να τοποθετηθούν τα νέα κέντρα εξουσίας στη θέση τους, για να διαδραματισθούν όλα τα ψυχοδράματα που θα προκύψουν μ' αυτό τον τρόπο. Ταυτόχρονα, το ενιαίο μέλλον της επικοινωνίας θα έμοιαζε φοβερά μονότονο, ιδιαίτερα τη στιγμή που οι νέες τεχνολογίες (καλωδιακή τηλεόραση, κτλ.) βασίζονται στην *αποσπασματικότητα* κι όχι στον «κοινό μέσο όρο» των προγραμμάτων, στις αυξημένες δυνατότητες επιλογών απ' τη μεριά του τηλεθεατή κι όχι στην κάλυψη των «αναγκών» του από ένα ενοποιημένο σύστημα εκπροσώπησης του. Γεγονός που βέβαια δε συμβιβάζεται με μια οργάνωση της τηλεόρασης σε ραδιοφωνικό μοτίβο (Πρώτο, Δεύτερο, Τρίτο Πρόγραμμα).

Μαζικοί φορείς (2 = 1 + 1 + 1 + ... + 1)

Σύμφωνα με το σχέδιο μετατροπής της EPT-2 σε ανώνυμη εταιρεία που παρουσίασε ο κ. Πεπονής σε συνέντευξη Τύπου στις 30.1.84, το 49% των μετοχών του δεύτερου καναλιού μεταβιβάζεται σε οργανώσεις πολιτών, δήμους, πνευματικά σωματεία, κτλ., που μετατρέπονται αυτόματα σε παραγωγούς «ελεύθερων» εκπομπών. Τι σημαίνει αυτό στην πράξη; Υπάρχει ο κίνδυνος να βρεθούμε μπροστά σε χιλιάδες ντοκιμαντέρ, αδιάφορα μέχρι θανάτου. Θα ήταν λάθος, αυτή τη στιγμή, η αυτονόμηση της EPT 2 να συλληφθεί και να υλοποιηθεί σαν μια προσπάθεια για τη δημιουργία μιας αποθήκευσης εκπροσώπων, μαζικών και άλλων φορέων, που ο καθένας έχει το κουτάκι του, το ανοίγει και το δείχνει στους τηλεθεατές, οι οποίοι γρήγορα γυρνάνε το κουμπί στην EPT 1 (που

όπως δήλωσε ο κ. Πεπονής, παραμένει όπως έχει). Η αθροιστική λογική είναι η χειρότερη που υπάρχει για ένα κανάλι κι έτσι η ενδιαφέρουσα ιδέα της αυτονομίας των καναλιών μπορεί να σταματήσει στη μέση, το δεύτερο κανάλι να γίνει ένα είδος τηλεοπτικού Χάϊντ Παρκ, μιας χαώδους παρέλασης μηνυμάτων που δεν είναι και τόσο σίγουρο ότι θα διαφέρουν και πολύ μεταξύ τους.

Η Michèle Cotta*, στην πρόσφατη επισκεπή της στην Αθήνα, παρατηρούσε ότι κάθε συγκέντρωση της πληροφόρησης, ακόμα κι όταν φαίνεται ότι τηρεί τις δημοκρατικές διαδικασίες και δίνει το λόγο σε όλους, στην πραγματικότητα αναιρεί τον πλουραλισμό των μηνυμάτων. Γιατί, άλλο είναι τα πολλά δημοτικά κανάλια μικρής εμβέλειας κι άλλο η εκπροσώπηση των δήμων στο ίδιο κανάλι, ακριβώς όπως οι ερασιτέχνες που δουλεύουν σήμερα στο κρατικό ραδιόφωνο δε λύνουν το πρόβλημα και δεν αναιρούν τη σημασία της ελεύθερης ραδιοφωνίας, τη σημασία του πολλαπλασιασμού των μηνυμάτων που σχετίζεται άμεσα με τους διαφορετικούς πομπούς. Οι ερασιτέχνες πλουτίζουν το κρατικό ραδιόφωνο, δουλεύοντας εκεί σαν άλλοι επαγγελματίες. Κάτι αντίστοιχο θα έπρεπε να βρεθεί για να εξασφαλισθεί η αυτονομία της ΕΡΤ 2, ένα άνοιγμα σε επαγγελματίες που δεν θα είχαν ίσως υπαλληλική νοοτροπία.

Εφημερίδες (1 = 1)

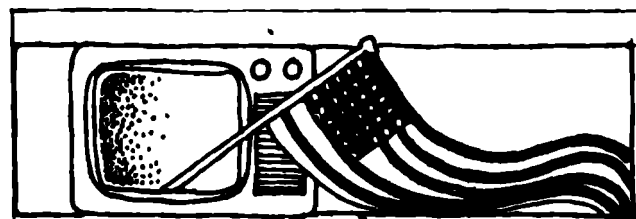
Είναι περιττό να αναζητήσουμε στα ρεπορτάζ των εφημερίδων κάποιον προβλη-

ματισμό γύρω απ' τα παραπάνω θέματα. Αυτό που απασχόλησε ρεπόρτερ και αρθρογράφους μοιάζει να είναι το σήριαλ της εγκατάστασης του νέου υπουργού, καθώς και το παιχνίδι ανάμεσά τους. Ο κ. Φιλιππόπουλος είδε το όνειρό του να αναλάβει τον ενιαίο φορέα να διαλύεται άσπλαχνα (και το «Έθνος» βγήκε με τίτλο *Ο Πεπονής προκαλεί αναταραχή*, τη στιγμή που τα πνεύματα είχαν μόλις ηρεμήσει).

Λέγεται ότι ο διευθυντής του «Έθνους» είχε υποβάλλει συγκεκριμένη πρόταση στον πρωθυπουργό, προτείνοντάς του να αναλάβει τον ενιαίο φορέα με αντάλλαγμα τη «σίγουρη επανεκλογή του ΠΑΣΟΚ» χάρη στη «δράση» των ενοποιημένων καναλιών. Η λύση Πεπονή μπορεί να επιλέχθηκε και για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας, σίγουρα όμως συνδυάζεται με μια λογική «ανοιγμάτων» στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σε ποια κατεύθυνση και με ποιο τρόπο θα γίνουν τα ανοίγματα, είναι κάτι που θα φανεί στην πράξη. Πάντως, το πρώτο τηλεοπτικό δεκαπενθήμερο με υπουργό άνευ χαρτοφυλακίου αποδείχτηκε εξαιρετικά ενδιαφέρον, ειδησεογραφικά αλλά και σε ό,τι αφορά την έναρξη ενός ουσιαστικού διαλόγου γύρω απ' τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που πρέπει κάποτε ν' αρχίσει.

Ρεπόρτερ 1-2

* Η Michèle Cotta είναι η Πρόεδρος της Haute Autorité de l'Audiovisuel στη Γαλλία, φορέα ανάλογου με το εθνικό Συμβούλιο Οπτικοακουστικής Επικοινωνίας, τη σύσταση του οποίου προβλέπει η πρόταση Πεπονή.

ΥΠΕΡΑΤΛΑΝΤΙΚΕΣ «ΑΤΑΞΙΕΣ» ΤΗΣ ΕΡΤ

Και ενώ το καινούργιο νομικό καθεστώς της Τηλεόρασης στην Ελλάδα μόλις άρχισε να συγκεκριμενοποιείται, η ΕΡΤ επεκτείνεται και στις ΗΠΑ ιδρύοντας θυγατρική!

Σύμφωνα με δήλωση υπεύθυνου της ΕΡΤ σε ελληνοαμερικανικό τηλεοπτικό Πρόγραμμα η Ελληνική Ραδιοφωνία-Τηλεόραση ζήτησε από το Δημοτικό τηλεοπτικό σταθμό της Νέας Υόρκης (κανάλι 31) να αγοράσει δύο ώρες κάθε βδομάδα, ιδρύοντας παράλληλα θυγατρική στην Αμερικανική μεγαλούπολη.

Το ζήτημα έχει προχωρήσει καθώς, σύμφωνα με πληροφορίες μας, έχει ήδη δοθεί από την ΕΡΤ επιταγή πέντε χιλιάδων δολαρίων σαν εγγύηση στο κανάλι 31. Το ετήσιο κόστος για δύο ώρες μαζί με την παραγωγή ξεπερνά τις 250.000 δολάρια.

Η ενέργεια αυτή έχει προκαλέσει την αντίδραση των ελληνόφωνων μέσων μαζικής ενημέρωσης με κίνδυνο να ανοιχθεί «εμφύλιο» μέτωπο από την αμερικανική τηλεόραση. Το «φάουλ» όμως της υπόθεσης βρίσκεται αλλού.

Εμπνευστής της ιδέας είναι ένας όψιμος «πράσινος», ο Γιάννης Λυμπέρης, που έπεισε τον Υφυπουργό Τύπου κ. Μαρούδα να δημιουργήσει θυγατρική ΕΡΤ στη Νέα Υόρκη. Ο ίδιος ανέλαβε να παίξει το ρόλο του συνδετικού κρίκου μεταξύ του αμερικάνικου σταθμού και της ΕΡΤ. Το παρελθόν του κ. Λυμπέρη κάθε άλλο παρά εγγυάται ότι δεν θα εκτεθούμε διεθνώς.

Διορίστηκε στην Ελληνική πρεσβεία ως σύμβουλος επί κυβέρνησης Ράλλη. Απολύθηκε επί ΠΑΣΟΚ και επαναπροσλήφθηκε αμέσως μετά σαν μεταφραστής στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών της Ουάσιγκτον. Παράλληλα διορίστηκε ανταποκριτής της ΕΡΤ και λίγο αργότερα άρχισε να συνεργάζεται με το «ΕΘΝΟΣ» μ' αποτέλεσμα σήμερα να εισπράττει τρεις μισθούς.

Μέχρι εδώ τίποτε το ιδιαίτερο, ούτε ο πρώτος είναι ούτε ο τελευταίος. Εκτός όμως από όλα αυτά ο Γιάννης Λυμπέρης είχε και παλιότερα δόσοληψίες με την ΕΡΤ, κατηγορούμενος για σειρά ομοσπονδιακών αδικημάτων οικονομικού χαρακτήρα και για παράβαση του αμερικανικού νόμου περί τηλεπικοινωνιών. Και βέβαια ο φάκελός του βρίσκεται πάντα στα αρχεία της FBI από την οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί «εν καιρώ».

Η παρατήρηση ότι το θέμα πρέπει να επανεξεταστεί «σφαιρικά» νομίζουμε ότι περιττεύει.

ΣΕΙΡΑ ΤΖΩΡΤΖ ΟΡΓΟΥΕΛ

Φάρμα των Ζώων
Στή Σκιά του 1984
Αλήτες του Παρισιού και του Λονδίνου
Φάμπρικες του Γουήγκαν Πάιερ
Φόρος Τιμής στην Καταλωνία
Κρατήστε Σφιχτά το Μικροαστισμό σας
Μέρες της Μπούρμα
Η Κόρη του Παπά

★ ★ ★

ΣΕΙΡΑ ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΚΟΛΛΟΝΤΑΙ: Έρωτας των Εργατριών
Μελισσών
ΜΕΛΕΡ: Στρατιές της Νύχτας
ΝΟΤΑΡΝΙΚΟΛΑ: Η Αδύνατη Απόδραση
ΜΠΑΡΟΥΖ: Απολυμαντής!
ΜΠΑΡΟΥΖ: Ο Α Πούκ είναι εδώ
ΜΠΑΡΟΥΖ: Σέ ποιόν ανήκει λοιπόν η
θανατηφόρος TV;
ΚΑΜΥ: Η Πανούκλα
ΑΡΤΩ: Ηλιογάβαλος
ΤΖΕΡΟΝΥΜΟ: Απομνημονεύματα

★ ★ ★ ★

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ
Ζ. Πηγής 17 Αθήνα
τηλ. 36.39.980

ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΠΑΓΚΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΠΟΥΛΜΑΝ

Σαββατοκύριακα και
τριήμερα αργιών
Πρωτοποριακές εκδρομές
Δηλώσατε συμμετοχή
Τηλ. 75.19.980-7516848
(κ. Γιάννη Σιδέρη)

Φοροπλαστικά

Αν πήγατε εκδρομή στο βουνό, ασφαλώς με συγκίνηση θα θυμάστε τα ωραία τοπία, τα πεύκα και τα έλατα και τα πλαστικά μπουκάλια που ξεπρόβαλλαν εδώ κι εκεί.

Αν ταξιδέψατε στους εθνικούς μας δρόμους —ή έστω και στους μη εθνικούς μας δρόμους— σίγουρα θα χαρήκατε τις ομορφιές της ελληνικής φύσης, τα λουλούδια και, παλι, τα πλαστικά μπουκάλια σπαρμένα σε διάφορους σχηματισμούς και πυκνότητες στα κράσπεδα των δρόμων.

Αν περπατήσατε στην ακρογιαλιά μαζεύοντας κοχύλια και πέτρες διαφόρων αποχρώσεων θα πρέπει να παρατηρήσατε κι αυτό το θαυμαστό, νέο, διάφανο ή ημιδιάφανο είδος που λέγεται πλαστικό μπουκάλι. Κι αν πάλι βάλατε μάσκα και κολυπήσατε θαυμάζοντας το βιθό, με τα πολύχρωμα ψαρια και τα περιφημα φυτά, θα διακρίνατε ασφαλώς, διασκορπισμένα εδώ κι εκεί, πλαστικά μπουκάλια.

Γιατί τα πλαστικά μπουκάλια είναι έδη και του βουνού και της θάλασσας, και του κάμπου και του λόφου, και του

χειμώνα και του καλοκαιριού, και του κρύου και της ζέστης. Τα πλαστικά μπουκάλια τείνουν να γίνουν ο καλύτερος —και πάντως ο μονιμότερος— σύντροφος του ανθρώπου, δηλωτικά της παρουσίας του και του πολιτισμού του. Γιατί ο πολιτισμός έφερε το πλαστικό μπουκάλι και το ότι βρίσκονται παντού σηματοδοτεί το επίπεδο του πολιτισμού μας.

Ως γνώστον, το πρόβλημα του πλαστικού είναι ότι δεν απορροφιάται από τη φύση, έστω και μακροχρόνια. Άρα ότι παράγεται, σωρεύεται χωρίς, έστω και με κάποια μακροχρόνια διαδικασία να καταστρέφεται, με εξαίρεση βέβαια αυτά που φτάνουν σε κάποιο οργανωμένο (γιατί «αυθόρμητα» διαμορφωμένοι βρίθουν) σκουπιδότοπο. Το πρόβλημα της ανάπτυξης στην Ελλάδα, όπως έχει λεχθεί, είναι ότι ήταν μια ανάπτυξη που ξόδευε από το μέλλον, ή έστω δεν νοιαζόταν για το μέλλον, δεν νοιαζόταν για τις σωρευτικές επιπτώσεις των παρενεργειών της. Τώρα πληρώνουμε. Πληρώνουμε με το νέφος —και σύντομα θα πρέπει να πληρώσουμε για το νέφος, γιατί η απομάκρυνσή του κοστίζει— πληρώνουμε με την πολεοδομική αναρχία, πληρώνουμε με την ασκήμια. Ήδη

πληρώνουμε με τα πλαστικά. Και βέβαια για τα πλαστικά φαστφουντάδικα με τις πλαστικές καρέκλες και τα πλαστικά χάμπουργκερς δεν μπορούμε να κάνουμε πολλά πράγματα, πέρα από το να τ' αποφεύγουμε κατά το δυνατόν. Όμως με τα πλαστικά μπουκάλια νομίζω ότι κάτι μπορούμε να κάνουμε. Προτείνω λοιπόν να μπει ένας ειδικός φόρος σ' όλα τα υγρά που εμφανίζονται σε πλαστικά μπουκάλια ή τσιγγίνα κουτάκια. Και να 'ναι τόσο ψηλός ο φόρος αυτός ώστε να συμφέρει ν' αγοράζεις το γυάλινο και να μπαίνεις στον «κόπο» να το επιστρέφεις.

Ο φόρος αυτός θα 'χει, πιστεύω, δύο ευεργετικές επιπτώσεις. Πρώτα-πρώτα θα μειωθεί η αγορά των πλαστικών μπουκαλιών (ή τσιγγινών κουτιών) και άρα θα μειωθεί και η συσσώρευση πεταμένων μπουκαλιών. Δεύτερον, θα μαζεύονται αρκετά χρήματα από τους αμετανόητους πλαστικόφιλους ώστε να χρηματοδοτούν προσπάθειες καθαριότητας σε επαγγελματική βάση γιατί, πώς να το κάνουμε, οι πρόσκοποι δε φτάνουν και οι νεοσύλλεκτοι κάνουν αποψίλωση μόνο μέσα στα στρατόπεδά τους.

Σπύρος Καβουνίδης

Μεταφορείς μπανανών

Κάθε πρωί το αεροπλάνο της Ολυμπιακής φεύγει από Αθήνα για Βρυξέλες. Πάνω από τους μισούς επιβάτες είναι Δημόσιοι Υπάλληλοι που πηγαίνουν στην ΕΟΚ. Δεν χρειάζεται να κρυφάκουμε κάποιος για να διαπιστώσει ότι σχεδόν όλοι περιγράφουν με το χειρότερο τρόπο το πως πήραν την Υπουργική έγκριση, το εισητήριο, το συνάλλαγμα, την τελευταία στιγμή. Ειλικρινά, απορώ γιατί όλοι όσοι πηγαίνουν για κυβερνητικές δουλειές στην ΕΟΚ παίρνουν την άδειά τους με την ψυχή στο στόμα, πράγμα που σημαίνει ότι η τελευταία μέρα στην Ελλάδα δεν είναι αφιερωμένη στη μελέτη των όσων πρόκειται να συζητηθούν στις συσκέψεις, αλλά στο τρεχαλητό για τις διαδικασίες του ταξιδιού.

Όμως το κράτος έχει φροντίσει για την ξεκούρασή τους από το ξεθώμα της προηγούμενης μέρας. Οι περισσότερες

συσκέψεις αρχίζουν γύρω στις 11, για να προλάβουν οι συμμετέχοντες να φθάσουν το ίδιο πρωί από τις χώρες τους. Η Ολυμπιακή, όμως, φεύγοντας στις 9.45 φθάνει, με τη διαφορά της ώρας, στις 12. Δηλαδή ό,τι πρέπει για να μην προλάβουν οι Έλληνες, οπότε πηγαίνουν μια μέρα νωρίτερα! Έτσι, πληρώνουμε μια μέρα εκτός έδρας παραπάνω. Γιατί, άραγε, το αεροπλάνο της Ολυμπιακής, που είναι στο αεροδρόμιο από το προηγούμενο βράδυ, δεν φεύγει στις 8 το πρωί;

Μόλις φθάσουν οι εκπρόσωποι πηγαίνουν στο ξενοδοχείο, συνήθως το «Δέλτα». Πριν ένα χρόνο είχαν το δικαίωμα να μένουν σ' οποιοδήποτε ήθελαν. Πρόσφατα βγήκε η κυβερνητική απόφαση που λέει ότι πρέπει να μένουν σε ξενοδοχεία Β' κατηγορίας εκτός αν συνοδεύουν Υπουργό, οπότε πηγαίνουν σε Α'. Η ρατσιστική αυτή απόφαση (... μόλις φύγει ο Υπουργός που συνοδεύουν πρέπει να μετακομίσουν σε άλλο) είναι, αν μη τι άλλο, αστεία. Το Ευγορα, Α' κατηγορίας, έκανε στο παρελθόν σοβαρότατη έκπτωση στα μέλη των Ελληνικών αντιπροσωπειών και τελικά ήταν φθηνότερο από τα Β' κατηγορίας. Όμως κάτι τέτοια εμείς τα γράφουμε στα παλιά μας τα παπούτσια.

Την άλλη μέρα το πρωί αρχίζει η σύσκεψη. Οι άλλες αντιπροσωπείες έρχον-

ται με φακέλους, πληροφόρηση, ειδικούς. Συνήθως αποτελούνται από τα ίδια πρόσωπα οπότε αρχίζουν τις χειραψίες και την ενημέρωση μεταξύ τους. Οι δικοί μας, μια και σπάνια πηγαίνουν οι ίδιοι εκπρόσωποι στις ίδιες συσκέψεις, αρχίζουν να... ψάχνονται. Εκεί διαπιστώνουν, ότι κάποιος δεν πρόλαβε να πάρει όλες τις υπογραφές και... ξέμεινε στην Αθήνα. Συνήθως είναι εκείνος που ήξερε το θέμα. Ο κοινοτικός εκπρόσωπος αρχίζει να τους ρωτά τι έγινε ο τάδε αρμόδιος, γιατί δεν ήρθε, γιατί δεν έστειλε τα χαρτιά που έπρεπε να στείλει. Οι δικοί μας χαμογελούν, μόνο που το χαμόγελο παγώνει μόλις διαπιστώσουν ότι οι ξένοι έχουν την ημερήσια διάταξη και όλο το απαραίτητο ενημερωτικό υλικό, που είχε σταλθεί από την κοινότητα την προηγούμενη βδομάδα και εξηγούσε τις λεπτομέρειες της σύσκεψης. Ο ένας ρωτά τον άλλο «πήρες εσύ τίποτε;» και όλοι μαζί διαπιστώνουν ότι δεν έφτασαν σ' αυτούς τα έγγραφα.

Ο εκπρόσωπος της κοινότητας χτυπά ένα κουδούνι και η σύσκεψη αρχίζει. Όλοι φορούν τα ακουστικά τους για ν' ακούν τους μεταφραστές. Όμως διαπιστώνουν ότι κυριαρχούν τα γαλλικά και τα αγγλικά και για λόγους οικονομίας δεν υπάρχει μεταφραστής στα ελληνικά. Αρχίζει το βρισίδι και κρατούν τ' ακουστικά για ν' ακούν τη γλώσσα που

κατανοούν περισσότερο. Μόνο που όταν φορέσεις τ' ακουστικά, επειδή όταν μιλάς δεν ακούς τη φωνή σου, συμπεριφέρεσαι, όταν δεν το ξέρεις, αυτό, σαν κουφός. Δηλαδή μιλάς δυνατά, οπότε γίνεται μεγάλη φασαρία στην ελληνική αντιπροσωπεία, γιατί ξεφωνίζουν μεταξύ τους φορώντας τ' ακουστικά. Οι άλλες αντιπροσωπείες απορούν.

Όσο προχωρεί η σύσκεψη το γεγονός της μη παροχής συγκεκριμένων οδηγιών στους αντιπροσώπους μας συνεχώς δημιουργούν την ερώτηση «τι κάνουμε τώρα;». Η απάντηση είναι: «βλέποντας και κάνοντας». Οι ξένοι, μας έχουν συνηθίσει πλέον και συμπεριφέρονται με κατανόηση. Το μεσημέρι γίνεται η διακοπή για φαγητό. Όλοι οι Έλληνες τρέχουν στον 14ο όροφο κτιρίου που είναι δίπλα στα κεντρικά γραφεία, όπου υ-

πάρχει γραφείο-παράρτημα της μόνιμης αντιπροσωπείας. Εκεί αρχίζουν τηλεφώνη στα... σπίτια τους. Στον ίδιο όροφο είναι τα γραφεία και των άλλων χωρών. Παντού υπάρχει τάξη και κάποια βοήθεια. Το ελληνικό είναι πάντοτε χωρίς προσωπικό αλλά μονίμως ανοιχτό. Έχει τρία τηλέφωνα και είναι κέντρο διερχομένων. Όποιος θέλει μπαίνει και τηλεφωνεί όπου θέλει, δωρεάν. Απορώ πως δεν το έμαθαν ακόμη οι φοιτητές μας να πηγαίνουν να τηλεφωνούν τσάμπα. Εκεί μαθαίνεις όλα τα οικογενειακά των εκπροσώπων καθώς και τις παραγγελίες που παίρνουν για ψώνια. Όλοι ρωτούν τι ώρα τελειώνει η σύσκεψη και αν θα προλάβουν ανοιχτά τα μαγαζιά.

Γυρίζουν στη σύσκεψη η οποία προχωρεί όπως το πρωί και τελειώνει κατά τις 5 με 6 το απόγευμα. Οι ξένοι έχουν

μαζί τα πράγματά τους και γυρίζουν αμέσως στον τόπο τους. Αν η σύσκεψη διαρκεί δύο μέρες φεύγουν την επομένη. Όμως η Ολυμπιακή έκανε και πάλι το θαύμα της, γιατί φεύγει στις 12.30. Δηλαδή οι δικοί μας θα παραμείνουν ένα βράδυ παραπάνω. Αν το αεροπλάνο έφευγε από την Αθήνα απόγευμα και γύριζε βράδυ θα γλυτώναμε τουλάχιστον μια διανυκτέρευση. Αν έφευγε νωρίς το πρωί το ίδιο. Όμως έτσι όπως είναι τα δρομολόγια χάνονται οπωσδήποτε δύο βραδιές.

Μ' αυτόν τον τρόπο οι εκπρόσωποί μας, μετά τη σύσκεψη, διαβεβαιώναν ο ένας τον άλλο ότι «τους σκίσαμε» και τρέχουν ν' αγοράσουν... μπανάνες. Όσο κι αν φαίνεται περιεργο είναι το μόνο προϊόν που φέρνουμε πίσω!

Νίκος Μάργαρης

Τα παπάκια κοινωνικοποιούνται

Λίγο θεοκρατικότερο να ήταν το καθεστώς μας κι ο κ. Κανίνιας θα διέταζε ίσως να μας κόβουν το δεξί χέρι. Αυτό, ως γνωστόν, χειρίζεται το γκάτζι στις «μηχανές» και τα «μηχανάκια» κι αυτό επομένως είναι υπεύθυνο για τις επιταχύνσεις και τους θορύβους των αυτοκινουμένων διτρόχων. Όμως το δικό μας ποινικό δίκαιο δεν είναι εκδικητικό: δηλωμένη φιλοσοφία του είν' ο σωφρονισμός των εγκληματιών κι έτσι ο αντισαγγελεύς του Αρείου Πάγου περιορίζεται να συνιστά, με εγκύκλιό του προς τους εισαγγελείς εφετών, τη *δήμευση των διτρόχων που προκαλούν θορύβους*. Αυτά τουλάχιστον μας πληροφορεί (με πρωτοσέλιδο τρίστηλο δημοσίευμα) η *Καθημερινή* του περασμένου Σαββάτου (14.1.84).

Τα αποσπάσματα που δημοσιεύει η εφημερίδα από την εγκύκλιο του κ. Κανίνια δείχνουν πως, επιτέλους, η δικαστική εξουσία αποφάσισε ν' αναλάβει τις ευθύνες της μπρος στις αδυναμίες, την ολιγωρία και τις διαιρέσεις της εκτελεστικής: αφού οι τόσοι συναρμόδιοι υπουργοί έχουν γίνει μαλιά-κουβάρια για τις αιτίες που προκαλούν και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ενάντια στη ρύπανση, το νέφος και τα συμπαρομαρτούντα (μ' αποτέλεσμα, τελικά, να μη γίνεται τίποτα), ο κ. Κανίνιας αποφάσισε να επιτεθεί στην ηχορύπανση:

... όπως έχει διαπιστωθεί, κανένα άλλο έννομο αγαθό δεν προσβάλλεται τόσο συνεχώς και βαναύσως, όσο η κοινή ησυχία των κατοίκων όλων των οικισμών της χώρας μας και περισσότερο των μεγαλουπόλεων. Την προσβολή αυτή προκαλούν κατά το μέγιστο μέρος οι θόρυβοι από την κίνηση

των οδικών οχημάτων και, προπαντός, των μοτοσυκλετών και μοτοποδηλάτων. Τα τελευταία τούτα ευλόγως έχουν χαρακτηριστεί ως μαστιγες της σύγχρονης ζωής, διότι πράγματι μαστιγώνουν και κλονίζουν το νευρικό σύστημα των ανθρώπων. Ασύδοτοι νεαροί με μοτοσυκλέτες και μοτοποδήλατα αρμοτοδρομούν δαιμονιωδώς και μπορούν —ολίγοι αυτοί— να διαταράσσουν την ησυχία χιλιάδων πολιτών».

Μαστιγες που μαστιγώνουν λοιπόν οι ασύδοτοι αρματοδρομούντες νεαροί προσβάλλουν βαναύσως —μόνοι αυτοί τελικά— το έννομο αγαθόν της κοινής ησυχίας. Η ποινή φυλακίσεως (μέχρι τριών μηνών) δεν αρκεί για το σωφρονισμό τους: εξαγοράζουν την ποινή και αναχωρούν για να συνεχίσουν τις εκκωφαντικές αρματοδρομίες τους. Κι αφού δεν μπορούμε να τους κόψουμε το δεξί χέρι και να τους σωφρονίσουμε μια και καλή, αυτό που μένει είναι να τους πάρουμε τη μηχανή. Όχι μόνο για λόγους αυστηρότητας (προς θεού!) αλλά κυρίως για «λόγους ορθότητας και πληρότητας της νομικής αποφάσεως», διευκρινίζει η εφημερίδα. Ο «ανώτατος εισαγγελικός λειτουργός εξηγεί (στην εγκύκλιό του) για ποιους λόγους συντρέχουν τα στοιχεία που συνιστούν τις προϋποθέσεις για τη δήμευση μοτοσυκλετών και μοτοποδηλάτων... και χαρακτηρίζει αβάσιμο τον ενδοιασμό ως προς τη νομική δυνατότητα επιβολής της παρεπομένης αυτής ποινής».

Επίκουρος της νομικής επιστήμης, που απαιτεί ορθότητα και πληρότητα των δικαστικών αποφάσεων κι επομένως δήμευση των μηχανών και παπακιών, έρχεται η ψυχολογία. Γιατί όπως τονίζεται στην εγκύκλιο:

... Η παρεπομένη ποινή της δημεύσεως, θα γίνεται αισθητή ως βαρύτερα της κυρίας ποινής φυλακίσεως, ιδιαιτέρως σε περι-

πτώσεις κατηγορουμένων νεαρών προσώπων. Σύμφωνα με πρόσφατες παρατηρήσεις, τα πρόσωπα αυτά εμφανίζουν ενίοτε ψυχική ανωριμότητα και διαμορφώνονται σε τύπο, με χαρακτηριστικό γνώρισμα ένα στενότατο —συναισθηματικής μορφής— σύνδεσμο τους με την «μηχανή». Στον ίλιγγο της ταχύτητας τα νεαρά αυτά πρόσωπα «χαίρονται» τον εκκωφαντικό θόρυβο σαν ιαχή θριάμβου. Και δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις θανάτων και αναπηριών, εξαιτίας αυτής της άκριτης προς την «μηχανή» προσηλωσεώς τους. Ωστε για τις περιπτώσεις αυτές θα ήταν και σωτηρία η δήμευση του οχήματος, που αργότερα αποδείχθηκε μοιραίο.

Όχι μόνο γλιτώνουν το χεράκι τους, όχι μόνο σωφρονίζονται, όχι μόνο ικανοποιούνται και η νομική επιστήμη και η ψυχολογία αλλά και τη ζωή των μηχανοβίων σώζουμε —δημεύοντας τώρα τις μηχανές που αργότερα αποδείχθηκαν μοιραίες.

Ως μαστιγοφόρος, αρματοδρομών ασυδότης επί διακοσάρας Χόντα και καταφθάνων κάθε πρωί με ιαχάς θριάμβου στο γραφείο μου, ανησυχώ λίγο από την εγκύκλιο Κανίνια. Αναγνωρίζω, βέβαια, στην Πολιτεία το δικαίωμα να φροντίζει για τη σωτηρία του σώματός μου, όπως και στην Εκκλησία να ενδιαφέρεται για τη σωτηρία της ψυχής μου. Εκείνο όμως που μ' ενδιαφέρει εμένα είναι η σωτηρία της μηχανής μου (όχι βέβαια γιατί κοστίζει κάπου 120.000 αλλά) λόγω του στενότατου συναισθηματικού δεσμού μου μαζί της. Πρόκειται για άνομο πάθος που προσβάλλει έννομα αγαθά, γράφει ο κ. Κανίνιας. Αλλά χωρίς πάθη τι να την κάνουμε τούτη την έρμη τη ζωή; Αν δεν υπήρχαν πάθη ούτε νόμοι θα υπήρχαν, ούτε δικαστήρια, ούτε εισαγγελείς, ούτε ο κ. Κανίνιας. Αν δημεύσουν τα παπάκια, τη Χόντα μου, όλα τα ενδιάμεσα κι ανώτερα κυβικά, τι θ' απογί-

νουν όλες οι εναντίον τους κατασταλτικές ρυθμίσεις κι όλη η γραφειοκρατία που τροφοδοτούν; Τι θα χρειάζονται οι επιπλέον αστυφύλακες που ζητά ο κ. Σκουλαρικής, οι πρόσθετοι γραμματείς κι ειρηνοδίκες που θέλει ο κ. Μαγκάκης; Με δημευμένα τα δίτροχα, που θα στηρίζουν Άρειος Πάγος και Συμβούλιο Επικρατείας τα επιχειρήματά τους για εξίσωση μισθών δικαστικών-βουλευτών; Δεν συνειδητοποιούν οι κατασταλτικοί μηχανισμοί του κράτους πως για να δικαιολογήσουν την ύπαρξή τους πρέπει να υπάρχουν υποκείμενα προς καταστολήν; Αν οι μηχανές δημευθούν, τι δουλειά θα βρουν να κάνουν οι καταστολεις και πώς θα πηγαίνω εγώ στη δουλειά μου;

Ως σοσιαλιστής κάπου αισθάνομαι ό-τι τα παραπάνω είναι δευτερεύοντα. Γιατί, τι είναι η δήμευση αν όχι μια μορφή, η πληρέστερη, κοινωνικοποίησης; Αφού κοινωνικοποιήθηκαν οι Τσάτσοι, οι Στράτοι, ο Σκαλιστήρης, οι απεργίες, γιατί οι μηχανές και τα παπάκια να μένουν απ' έξω; Μήπως δεν είναι μέσα παραγωγής-θορύβων; Γιατί να μην κοινωνικοποιηθούν κι οι θόρυβοι; Βέβαια, θορυβούν κι άλλοι: γιωταχήδες, ταξιτζήδες, κομπρεσέρ, αεροπλάνα, μικροπωλητές, ντισκοτέκ, εφημεριδοπώλες, διαδηλωτές, γύφτοι με Ντάτσουν, λατερναντζήδες, ραδιοπειρατές. Όμως, το

θέμα δεν είναι η κατά μέτωπον σύγκρουση με όλους αλλά το να βρεις, κατά πάγια λενινιστική αρχή, τον ασθενή κρίκο της αλυσίδας. Κι οι μηχανόβιοι είναι γιατί συσπειρώνουν το μίσος γονέων, κηδεμόνων, ταξιτζήδων, γιωταχήδων, εισαγωγέων αυτοκινήτων, εισαγγελέων, πεζών κι όλων των ανισορρόπων που δεν κατάφεραν να σταθούν όρθιοι σε ποδήλατο χωρίς βοηθητικές ρόδες.

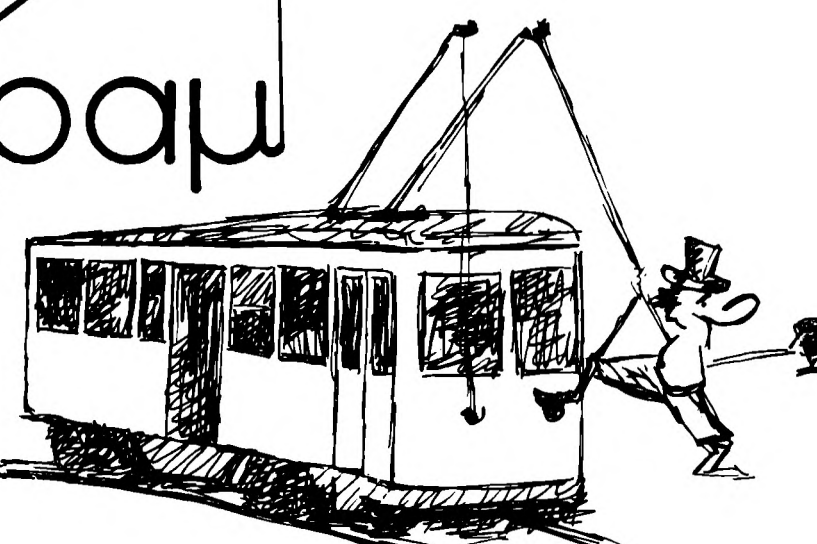
Ως σοσιαλιστής αλλοιθωρίζω προς τους οικολογιστές, κάπου ενθουσιάζομαι. Γιατί αν οι μηχανές και τα παπάκια δεν είναι παρά η αρχή; Αν αρχίσουν να δημεύουν τ' αεροπλάνα, που καθένα τους θορυβεί ως όλα τα δίτροχα της Ελλάδος συγκεντρωμένα τα ταξί, που περιμένουν μ' αγωνία να βγει πράσινο στο σηματοδότη για να κορνάρουν τα λεωφορεία, που αγκομαχούν στις ανηφόρες τα γήπεδα, που ορύνονται κάθε Κυριακή τους μαθητές, που θορυβούν στην τάξη τους φάλτσους, που θορυβούν νομίζοντας ότι τραγουδάνε τα ηλεκτρόνια, που ο θόρυβος τους μειώνει την απόδοση του ενισχυτή μας —τότε ειν' ολοφάνερο πως η ηχορύπανση θα εκλείψει κι άκρα του τάφου σιωπή θα βασιλεύει στο λεκανοπέδιο και στους οικισμούς της χώρας. Το έννομον αγαθόν της κοινής ησυχίας θα παύσει πλέον να προσβάλλεται συνεχώς και βαναύσως, το κοινόν περί δικαίου αίσθημα θα έχει ικανοποιη-

θεί. Αν, επιπλέον, η δήμευση επιβληθεί ως ποινή και στους πομπούς των άλλων, πλην των ηχητικών, ρύπων είναι ολοφάνερο πως σε διάστημα λίγων μηνών θα έχουν λυθεί διά της δήμευσης-κοινωνικοποίησης όλα τα προβλήματα περιβαλλοντικού και σοσιαλιστικού μετασχηματισμού.

Ζυγίζοντας τα υπέρ και τα κατά και προτάσσοντας το συλλογικό συμφέρον θα παραδώσω από μόνος μου τη μηχανή μου στις αρχές. Έτσι κι αλλιώς τους ανήκουν ήδη όλες: γιατί αν σε πιάσουν στην επόμενη διαδήλωση των δικυκλιστών και σου κάνουν μήνυση ότι η εξάτμισή σου θορυβούσε, άντε μετά ν' αποδείξεις στο δικαστήριο ότι δεν είσαι ελέφας. Φυσικά, δεν είναι σίγουρο, με βάση όσα αναφέραμε, ότι υπάρχουν αποχρώντες λόγοι να διαδηλώνουν οι μηχανές και τα μηχανάκια. Αλλά κι αν υπήρχαν, η δαμόκλειος σπάθη της κοινωνικοποίησης των μηχανών θα κάνει τους (μη προβληματικούς) ιδιοκτήτες τους να το σκεφθούν πέντε φορές πριν αποτολμήσουν να ξανακάνουν πορεία στο Καστρί. Ο κ. Σκουλαρικής θα είναι ευτυχής που η αυτόνομη κι ανεξάρτητη δικαστική εξουσία διαλύει τις διαδηλώσεις πριν ακόμη αρχίσουν και επιτρέπει στα όργανά του να δημεύουν όσες μηχανές τους αρέσουν ή δεν τους αρέσουν.

Δημήτρης Ψυχογιός

Τραμ

ΜΟΥΣΙΚΗ: άμα είναι αισθαντική μπορεί νάναι από new wave μέχρι Edith Piaf

ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ: DISCO TRAM

disc jockey από την Αθήνα

ποτό φαγητό γλυκό

Μαυρομιχάλη 168 & Λασκάρεως

Γιά τη γυναίκα

KRISNA

ΡΟΥΧΑ • ΔΩΡΑ • ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ

ΔΩΡΑ!!
ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΑΣ ΕΙΝΑΙ
5.000 ΔΡΧ.
ΔΙΑΛΕΓΕΤΕ
ΚΑΙ ΠΑΙΡΝΕΤΕ ΔΩΡΟ
Αξίας 500 ΔΡΧ.

ΤΙΜΕΣ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΕΣ

ΠΩΛΗΣΗ:
ΧΟΝΔΡΙΚΗ - ΛΙΑΝΙΚΗ

Όλα Εισαγωγής μας
από ΑΣΙΑ - ΕΥΡΩΠΗ

KRISNA

ΠΗΓΗ ΙΝΔΙΚΩΝ

1) ΣΟΛΩΝΟΣ 109 - ΤΗΛ. 36.24.960
2) ΣΟΛΩΝΟΣ 124 - ΤΗΛ. 36.20.923
3) ΣΟΛΩΝΟΣ & ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 29 - ΤΗΛ. 36.42.963

ΕΝΤΟΣ ΕΚΤΟΣ & ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ

ΑΠΕΡΓΙΕΣ. Από ενάρξεως —και εντεύθεν— του ανομολόγητου απεργιοστάσιου κυβερνήσεως— ΚΚΕ, οι απεργίες των εργαζόμενων στη χώρα σπανίζουν περισσότερο και από τις δημοκρατικές συνειδήσεις στη Σχολή —ας πούμε— Πυροσβεστών.

Μου είναι αδύνατον να θυμηθώ την προτελευταία απεργία. Ποια ήταν και πότε έγινε. Θα πρέπει να έχει περάσει καιρός.

Η τελευταία —η απεργία των νοσοκομειακών γιατρών— έγινε σε πείσμα του απεργιοστάσιου. Γι' αυτό την έθαβε κάθε μέρα ο «ΡΙζοσπάστης». Γι' αυτό την απεδοκίμασε η ηγεσία της ΓΣΕΕ, αδελφή —η ηγεσία— του απεργιοστάσιου από τον ίδιο γάμο.

— *Είναι δυνατόν*— ρώτησα ειδήμονα φίλο μόλις διάβασα την αντιαπεργιακή θέση της ΓΣΕΕ— να υπέγραψε μια τέτοια ανακοίνωση, μια καταδίκη απεργίας εργαζόμενων— την ώρα μάλιστα που απειλούσε την ηγεσία τους μια καταδίκη με το άρθρο 4— ο γραμματέας, τουλάχιστον, της ΓΣΕΕ ο Κωστόπουλος, ο αγωνιστής, ο προλετάριος, ο οικοδόμος, «της γης ο κολασμένος»;

— *Σήμερα*— μου απάντησε ο φίλος —οι άνθρωποι και οι έννοιες— έχουν αλλάξει. Ξέχασε αυτά που ήξερες. Είπες «κολασμένος». Ξέρεις πώς φαντάζεται σήμερα τον «κολασμένο» ένας σύγχρονος ποιητής; Πώς τον φαντάζεται ο Ντίνος Χριστιανόπουλος; Άκουσε:

«Είναι κολασμένος.

Δίνει κώλο ασμένως».

ΑΛΛΑΓΕΣ. Φοβάμαι λοιπόν πως ανάμεσα στις βαθύτερες αλλαγές που συντελούνται σ' αυτόν τον τόπο κυριαρχούν —οι αλλαγές— στις σχέσεις λέξεων και εννοιών. Για την έννοια π.χ. ποινικό κλειδωμαντάλωμα του απεργιακού δικαιώματος των εργαζόμενων ένα κόμμα επιλέγει τη λέξη: «κοινωνικοποίηση». Για την έννοια ξεπούλημα της απεργίας ένα άλλο κόμμα συναρμολογεί τη φράση: «αγωνιστική αναστολή». Από τα κόμματα όμως ας περάσουμε στις εφημερίδες.

Για τον επιτυχημένο —στο επάγγελμά του— εστιάτορα κάτοικο προνομίου προαστίου και —από χρόνια— συστηματικό παίχτη λαχείων, που κέρδισε —προχτές— τα 80 εκατομμύρια μια εφημερίδα σερβίρει τη λέξη βιοπαλαιστής:

«*Βιοπαλαιστής πατέρας δύο παιδιών ο υπερτυχερός του λαχείου*».

Σκέφτομαι —με αγωνία— την αμηχανία που περιμένει τον δημοσιογράφο όταν —αύριο μεθαύριο— θα κλειθεί να χαρακτηρίσει τον συνέλληνα που κατοικεί στη Ζοφριά ή στ' Άσπρα Χώματα που έχει πέντε παιδιά και που δουλεύει το πρωί κλητήρας σε μια ανώνυμη εταιρία, το απόγευμα πλασιέ «ειδών τάπερ» και —δυο φορές την εβδομάδα— το μεσημέρι της Τετάρτης και της Κυριακής πωλητής πλαστικών μαξιλαριών έξω από το γήπεδο Καραϊσκάκη ή το γήπεδο του Παναθηναϊκού.

ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΕΙΣ. Κομματικές συνεστίασεις. Συνεστίαση της ΕΔΗΚ τον περασμένο Δεκέμβρη στην Καλλιθέα. Αντιγράφω και καταχωρίζω —γιατί τη βρίσκω ενδιαφέρουσα— την περιγραφή μεσημβρινής εφημερίδας:

«*Σε συνεστίαση της ΕΔΗΚ την Κυριακή το βράδυ, στο κρητικό κέντρο «Ζορμπάς» της Καλλιθέας, μεταξύ των συνδαιτημόνων ήταν και μια μέντιουμ - αστρολόγος!*

Μάλιστα οι οργανωτές την προσεφώνησαν πρώτη και καλύτερη και μετά προσεφώνησαν το Δήμαρχο κ. Ι. Γάλλο! Ωστόσο η αστρολόγος δεν πρόβλεψε όσα ακολούθησαν ώστε να προφυλάξει τον κ. Ζιγδή. Έτσι ο κ. Δεκαβάλας που τον προσεφώνησε εκ μέρους των οργανωτών, φαίνεται τα είχε κοπανήσει κάπως και προκάλεσε πολλά γέλια, λέγοντας άλλα αντ' άλλων για να καταλήξει:

Και τώρα θα δευτερολογήσει ο αρχηγός μας κ. Ζιγδής.

Μόλις μίλησε ο κ. Ζιγδής ενθουσιάστηκε ένας κύριος που βρισκόταν στο κέντρο και άρχισε να χορεύει τσιφτετέλι και να φιλά τον αρχηγό της ΕΔΗΚ. Μάταια ο κ. Ζιγδής προσπαθούσε ν' απαλλαγεί από τους εναγκαλισμούς και τις διαχύσεις του εκδηλωτικού οπαδού του, ώσπου επενέβησαν οι σερβιτόροι και τον γλίτωσαν».

ΧΟΥΝΤΑ. Η απριλιανή στις εκλογές. Το 1974 στεγάστηκε στην «Εθνική Δημοκρατική Ένωση» του κεντροβασιλικού Γαρουφαλιά. Το 1977 στην «Εθνική Παράταξη» του δεξιοβασιλικού Θεοτόκη. Το 1981 στο «Κόμμα των Προοδευτικών» του δοτού πρωθυπουργού της Μαρκεζίνη. Το 1984 —ενόψει των Ευρωεκλογών— η χούντα κατασκευάζει ιδίαν στέγη. Κατασκευάζει την «Εθνική Πολιτική Ένωση». Η ατραξιόν της ιδρυτικής της σύναξης —την Κυριακή που πέρασε—

ήταν χωρίς αμφιβολία το «διάγγελμα» του δικτάτορα Παπαδόπουλου. Διέτρεξε μαγνητοφωνημένο τη διαδρομή Κορυδαλός-Κάραβελ ακούστηκε, και ενθουσίασε. Τα πλήθη των άνεργων παρακρατικών και των συνταξιούχων χαφιέδων σήκωσαν —λέει— στα χέρια την BMW της Δέσποινας και ανέκραξαν ρυθμικά το εμπνευσμένο σύνθημα:

«*Πρω-το-πόρα εργα-τιά*

Πα-πα-δόπουλε ξανά».

Δεν άκουσα, φυσικά, το «διάγγελμα». Δεν πήγα στο Κάραβελ. Δεν απόλαυσα τους πειρατικούς ραδιοσταθμούς που —αυτή τη φορά— ταπεινώσαν τα κρατικά ραδιογωνιόμετρα. Μόνο το κείμενο του «διαγγέλματος» μελέτησα. Δεν θα το αναγνώριζα αν η εφημερίδα δεν έγραφε περί ποιου επρόκειτο. Ήταν πλήρως αποπαπαδοπουλοποιημένο. Δεν είναι δυνατόν να το έγραψε ο ίδιος. Ούτε βέβαια άλλος κορυδαλίτης. Ποιος να το γράψει; Το κείμενο γράφτηκε έξω και διαβάστηκε —μόνο διαβάστηκε— μέσα.

Μπροστά στο μαγνητόφωνο.

Χωρίς σολικισμούς.

Χωρίς ελληνικούρες.

Χωρίς ενδιαφέρον.

Χωρίς λίγα δείγματα από τις αξέχαστες κουβέντες του τύπου:

«*Κύριοι θα οικοδομήσωμεν επί της λιθίνης ταύτης πέτρας.*

Κύριοι θα απογειώσουμε την αμαξοστοιχίαν

Και θα μεγαλουργήσουμεν».

Όμως χωρίς αυτά τα

Παπαδοπουλικά χαρακτηριστικά ένα Παπαδοπουλικό διάγγελμα είναι σαν σκορδαλιά δίχως σκόρδο.

Λυπάμαι πολύ.

Γιώργη σε πήραν στο λαιμό τους.

ΔΑΚΤΥΛΙΔΟΣΤΟΜΙΕΣ

ΘΙΑΕΜΑΧΟΣ ΧΥΤΗΡΗΣ

ΤΟΠΟΙ ΝΕΟΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
ΑΘΗΝΑ 1983

Ένα ταξίδι στην Τουρκία για τη δημοσιογραφική κάλυψη των ελληνοτουρκικών σχέσεων, προσφέρει μεταξύ των άλλων και μια άλλη διάσταση της σύγκρουσης των δύο χωρών. Πρόκειται για την αναμέτρηση δύο διαφορετικών σχολών σκέψης, για τη σύγκρουση της πολιτικής των αυταπατών με αυτήν του πιο ορθόδοξου ορθολογισμού.

Θιασώτης της πολιτικής των αυταπατών είναι φυσικά η ελληνική πλευρά. Αρκεί για παράδειγμα μία ευνοϊκή για τις ελληνοκυπριακές θέσεις δήλωση κάποιου Αμερικάνου αξιωματούχου —η οποία μπορεί να είναι προϊόν απόλυτα προσωπικών απόψεων, κίνηση τακτικής ή απλώς μεταφραστικό λάθος—, για να μας πλημμυρίσει μία μακάρια αισιοδοξία, για την άμεση και δίκαιη επίλυση του κυπριακού προβλήματος. Ή ενώ ο Ντενκτάς ανακηρύσσει την ανεξαρτησία του «κράτους» του, προχωρώντας σε μια καθαρά επιθετική ενέργεια, στον ελληνικό χώρο εκτιμάται ότι αυτό έσπρωξε τις εξελίξεις «προς τα μπροστά» σε αντίθεση με όλα τα πολιτικά ή στρατηγικά δεδομένα και την κοινή λογική. Και δυστυχώς το ίδιο μακιαβελλικό πνεύμα κυριαρχεί σε όλο το φάσμα των ελληνοτουρκικών προβλημάτων.

Απέναντι σ' όλα αυτά, προβάλλεται μία άλλη, εντελώς ψυχρή και καλά υπολογισμένη διπλωματική πολιτική. Μία γνωστή τουρκική παροιμία λέει: «μέχρι να περάσεις το ποτάμι, φώναζε την αρκούδα μπάρμπα». Ή αλλιώς, μέχρι που να πετύχεις την εισβολή στην Κύπρο φώναζε για την προστασία της τουρκοκυπριακής μειονότητας, και μέχρι που να κατωχυρώσεις (ή και να επεκτείνεις) την εισβολή, φώναζε για ομοσπονδία...

Σε μία περίοδο λοιπόν όπου σε Ελλάδα και Κύπρο, η λύση βρίσκεται «προ των πυλών», στην Κωνσταντινούπολη παραμονεύει η πρώτη ψυχρολουσία. Το κυπριακό πρόβλημα όχι μόνο δεν βρίσκεται στην επικαιρότητα, αλλά κανείς από τους δεκάδες συνομιλητές δεν βρίσκει ότι «υπάρχει προοπτική λύσης στο ερχόμενο διάστημα». Είναι αλήθεια ότι εδώ μπορεί να διακρίνεις δύο διαφορετικές συμπεριφορές. Οι οπαδοί της πρώτης, που εκφράζει και τις επίσημες τουρκικές θέσεις, βλέπουν κάπου μακριά στο μέλλον μια ομοσπονδιακή λύση παράλληλα με μια απόφαση συνεκμετάλλευσης του Αιγαίου. Οι δεύτεροι, περισσότερο ειλικρινείς και φιλικά προσκείμενοι προς την Ελλάδα, αναρωτιούνται: «Γιατί να δεχθεί ο Ντενκτάς να ξαναμπει με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, κάτω από την ηγεμονία της ελληνοκυπριακής κοινότητας, αφού ο σημερινός συσχετισμός των δυνάμεων τον ευνοεί;»

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΗΠΑ

Έτσι αναγκαστικά, αναπτύσσεται η λογική συνέχεια της αυταπάτης. Η διπλωματική απομόνωση της Τουρκίας και οι πιέ-

Ωσπου να περάσεις το γεφύρι λέγε την αρκούδα μπάρμπα

του Στέλιου Κούλογλου

σεις των Αμερικάνων, που έχουν μια σειρά από λόγους να ψάξουν για μια λύση. «Μου φαίνεται ότι εσείς οι Έλληνες έχετε μια "μαοϊκή" αντίληψη για τον ιμπεριαλισμό και τις εξαρτημένες χώρες», απαντά χαριτολογώντας ένας Τούρκος δημοσιογράφος. «Φυσικά οι ΗΠΑ διατηρούν πολύ στενούς δεσμούς με την Τουρκία και στο θέμα του κυπριακού εξάσκησαν κάποιες πιέσεις στην κυβέρνηση. Αλλά είναι η τελευταία που αποφασίζει για την πορεία αυτών των θεμάτων, στο βαθμό μάλιστα που δεν αμφισβητεί την στρατηγική συμμαχία της Τουρκίας με την Αμερική. Όσο για την διπλωματική απομόνωση και τις πιέσεις της Ευρώπης, υπάρχουν κι άλλες εναλλακτικές λύσεις στο διπλωματικό επίπεδο. Εδώ δεν υποχώρησαν στο θέμα των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπου δέχτηκαν και τις μεγαλύτερες πιέσεις από την ΕΟΚ και το Συμβούλιο της Ευρώπης».

Η πανηγυρική συμμετοχή της Τουρκίας

στην πρόσφατη ισλαμική Διάσκεψη Κορυφής της Καζαμπλάνκας, επιβεβαίωσε τα περιθώρια και την ικανότητα των διπλωματικών ελιγμών που διατηρεί η γειτονική χώρα. Ακολουθώντας μέχρι πρότινος την πολιτική του Κεμάλ Ατατούρκ, που ήθελε τη θρησκεία διαχωρισμένη από τις κρατικές υποθέσεις και την εξωτερική πολιτική της χώρας, οι τουρκικές κυβερνήσεις κρατούσαν κάποιες αποστάσεις από την συσπείρωση των ισλαμικών κρατών. Η ανάγκη εξεύρεσης νέων διπλωματικών ερεισμάτων και —κυρίως ίσως— χρημάτων για την επιτυχία της νέας οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης Οζάλ, οδήγησε στην τροποποίηση των κεμαλικών επιλογών επί το θρησκευτικότερον.

Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΝΤΕΝΚΤΑΣ

Ο πρόεδρος της τουρκικής «δημοκρατίας» ανεδείχθη αντιπρόεδρος της Συνδιάσκεψης και πρόεδρος μίας οικονομικής επιτροπής, και σ' αυτά τα πλαίσια ο Ντενκτάς ενίσχυσε τις θέσεις του. Πηγές του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών, ισχυρίστηκαν ότι ο ηγέτης των τουρκοκυπρίων ταξίδεψε στην Καζαμπλάνκα αρκετά συγκρατημένος και με μοναδικό στόχο να παρευρεθεί στις εργασίες της Διάσκεψης. Την τελευταία όμως μέρα των εργασιών του δόθηκε ο λόγος, που είχε μάλιστα μία ευνοϊκότερη απήχηση μεταξύ των παρευρισκομένων. Έτσι, πολλοί υποστηρίζουν ότι το τελικό ψήφισμα παρ' ότι αναφέρεται απλώς στα ίσα δικαιώματα της τουρκοκυπριακής κοινότητας στην Κύπρο, δεν είναι παρά το «πρελούδιο» για μια επικείμενη αναγνώριση της «δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου» από μερικές ισλαμικές χώρες.

Και θα πρέπει τέλος να σημειωθεί ότι στην προσέγγιση Τουρκίας - ισλαμικών χωρών πρωταγωνιστικό ρόλο έπαιξε ο ηγέτης της PLO Γιασέρ Αραφάτ. Αυτό φυσικά δεν βάζει σε αμφισβήτηση την ορθότητα των πρόσφατων κυβερνητικών πρωτοβουλιών στην κρίση του Λιβάνου, οι οποίες αναμφισβήτητα μεγάλωσαν το διεθνές κύρος της Ελλάδας και διέυρυναν τα περιθώρια διπλωματικών ελιγμών. Απλώς υπογραμμίζει ότι αυτά τα τελευταία είναι έτσι ή αλλιώς περιορισμένα, και ότι αυτό που «μετράει» πάνω απ' όλα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, είναι ο συσχετισμός των δυνάμεων μεταξύ των δύο χωρών...

Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΟΖΑΛ

Σ' αυτά τα πλαίσια, η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης Οζάλ και οι πιθανότητες επιτυχίας ή αποτυχίας που περικλείει, αποκτούν για την Ελλάδα μία ξεχωριστή σημασία.

Ο ίδιος ο Τούρκος πρωθυπουργός, που προσωποποιεί κατά θαυμάσιο τρόπο τον τουρκικό ορθολογισμό, δεν κουράζεται να επαναλαμβάνει ότι με τα πρόσφατα μέτρα του, δεν διακινδυνεύει απλώς την πο-

λιτική του καριέρα, αλλά «το ίδιο το κεφάλι του». Και το παράδειγμα του Τούρκου πρωθυπουργού Μεντερές, που κρεμάστηκε σαν ο αποδιοπομπαίος τράγος της τουρκικής χρεωκοπίας, μπορεί κάλλιστα να επαναληφθεί σε μία κοινωνία που περιέχει την βία σαν ένα βασικό συστατικό της...

Η πρώτη «παρτίδα» των μέτρων αυτών περιλαμβάνει τρία βασικά σημεία: την κατάργηση των περιορισμών στις εισαγωγές, ώστε τα τεράστια ποσά που διακινούνται στη μαύρη αγορά να κερδισθούν από το κράτος σαν φορολογία (είναι για παράδειγμα χαρακτηριστικό ότι μέχρι σήμερα τα τσιγάρα «Μάλμπορο» πωλούνται «στην μαύρη» προς 400 δρχ. το πακέτο)· την ενίσχυση των εξαγωγών ώστε να μειωθεί το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών· και την κατάργηση των συναλλαγματικών περιορισμών αφ' ενός στα ταξίδια των Τούρκων στο εξωτερικό και αφ' ετέρου στις καταθέσεις σε ξένο συνάλλαγμα.

Τρεις είναι όμως και οι βασικοί παράγοντες πάνω στους οποίους στηρίζονται οι ελπίδες των μέτρων, που αποσκοπούν μακροπρόθεσμα στην απελευθέρωση της τουρκικής οικονομίας από την ασφυκτική παρέμβαση του κράτους: η συνειδητοποίηση από τις πλατιές μάζες ότι η συνέχιση της ίδιας κατάστασης στην οικονομία ισοδυναμεί με την αυτοκτονία· η πολιτική καταπίεση και η απαγόρευση της ανωνδικαλιστικής δραστηριότητας για όσους πιστεύουν ότι και η αποδοχή μιας άνευ προηγουμένου λιτότητας ισοδυναμεί επίσης με αυτοκτονία και οι ξένες επενδύσεις που υποτίθεται ότι θα εισρεύσουν λόγω του περιορισμού της γραφεικρατίας, της συγκράτησης του κόστους εργασίας σε χαμηλότατα επίπεδα και της πολιτικής σταθερότη-

τας για την οποία εγγυώνται τα τανκς.

Ας σημειωθεί εδώ ότι, αυτή η φιλελευθεροποίηση της τουρκικής οικονομίας, καθόλου δεν συνεπάγεται έναν εκδημοκρατισμό της χώρας σε πολιτικό επίπεδο, παρ' ό,τι οι Τούρκοι επίσημοι θέλουν να πείσουν την Δ. Ευρώπη για το αντίθετο. Ο ίδιος ο Οζάλ αν διακρίνεται για κάτι στις πολιτικές του απόψεις, είναι για τον βαθύτατο συντηρητισμό του, αναμεμιγμένο με κάποια δόση θρησκευτικών αισθημάτων. Ο αδελφός του υπήρξε από τα κορυφαία στελέχη του «Κόμματος της Εθνικής Σωτηρίας», ενώ ο σημερινός πρωθυπουργός ανήκει κι αυτός σε μία θρησκευτική ισλαμική αίρεση, και μάλιστα σ' αυτήν τη συμμετοχή στηρίζει τις ελπίδες του για μία μαζική εισροή ισλαμικών επενδύσεων, κυρίως από την πλευρά της Σαουδικής Αραβίας και των αραβικών εμιράτων.

Φυσικά μία σύγκρουση διεξάγεται αυτή τη στιγμή στους κόλπους των κυρίαρχων κοινωνικών δυνάμεων της Τουρκίας. Από τη μια μεριά βρίσκεται η κρατική γραφειοκρατία και οι πανίσχυροι στρατιωτικοί, από την άλλη η τάξη των καπιταλιστών που επιχειρεί δια μέσου Οζάλ να ξανακερδίσει και να εγκαθιδρύσει την ηγεμονία της. Προς το παρόν όμως, και οι δύο έχουν ανάγκη αυτής τη βαθύτατης απάνθρωπης καταστολής που στρέφεται εναντίον των Τούρκων εργαζόμενων, ή των εθνικών μειονοτήτων, και ιδιαίτερα των Κούρδων.

Όπως είναι ευνόητο, η σύγκρουση αυτή ενδιαφέρει άμεσα την Ελλάδα. Θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε μία χρεωκοπημένη τουρκική οικονομία με ενισχυμένο ξανά το ρόλο των στρατιωτικών ή μια —ανταγωνιστική διεθνώς— «εκδυτικοποιούμενη» οικονομία που φιλοδοξεί να κυριαρχήσει στις αγορές τις Μέσης Ανατολής, σε ανταγωνισμό μάλιστα με τις ελ-

ληνικές προσπάθειες οικονομικών ανταλλαγών που αναπτύσσονται σ' αυτόν τον χώρο;

Ποιες είναι οι πιθανότητες επιτυχίας ή αποτυχίας της πολιτικής αυτής; Κανείς στην Τουρκία δεν διακινδυνεύει μία απάντηση στο ερώτημα. Σε κάθε περίπτωση όμως, πολλά φαίνονται ότι θα εξαρτηθούν από τα αποτελέσματα των τουρκικών δημοτικών εκλογών, που θα διεξαχθούν στα μέσα Μαρτίου. Αν κάποιο ή κάποια από τα τρία νέα κόμματα που είχαν την τύχη να πάρουν το σκέυ των στρατηγών για τη συμμετοχή τους στις δημοτικές εκλογές, καταφέρουν και μειώσουν αισθητά τη δύναμη του κόμματος της «Μητέρας Πατρίδας» τότε ασφαλώς ο αρχηγός του και πρωθυπουργός της Τουρκίας θα βρεθεί σε μία εξαιρετικά δύσκολη θέση. Είναι κοινό μυστικό, ότι το 48% που κατάφερε να αποσπάσει στην εκλογική αναμέτρηση του περασμένου Νοεμβρίου, προέρχεται και από την ανυπαρξία άλλης εναλλακτικής λύσης από το «κόμμα των στρατηγών» και το αδύναμο «Λαϊκιστικό Κόμμα».

Η ΣΥΓΧΥΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΩΝ

«Σύμφωνοι, οι προβλέψεις για την επιτυχία της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης είναι ίσως παρακινδυνευμένες αυτή τη στιγμή, αλλά επιτέλους αυτή η πολιτική είναι σωστή ή λαθεμένη, επιβεβλημένη από τα πράγματα ή κατασκευάσμα της φαντασίας κάποιου τεχνοκράτη στηριγμένου στα Δυτικά πρότυπα;».

Και σ' αυτό το ερώτημα, κανείς, από τον πρόεδρο των Τούρκων Βιομηχάνων μέχρι τους δεκάδες διανοούμενους με τους οποίους είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε δεν διέθετε μία σαφή απάντηση. Ευρισκόμενοι κάπου ανάμεσα στους δύο πό-

Οι εκδόσεις «Arcadia»

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

Νίκου Βεργίδη

1953

Η ΔΙΠΛΗ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ
ΤΟΥ ΣΤΑΛΙΝ

- Το κόμμα των Μπολσεβίκων: Κόμμα του Λένιν ή του Στάλιν;
- Το πραξικόπημα των Λένιν-Τρότσκυ ενάντια στον Γ.Γ.
- Η αλήθεια για τις εκκαθαρίσεις
- Το πραξικόπημα του Π.Γ. ενάντια στον Στάλιν

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΤΣΗΣ

ΣΕ ΜΑΥΡΟ ΦΟΝΤΟ

Προλογίζουν
Τάκης Λαμπριάς
Ρόλφ Πόλε
Μ.Ν. Ράπτης (Πάμπλο)

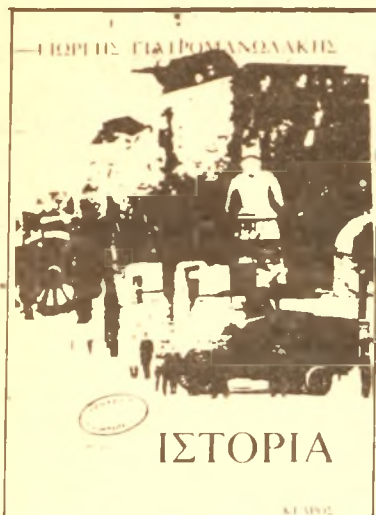
Ιπποκράτους 6, Ε' όροφος, τηλ. 3601956, Αθήνα

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ ΤΟ 4^ο ΤΕΥΧΟΣ

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ
Σήμερα
ΤΕΥΧΟΣ 4. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 84. ΔΡΧ 100

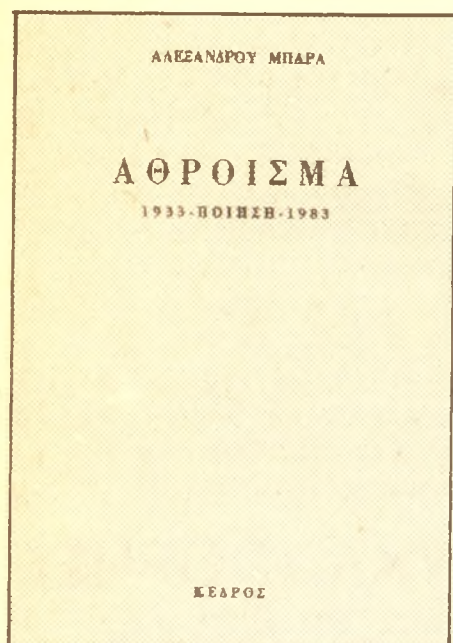
οι εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ βραβεύονται

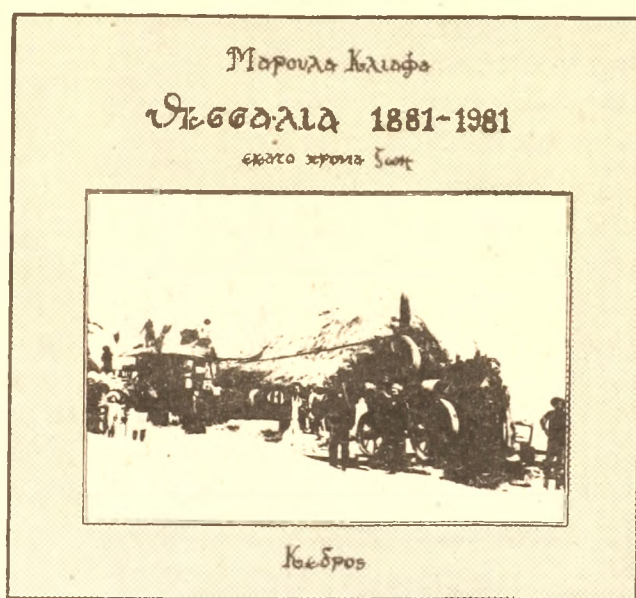
ΚΡΑΤΙΚΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

ΓΙΩΡΓΗΣ
ΓΙΑΤΡΟΜΑΝΩΛΑΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ
(Μυθιστόρημα)

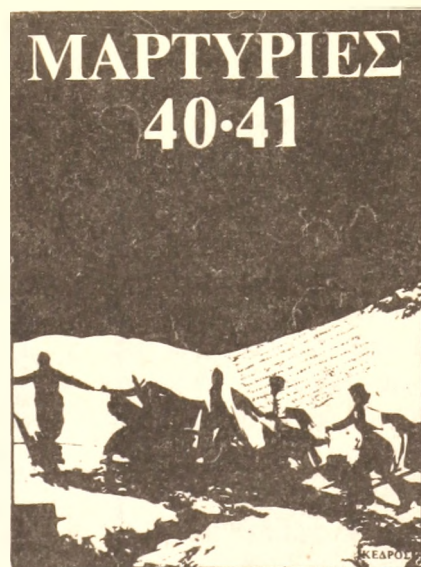
ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΜΠΑΡΑΣ
ΑΘΡΟΙΣΜΑ
(Ποίηση)

ΜΑΡΟΥΛΑ ΚΛΙΑΦΑ
ΘΕΣΣΑΛΙΑ 1881-1981
εκατό χρόνια ζωή

Κ.Ν. ΧΑΤΖΗΠΑΤΕΡΑΣ
ΜΑΡΙΑ Σ. ΦΑΦΑΛΙΟΥ
ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ 40-41

30 ΧΡΟΝΙΑ
ΚΕΔΡΟΣ

1954-1984 **ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ**
...δημιουργούμε αναγνώστες

Γ. Γενναδίου 6 (πάροδος 'Ακαδημίας) Τηλ.: 36.15.783

λους εξουσίας της τουρκικής κοινωνίας, το υπερτροφικό κράτος των στρατηγών και το αυταρχικό πολιτικό σύστημα, οι Τούρκοι διανοούμενοι χαρακτηρίζονται από μία απέραντη σύγχυση σε όλα τα βασικά θέματα συμπεριλαμβανομένου και αυτού της οικονομίας: Το πραξικόπημα του 1980 ήταν ίσως αναγκαίο, αφού η τρομοκρατία είχε επικρατήσει και οι θεσμοί δεν λειτουργούσαν, κι αυτό παρά την πρωτοφανή αγριότητά του. Η καταπίεση των Κούρδων είναι φυσικά απάνθρωποι αλλά είναι μήπως εύκολη η παραχώρηση κρατικού εδάφους για τη δημιουργία του Κουρδιστάν; Η επιστροφή στην δημοκρατία είναι αναγκαία αλλά σε ποια γραμμή και με ποια μέσα μπορεί κανείς να αγωνιστεί για την επανεγκαθίδρυσή της;

Η ίδια σύγχυση, και ίσως ακόμη μεγαλύτερη, επικρατεί στο θέμα των ελληνοτουρκικών σχέσεων, γύρω από το οποίο μπορεί κανείς να αποσπάσει τις πιο διαφορετικές απαντήσεις: Από τη θέση ότι η εισβολή του 1974, στην Κύπρο, ήταν όπωσδήποτε παραβίαση των διεθνών κανόνων, αλλά έφερε και την Δημοκρατία στην Ελλάδα, μέχρι την ανάγκη ίδρυσης ενός ομοσπονδιακού κράτους το οποίο όμως, ο Ντενκτάς δεν πρόκειται να αποδεχθεί. Στο Αιγαίο, από τη θέση ότι η Ελλάδα έχει δίκιο, τις προτάσεις για συνεκμετάλλευση ώστε «να μην μαλώνουμε» μέχρι την λύση μιας Συνομοσπονδίας Ελλάδας - Τουρκίας, η οποία με όσες καλές(;) προθέσεις κι αν λέγεται, προκαλεί ένα διαπεραστικό ρίγος στην πλάτη...

ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΚΑΙ Η ΑΡΚΟΥΔΑ

Καλλιεργείται λοιπόν στην Τουρκία, το έδαφος για μία άμεση επίθεση εναντίον της Ελλάδας; Αν η σύγχυση των «διαμορφωτών της κοινής γνώμης» εκφράζει κατά κάποιο τρόπο και την κατάσταση της τελευταίας, τότε η απάντηση είναι και ναι και όχι: «Μία ξαφνική επίθεση εναντίον της Ελλάδας ή της Κύπρου» απαντούσε κάποιος Τούρκος διανοούμενος με φιλελληνικές απόψεις, «θα έπεφτε σαν κεραυνός εν αιθρία. Η σύγχυση όμως που υπάρχει γύρω από την ουσία των διαφορών (για την οποία ευθύνεται και η ανικανότητα της ελληνικής προπαγάνδας) θα μπορούσε κάλλιστα να μεταβληθεί σε μία επιθετική συμπεριφορά, από ένα λάθος της ελληνικής πλευράς ή μία σωστή κίνηση, η οποία θα μπορούσε να γίνει αντικείμενο εκμετάλλευσης. Τότε πράγματι θα μπορούσε να γίνει προέλαση στην Κύπρο, επίθεση στο Αιγαίο ή ανακίνηση του θέματος της μειονότητας στην Δυτική Θράκη».

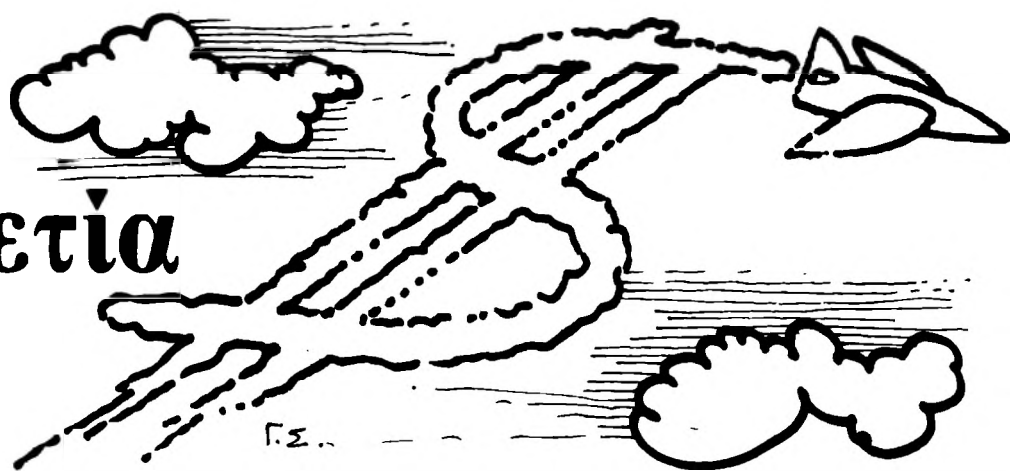
Φυσικά όλα τα παραπάνω προϋποθέτουν ότι η ηγετική τάξη της Τουρκίας έχει κάποιες μακρόχρονες βλέψεις για την ελληνική κυριαρχία. Όσοι αμφιβάλλουν —όπως για παράδειγμα ο κ. Φλωράκης που δεν θέλει την αγορά των αεροπλάνων επειδή είναι Δυτικά— μπορούν να διαβάσουν το βιβλίο της πατριδογνωσίας που διδάσκεται στα τουρκόπουλα της Β' τάξης του Δημοτικού: «Με την Ελλάδα —γράφει— έχουμε διαφορές στην Κύπρο, το Αιγαίο και την Δυτική Θράκη».

Η «αγορά του αιώνα»:

Ισχύς για μια δεκαετία

του Απ. Αποστολόπουλου

*Εσύ Χριστό και γω Αλλάχ
όμως κι οι δυο μας αχ και βαχ
Λαϊκό τραγούδι*

Η «παραγγελιά» είναι κάπως ακριβή. Τρία δισεκατομμύρια δολάρια για εκατό υπερσύγχρονα μαχητικά αεροσκάφη. Χορός εκατομμυρίων. Και χορός ανθρώπων. Που θα κληθούν να τα πληρώσουν. Και ο γείτονας άλλωστε παράγγειλε 165 από τα ίδια. Ισορροπία στον αέρα.

Είναι τουλάχιστον υπερσύγχρονα; Όχι τόσο ίσως αν επαληθευτεί ότι οι αρχηγοί των Επιτελείων πέντε Ευρωπαϊκών κρατών —Γαλλία, Αγγλία, Ισπανία, Ιταλία και Δ. Γερμανία— συναντήθηκαν την περασμένη μόλις βδομάδα και συμφώνησαν στη συμπαράγωγή ενός νέου πιο σύγχρονου ακόμα αεροσκάφους.

Η λογική του μέγιστου κέρδους και η τεχνολογική πρόοδος οδηγούν στην ανά δεκαετία ανανέωση του υλικού. Όταν περίπου θα παραλαμβάνουμε εμείς (και οι Τούρκοι) το τελευταίο αεροσκάφος, το σύνολο της αγοράς του αιώνα θα είναι, για κάποιους τουλάχιστον ειδικούς, σχεδόν άχρηστο υλικό. Το 1990 τα σύνορά μας θα είναι και πάλι ανοιχτά στον εχθρό;

Μια άλλη διάσταση. Εκατό αεροσκάφη είναι πολλά. Δημιουργούν ειδικές ανάγκες υποδομής και γενικότερα λειτουργίας τους. Η αγορά του αιώνα είναι πολύ πιθανό να στρέψει κατ' ανάγκη το σύνολο του προσανατολισμού της χώρας σε ορισμένες επιλογές: Σ' ένα πλέγμα επενδύσεων με επίκεντρο την πολεμική βιομηχανία. Μια τεχνολογική ανάπτυξη —όνειρο του πρωθυπουργού— βασισμένη στην παραγωγή και λειτουργία της στρατιωτικής μηχανής.

Θα αποκτήσει η Ελλάδα και η Τουρκία το δικό της στρατιωτικό —βιομηχανικό πλέγμα στο επίπεδο βεβαίως μιας μικρής και φτωχής περιφερειακής χώρας;

Ας σκεφθούμε λοιπόν την κοινωνικοποιημένη ΠΥΡΚΑΛ όπου οι εργαζόμενοι, ευτυχείς, ξεχρεώνουν την επιχείρηση πουλώντας τα πολεμικά της προϊόντα όπου βρουν. Ακόμα και στον Μάρκος. Η παραγωγή υποχρεώνει.

Και ακόμα: Σε χώρες της περιφέρειας είναι δεδομένη η σχετική κοινωνική και πολιτική αστάθεια. Αν η τάση που περιγράφουμε επαληθευθεί, μοιραία θα ενισχυθούν, ακόμα και αν κανείς δεν το θέλει, τα στεγανά στο στρατό. Ποιος θα φανεί διατεθειμένος να αγγίξει τη δομή που δεν θα υπερασπίζεται απλώς τα σύνορα αλλά θα αποτελεί και ένα τομέα ιδιαίτερα πολύτιμο από την άποψη της επένδυσης στο έμψυχο και άψυχο υλικό; Ο στρατός για να προστατεύει θα πρέπει να προστατεύεται.

Μπορεί όμως να γίνει αλλιώς; Εξυπηρετούνται μόνο τα συμφέροντα του ΝΑΤΟ από την αγορά του αιώνα όπως λέει το ΚΚΕ;

Απλοϊκά μπορεί να ρωτήσει κανείς: Η Ελλάδα δεν απειλείται εξ Ανατολών; Ο κίνδυνος είναι από το Βορρά; Ή δεν έχει κανένα εχθρό η χώρα;

Το μειονέκτημα μιας μονοσήμαντης ανάλυσης είναι ότι αποσιωπώντας την πλευρά που κινεί τις διαδικασίες (απειλή από το γείτονα) αδρανοποιεί το λαϊκό παράγοντα και οδηγεί στην παθητική αποδοχή του τετελεσμένου.

Τα αεροσκάφη αυτά, είπε ο κ. Φλωράκης πρόσφατα στη Θεσσαλονίκη, είναι επιθετικά. Θα βομβαρδίσουμε την Άγκυρα; Ερώτημα ίσως χρήσιμο αν εννοεί ότι το Όπλο μπορεί να μας οδηγεί όχι μόνο σε ορισμένες οικονομικές επιλογές αλλά και στη χάραξη μιας συγκεκριμένης (επιθετικής) πολιτικής. Χωρίς νόημα όμως αν αναφέρεται στην τακτική σε περίπτωση συγκρούσεως οπότε, όντως, η επίθεση μπορεί να είναι η καλύτερη άμυνα. Και φυσικά αποτρεπτικός παράγων της συγκρούσεως. Ισορροπία του τρόμου.

Η ΝΔ επέκρινε την κυβέρνηση για την καθυστέρηση της αγοράς και τάσσεται υπέρ. Παράξενο θα ήταν μάλλον το αντίθετο.

Ωστόσο όπως λένε ασφαλείς πληροφορίες Ανώτατος Πολιτικός παράγων δεν συμφωνούσε, όπως, αντιρρήσεις είχαν και οικονομικοί υπουργοί, ιδιαίτερα ο κ. Αρσένης, γιατί το κόστος της αγοράς είναι μεγάλο. Έπαψε να είναι; Ή μεγάλωσε για τη χώρα η απειλή εξ Ανατολών; Η παραγγελία των 165 αεροσκαφών που έκανε η Τουρκία ανοίγει πάντως ένα κύκλο «κούρσας των εξοπλισμών» στο χώρο μας. Οι τοπικοί πόλεμοι, αιματηρά, δένουν τις μικρές χώρες στο άρμα των Μεγάλων εξασθενώντας τες. Υπάρχουν κι άλλοι δρόμοι κι άλλοι τρόποι. Ενισχύοντάς τες.

Οι πληροφορίες λένε ότι η κυβέρνηση τείνει σε μια επιλογή που οδηγεί στην αγορά 60 γαλλικών Μιράζ 2.000 και 40 Αμερικανικών F 16. Ίσως στο τέλος αντιστραφεί η αναλογία.

Ενώ παραμένει σκοτεινό τι έκανε την κυβέρνηση να προχωρήσει αιφνιδιαστικά και επειγόντως στην τελική κρίση, φήμες ανέφεραν ότι οι Εταιρίες δυσφορούσαν για την καθυστέρηση... Δηλαδή δεν ήθελαν πλέον να μας πουλήσουν τα πολύτιμα προϊόντα τους; Κρίσιμο είναι πάντα το ζήτημα των αντισταθμιστικών εισφορών. Τα ανταλλάγματα. Θα επαναλάβουμε ότι ο Καναδάς πληρώνοντας τοις μετρητοίς εξασφάλισε επενδύσεις στον τουριστικό τομέα που σε μια δεκαετία, υπερέβαιναν το κόστος των αεροσκαφών.

Θα τονίσουμε ακόμα ότι η απόφαση για την αγορά συμπίπτει με τις διαπραγματεύσεις για τη «Φωνή της Αμερικής». Την προοπτική παγώματος του Κυπριακού και κατ' επέκταση με τη μη επίλυση των ελληνοτουρκικών διαφορών στο Αιγαίο.

Η αγορά του αιώνα μπορεί να είναι ένα ακόμα «ατού» στα χέρια της κυβέρνησης σε μια προσπάθεια συνολικής διευθέτησης των προβλημάτων της περιοχής, για μια έστω εύθραυστη ειρήνη στα ανατολικά μας σύνορα αν σκεφθεί κανείς τη δύναμη πίεσης που έχουν οι μεγάλες πολυεθνικές στην Αμερικανική κυβέρνηση και στο γεγονός της μακροπρόθεσμης και μονιμότερης πρόσδεσης της χώρας στη Δύση. Η αγορά των αεροσκαφών μπορεί να ιδωθεί και σαν κρίκος για μια στροφή στη δύση του αιώνα προς τον εκσυγχρονισμό του καπιταλισμού στην Ελλάδα σύμφωνα βέβαια με τα πρότυπα και τις ανάγκες του συστήματος όπως έχει αναπτυχθεί στις Μητροπόλεις. Τεχνολογική ανάπτυξη εξαρτημένη και σε ορισμένους τομείς.

Ελληνική Λογοτεχνία • Δοκίμιο • Ξένη Λογοτεχνία
Φιλοσοφία • Εθνική Αντίσταση • Παιδικά
Ελληνικά Θέματα • Επιστημονική Φαντασία

Εξάντας

Κωλέττη 11 • Τηλ. 36.04.885
Τζαβέλα 1 • Τηλ. 36.21.238

Πολωτικές τάσεις και ευρωεκλογές

του Σπύρου Λιναρδάτου

ΓΕΝΙΚΗ είναι η διαπίστωση-πρόβλεψη, ότι το 1984 θα είναι αποφασιστικός χρόνος για τις πολιτικές εξελίξεις στη χώρα μας. Πέρα από τις τυχόν επιπτώσεις του κυπριακού και άλλων εθνικών θεμάτων, και μόνο το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών του Ιουνίου, που, όπως φαίνεται, θα γίνουν χωριστά, θα επηρεάσει τα πολιτικά μας πράγματα, θα δείξει τις τάσεις του εκλογικού σώματος, θα αποκαλύψει σε ποιο βαθμό, ο τρικομματισμός που επέβαλαν στο ελληνικό κοινοβούλιο, οι εκλογές του 1981 και είχε αρχίσει να διαφαίνεται —με τη βοήθεια του συστήματος της ενισχυμένης αναλογικής— από το 1977 παγιώνεται. Θα επιδράσει επίσης αποφασιστικά στις εσωκομματικές εξελίξεις, ιδιαίτερα στην αξιωματική αντιπολίτευση, στην οποία η θέση του σημερινού αρχηγού βρίσκεται σε συνεχή αμφισβήτηση.

ΕΙΝΑΙ βέβαια αμφίβολο, αν τον Ιούνιο, —εφόσον, όπως, τουλάχιστο αυτή τη στιγμή δηλώνεται επίσημα από την κυβέρνηση, γίνουν μόνο εκλογές για το ευρωκοινοβούλιο και δεν συμπέσουν και πρόωρες για την ελληνική Βουλή, θα εκδηλωθούν *σε όλη τους την έκταση* οι ιδιομορφίες που παρουσιάστηκαν το 1981 στις προτιμήσεις του εκλογικού σώματος στην ψηφοφορία για τους ευρωβουλευτές.

ΚΑΙ ΑΥΤΟ γιατί είναι πιθανό να επικρατήσουν *πολωτικές* τάσεις που λειτουργούν υπέρ των δύο μεγάλων κομμάτων. Ανεξάρτητα πάντως από την επιφύλαξη αυτή, είναι ενδιαφέρον να θυμηθούμε τις ιδιομορφίες που παρουσίασαν το 1981 οι εκλογές για το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο στη χώρα μας σχετικά με τις γενικές βουλευτικές που έγιναν ταυτόχρονα: Στις εκλογές για το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο —που όπως είναι γνωστό έγιναν και θα ξαναγίνουν με την απλή αναλογική, ενιαίο ψηφοδέλτιο για όλη την Επικράτεια και χωρίς σταυρό— το ΠΑΣΟΚ πήρε περίπου 8% λιγότερο του συνόλου των ψήφων από ό,τι στις γενικές για το ελληνικό κοινοβούλιο (40,32% απέναντι σε 48,06). Δηλαδή περίπου το 20% ή το 1/5 των ψηφοφόρων που ψήφισαν το ΠΑΣΟΚ για το ελληνικό κοινοβούλιο δεν το ψήφισαν για το ευρωκοινοβούλιο. Ένα δεύτερο βασικό στοιχείο των ευρωεκλογών του 1981, που δεν έχει αρκετά υπογραμμιστεί, είναι ότι η υποχώρηση της Δεξιάς στο σύνολό της ήταν μεγαλύτερη από ό,τι στην ταυτόχρονη ψηφοφορία για το ελληνικό κοινοβούλιο. Ενώ, δηλαδή, για το ελληνικό κοινοβούλιο η Δεξιά, στο σύνολό της, πήρε 37,6% (ΝΔ 35,86· Προοδευτικοί Μαρκεζίνη 1,69), χάνοντας περίπου 13% του συνόλου των ψήφων σχετικά με τις εκλογές του 1977 (ΝΔ 41,85· ΕΠ 6,82, «Νεο-

φιλελεύθεροι» Μητσοτάκη —που προσχώρησε αργότερα στη ΝΔ 1,08), για το ευρωκοινοβούλιο πήρε συνολικά 33,62% (ΝΔ 31,67 Προοδευτικοί 1,95). Από την άλλη πλευρά, σημαντικά μεγαλύτερη δύναμη από ό,τι για το ελληνικό κοινοβούλιο πήραν για το ευρωκοινοβούλιο το ΚΚΕ εσωτερικού (5,29 απέναντι σε 1,37), το ΚΟΔΗΣΟ (4,16 απέναντι σε 0,72) και το ΚΚΕ (12,65 απέναντι σε 10,9). Περισσότερους ψήφους πήραν για το ευρωκοινοβούλιο και μικρά κεντρώα κόμματα (ΕΔΗΚ, Φιλελεύθεροι, ΧΔ) χωρίς να κατορθώσουν να βγάλουν ευρωβουλευτή.

ΕΧΟΥΝΕ ήδη γραφεί πολλά, κατά καιρούς, για τις αιτίες αυτών των διαφοροποιήσεων στην ψήφο του ίδιου εκλογικού σώματος, την ίδια μέρα για τα δύο κοινοβούλια. Μπορούμε να τις συνοψίσουμε στα ακόλουθα: Επειδή για το ευρωκοινοβούλιο ίσχυε το αναλογικό σύστημα και επειδή, με την ψήφο του για τους ευρωβουλευτές, ο εκλογέας δεν καθόριζε ποια κυβέρνηση θα έχουμε, δεν πιεζόταν, κατά συνέπεια, από το δίλημμα «δεξιά ή ΠΑΣΟΚ», ψήφισε περισσότερο σύμφωνα με τις ιδεολογικές τάσεις και τις προσωπικές προτιμήσεις του. Προσωπικότητες, όπως ο Γιάγκος Πεσμαζόγλου και ο Λεωνίδας Κύρκος, και κόμματα με καθαρές θέσεις στα θέματα της ευρωπαϊκής ενότητας, όπως το ΚΚΕ εσωτερικού και το ΚΟΔΗΣΟ, ψηφίστηκαν από τετραπλάσιο ποσοστό ψηφοφόρων για το ευρωκοινοβούλιο από ό,τι για την ελληνική Βουλή. Είναι φανερό, ότι, επιπρόσθετα, το ΠΑΣΟΚ το ζημίωσε η ασάφεια της γραμμής του σχετικά με την ΕΟΚ («ειδική σχέση», κτλ.) και τη ΝΔ η σύνθεση του ευρωψηφοδελτίου της.

ΤΟ ΘΕΜΑ μας τώρα είναι, αν αυτές οι διαφοροποιήσεις στην ψήφο για το ευρωκοινοβούλιο, που παρουσιάστηκαν το 1981 και που αναμφισβήτητα *εκφράσανε πιο πιστά από ό,τι η ψήφος για την ελληνική Βουλή τις ιδεολογίες και πολιτικές τάσεις του εκλογικού σώματος*, ισχύουν ακόμα. Αν το ΠΑΣΟΚ, π.χ., κατόρθωσε να «αφομοιώσει» ή και «ενσωματώσει», πολιτικά, αν όχι οργανωτικά, ένα μεγάλο μέρος των κεντρώας ή αριστερής ή και δεξιάς προέλευσης ψηφοφόρων που το ψήφισαν το 1981 (ενώ ως τότε ψήφιζαν Κέντρο, ή Καραμανλή, ή και παραδοσιακή Αριστερά). Ή, αν η ΝΔ θα κατορθώσει ως τον Ιούνιο να δώσει την εικόνα του ανανεωμένου κόμματος. Η απάντηση που μπορούμε να δώσουμε αυτή τη στιγμή, είναι ότι ούτε το ένα ούτε το άλλο συμβαίνει. Και, κατά συνέπεια, αν δεν προκύψουν άλλα στοιχεία που να επηρεάσουν το εκλογικό σώμα, και η συμπολίτευση και η αξιωματική αντιπολίτευση, στις ευρωεκλογές του Ιουνίου, δύσκολα θα πλησιάσουν τα ποσοστά τους των γενικών βουλευτικών εκλογών του 1981.

ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ βέβαια το ΠΑΣΟΚ να είχε πετύχει, όχι βέβαια να πραγματοποιήσει στις γραμμές του την «εθνική λαϊκή ενότητα (γιατί, όπως σωστά παρατήρησε πρόσφατα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κ. Καραμανλής, η εθνική ενότητα, στις κοινοβουλευτικές δημοκρατίες, δεν γίνεται στις γραμμές ενός κόμματος —πραγματώνεται με συνεννόηση ανάμεσα στα κόμματα), ούτε και να κάμει οπαδούς του όλους όσους τον ψήφισαν το 1981, αλλά, τουλάχιστον αυτό που πέτυχε ο Μιτεράν: να συνενώσει όλες τις δυνάμεις της μη κομμουνιστικής Αριστεράς στο Σοσιαλιστικό Κόμμα. Αλλά —παρά τον αναμφισβήτητο άθλο που επετέλεσε ο Ανδρέας Παπανδρέου, αξιοποιώντας τις πολιτικές συγκυρίες, να δημιουργήσει ή μάλλον να μορφοποιήσει και να οργανώσει ένα σοσιαλιστικών τάσεων

υφαντό και μεταξωτό ρούχο

μελισσανή
αριστοτέλους 35. χαλάνδρι

ΧΟΥΑΝ ΜΠΕΝΕΤ
Επιστροφή στη Ρεχιόν

Ο Χουάν Μπένετ είναι ένας από τους μεγαλύτερους συγγραφείς της σύγχρονης Ισπανίας. Η γλώσσα του έχει μια τόσο υποβλητική, υπνωτιστική σχεδόν, δύναμη, που δικαία θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για «μαγγανεία» των λέξεων.

«Μαγεμένος» ο αναγνώστης περιπλανιέται στη Ρεχιόν, σ' αυτά τα πεδία της μοναξιάς και της ερήμωσης, του έρωτα και του θανάτου με τις απόκοσμες λάμπεις και τους κρυσταλλικούς φωσφορισμούς, τα στοιχειωμένα από τη σκιά του Εμφύλιου· αφουγκράζεται μυστικά ανείπωτα, ανησυχαστικούς ψιθύρους, κραυγές πολέμου, ερωτικές ανάσες, αρχαίες φωνές και μαυλιστικά θροίσματα... Ο χώρος, ο χρόνος, ακόμα και η πλοκή του έργου είναι η ίδια η ατμόσφαιρά του.

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ ΡΕΧΙΟΝ —αυτό το έξοχο δείγμα της ιδιόμορφης και τόσο γοητευτικής γραφής του Χουάν Μπένετ— είναι ένα βιβλίο ποιητικό, ένα βιβλίο που «νιώθεται», μάλλον, παρά αναλύεται. Είναι αλήθεια πως δεν μπαίνει κανείς, εύκολα στον κόσμο του Χουάν Μπένετ. Αλλά, όταν το καταφέρει θα δυσκολευτεί πολύ να βγει απ' αυτόν.

ΑΣΤΑΡΤΗ πρώην «ΑΣΤΕΡΙ»

ΣΟΛΩΝΟΣ 121 ● ΤΗΛ. 36.19.802 – 36.06.597

κίνημα, για πρώτη φορά στην Ελλάδα μετά το 1941-44 στο χώρο της μη κομμουνιστικής Αριστεράς— το ΠΑΣΟΚ, ως κόμμα, δεν έχει δείξει ούτε ότι θέλει, ούτε ότι μπορεί να ενσωματώσει πολιτικές δυνάμεις που έρχονται από άλλους δρόμους. Ιδιαίτερα ορισμένες οργανώσεις του, ενώ «αφομοιώνουν» εύκολα τους συνηθισμένους «δοβλετατζήδες» (γράφεται, ότι και ο Πρόεδρος του Κινήματος μίλησε στην κοινοβουλευτική ομάδα για «πρασινίσαντες χουντικούς»), απωθούν ή και διώχνουν πολιτικά στελέχη σοσιαλιστικών πεποιθήσεων που προέρχονται από το Κέντρο ή την Αριστερά. Πληροφορίες από διάφορες περιοχές της χώρας αναφέρουν, ότι οι οργανώσεις του ΠΑΣΟΚ φέρονται με εχθρότητα ακόμα και σε πιστούς «συμμάχους» τους, όπως οι κεντρώοι φίλοι του κ. Γ. Μαύρου ή τα μέλη της ΕΔΑ ή ακόμα και σε βουλευτές του Κινήματος που προέρχονται από το Κέντρο.

ΓΙΑ ΝΑ κατορθώσει το ΠΑΣΟΚ να γίνει το ενιαίο σοσιαλιστικό κόμμα στην Ελλάδα, θα έπρεπε να αλλάξει δομές και νοοτροπία, να φέρεται η κυβέρνηση ως «κυβέρνηση όλων των Ελλήνων» και στα εσωτερικά και διοικητικά θέματα, να απαλλαγούν πολλές οργανώσεις του από την εσωστρέφεια και πολλά στελέχη του από εξωπραγματικό δογματισμό ή ακόρεστη δίψα εξουσίας.

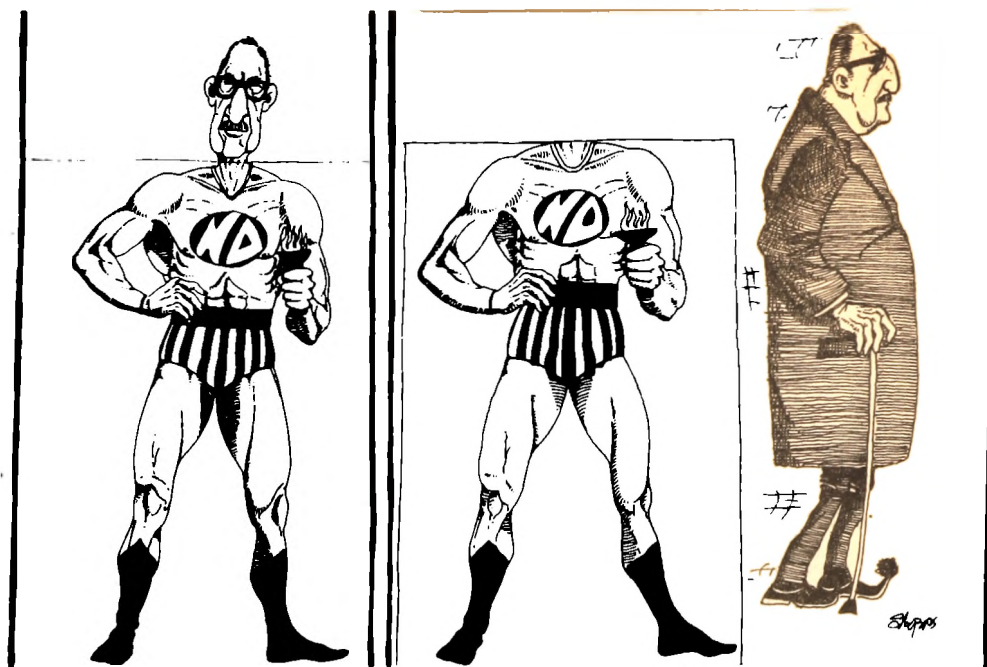
ΠΕΡΑ πάντως από τις αδυναμίες των «μεγάλων» και «μικρών» κομμάτων, ή σε μεγάλο βαθμό, εξαιτίας αυτών των αδυναμιών— είναι αναμφισβήτητο, ότι υπάρχει και σήμερα πρόβλημα αντιπροσωπευτικότητας: μεγάλο μέρος από τους υπεύθυνους πολίτες που αισθάνονται την ανάγκη και την υποχρέωση να μετέχουν στα κοινά δε βρίσκουν να τους εκπροσωπεί κανένας από τους σημερινούς πολιτικούς σχηματισμούς. Χαρακτηριστική εκδήλωση το γεγονός, ότι πληθαίνουν οι κινήσεις «ανένταχτων» κυρίως στο χώρο του Κέντρου και της Αριστεράς, είτε ότι επιβιώνουν μικρά κόμματα που πολλά από τα μέλη τους αισθάνονται και αυτοί ως ανένταχτοι.

ΑΛΛΟ χαρακτηριστικό, ότι και η ΕΔΑ, η πιο πιστή ως τώρα σύμμαχος του ΠΑΣΟΚ, ανακοίνωσε, ότι θα κατέβει μόνη της στις ευρωεκλογές. Θα ήταν επιπόλαιο να ξοφλά κανείς με το φαινόμενο των «ανένταχτων» και την έκταση που έχει πάρει πάλι μεγαλύτερη και από την περίοδο του 1974-76 αποδίδοντας το μόνο σε προσωπικές φιλοδοξίες ή στην «τάση των Ελλήνων» να «φτιάχνει ο καθένας και από ένα κόμμα». Η κρίση αντιπροσωπευτικότητας που αναμφισβήτητα υπάρχει αφορά όχι μόνο τις οργανωτικές δομές και μεθοδολογίες των κομμάτων, αλλά και την ίδια την πολιτική τους και τη μορφή της προπαγάνδας τους, είτε πρόκειται για το ΠΑΣΟΚ, είτε για τη «Ν. Δημοκρατία», είτε για το ΚΚΕ ή και το ΚΟΔΗΣΟ, που φιλοδοξεί να καλύψει τον κεντρώο χώρο και το ΚΚΕ εσωτερικού που ταιλαντεύεται ανάμεσα στη διεκδίκηση της «κομμουνιστικής ανανέωσης» και της γενικότερης εκπροσώπησης του χώρου της «μη δογματικής» αριστεράς. Το θέμα αξίζει μεγαλύτερη προσοχή και μελέτη.

ΑΛΛΑ, ας ξαναγυρίσουμε στο θέμα των ευρωεκλογών. Σημειώνουμε, ότι ως τώρα, εκτός από το ΚΚΕ που τηρεί αρνητική στάση απέναντι στην ΕΟΚ, συγκροτημένο πρόγραμμα ή θέσεις τους για την ΕΟΚ και την ενωμένη Ευρώπη παρουσίασαν μόνο το ΚΚΕ εσωτερικού και το ΚΟΔΗΣΟ. Περιμένουμε ιδιαίτερα τα προγράμματα και τις θέσεις του ΠΑΣΟΚ και της «Νέας Δημοκρατίας». Θα ήταν πάντως ζημιά για το πολίτευμα, αν τα δύο μεγάλα κόμματα έδιναν τη μάχη τους για τις ευρωεκλογές, όπως, ως ένα σημείο, άρχισε να διαφαίνεται, όχι με συγκροτημένες θέσεις και προγράμματα, αλλά με διάφορα «αντί» (κατά της δεξιάς από τη μια, κατά του «μαρξιστικού μετώπου» από την άλλη). Αυτή η μορφή της «μάχης» μπορεί να τα ευνοεί για να δημιουργήσουν το κατάλληλο πολωτικό κλίμα, ζημιώνει όμως τον τόπο και τη δημοκρατία.

Αγνοώντας τον «Γκοντό» σχεδιάζει το μέλλον της ΝΔ ο Ευ. Αβέρωφ

του Άκη Κοσώνα

Είναι απορίας και έρευνας άξιο το φαινόμενο του να βρίσκεται κανείς σήμερα στη «Νέα Δημοκρατία» και να διατηρεί την ψυχραιμία του, το σθένος αλλά και το κύρος του. Και οι μεν υποψήφιοι για την ηγεσία του κόμματος έχουν τους λόγους τους να παραμένουν —μια και η ελπίδα γενικώς τρέφει την ανθρωπότητα— αλλά οι βουλευτές και τα στελέχη φαίνεται ότι δεν έχουν καμιά άλλη επιλογή από το να ακολουθούν το ρεύμα με οποιαδήποτε ανταλλάγματα. «Περιμένοντας τον Γκοντό» μόνο που ο «Γκοντό» της ΝΔ περιμένει και αυτός με τη σειρά του τις συνθήκες που θα του επιτρέψουν να επιτύχει δύο στόχους: και την αλλαγή στην ηγεσία χωρίς τραυματικές εμπειρίες για τον τρέχοντα αρχηγό και την αξιοπρεπή πορεία του κόμματος που δημιούργησε. Δύο στόχοι ιδιαίτερα δύσκολοι που ολόένα και απομακρύνονται γιατί από τη μια ο Ευ. Αβέρωφ θέλει να παραμείνει χαλίφης, κι απ' την άλλη δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να διασφαλίζει την αξιοπρεπή πορεία του κόμματος για το άμεσο μέλλον.

Έχει πολλούς λόγους αναμονής ο «Γκοντό» κι αυτό φαίνεται να το ξέρει και να εκμεταλλεύεται κατάλληλα ο Μετσοβίτης πολιτικός, που ακόμα κι αν έχει συγκατατεθεί στο σενάριο της «αξιοπρεπούς αποχώρησής» του από την ηγεσία είναι σε θέση να ελέγχει και να διαμορφώνει τις αναλογίες που θα του επιτρέψουν κάποιες από τις θέσεις-απαιτήσεις του.

Τι όμως θα μπορούσε να απαιτήσει ο κ. Αβέρωφ και γιατί να νοιάζεται περί του μέλλοντος του κόμματος από το οποίο πιέζεται ν' αποχωρήσει; Για κάποιους λόγους (λογικά και συναισθηματικούς) ο υπό αίρεση αρχηγός της ΝΔ θέλει ν' αφήσει «έργο» πίσω του. Τα σημερινά δεδομένα φέρουν ως έργο του κ. Αβέρωφ την προβολή του Κ. Μητσοτάκη, τον οποίο πρόσφατα έχρισε υπαρχηγό. Άτυπα βέβαια, αφού στη ΝΔ όλα άτυπα γίνονται κι έχουν το χαρακτήρα του «ανακλητού». Στέλεχος της ομάδας Μητσοτάκη που έσπευσε να προσχωρήσει στους ανανεωτικούς χωρίς να κερδίσει την εμπιστοσύνη τους, δεν κρύβει τη «δυσарέσκεια» του εκλεκτού του για «τις ακροδεξιές θέσεις του Αβέρωφ». Τονίζει πως όποιος αναλάβει την αρχηγία δεν μπορεί παρά να φλερτάρει με τους εκπροσώπους των συνταγματαρχών. Είναι μια απειλή κι αυτή προς όλες τις κατευθύνσεις, που δεν στερείται βάσης, ιδιαίτερα μετά το «συνέδριο»

της ευνοούμενης από τον τ. δικτάτορα Παπαδόπουλο, την περασμένη Κυριακή στο Κάραβελ. Ο «ψηλός» για άλλη μια φορά έρχεται να επέμβει με όπλο τον πανικό στις οξύτερες διαμάχες για το μέλλον της ΝΔ. Μπορεί να είναι αποδυναμωμένος μετά τη βιαστική και άτυχη πορεία του προς την κορυφή, αλλά είναι φανερό, πως γνωρίζει καλά να ενσπείρει το φόβο και να αποδιοργανώνει τους πάντες.

Με την κοινοποίηση της άποψής του περί «χουντικού κινδύνου» στη ΝΔ μέσω «τέως» εκπροσώπου του μπορεί να εξοργίσει τον Ευ. Αβέρωφ, αλλά ταυτόχρονα τον υποχρεώνει να τον χρησιμοποιήσει σαν «κεντρώα λύση» απέναντι στα ακροδεξιά ανοίγματα που σκοπεύει να πραγματοποιήσει (αν σκοπεύει) για να καρπωθεί τους ψήφους των ακροδεξιών. Υπολογίζει η ΝΔ σ' εκείνο το 7% που είχε πάρει η «Εθνική Παράταξη» στις εκλογές του '77, αλλά το τεράστιο πρόβλημα της κεντρώας γραμμής που θα συγκινήσει άλλοτε οπαδούς του ΠΑΣΟΚ είναι πάντα κυρίαρχο και επίκαιρο. Η πίεση άλλωστε της ομάδας των ανανεωτών δεν αφορά όχι μόνο το ευκαιριακό κεντρώο και φιλελεύθερο προεκλογικό προσωπείο, αλλά την τομή που οφείλει (κατά τη γνώμη τους) να κάνει η ΝΔ στον παλαιοκομματικό και δεξιό χαρακτήρα της. Δεν γνωρίζει κανείς πόσο πείθεται από τους Μητσοτακικούς Κασσανδρισμούς ο ανακλητός Αβέρωφ, αλλά το χρίσμα του Κρητικού σαν υπαρχηγού της ΝΔ επιβεβαιώνει την εκτίμηση του κ. Αβέρωφ ότι είναι απαραίτητο να προφυλάξει τα νώτα του. Ως τι επιλέγεται ο Κ. Μητσοτάκης; Ως κεντρώος με τις σχετικές προσβάσεις, ή ως επικίνδυνος για τις επαφές του με όλους; Όπως κι αν έχει το πράγμα, το σίγουρο είναι ότι ο «Γκοντό» της ΝΔ θα έδινε την αρχηγία σ' οποιονδήποτε άλλο, εκτός από τον Μητσοτάκη.

Είναι πολύ πιθανό, αυτές οι διεργασίες που συμβαίνουν στους κόλπους της ΝΔ να είναι και οι τελευταίες για τον κ. Αβέρωφ. Πολλοί άρχισαν ν' αναρωτιώνται μήπως «σήκωσε δική του σημαία» και εμφανίζεται απείθαρχος προς τις θεϊκές βουλήσεις. Άλλοι, παρατηρούν ότι «πολύ αργά να εκδηλώσει την ασθένειά του» και υπογραμμίζουν ότι ο χρόνος πιέζει. Ας σημειωθεί ότι οι τελευταίοι είναι συνήθως και οι καλύτερα πληροφορημένοι.

□

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΑΠ' ΤΗ ΠΑΤΡΑ

Η Έκδοση του Άφιερωμένο Έξαιρετικά - τά παιδιά απ' την Πάτρα μας υπενθυμίζει ότι τό πολιτιστικό φαινόμενο των νέων κομπανιών δέν περιορίζονται στην Αθήνα αλλά είναι ένα φαινόμενο Πανελλήνιο, πού βγάξει από την άφάνεια μερικά από τά καλύτερα ρεμπέτικα καί λαϊκά μας τραγούδια καί μās προτείνει ένα βαθιά ανθρώπινο τρόπο ψυχαγωγίας, πού πολύ έχει υποτιμηθῇ στον τόπο μας.

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ ΣΕ ΔΙΣΚΟΥΣ ΚΑΙ ΚΑΣΕΤΕΣ

Από ΦΑΛΗΡΕΑ
ΑΝΕΚΣΤΡΩΤΟ ΠΑΡΑΓΩΓΟ

ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ:

Ένα έργο σε επανάληψη

Το θέμα έχει ίσως εξαντληθεί από τη στιγμή που υπάρχουν τα κείμενα του Όργουελ, του Λόντον, του Κούντερε, του Καϊστλερ. Αλλά και πέρα από το χώρο της λογοτεχνίας, όταν έχει προϋπάρξει μια υπόθεση Πλουμπίδη, λίγες εκπλήξεις μπορεί να παρουσιαστούν στην περίοδο γενικής ευφορίας που διανύουμε. Αν γράφουμε λοιπόν ξανά και ξανά γι' αυτό το τετριμμένο πια ζήτημα της εσωκομματικής δημοκρατίας κι αν φιλοξενούμε σήμερα στις σελίδες μας το κείμενο του Άλκη Τζαφέρου είναι γιατί αμετανόητοι διατηρούμε την ελπίδα ότι τα πράγματα αλλάζουν. Η σιωπή θα ισοδυναμούσε με παραίτηση από αυτή την ελπίδα.

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΕΠΤΑ ΣΚΗΝΕΣ

Σκηνή πρώτη:

Γραφεία κομματικής οργάνωσης βάσης. Θέμα ημερήσιας διάταξης η πρόσφατη εξόντωση της συμμορίας των ΤΕΣΣΑΡΩΝ που θέλησαν να σαμποτάρουν το ΚΟΜΜΑ από τα μέσα και ήρθαν σε διαπραγμάτευση με τον ΕΧΘΡΟ. Η Επιτροπή Πόλης όπου υπάγεται η κομματική οργάνωση ανακοινώνει την επιτυχία και ζητά από τα μέλη των οργανώσεων αρμοδιότητάς της να τοποθετηθούν, να πουν δηλαδή αν εγκρίνουν ή όχι τις διαγραφές. Ο γραμματέας της οργάνωσης βάσης εκφράζει την αποψη ότι οι μεν δύο από τους τέσσερις έπρεπε να διαγραφτούν οι άλλοι όμως δύο θα μπορούσαν να τιμωρηθούν με την αμέσως μικρότερη ποινή της προειδοποίησης διαγραφής. Ταυτόχρονα διευκρινίζει ότι παρόλα ταύτα πειθαρχεί στην απόφαση του Κόμματος. Ο ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΗΣ που είναι παρόν αγανακτεί με την τοποθέτηση του γραμματέα που ανέχεται «φράξιες» μέσα στο Κόμμα. Η οργάνωση βάσης μπαίνει στον πάγο για δυο μήνες, ώστε να δοθεί έτσι η δυνατότητα στα μέλη της να ξανασκεφτούν το ζήτημα.

Σκηνή δεύτερη:

Η σκηνή αποτελεί δείγμα για πολλές παρόμοιες: Μέλος της ΚΕ αρχίζει κύκλο «συνεργασιών». Τα μέλη της Οργάνωσης καλούνται ένα ένα και τους αναπτύσσεται η φθοροποιός δράση του γραμματέα, που διαφώνησε με το μέγεθος της ποινής. Τα μέλη καλούνται να τον καθαιρέσουν («ανακαλέσουν» κατά μια πιο πολιτισμένη έκφραση).

Σκηνή τρίτη:

Ολομέλεια της ίδιας οργάνωσης βάσης. Μπαίνει σε ψηφοφορία το θέμα της καθαιρέσεως του Γραμματέα. Η οργάνωση καταψηφίζει την πρόταση.

Σκηνή τέταρτη:

Όπως και η δεύτερη (σκηνή) με τη διαφορά ότι η καθοδήγηση πληροφορεί τα μέλη ότι αποφάσισε να προχωρήσει σε «αντικατάσταση» του γραμματέα.

Σκηνή πέμπτη:

Ολομέλεια της γνωστής οργάνωσης βάσης. Η Καθοδήγηση ανακοινώνει την καθαίρεση του γραμματέα. Τα μέλη καλούνται να τοποθετηθούν με την ψήφο τους. Ένα μέλος του Γραφείου της οργάνωσης διαμαρτύρεται ότι η ψηφοφορία δεν έχει νόημα και δηλώνει ότι θα απέχει πειθαρχώντας όμως στην απόφαση. Ο πρώην γραμματέας καταγγέλει την διαδικασία και τότε δύο ανενεργά μέλη της οργάνωσης —ο ένας προσωπικός φίλος του νεοδιοριζόμενου γραμματέα και ο άλλος σύζυγος επαγγελματικού στελέχους του κόμματος— ζητούν τη διαγραφή του γραμματέα. Ο καθοδηγητής δηλώνει ότι θα το σκεφτεί.

Σκηνή έκτη:

Όπως και η δεύτερη και η τέταρτη με τη διαφορά ότι αποσαφηνίζεται στα μέλη ότι ο γραμματέας, το μέλος του γραφείου που απείχε από την ψηφοφορία και ένας τρίτος που διατύπωσε σοβαρές διαφωνίες διαγράφονται. Όποιος διαφωνήσει στην επόμενη συνέλευση θέτει αμέσως θέμα διαγραφής του (όχι δεν πρόκειται για το κόμμα όπου τα μέλη του «θέτουν εαυτὸν εκτός Κινήματος»).

Σκηνή έβδομη:

Ψυχραιμία και ανεπηρέαστα γίνεται η ολομέλεια της κομματικής οργάνωσης. Οι τρεις διαγράφονται χωρίς δικαίωμα λόγου. Ένα μέλος θέτει θέμα εγκυρότητας της διαγραφής τους και αναφέρεται και σε διαγραφή μέλους από άλλη κομματική οργάνωση βάσης που δεν έγινε «νομότυπα». Ο καθοδηγητής επιπλήττει το μέλος με την

ιστορική φράση: «Δεν φταιει μόνο το στόμα που μιλά, αλλά και το αυτί που τ' ακούει» υπενθυμίζοντας ότι δεν επιτρέπεται η μεταφορά γεγονότων από τη μια οργάνωση στην άλλη. Τα μέλη πείθονται τελικά να συμφωνήσουν με τις διαγραφές και η μάχη της ποιότητας μέσα στο Κόμμα στεφανώνεται μ' άλλη μια επιτυχία.

Η μικρού μήκους αυτή ταινιούλα σταματά κάπου εδώ. Πριν πέσουν όμως οι τίτλοι, ίσως θα 'πρεπε να διευκρινιστεί ότι κάθε σχέση με την πραγματικότητα δεν είναι καθόλου συμπτωματική. Η ιστορία είναι πέρα για πέρα αληθινή και για τυχόν «άπιστους» δίνουμε και τα κλειδιά της:

Η Οργάνωση βάσης:

Η Κ.Ο.Β. Τραπεζοῦπαλλήλων του Πειραιά. Ο καθοδηγητής:

Το μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ Δελής.

Χρόνος:

Γύρω στα μέσα του περασμένου Δεκέμβρη.

Απόρροπο επιμύθιο:

Την επαύριο των διαγραφών τέσσερις Δικηγόροι από την Κομματική Οργάνωση Βάσης Δικηγόρων του Πειραιά που πληροφορήθηκαν τις διαδικασίες αποχώρησαν από το Κόμμα εκδηλώνοντας έτσι έμπρακτα την αποστροφή τους στις μεθόδους ελέγχου ακόμη και της σκέψης των μελών.

Ξαφνιασμένη η καθοδήγηση με την αποχώρηση προσπάθησε να επαναφέρει στην τάξη τα άτακτα μέλη, και μάλιστα επιστρατεύτηκε και ο γραμματέας της Επιτροπής Πόλης Πειραιά Λάκης Σταθάκης. Το μοτίβο γνωστό: Να αποκηρύξουν και να επανέλθουν. Επειδή όμως οι προσπάθειες δεν απέδωσαν κι επειδή στο Κόμμα το ΕΝΑ και ΜΟΝΑΔΙΚΟ δεν υπάρχουν αποχωρήσεις, μετρήθηκαν κι αυτοί για διαγραμμένοι. □

Το συνέδριο του Προέδρου

του Βασίλη Ξυδιά

Όπως δείχνουν τα πράγματα, μέσα σε τρεις μήνες θα έχει λήξει αυτή η μεγάλη εκκρεμότητα που βάραινε στις συνειδήσεις των ηγετικών στελεχών του ΠΑΣΟΚ. Πριν από δυο Παρασκευές (στις 20 Ιανουαρίου) ο Πρόεδρος και το Εκτελεστικό Γραφείο ανακοινώνανε με κάποιες ενοχές αλλά με φανερή ανακούφιση:

«Το ΠΑΣΟΚ συμπληρώνοντας 10 χρόνια από την ίδρυσή του και 2½ περίπου χρόνια από την ανάληψη των κυβερνητικών ευθυνών, βαδίζει με σιγουριά, αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία στο συνέδριό του».

Οι ημερομηνίες των τελικών συνεδριάσεων ορίστηκαν για τις 10-11-12-13 Μαΐου. Ταυτόχρονα ορίστηκε και η ΟΕΣ (Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου) η οποία αποτελείται από 316 «στελέχη του κινήματος» και η οποία θα διευθύνεται από μια 70μελή Γραμματεία.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουμε τρία ήταν τα βασικά θέματα που απασχόλησαν τον Πρόεδρο και το ΕΓ.

- Ο χρόνος διεξαγωγής του συνεδρίου. Υπήρξαν δύο απόψεις. Η μία ήταν να γίνει τώρα και η άλλη να παραπεμφθεί σιωπηλά για μετά τις ευρωεκλογές.
- Το πολιτικό βάρος του συνεδρίου.
- Η σύνθεση της Οργανωτικής Επιτροπής.

Και στα τρία αυτά θέματα η τελική κατάληξη ήταν αποτέλεσμα ενός συμβιβασμού ανάμεσα στα ηγετικά στελέχη που ελέγχουν τον κομματικό μηχανισμό, ενός συμβιβασμού που πρακτικά τους αδρανοποιεί και τους αφοπλίζει όλους αποθέτοντας τελικά τα πάντα στις πλάτες του Ανδρέα Παπανδρέου.

Βέβαια, αυτό δεν είναι κάτι το πρωτότυπο για το ΠΑΣΟΚ. Στην προκειμένη, όμως, περίπτωση έχει μια ιδιαίτερη σημασία, την οποία για να κατανοήσουμε θα πρέπει να έχουμε στο μυαλό μας ένα πράγμα:

Το Όραμα και η Πράξη

Το ΠΑΣΟΚ κινήθηκε πάντοτε ακροβατώντας στην κόψη μιας αντίφασης. Από τη μια μεριά υπήρχε ο χώρος των οραμάτων και των στρατηγικών στόχων. Από την άλλη, ο χώρος της αναπόφευκτης πραγματικότητας που στο χρώμα της βλάστησε η τακτική που υπαγόρευαν οι σκοπιμότητες και η λογική του εφικτού.

Ο κρίκος που συνέδεε τα δυο αυτά αντι-

θετα άκρα και κρατούσε σε ισορροπία το κόμμα, ήταν ο Ανδρέας Παπανδρέου. Αυτή, βέβαια, η προσωποπαγής λύση ήταν κάτι που δεν ταίριαζε με τη δημοκρατική παιδεία των κομματικών μελών. Έτσι, το συνέδριο υπήρξε σ' όλη αυτή τη δεκαετία ο τόπος στον οποίο παραπέμπονταν όλοι αυτοί που ενδιαφέρονταν για μια λιγότερο ανατολίτικη και περισσότερο ορθολογιστική αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος. Το συνέδριο υποτίθεται πως θα αντιμετώπιζε την αντίφαση αυτή, αντικαθιστώντας τα «διαλεκτικά» διλήμματα «θεωρίας-πράξης» με μια «ενιαία στρατηγική σύλληψη», πράγμα που θα έδινε μεγαλύτερη θεσμική υπαγωγή (και υπαγωγή απ' τις εκαστοτε ορεξεις του προέδρου) στα διάφορα ενδιάμεσα όργανα του κινήματος που σήμερα είναι όλα διορισμένα από τον Πρόεδρο και το ΕΓ.

Θα μπορούσε ίσως κάποιος να ισχυριστεί πως η διακήρυξη της 3ης του Σεπτέμβρη είναι μια τέτοια στρατηγική σύλληψη. Όμως, όπως και να το κάνουμε, δέκα χρόνια είναι πολλά για να μπορέσει μια θεωρητική διακήρυξη να αντέξει στις πιέσεις της ζωής.

Έτσι, είχαν τα πράγματα για ένα πολύ μεγάλο διάστημα, όπου ο ερχομός του συνεδρίου ήταν ταυτισμένος με την ελπίδα της απόκατάστασης κάποιων θεσμοποιημένων σχέσεων. Τώρα όμως (στην εποχή που οι ιδεολογίες καταρρέουν) πολύ λίγα είναι τα μέλη του ΠΑΣΟΚ που δεν καταλα-

βαίνουν ότι έτσι κι αλλιώς το πρόβλημα δεν τους αφορά. Οι πραγματικές εναλλακτικές δυνατότητες που φαίνεται να υπάρχουν σήμερα για το ΠΑΣΟΚ κυμαίνονται ανάμεσα σε δύο άκρα:

- Από τη μια μεριά είναι η διαιώνιση της ανεξέλεγκτης (αν και αποδεκτής απ' όλους) αυθαιρεσίας του Προέδρου.
- Από την άλλη είναι ένα είδος αποκατάστασης θεσμοποιημένων λειτουργιών που όμως θα εξυπηρετούν τις γενικότερες σκοπιμότητες κάποιων ηγετικών φατριών που ελέγχουν τον κομματικό μηχανισμό.

Όπως είπαμε από την αρχή οι αποφάσεις του ΕΓ κλείνουν, μάλλον, προς την πρώτη κατεύθυνση. Πράγμα που σχετίζεται με την τροπή που πήρε ο πρόσφατος ανασχηματισμός, σαν μια κίνηση υποβιβασμού των κέντρων αποφάσεων που λειτουργούν κάτω από τη σκιά του Ανδρέα. Το ερώτημα που τίθεται είναι αν οι αποφάσεις για το συνέδριο είναι ένα βήμα που ενισχύει πολλαπλασιαστικά, ή που ισορροπεί τα αποτελέσματα του ανασχηματισμού.

Η Οργανωτική Επιτροπή

Το μέγεθος και η σύνθεση της ΟΕΣ είναι ενδεικτικά για το είδος του συμβιβασμού που επιτεύχθηκε. Πώς θα μπορούσε ποτέ αυτό το πλαδαρό σχήμα των τριακοσίων δεκαέξι ατόμων να οργανώσει σε προεκλογική περίοδο ένα ουσιαστικό συνέδριο; Το μόνο που μπορεί να πετύχει είναι ακριβώς να πιστοποιήσει την αδυναμία του οργάνου να κάνει κάτι τέτοιο. Και επομένως να αναδείξει τη ζωτική ανάγκη για μια ουσιαστική και σωτήρια παρέμβαση του Προέδρου που θα βγάξει και αυτή τη φορά όλα τα φίδια απ' την τρύπα.

Στο μόνο ίσως ζήτημα που κατάφεραν να πείσουν τον Ανδρέα και να εξασφαλίσουν τη θέση τους τα ηγετικά στελέχη του μηχανισμού, ήταν ο αποκλεισμός από την ΟΕΣ κάποιων ανθρώπων που οι απόψεις τους τούς έθιγαν απ' τ' αριστερά. Ενώ στα «κατ' επιλογήν» στελέχη έχουν περιληφθεί άτομα όμως ο διορισμένος γραμματέας της Μυτιλήνης (για την περίπτωση του σφαγιασμού της κομματικής νομιμότητας στη Μυτιλήνη βλ. ΑΝΤΙ ΤΧ. 241) αποκλείστηκαν εκλεγμένοι γραμματείς Νομαρχιακών Επιτροπών που εκφράσανε κριτικές απόψεις στη Σύσκεψη του «Ιντερ-κοντινένταλ» ή που γενικά αρνούνται να μπουκνούν κάτω από την κηδεμονία κάποιων

απ' τις ηγετικές φατρίες του μηχανισμού. Τέτοιες είναι οι περιτώσεις του γραμματέα της Ιταλίας και των γραμματέων απ' τις Νομαρχιακές Επιτροπές της Ηλείας, του Έβρου, Ξάνθης, και της Α-4 Αθηνών. Αξίζει ίσως να σημειωθεί πως η οργάνωση της Ιταλίας έχει κατ' επανάληψη ασκήσει μια ενιαία κριτική απ' τ' αριστερά στα στελέχη που ελέγχουν τον κομματικό μηχανισμό, και πως απ' την οργάνωση της Ιταλίας προέρχεται ο Μ. Χαραλαμπίδης που είχε εκφράσει διαφορετικές από-

ψεις από την κεντρική εισήγηση στην τελευταία σύνοδο της Κεντρικής Επιτροπής. (Το άλλο μέλος της ΚΕ που είχε τότε διαφωνήσει ήταν ο Ν. Καργόπουλος).

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουμε, ο ίδιος ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν συμμερίζεται κατ' αρχήν τη σκοπιμότητα αυτών των αποκλεισμών οι οποίοι μπορεί να υπονομεύσουν τον πανηγυρικό και ενωτικό χαρακτήρα του συνέδριου. Έτσι φημολογείται ότι μετά τις πρώτες έντονες αντιδράσεις που υπήρξαν, θα γίνει συμ-

πλήρωση της ΟΕΣ και με άλλα μέλη.

Και ο Πρόεδρος

Τελειώνοντας, θα θέλαμε να σημειώσουμε πως από το ΕΓ δεν έγινε καμιά νύξη για ένα λεπτό θέμα: Το θέμα της εκλογής του Προέδρου.

Αναρωτιόμαστε. Δεν θα ήταν επιβαλλόμενο ο Πρόεδρος να εκλεγόταν από το ανώτερο όργανο του κόμματος; Αλλιώς, από που αντλεί ο Πρόεδρος την εξουσία του πάνω στα υπόλοιπα μέλη του ΠΑΣΟΚ;

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΚΑΙ... ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ

Συνάδελφος απογευματινής εφημερίδας διατύπωσε σε σχετικό σχόλιο την έκπληξή του για τη διατύπωση «Ο Πρόεδρος και το Εκτελεστικό Γραφείο» που χρησιμοποιήθηκε στην ανακοίνωση των ονομάτων της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνέδριου του ΠΑΣΟΚ. Και όμως η αποκλειστικά ελληνική αυτή διατύπωση δεν θα έπρεπε να προκαλεί έκπληξη, γιατί έχει θεμελιωθεί και θεωρητικά μέσα στο Κίνημα από το 1975!

Στη συμφωνία συνίδρυσης του ΠΑΣΟΚ με την ΔΑ (τεύχος 240/-83 του ΑΝΤΙ) προβλεπόταν η θέση του Γενικού Γραμματέα κατά το πρότυπο των υπόλοιπων ευρωπαϊκών σοσιαλιστικών κομμάτων. Αργότερα όμως σε συνεδρίαση της ΚΕ υιοθετήθηκε ο όρος Πρόεδρος σαν πρώτου μεταξύ ίσων (δηλαδή των υπολοίπων μελών του Ε.Γ.) σαν μια ιδιαίτερη αναγνώριση του ρόλου του κ. Ανδρέα Παπανδρέου στο Κίνημα. Ο διαχωρισμός όμως του Προέδρου από το Εκτελεστικό Γραφείο πρωτοεμφανίστηκε στο Προσυνέδριο του ΠΑΣΟΚ με την οργανωτική εισήγηση που παρουσίασε ο Άκης Τσοχατζόπουλος.

Στην εισήγηση αναφερόταν ότι:

«Ο Πρόεδρος εκπροσωπεί το Κίνημα προς τα έξω, εισηγείται στο Εκτελεστικό Γραφείο και στην Κεντρική Επιτροπή πάνω

στην ιδεολογική και πολιτική γραμμή του Κινήματος και προεδρεύει του Εκτελεστικού Γραφείου και της Κοινοβουλευτικής Ομάδας.

Ο ρόλος όμως του Προέδρου δεν εξαντλείται μόνο σ' αυτές τις λειτουργίες.

Κατά γενική εκτίμηση, το γεγονός ότι το ΠΑΣΟΚ διαθέτει σήμερα, μετά από έξη μήνες ζωής, κύρος και εκτίμηση στον ελληνικό λαό σε ποσοστό οπωσδήποτε μεγαλύτερο των 13.6% που πήραμε στις βουλευτικές εκλογές, το οφείλει κατά ένα μεγάλο μέρος στην ύπαρξη του συνεπή σοσιαλιστή ηγέτη Ανδρέα Παπανδρέου. Το γεγονός αυτό είναι μια ρεαλιστική διαπίστωση που την αναγνωρίζουν εχθροί και φίλοι του Κινήματος. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει ότι το ΠΑΣΟΚ επιθυμεί να στρέψει την πολιτικο-ιδεολογική του πυξίδα προς μια προσωπολατρική σκέψη...

Παρ' όλα αυτά για το διάστημα μέχρι τη σύγκληση του Α' Πανελλαδικού Συνεδρίου, ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ φέρνει μια επηυξημένη ευθύνη απέναντι στον ελληνικό λαό και στη σοσιαλιστική προσπάθεια στον τόπο μας. Αυτό σημαίνει ότι έχει ευθύνη για την ανάληψη πρωτοβουλιών σε κρίσιμες στιγμές του κινήματος στη σημερινή μεταβατική φάση. Την ευθύνη αυτή την ανέλαβε σε μια κρίσιμη στιγμή της εξέλιξης του Κινή-

ματός μας το Φλεβάρη του 1975, όταν ανακάλεσε την ΠΚΕ και προέβη στη σύγκληση του σημερινού Προσυνεδρίου. Το γεγονός αυτό το δεχόμαστε σα δεδομένο και ανεπηρέαστα από πολεμικές και κριτικές θα πρέπει να προχωρήσουμε όλοι μαζί ενωμένοι και με βάση τη συλλογική δουλειά στην περαιτέρω ανάπτυξη του σοσιαλιστικού μας Κινήματος».

Αλλά και στην εισήγηση του προέδρου του ΠΑΣΟΚ στο Προσυνέδριο υπήρχε αντίστοιχη παράγραφος με παρεμφερές περιεχόμενο:

«Υπάρχει τέλος ο ρόλος του Προέδρου στο Κίνημα. Φυσικά πρέπει να εκλέγεται άμεσα από τη βάση, δηλαδή απ' το Συνέδριο. Φυσικά πρέπει να έχει σαφείς αρμοδιότητες και να λειτουργεί στα πλαίσια των συλλογικών οργάνων όπως θα ορίζει ο εσωτερικός κανονισμός του Κινήματος. Δεν είναι όμως δυνατόν να περιοριστεί ο ρόλος του στην εκφώνηση λόγων στη Βουλή ή από το μπαλκόνι. Το Συνέδριο θα δώσει λύση σ' αυτά τα θέματα —κι ελπίζω λύση για όλους ικανοποιητική. Μέχρι εκείνη την ώρα αισθάνομαι πως έχω επαυξημένες ευθύνες. Πήρα την πρωτοβουλία στις 3 Σεπτεμβρη για τη θεμελίωση στην Ελλάδα ενός Σοσιαλιστικού Κινήματος —κι έχω βαρύ το αίσθημα της ευθύνης και απέναντι στην οργανωμένη βάση μας μα και απέναντι

στους οπαδούς μας. Σ' αυτή την ευθύνη θα ανταποκριθώ».

Στην πολιτική εισήγηση για το καταστατικό που εγκρίθηκε από την Α' Πανελλαδική Σύσκεψη του ΠΑΣΟΚ το καλοκαίρι του 1977 βρίσκουμε μια διατύπωση που μπερδεύει λίγο τη σχέση συνόλων και υποσυνόλων:

«β. Την αναγνώριση πως σε κάθε επίπεδο λειτουργίας της οργάνωσης και σε ό,τι αφορά τις αρμοδιότητες (βλέπε α) αυτού του επιπέδου, καθοδηγητικά αποφασιστικά όργανα είναι τα πιο μαζικά και αντιπροσωπευτικά. Παραδείγματα: Η Γενική Συνέλευση στην Τοπική Οργάνωση, η Νομαρχιακή Συνέλευση στο επίπεδο Νομού, η Κεντρική Επιτροπή και ο Πρόεδρος ανάμεσα σε δύο συνέδρια σε πανελλαδικό επίπεδο, αποτελούν τα καθοδηγητικά όργανα σε σχέση με τη Συντονιστική Επιτροπή της Τ.Ο., την Νομαρχιακή Επιτροπή στο επίπεδο Νομού και το Εκτελεστικό Γραφείο στο Πανελλαδικό επίπεδο».

Αλλά όλ' αυτά θα αποσαφηνιστούν στο Α' Συνέδριο του Κινήματος όπου για πρώτη φορά θα εκλεγεί ο Πρόεδρος του Κινήματος. Και βέβαια, μια εκλογή, όσο σίγουρο κι αν είναι για όλους το θριαμβευτικό αποτέλεσμα της—έχει, όπως και να το κάνουμε «άλλη χάρη».

Ρ. Ελευθερίου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

ΣΕΙΡΑ: «ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ»

- ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΑΣ
- ΠΡΟΚΛΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΩΣΙΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ
- ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ ΠΕΡΙ ΜΥΣΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΣΕΙΡΑ ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΟΥΝ:
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ • ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΝΕΦΕΛΗ» • Μαυρομιχάλη 9 • τηλ. 36.07.744, 36.39.962
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. Κοτζιά και Σία» • Τσιμισκή 78 • τηλ. 279.720

ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΑΣ
CHARLES
KAHN

ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ 1982

ΠΡΟΚΛΟΥ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΣΙΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ
F. R. DOBSON

ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ 1982

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ
ΠΕΡΙ ΜΥΣΤΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ
VLADIMIR
LOSSKY

ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ 1982

Απεργία μήτηρ πάσης υγείας

του Γιάννη Τούντα

Το 1983 μπορεί να μην ήταν τελικά «έτος υγείας» για τον ελληνικό λαό ήταν όμως σίγουρα έτος αποτυχίας της πολιτικής υγείας της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ. Εξαγγελίες για κρατικά φάρμακα, για κέντρα υγείας, για πρόληψη, για έργα υποδομής, για άμεση υλοποίηση του ΕΣΥ (Εθνικού Συστήματος Υγείας), έμειναν χωρίς αντίκρισμα. Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, λες και η αποτυχία έπρεπε να μετατραπεί σε ναυάγιο, εμφανίσθηκαν λίγο πριν κλείσει ο χρόνος οι περιβόητοι καινούργιοι «οργανισμοί» νοσοκομείων. Οργανισμοί τρόπος του λέγειν, μια που δεν επρόκειτο παρά για κάποιο φύλλο χαρτιού με μερικούς σκόρπιους αριθμούς, που γνωστοποιούσαν τις προθέσεις της κυβέρνησης να μειώσει τους νοσοκομειακούς γιατρούς της Αθήνας-Πειραιά κατά το 1/3 και να καταργήσει κλινικές, εργαστήρια και ειδικά κέντρα, χωρίς κανένα σκεπτικό, χωρίς κανένα επιχείρημα. Οι εκ των υστέρων δηλώσεις του πρώην υπουργού στον Τύπο, για ευρωπαϊκές αναλογίες γιατρών / κρεβατιών και για ανάγκη ιατρικής στελέχωσης της επαρχίας, ήρθαν να κορυφώσουν τους κυβερνητικούς παραλογισμούς, μια που είναι το λιγότερο αστείο να πιστεύει κανείς ότι τα ελληνικά νοσοκομεία χωρίς την υποδομή και το παραϊατρικό προσωπικό των ευρωπαϊκών, μπορούν να υποστούν δραστική μείωση του ιατρικού τους δυναμικού και να μη βαρέσουν διάλυση σε χρόνο ρεκόρ. Ή ακόμα ότι οι γιατροί που θα απομακρύνονταν από το κέντρο θα πήγαιναν για πολυετή κατασκήνωση στην επαρχία, προσευχόμενοι να χτιστούν κάποτε τα κέντρα υγείας για να τους στεγάσουν.

Όλα τα παραπάνω, που ήρθαν να προστεθούν σε μια σειρά οικονομικών αιτημάτων που χρόνιζαν, έκαναν το ποτήρι να ξεχειλίσει και να ξεσπάσει μια από τις πιο μαζικές και αποφασιστικές απεργιακές κινητοποιήσεις των νοσοκομειακών γιατρών. Η εντυπωσιακή επιτυχία της απεργίας, παρά την άμεση αντίθεση της συνδικαλιστικής παράταξης που πρόσκειται στο ΠΑΣΟΚ και της συμβιβαστικής στάσης της παράταξης που πρόσκειται στο ΚΚΕ, αποτέλεσε ασφαλώς πηγή σημαντικών μηνυμάτων προς πολλοπλές κατευθύνσεις. Η δικαίωση της απεργίας με την αποδοχή των απεργιακών αιτημάτων από τη νέα ηγεσία του υπουργείου Υγείας, υπήρξε πρώτα απ' όλα δικαίωση των δυνάμεων της ανανεωτικής αριστεράς και της συνδικαλιστικής παράταξης ΑΣΠΙ, που πάλευαν απ' την αρχή για την υπερψήφιση της απεργίας, για τη διασφάλιση του χαρακτήρα της, και για την επίτευξη των στόχων της.

Χωρίς την παρουσία των δυνάμεων αυτών, ή χωρίς την προσήλωσή τους στις αρχές της αυτονομίας του συνδικαλιστικού κινήματος, θα είχε κυριαρχήσει στη συγκεκριμένη περίπτωση, η αντίληψη του ΠΑΣΟΚ για κρατικό συνδικαλισμό και η λογική του ΚΚΕ για εκτόνωση των κοινωνικών διεκδικήσεων προς χάριν κάποιων παραπολιτικών κομματικών σκοπιμοτήτων. Ενώ, η οποιαδήποτε αντίδραση των γιατρών θα εκφυλιζόταν, αντικείμενο εκμετάλλευσης των δυνάμεων της Δεξιάς, για λόγους στείρα αντιπολιτευτικούς και υπονομευτικούς του ΕΣΥ. Με αποτέλεσμα, όχι μόνο να μην πραγματοποιηθεί η απεργία και να μην επιτευχθεί η ανάκληση των «οργανισμών» και η δέσμευση του υπουργού για ικανοποίηση των οικονομικών αιτημάτων, αλλά το κυριότερο, θα οδηγούσαν στη διαμόρφωση ανασταλτικών όρων, τόσο στη στάση των γιατρών όσο και στη λειτουργία των νοσοκομείων, που θα καθιστούσαν αδύνατη την παραπέρα πορεία για την εφαρμογή του ΕΣΥ.

Το όλο αυτό σκηνικό άρχισε να γίνεται τόσο διάφανο ως προς τις επιπτώσεις του, που ακόμα και το ΠΑΣΟΚ συνειδητοποίησε ότι κάτι έπρεπε να κάνει. Έτσι δεν αρκέστηκε μόνο στην αλλαγή της ηγεσίας του υπουργείου, αλλά και προχώρησε στον αιφνιδια-

σμό των παρευρισκόμενων γιατρών στη συνέλευση του Σπόρτινγκ, με την εμφάνιση του νέου υπουργού εντυπωσιακά καλόπιστου, καλοπροαίρετου και φιλοϊατρικού. Με τη στάση αυτή επιτεύχθηκε η αναστολή της απεργίας, χωρίς αυτό όμως, να σημαίνει και επίλυση των προβλημάτων. Ο κ. Γεννηματάς κέρδισε απλώς μια πίστωση χρόνου που τη δικαιούταν έτσι κι αλλιώς. Το ερώτημα που δημιουργείται τώρα είναι κατά πόσο θα επωφεληθεί της πίστωσης αυτής, για να χαράξει μια νέα κυβερνητική πολιτική υγείας, απαλλαγμένη από τις αδυναμίες και τα λάθη της προηγούμενης.

Ένα έργο διόλου εύκολο, μια που έχει να αντιμετωπίσει στα πλαίσια των σημερινών αντιξοοτήτων και περιορισμένων δυνατοτήτων, ένα πολύ συγκεκριμένο και καυτό δίλημμα. Ή θα πρέπει να προχωρήσει στην άμεση εφαρμογή του θεσμού του νοσοκομειακού γιατρού πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, μειώνοντας, όπως ήδη επιχειρήθηκε, δραστικά τους γιατρούς στα νοσοκομεία και επιβάλλοντας μισθούς λιτότητας, ή θα αναγκαστεί να ικανοποιήσει τα διεκδικητικά αιτήματα των γιατρών για κατοχύρωση των θέσεών τους και για ανεκτούς μισθούς στα πλαίσια του νέου συστήματος. Ένα δίλημμα οδυνηρό και αδιέξοδο, μια που στην πρώτη περίπτωση θα προκαλέσει τέτοια αντίδραση από τους γιατρούς, που θα καταστεί προβληματική η υλοποίηση οτιδήποτε, ενώ στη δεύτερη περίπτωση έτσι όπως χειρίζεται το θέμα το ΠΑΣΟΚ, χωρίς σχεδιασμό και προοπτική θα οδηγήσει σίγουρα ολόκληρη την εθνική οικονομία σε χρεωκοπία.

Επειδή και τα δύο ενδεχόμενα φαντάζουν όλο και πιο απειλητικά, είναι πολύ πιθανό το ΠΑΣΟΚ να επιλέξει και στην περίπτωση αυτή κανέναν τρίτο δρόμο. Όπως π.χ. η αποδοχή του πολυπόθητου «δημοκρατικού διαλόγου» με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, με συζητήσεις, συνεδριάσεις, επιτροπές, και διάφορα άλλα, ώστε να μετατεθεί η λύση του προβλήματος σε κάποιο απώτερο μέλλον.

Με τον τρόπο αυτό η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ίσως καταφέρει να παρακάμψει τα σημερινά αδιέξοδα, ελπίζοντας σε λιγότερο πονηρούς καιρούς· δεν θα έχει καταφέρει όμως για μια ακόμα φορά να υλοποιήσει μια ιδιαίτερης σημασίας θεσμική αλλαγή, που τόσο έχει ανάγκη ο τόπος αλλά και το ίδιο το ΠΑΣΟΚ. Απέναντι σ' αυτό το ενδεχόμενο, η νέα ηγεσία του υπουργείου Υγείας οφείλει να τολμήσει τη μόνη θετική διέξοδο που υφίσταται, και που δεν είναι άλλη από την άρση των διλημάτων και της σύγχυσης που δημιουργεί η πρόταξη του θεσμού του νοσοκομειακού γιατρού για άμεση εφαρμογή.

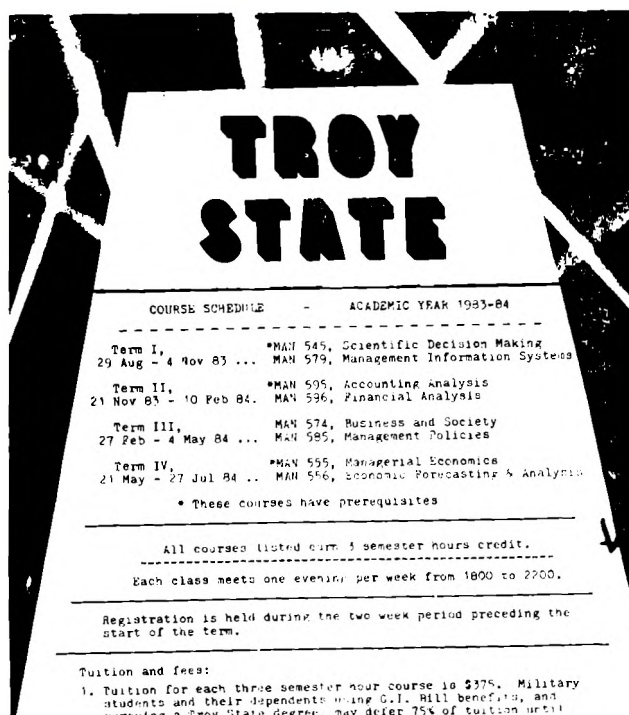
Πρέπει να γίνει κατανοητό και αποδεκτό, όπως έχει ήδη τονιστεί εδώ και ένα χρόνο από τις στήλες του ίδιου αυτού περιοδικού, πως ο θεσμός αυτός θα μπορέσει να γίνει πραγματικότητα μόνο μέσα από τη σταδιακή εφαρμογή του, με μελετημένα και σχεδιασμένα βήματα, που θα αντιστοιχούν στην ανάπτυξη και βελτίωση όλων εκείνων των παραγόντων που συμβάλλουν στη δημιουργία ενός εύρυθμου και αποτελεσματικού νοσοκομείου, όπως είναι η εξασφάλιση των απαραίτητων πόρων, η κατάλληλη υποδομή, η επάρκεια σε παραϊατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, και η αποσυμφόρηση της κίνησης με τη δημιουργία της πρωτοβάθμιας περίθαλψης και της πρόληψης. Επιπρόσθετα, είναι εντελώς ανιστόρητο και αψυχολόγητο να επιδιώκεται να μετασχηματιστούν οι εργασιακές σχέσεις των γιατρών, χωρίς να μετασχηματίζεται ταυτόχρονα και κατά προτεραιότητα, το περιβάλλον και οι παράγοντες που σε τελευταία ανάλυση ευθύνονται σε μεγάλο βαθμό για το σημερινό ρόλο και λειτουργία των γιατρών στα νοσοκομεία.

Για όλους αυτούς τους λόγους, η πρόσφατη απεργία των νοσοκομειακών γιατρών μπορεί να αποτελέσει τη χρυσή ευκαιρία για μια νέα πολιτική στο χώρο της υγείας, στο βαθμό που κατέδειξε τα αδιέξοδα που είχαν δημιουργηθεί, και ανέστειλε τον κατήφορο της κυβερνητικής πολιτικής. Αρκεί βέβαια να γίνουν συνειδηση οι πραγματικές διαστάσεις του προβλήματος, τόσο από τη νέα ηγεσία του υπουργείου, όσο και από τις προοδευτικές συνδικαλιστικές παρατάξεις, που είτε για λόγους εξασφάλισης των μελών τους, είτε εξαιτίας κάποιας παρεξηγημένης αντίληψης για την άσκηση αριστερής πολιτικής υγείας, πιέζουν και αυτές προς την κατεύθυνση της άμεσης εφαρμογής του θεσμού του νοσοκομειακού γιατρού, προς την κατεύθυνση δηλαδή των σημερινών αδιεξόδων. □

ΜΙΑ ΑΝΩΤΑΤΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΠΟΛΥ... ΜΑ ΠΟΛΥ ΒΑΣΙΚΗ

Πανεπιστήμια λειτουργούν στις Αμερικανικές Βάσεις

του Βασίλη Κρίκη

COURSE SCHEDULE - ACADEMIC YEAR 1983-84	
Term I, 29 Aug - 4 Nov 83 ...	*MAN 545, Scientific Decision Making MAN 579, Management Information Systems
Term II, 21 Nov 83 - 10 Feb 84 ...	*MAN 595, Accounting Analysis MAN 536, Financial Analysis
Term III, 27 Feb - 4 May 84 ...	MAN 574, Business and Society MAN 585, Management Policies
Term IV, 21 May - 27 Jul 84 ...	*MAN 595, Managerial Economics MAN 556, Economic Forecasting & Analysis
* These courses have prerequisites	
All courses listed earn 3 semester hours credit.	
Each class meets one evening per week from 1800 to 2200.	
Registration is held during the two week period preceding the start of the term.	
Tuition and fees: 1. Tuition for each three semester hour course is \$375. Military students and their dependents using G.I. Bill benefits, and students pursuing a Troy State degree, may defer 75% of tuition until...	

Φυλλάδιο με πρόγραμμα μαθημάτων του Troy State: Επιστημονική λήψη Αποφάσεων, Διοικητικά Συστήματα Πληροφοριών, κτλ., κτλ.

BALL STATE UNIVERSITY / MUNCIE, INDIANA 47306

For more information about the Troy State management program contact the field registrar at the Hellenikon AB Education Center.

Education Office: Bldg 265, Room 53

Phone: ext 5237
(off base: 989-5237)

«Περισσότερες πληροφορίες για τα μαθήματα διοικήσεως... στο Εκπαιδευτικό Κέντρο της Αεροπορικής Βάσης Ελληνικού». (Από ενημερωτικό φυλλάδιο του Troy State University-Europe).

Dear Sir:

Ball State University offers through a contract with the United States Air Force a Master of Arts degree program in Greece. The program is offered by the Ball State University Department of Counseling Psychology and Guidance Services. The major is titled counseling. However, the program is psychological in content.

Sincerely,
Richard W. Burkhardt
Provost
and
Dean of Faculties

«Αγαπητέ κύριε: Το Ball State University προσφέρει μετά από συμφωνία με την Αεροπορία των Ηνωμένων Πολιτειών ένα πρόγραμμα επιπέδου Μ.Α. στην Ελλάδα...» (Εγγραφο του υπεύθυνου του παραρτήματος Ball State University).

Το ξέρετε πως στις αμερικάνικες βάσεις εκτός από το σεξ, τα ντραγκς, και το ροκ εν' ρολ, οι Αμερικάνοι στρατιωτικοί θεραπεύουν και την επιστήμη;

Μάλιστα. Επτά (να μην αβασκαθούν) είναι τα παραρτήματα των Αμερικάνικων Πανεπιστημίων που λειτουργούν στην στρατιωτική βάση του Ελληνικού, ενώ ένα όγδοο που λειτουργεί στην Κηφισιά συνδέεται με την αμερικάνικη βάση της Νέας Μάκρης. Είναι άραγε μια κατάσταση που κατοχυρώνεται απ' τις περίφημες μυστικές 108 συμφωνίες;

Τα παραρτήματα αυτά που λειτουργούν σαν παλιότερα αποκλειστικά για αμερικανούς υπήκοους, άρχισαν στη διάρκεια της επταετίας να φιλοξενούν στις τάξεις τους και Έλληνες. (Βλέπετε, εκείνο τον καιρό κάθε Έλληνας ήταν απ' τα πράγματα και λίγο Αμερικάνος). Η θήτευση Ελλήνων σ' αυτά τα πανεπιστημιακά παραρτήματα των βάσεων έχει σταματήσει τα τελευταία χρόνια, παρ' όλα αυτά υπάρχει σήμερα μια φουρνιά Ελλήνων πτυχιούχων που σπούδασαν στα ειδικά προγράμματα αυτών των παραρτημάτων.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή. Τα πανεπιστημιακά αυτά παραρτήματα των βάσεων δημιουργήθηκαν στην αρχή μέσα στα πλαίσια ενός γενικότερου προγράμματος που εξυπηρετούσε δυο βασικά σκοπούς:

- Ο πρώτος, ήταν η παροχή μόρφωσης και δυνατοτήτων επιστημονικής καριέρας στους Αμερικάνους που υπηρετούσαν στις βάσεις και στις οικογένειές τους.

- Ο δεύτερος, ήταν η ανάγκη επιμόρφωσης με γνώσεις πανεπιστημιακού επιπέδου των στρατιωτικών, προκειμένου να ανταποκριθούν καλύτερα στις απαιτήσεις της δουλειάς τους. Οι δυο βασικοί τομείς στους οποίους εστιαζόταν το ενδιαφέρον για γνώσεις τέτοιου επιπέδου ήταν η διοίκηση και η προπαγάνδα.

Για την επίτευξη του διπλού αυτού στόχου άρχισαν να λειτουργούν αυτά τα πανεπιστημιακά παραρτήματα προσανατολισμένα σε επιστημονικούς τομείς όπως η Διοίκηση (Management) και η Ψυχολογία ενώ στη συνέχεια προστέθηκαν και η Κοινωνιολογία, Ιστορία και γενικά οι λεγόμενες ανθρωπιστικές επιστήμες καθώς και μαθηματικά, υπολογιστές, κτλ.

Αναφέρουμε ενδεικτικά κάποια απ' τα μαθήματα που παρέχονται σ' αυτά τα ιδρύματα των βάσεων: Επιστημονική Λήψη Αποφάσεων, Οικονομικά για Διευθυντές, Οικονομικές προβλέψεις, Διοίκηση Παραγωγής, Επιχείρηση και Κοινωνία, Θεωρία Οργάνωσης, Ανθρώπινες σχέσεις, Διοίκηση Συστημάτων, Διοίκηση Προσωπικού, Μέθοδοι Διοικήσεως, ένα πολύ περιεργό μάθημα με τίτλο ειδικευμένο Management, Συστήματα πληροφοριών για Διοί-

κηση, Ανθρώπινη ανάπτυξη και εξέλιξη, Επιστήμες για τη Συμπεριφορά, Γενική Ανθρωπολογία, Εισαγωγή στη Μελέτη της Προσωπικότητας, Θεωρίες Συμβουλευτικής, και μια σειρά άλλα μαθήματα που εκτείνονται από την ιστορία έως τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και από την Εγκληματολογία έως την Γεωλογία.

Όπως είπαμε και στην αρχή, το ίδρυμα που βρίσκεται στην Κηφισιά, έχει σχέση με τη βάση της Νέας Μάκρης και είναι παράρτημα του Laverne University των ΗΠΑ. Τα υπόλοιπα βρίσκονται στην βάση του ελληνικού και είναι παραρτήματα των

- MICHIGAN UNIVERSITY,
- SAYBROOK INSTITUTE του SAN FRANCISCO,
- CITY COLLEGES OF CHICAGO,
- FIELDING INSTITUTE της SANTA BARBARA στην Καλιφόρνια,
- TROY STATE UNIVERSITY—EUROPE,
- UNIVERSITY OF MARYLAND, και
- BALL STATE UNIVERSITY της INDIANA.

Ίσως να έπρεπε σ' αυτό το σημείο να σημειώσουμε πως η παρουσία αυτών των σχολών στις βάσεις δημιουργεί ένα ζήτημα πολύ πιο ειδικό απ' το γενικό πρόβλημα της διάβρωσης της ελληνικής πανεπιστημιακής παιδείας από τον πολιτιστικό ιμπεριαλισμό. Ας μην ξεχνάμε πως οι σπουδές σ' αυτές τις σχολές κινούνται σε χώρους στεγανούς και περιφρουρημένους (στην κυριολεξία) από στρατιωτικούς. Και πως τα διδακτικά προγράμματα εντάσσονται άμεσα στις ανάγκες του αμερικανικού στρατού. Και δε νομίζουμε πως χρειάζεται ιδιαίτερη ανάλυση για να καταλάβει κανείς πως αυτά τα ιδρύματα (ιδίως όταν παρέχουν «μόρφωση» και σε Έλληνες) αν δεν είναι αποκλειστικά και μόνο χώρος στρατολόγησης πρακτόρων, οπωσδήποτε παράγουν ένα επιστημονικό δυναμικό προσανατολισμένο στη λογική, τις ανάγκες και το ήθος των Αμερικανικών στρατιωτικών δυνάμεων.

Τέλος, ένα πολύ σημαντικό ζήτημα είναι αυτό που αφορά τη σύνδεση της τύχης αυτών των ιδρυμάτων με την καριέρα των Ελλήνων πτυχιούχων τους. Φαντάζεστε τι γίνεται στην περίπτωση που αυτοί οι άνθρωποι προκειμένου να κατοχυρωθούν οι ίδιοι επαγγελματικά, κατορθώνουν να κατοχυρώσουν ντε φάκτο και τη λειτουργία των ιδρυμάτων αυτών στη χώρα μας; Είναι ένας πολύ ωραίος τρόπος για να μετατραπεί ένα θέμα εθνικό (και αν θέλετε —εθνικής ασφάλειας) σε πρόβλημα κοινωνικής αποκατάστασης κάποιων πτυχιούχων, θα είναι ένα ακόμα μικρό λιθαράκι στη στήριξη αυτού του πλέγματος της εξάρτησης που οικοδομείται γύρω απ' τις βάσεις.

Οι αγωνιστές της Δημοκρατίας ως «φτωχοί συγγενείς»

της Ρούλας Ελευθερίου

Στρατόπεδο πολιτικών προσφύγων στο Λαύριο: Ένα γκέτο που ορίζεται από δυο μακρόστενα κτίρια —αυτής της «ειδικής» κατασκευής που συναντάμε στα ψυχιατρεία— και μια τιμεντένια αυλή ανάμεσά τους. Ταυτόχρονα μια μαρτυρία «εν περιλήψει» των πιο δραματικών πολιτικών συγκρούσεων του δεύτερου μισού του αιώνα μας. Ιδρύθηκε το 1947 για να φιλοξενήσει πρόσφυγες από τις Ανατολικές χώρες. Σήμερα στην κατηγορία αυτή των προσφύγων, προστέθηκαν οι Πέρσες, οι Ιρακινοί, οι Αιθίοπες. Η πλειοψηφία όμως των «φιλοξενούμενων» οφείλεται στις συστηματικές προσπάθειες του γείτονα Εβρέν.

Ρόδα είναι η ζωή και γυρίζει, λένε. Η ειρωνεία το 'φερε αυτοί οι τοίχοι που τα θεμέλιά τους βρίσκονται στην αντικομμουνιστική προπαγάνδα, να διακοσμούνται από αφίσες του Μαρξ, του Ένγκελς, του Λένιν, του Τσε (καμιά φορά και του Στάλιν), βαλμένες από το χέρι κάποιου κυνηγημένου αριστερού απ' την Τουρκία.

Όχι, πως τα πράγματα αντιστράφηκαν κι ολότελα, όπως θα δούμε παρακάτω.

Σήμερα στο Λαύριο βρίσκονται 255 πολιτικοί πρόσφυγες από την Τουρκία. Στη χώρα τους είναι διπλά προγραμμαμένοι γιατί όχι μόνο έχουν τοποθετηθεί εναντίον του καθεστώτος αλλά και γιατί κατέφυγαν στην Ελλάδα. Ανάμεσά τους συνδικαλι-

στές, μέλη αντιστασιακών οργανώσεων, Κούρδοι αριστεροί και αυτονομιστές (που αποτελούν και την πλειοψηφία στο Λαύριο). Δώδεκα γυναίκες και αρκετά παιδιά. Στην Ελλάδα έφτασαν περνώντας τα σύνορα από τον Έβρο ή τα νησιά, πολλές φορές κολυμπώντας, με την ελπίδα να βρουν δουλειά, να συγκεντρώσουν κάποιο ποσό και να φύγουν για άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπου οι οργανώσεις της αντίστασης αναπτύσσουν δραστηριότητα.

Πρόσφατα τα σημάδια από τα βασανιστήρια, κλονισμένη υγεία, κάποιες ιδέες που φαντάζουν πια παρωχημένες, αλλά κι εκείνη η θρησκευτική σχεδόν πίστη στον αγώνα που σήμερα απαντιέται, κυρίως στα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα του τρίτου κόσμου.

Απ' την Ασφάλεια του Εβρέν στην Ασφάλεια Κορίνθου

Στα τέλη του περασμένου Δεκέμβρη, 20 Τούρκοι πολιτικοί πρόσφυγες κατέβηκαν σε απεργία πείνας. Αφορμή για την απεργία στάθηκε η κακοποίηση τριών πολιτικών προσφύγων στην Κορίνθο από άνδρες του τοπικού παραρτήματος της Ασφάλειας.

Στις 13 Δεκέμβρη οι τρεις Τούρκοι πρόσφυγες βρέθηκαν στην Βιοτεχνία Επεξεργασίας Ξηρών Καρπών «Σ. Γκιόκας-Ν. Πετιμεζάς Ο.Ε.» για να ζητήσουν δουλειά. Τρεις άνδρες της Ασφάλειας με πολιτικά πήγαν στο εργοστάσιο και συνέλαβαν τους Τούρκους γιατί δεν είχαν άδεια εργασίας. Μαζί συνέλαβαν και τον Ν. Πετιμεζά που κρατήθηκε όλη τη νύκτα στην Ασφάλεια. Στο τμήμα 25 «όργανα» ξυλοκόπησαν τους πρόσφυγες, βρίζοντάς τους χυδαία. Τον έναν μάλιστα από τους τρεις, που οι σύντροφοί του είχαν παρακαλέσει να μην τον χτυπήσουν γιατί είχε πρόσφατα υποστεί βασανιστήρια στην Τουρκία και κινδύνευε η ζωή του, αφού τον «περιποιήθηκαν» ιδιαίτερα τον έκλεισαν λιπόθυμο σ' ένα κελλί που το πάτωμά του ήταν γεμάτο νερά.

Οι Τούρκοι πρόσφυγες κατέθεσαν μήνυση κατά του Διοικητή Υπομοίραρχου Τσάκαλη και των υπολοίπων ανδρών του παραρτήματος και ο φάκελος βρίσκεται αυτή τη στιγμή στον εισαγγελέα για να αποφασίσει αν θα ασκηθεί δίωξη.

«Δημοκρατική» φιλοξενία

Το περιστατικό αυτό έφτασε στον Τύπο —έστω και στα ψιλά— γιατί υπήρξαν τα πειστήρια του ξυλοδαρμού. Στο Κέντρο Αλλοδαπών οι πρόσφυγες συναντούν κα-

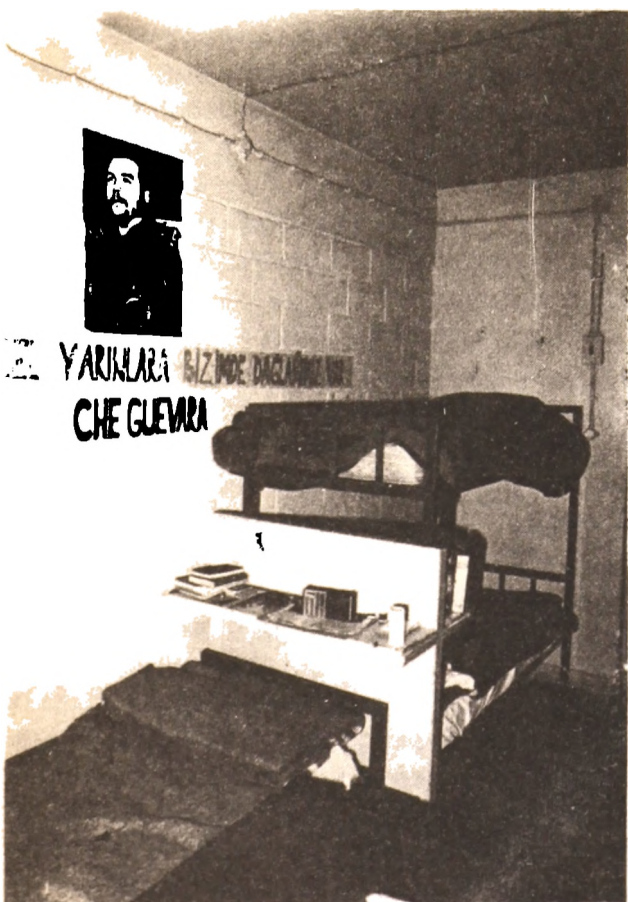

Ένας από τους τρεις Τούρκους που κακοποιήθηκαν στην Κορίνθο. Σε κύκλο τα «πειστήρια» του ξυλοδαρμού.

θημερινά προσβλητική συμπεριφορά και άρνηση κι αυτών ακόμη των δικαιωμάτων που τους εξασφαλίζουν οι διεθνείς συμβάσεις που έχει υπογράψει η Ελλάδα. Η Αστυνομία συχνά προβαίνει σε συλλήψεις προσφύγων που μένουν σε σπίτια Ελλήνων φίλων τους και τους οδηγεί στο Λαύριο. Όταν καταφέρουν να βρουν δουλειά —συνήθως πλύσιμο πιάτων σε εστιατόρια— η Ασφάλεια προειδοποιεί τους εργοδότες ότι πρόκειται για «ύποπτα στοιχεία και εγκληματίες», ότι είναι πιθανόν να «βάλουν βόμβα» και οι εργοδότες τους κινδυνεύουν να «μπλέξουν».

Η στάση των ελληνικών αρχών ισορροπεί πάνω σε μια κλωστή. Από τη μια δεν είναι θεμιτή η επιστροφή των προσφύγων στη χούντα (τα τραγικά αποτελέσματα μιας τέτοιας πράξης επιβεβαιώθηκαν στην πράξη πριν ενάμιση περίπου χρόνο), από την άλλη όμως δεν μπορεί να αγνοηθεί το γεγονός ότι πάνω απ' όλα είναι «Τούρκοι». Συνεπώς οι δημοκρατικές υποχρεώσεις εξαντλούνται στο γεγονός ότι γλίτωσαν το θάνατο και τη φυλακή. Από κει και πέρα οποιαδήποτε αναφορά σε άλλα ανθρώπινα δικαιώματα, πέραν της απλής διατήρησης στη ζωή, καταντούν θράσος. Και οι ελληνικές αρχές —με κάποιες βέβαια τιμητικές εξαιρέσεις— απαντούν κατά πως αρμόζει.

Η στάση αυτή της πολιτείας σε συνδυασμό με την αθλιότητα των συνθηκών διαβίωσης στο Λαύριο οδήγησαν τους Τούρκους πρόσφυγες στην προκήρυξη της α-

«Λίγα βιβλία και ο Τσε, προσπάθεια δημιουργίας ενός προσωπικού χώρου».

Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ

Η Επιτροπή των Τούρκων πολιτικών προσφύγων στο Λαύριο μας πληροφόρησε ότι τα έσοδα της δεύτερης συναυλίας της Καλογρέζας που ο Γιώργος Νταλάρας ανακοίνωσε ότι δόθηκαν υπέρ των Τούρκων προσφύγων δεν έφτασαν ποτέ στα χέρια τους. Μια διευκρίνιση δεν θα 'ταν άσκοπη.

περγίας πείνας για να ζητήσουν τη συμπαράσταση της ελληνικής κοινής γνώμης στα προβλήματά τους.

Κάποια ανθρώπινα δικαιώματα

Τα αιτήματα που προβλήθηκαν με την απεργία, αφορούσαν κυρίως τη βελτίωση των συνθηκών ζωής στο Λαύριο και την εξασφάλιση ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Το πρόβλημα της περίθαλψης είναι ιδιαίτερα σημαντικό γιατί υπάρχουν υπόνοιες προσβολής ορισμένων προσφύγων από φυματίωση, οι οποίοι παρόλα αυτά ζουν στο ίδιο δωμάτιο με άλλα 7-8 άτομα.

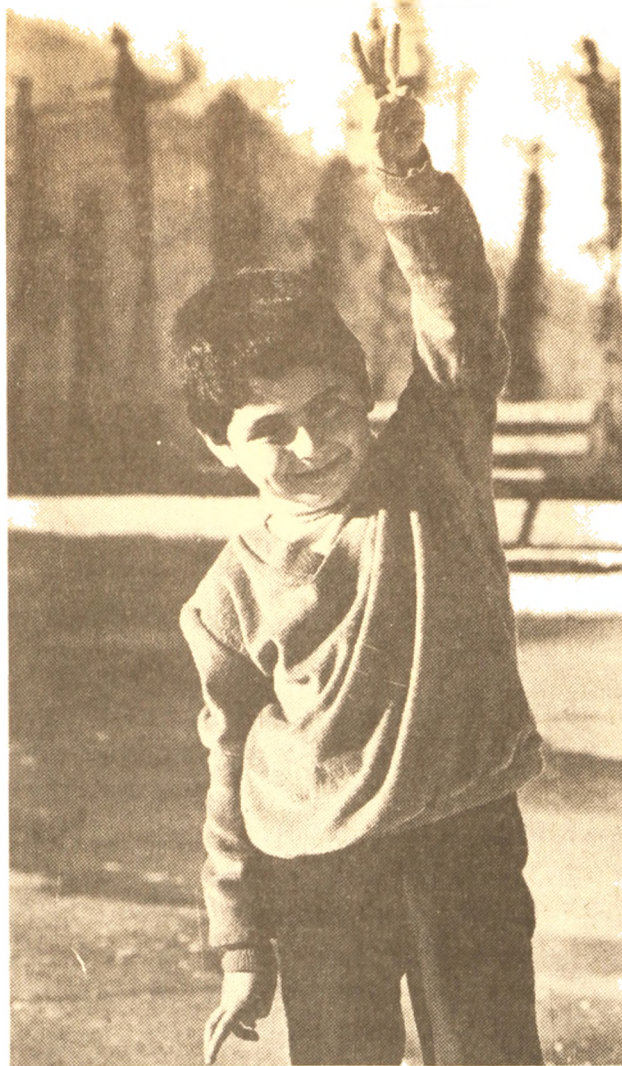
Μια δεύτερη κατηγορία αιτημάτων αφορά τη διαδικασία αναγνώρισής τους ως πολιτικών προσφύγων και τη χορήγηση «διαβατηρίου» και άδειας εργασίας.

Το τελευταίο που συνδέεται με την έλλειψη οποιουδήποτε οικονομικού πόρου είναι ίσως και αυτό που τους απασχολεί άμεσα: «Χωρίς λεφτά, χωρίς δουλειά αποκλεισμένος στο γκέτο αισθάνεσαι ασφυκτικά. Δεν είσαι ούτε στην Τουρκία, ούτε στην Ελλάδα, ούτε στη φυλακή, ούτε κι έξω. Βρίσκεσαι σ' ένα κενό», λέει ο Σινάν. «Κι αν τύχει και κάνεις κάνα φίλο από δω, νιώθεις άσκημα γιατί δεν έχεις να τον κεράσεις ένα καφέ. Κάποια μέρα βγάζει και το παλιό του σακάκι και στο δίνει. Αναγκάζεσαι να το πάρεις για να μην τον προσβάλεις. Δεν ζητάμε να μας δώσουν δουλειά. Αλλά τις δουλειές που βρίσκουμε μόνοι μας, να μας δίνουν έγκαιρα την άδεια εργασίας για να τις κρατήσουμε. Τώρα στη δίνουν (την άδεια) μετά από έξι μήνες, ένα χρόνο και στο μεταξύ έχεις χάσει και τη δουλειά».

Η απεργία πείνας προκάλεσε επιτέλους την προσοχή των ελληνικών αρχών. Στη διάρκεια των γιορτών ο αξιωματικός της ΥΠΕΑ Πάσχος επισκέφτηκε το στρατόπεδο Λαυρίου και υποσχέθηκε στην Επιτροπή των Τούρκων και Κούρδων προσφύγων την επίλυση των αιτημάτων που αφορούν την χορήγηση διαβατηρίων και αδειών εργασίας. Μέχρι στιγμής υλοποίηση της υπόσχεσης δεν υπήρξε.

Η συμπαράσταση

Πως αντιμετωπίζει το πρόβλημα αυτό η ελληνική Αριστερά (με την όσο το δυνατόν πιο ευρεία έννοια του όρου βέβαια) και μάλιστα αυτή η Αριστερά που πέρασε

τα ίδια προβλήματα μόλις πριν μια δεκαετία. Βεβαίως δεν παραγνωρίζουμε ότι η ευφορία της μεταπολίτευσης την έχει επιφορτίσει με ένα σωρό υψηλά καθήκοντα «οικοδόμησης» του σοσιαλισμού, «ελέγχου» της σοσιαλιστικής κυβέρνησης κτλ. Έτσι σήμερα η ενασχόληση με τον ξυλοδαρμό τριών πολιτικών προσφύγων στην Κόρινθο κινδυνεύει να θεωρηθεί «αριστεριστική» —τη στιγμή μάλιστα που καθημερινά τα ίδια και χειρότερα υφίστανται διάφοροι μικροδιαρρήκτες (για τους οποίους βέβαια και πάλι δεν περισσεύει χρόνος). Και βεβαίως σε μια εποχή γαλήνης και ασφάλειας που τα Σώματα Ασφαλείας είναι πλήρως συναδελφωμένα με το λαό, τέτοια συννεφάκια δεν είναι καθόλου σκόπιμο να υπάρχουν, άσχετα βέβαια αν ορισμένα —ορισμένα λέμε— παιδιά του λαού που υπηρετούν στα Σώματα Ασφαλείας ευθυγραμμίζονται με τη γραμμή Ε-βρέν.

Όμως, για να μην είμαστε άδικοι, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η Ελληνική Αριστερά «συμπαρίσταται». Στο ΠΑΣΟΚ εδώ και δυο χρόνια καταγράφουν τα προβλή-

ματα των πολιτικών προσφύγων. Υπάρχει μάλιστα και αρμόδιος για την... καταγραφή.

Υπάρχουν και οι επιτροπές συμπαράστασης. Η ισχυρότερη μάλιστα είναι του ΚΚΕ, που συμπαρίσταται όμως μόνο στους «ορθόδοξους». Ο καθένας τους δικούς του, φυσικό δεν είναι; Υπάρχουν και δυο τρεις άλλες Επιτροπές που θέλουν, αλλά δυστυχώς λόγω της μικρής εμβέλειάς τους δεν μπορούν.

Κατά τα άλλα υπάρχουν και κάποιοι καλλιτέχνες που προσφέρουν τα έσοδα μιας συναυλίας για την ενίσχυση των Τούρκων προσφύγων, προσφέροντάς μας ταυτόχρονα ένα άλλοθι. Η οικονομική συμπαράσταση φιλανθρωπικού τύπου δεν λύνει όμως καθόλου το πρόβλημα της κοινωνικής ένταξης και αντίθετα ενισχύει αυτή την μη ένταξη. Ο πρόσφυγας τοποθετείται στην θέση του φτωχού συγγενή που δεν έχει δικαιώματα.

Τελειώνοντας αυτό το σημείωμα δεν έχουμε παρά να προσθέσουμε τον τετριμμένο πια αναστεναγμό για το πόσο γρήγορα η συλλογική μνήμη μιας χώρας αποευαισθητοποιείται...

□

Περιπέτειες Τούρκων στο Β' Πρόγραμμα

Σε μια κρίση «πατριωτισμού» και «εθνικής ευαισθησίας» η διευθύντρια του Δεύτερου Προγράμματος του ραδιοφώνου Σοφία Μιχαλίτση λογοκρίνει την εκπομπή της Κεβής Χάρη «Τροβαδούροι της εποχής μας» που ήταν αφιερωμένη στον Τούρκο αντικαθεστωτικό συνθέτη Ρουχί Σου, με το δικαιολογητικό ότι «δεν μπορούν να ακούγονται τούρκικα τραγούδια στο ραδιόφωνο όταν υπάρχει το εθνικό θέμα της Κύπρου». Δεν γνωρίζουμε αν αυτή η σωβινιστική λογική αποτελεί και πολιτική της ραδιοφωνίας ή οφείλεται μόνο σε πρωτοβουλία της κυρίας Μιχαλίτση. Ευχόμαστε να συμβαίνει το δεύτερο: διαφορετικά, λογοκρίνεται η ίδια η τουρκική γλώσσα από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας κι αυτό είναι μάλλον το τελευταίο σκαλοπάτι του ρατσισμού. Και κάτι τέτοιο βέβαια απέχει χιλιόμετρα από οποιαδήποτε ευαισθησία, εθνική ή άλλη.

P.

• ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ
Για τον Γκράμσι. Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ

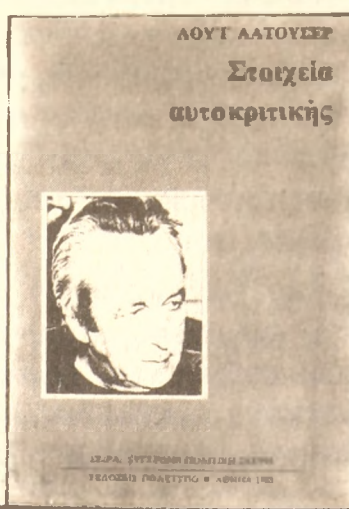
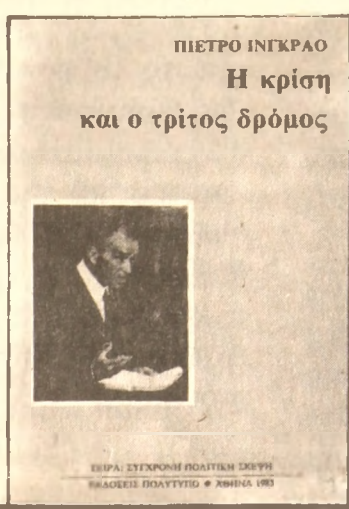
• ΛΟΥΓΙ' ΑΛΤΟΥΣΕΡ
Στοιχεία αυτοκριτικής

• ΠΙΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ
Η κρίση και ο τρίτος δρόμος

Στην ίδια σειρά θα κυκλοφορήσουν
• ΡΑΛΦ ΜΙΛΙΜΠΑΝΤ
Το κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία
• ΑΝΙΕΣ ΧΕΛΛΕΡ
Ριζοσπαστική φιλοσοφία
• ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ, ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ, ΤΟΖΕΛ
Η κριτική της πολιτικής στον Μαρξ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΝΕΦΕΛΗ» • Μαυρομιχάλη 9 • τηλ. 36.07.744, 36.39.962
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. Κοτζιά και Σία» • Τσιμισκή 78 • τηλ. 279.720

πριν το χάραμα μονάχος

Χρήστος Βακαλόπουλος

1. Υπάρχει στο *Χάραμα*, διπλό δίσκο του 1980 που ηχογράφησε ο Βασίλης Τσιτσάνης για λογαριασμό της Unesco και κυκλοφόρησε την ίδια χρονιά η μικρή εταιρεία της Ομόνοιας Venus, μια ολόκληρη πλευρά του λαϊκού τραγουδιού που απώθησαν έντονα οι μεγάλες δισκογραφικές εταιρείες: πρόκειται για την *ελευθερία* του λαϊκού καλλιτέχνη, την ευκολία με την οποία εναλλάσσει τραγούδια τριών λεπτών με ταξίμια διάρκειας, το πέρασμα από τα σουξέ του ραδιοφώνου σε κομμάτια που δεν είχαν ηχογραφηθεί μέχρι εκείνη τη στιγμή αλλά παιζόντουσαν κάθε βράδυ στα κέντρα, η χρησιμοποίηση τριών βασικών οργάνων (κιθάρα, μπουζούκι, μπαγλαμάς) και η κατάθεση της φωνής του Τσιτσάνη χωρίς τη χρήση του play back. Προκύπτει μ' αυτόν τον τρόπο ένα ενιαίο έργο, που δεν έχει όμως καμία σχέση με την αντίληψη των έντεχνων συνθετών που βασίστηκαν σε μια μηχανιστική μεταφορά «συμφωνικών» απόψεων όταν επιχειρούσαν, στη διάρκεια της δεκαετίας του '60, να μετατρέψουν τις μεγαλοφυείς ιδέες μερικών δεξιοτεχνών (Τσιτσάνης, Χιώτης) σε «ποιοτική» μουσική. Το *Χάραμα* οφείλει τη συνοχή του στην εμμονή ενός ανθρώπου και στην καθημερινή τριβή του με τον κόσμο της νύχτας. Το ότι εμφανίστηκε τριάντα ή σαράντα χρόνια μετά από την εποχή που θα έπρεπε να είχε ηχογραφηθεί δεν αναιρεί τη σημασία του. Όπως σημειώνει ο Τάσος Φαληρέας σ' ένα εξαιρετικά εύστοχο κείμενό του για το *Χάραμα* στο περιοδικό *Ντέφι* «Τσιτσάνη πρώτη φορά ακούμε και μ' ανοιχτά αυτιά».

2. Το *Χάραμα* δεν αποτελεί, κατά τη γνώμη μου, μόνο κάποιο σημαντικό μουσικό γεγονός, μεταφέρει κατά ένα μεγάλο μέρος την ηχητική εκδοχή της ιδέας που υπερασπίστηκε κάθε βράδυ για σαράντα ολόκληρα χρόνια ο Βασίλης Τσιτσάνης και που θα συνοψιζόταν στο ότι η νυχτερινή διασκέδαση μπορεί να μεταβληθεί σε μια πραγματική λειτουργία, ένα μυστήριο που θα ξόρκιζε συστηματικά την ασχήμεια της ζωής μετά τον εμφύλιο. Ίσως να μην είναι τυχαίο το ότι ο τελευταίος δίσκος του συνθέτη που κυκλοφόρησε πέρσι (πάλι απ' τη Venus) λέγεται *Λιτανεία*: στο τέλος της ζωής του ο μεγαλύτερος ίσως λαϊκός καλλιτέχνης μετά τον πόλεμο είδε σωστά τον εαυτό του σαν ένα είδος αρχιερέα μιας λαϊκής πίστης, συγκεντρωμένης γύρω από εκδηλώσεις ζωής.

Ανακαλύπτουμε σήμερα ότι ψυχολο-

γικά το λαϊκό τραγούδι, από τα σμυρνέικα μέχρι το Χριστοδουλόπουλο, ανέλαβε ένα ρόλο που όλοι οι άλλοι, από τους πολιτικούς μέχρι τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, αρνήθηκαν να παίξουν, τον απέφυγαν μάλιστα με καταστροφικές ενέργειες: το λαϊκό τραγούδι ενοποίησε τον κόσμο, η λειτουργία του υπήρξε απόλυτα θεραπευτική. Η φυσιολογική ύπαρξή του μέσα στο κοινωνικό σώμα, η εμπλοκή του με τις καθημερινές πρακτικές, το προφύλαξε από δύο κινδύνους: να γίνει εγκεφαλικό προϊόν και αποτέλεσμα φολκλór, καθώς και να παραδοθεί άοπλο στη βιομηχανία δίσκων, όπως γίνεται τα τελευταία χρόνια με το ροκ στην Αμερική. Παλεύοντας βήμα προς βήμα με τις εταιρείες, το λαϊκό τραγούδι συχνά αναγκάστηκε να μεταμφιεστεί, ποτέ όμως δεν έχασε την ταυτότητά του: παίζοντας κάθε βράδυ, ο Τσιτσάνης γνώριζε καλά ότι αυτό είχε μεγαλύτερη σημασία από τις αλλαγές στους στίχους που του επέβαλλε η εταιρεία κι όταν βρήκε την ευκαιρία μπόρεσε να ηχογραφήσει το *Χάραμα*.

Αντιλαμβανόμαστε επίσης τα τελευταία χρόνια —κι αυτό είναι ένα μεγάλο αλλά απαραίτητο σοκ— ότι το λαϊκό τραγούδι επέζησε ενάντια σε όλες τις εκδοχές της ελληνικής κοινωνίας, δεξιές και αριστερές, τουριστικές και σκληροπυρηνικές, επιλέγοντας τη σωστή στιγμή (κι εκεί ο Τσιτσάνης έχει καθοριστική σημασία) να βγει απ' το περιθώριο, να μπλεχτεί με ό,τι θεωρήθηκε «χαμηλό», να περάσει μέσα από σκυλάδικα και εμπορικές ταινίες και να μπορέσει να βγει αλώβητο και λαμπερό, χωρίς αβαρίες. Να γιατί, αφαιρώντας αυτά τα στοιχεία, οι ενδιαφέρουσες προσπάθειες του Χατζιδάκι και του Θεοδωράκη έμειναν άκαρπες και λίγο γραφικές, δεν μπόρεσαν δηλαδή να γίνουν *αχρονικές*, όπως ένα τραγούδι σαν το *Να γιατί γυρνώ*, που γράφτηκε από το Β.Τ. το 1937 και μοιάζει να σχολιάζει τη δεκαετία του 60. Υπάρχει λοιπόν η πιθανότητα αυτό το «κύλισμα στη λάσπη» να έσωσε και να διατήρησε το λαϊκό τραγούδι, να διαφύλαξε το *ένστικτό* του και να βοήθησε στη δημιουργία σωστών (αισθητικών και κοινωνικών) κριτηρίων από τους βασικούς συντελεστές του.

3. Με ποιο τρόπο έγινε αυτό το μικρό θαύμα; Έχω την εντύπωση, ακούγοντας το *Χάραμα*, ότι ο Βασίλης Τσιτσάνης και οι άλλοι λαϊκοί μουσικοί δεν αντιμετώπισαν την πραγματικότητα ούτε με δουλοπρέπεια ούτε με εχθρικά συναι-

σθήματα, την είδαν *συνολικά* και πρόβαλλαν ό,τι αντιλήφθηκαν να περισσεύει απ' αυτήν, δυο ή τρία θέματα στα οποία επέμεναν (έρωτας, θάνατος, ανθρώπινες σχέσεις). Ξαφνικά, αυτοί οι παλιοί ρεμπέτες που κάποτεμίλαγαν μόνο για τον εαυτό τους, μεταμορφώθηκαν σε βάρδους της σύγχρονης ζωής και ανοίχτηκαν στον κόσμο. Το λαϊκό τραγούδι βασίστηκε σε μια έννοια *συμμετοχής* στη ροή της ζωής και αυτό έγινε με αξιοπρέπεια και σοβαρότητα, απέφυγε την παρωδία και κατέκτησε το κύρος ενός *ήθους*, μιας ηθικής στάσης απέναντι στα πράγματα.

Σε μια εκπομπή του στο Δεύτερο Πρόγραμμα ο ζωγράφος Παύλος Κаланτζόπουλος σημειώνει: «Πού ήταν, Ας πούμε απ' το '50 ίσαμε το '65, πού ήταν *δηλαδή* οι έλληνες οι σεναρίστες και οι οπερατέρ και οι σκηνοθέτες για να μας δώσουν τις ιστορίες της μετανάστευσης; Αν δεν ήταν οι μουσικοί νομίζω ακόμα θα τους περιμέναμε. Αφήσαν και πέρασαν μπροστά απ' τα μάτια τους ολόκληρα θράματα κι ολόκληρα σκηνικά *απαρατήρητα*. Έχουνε έτοιμα σκηνικά *στημένα* και τα περιφρονούνε, εκατοντάδες σκηνικά *μες στην Αθήνα*, εκατοντάδες σκηνικά *στις επαρχίες*, που το καθένα του μόνο λέει *παραπάνω* από δέκα τόμους βιβλία και κοινωνικές μελέτες, χωρίς να σε *ταλαιπωρεί*. Ευτυχώς όμως και βρέθηκε ο Τσιτσάνης κι ακούμε τώρα Τα λιμάνια του έτσι όπως τα τραγουδάει η ωραία φωνή της Πόλυς Πάνου. Κι ο Τσιτσάνης; Έκοψε με το μάτι αυτός κι έπιασε με το αυτί του όσα κανείς άλλος».

Αυτή η ικανότητα (αλλά και η ταχύτητα) του λαϊκού τραγουδιού στο να υπάρχει μέσα απ' ό,τι συνέβαινε γύρω του, είναι νομίζω το κλειδί για να κατανοήσουμε τόσο την ένταση όσο και τη διάρκειά του.

4. Το *Χάραμα* θα μας απασχολεί για καιρό, όχι τόσο γιατί είναι ένας εξαιρετικός δίσκος, όσο γιατί δείχνει πόσο *ευθυνομαστε* όλοι για την πλαστή εικόνα, τη λανθασμένη άποψη που κυριαρχεί γύρω απ' το λαϊκό τραγούδι. Υιοθετώντας την *διστραμμένη* άποψη των εταιρειών, βλέπουμε την παραφιλολογία του κι όχι την ουσία του, αντιδρούμε έτσι στους ρυθμούς του και θάβουμε τον Τσιτσάνη μιλώντας για το τι είπε γι' αυτόν η πολιτική ηγεσία. Ευτυχώς που η Unesco συνάντησε αυτή τη μικρή εταιρεία της Ομόνοιας.

Τα τραγούδια του θα ζουν

Ο Βασίλης Τσιτσάνης γεννήθηκε το 1915 στα Τρίκαλα της Θεσσαλίας. Έκανε λίγα μαθήματα βιολιού στα πρώτα εφηβικά του χρόνια και πρωτόπαιξε μπουζούκι με το όργανο που είχε ο πατέρας του. Μπουζούκι έπαιζε επίσης ο μεγαλύτερος αδερφός του Χρήστος, που πέθανε πριν έ-να χρόνο.

Ο Βασίλης τέλειωσε το γυμνάσιο στα Τρίκαλα και κατέβηκε το 1937 στην Αθή-να. Γράφτηκε στην Νομική Σχολή αλλά δεν παρακολούθησε μαθήματα. Ασχολή-θηκε με το τραγούδι και την ίδια χρονιά η-χογράφησε το πρώτο του κομμάτι με τί-τλο «Σ' ένα τεκέ μπουκάρανε» με την Γε-ωργία Μητάκη. Από τότε και ως το θάνατό του έγραψε και ηχογράφησε πάνω από 1.000 τραγούδια, μερικά από τα οποία σί-γουρα συγκαταλέγονται ανάμεσα στα ω-ραιότερα μουσικά κομμάτια που γράφτη-καν ποτέ στην Ελλάδα. Από την άποψη αυ-τή ο Τσιτσάνης είναι πάνω από χαρακτη-ρισμούς όπως «λαϊκός», «ρεμπέτης», «αυτο-δίδακτος», κτλ., είναι απλούστερα ένας α-πό τους μεγαλύτερους Έλληνες συνθέ-τες όλων των εποχών.

Στο σημείωμα αυτό θα προσπαθήσω να κάνω μερικές νύξεις για κάποια κεφάλαια της μουσικής ιδιοφυίας του Τσιτσάνη, που εγώ θεωρώ σημαντικά, χωρίς βέβαια να α-ποκλείεται (αντίθετα, μάλιστα) η ύπαρξη πολλών ακόμα πλευρών που θέλουν έρευ-να και μελέτη. Έχω τη βεβαιότητα ότι κά-θε δική μου μικρή παράγραφος θα 'πρεπε να αποτελέσει κάποτε κι από ένα βιβλίο για να φωτιστεί το έργο του Τσιτσάνη σ' ό-λο του το βάθος και το πλάτος.

Δεν είμαι ρεμπετολόγος ούτε μουσικο-λόγος. Με το δικαίωμα όμως του ανθρώ-που που αγάπησε πολύ τα λαϊκά τραγού-δια παίρνω την πρωτοβουλία να δώσω αυ-τές τις σημειώσεις οι οποίες πρέπει να ε-κληφθούν σαν μια υπόμνηση της υποχρέ-ωσής μας να ασχοληθούμε σοβαρά με το έργο του Τσιτσάνη.

Η ΕΠΟΧΗ

Όταν ο Τσιτσάνης ήρθε στην Αθήνα, ο Μάρκος Βαμβακάρης ήταν η μεγαλύτερη προσωπηκότητα στο ρεμπέτικο και το ύ-φος των τραγουδιών του δέσποζε στη δι-σκογραφία και στα κέντρα. Ο Τσιτσάνης είχε πει ότι τα πρώτα ρεμπέτικα που άκου-σε ήταν του Μάρκου κι ότι απ' αυτά επηρε-άστηκε. Πράγματι, τα προπολεμικά τρα-γούδια του Τσιτσάνη (πολλά από τα οποία έχει τραγουδήσει ο Βαμβακάρης) είναι γραμμένα στο ύφος του Μάρκου («Να για-τί γυρνώ», «Τρεις θα 'ναι οι ώρες σου», «Μες στην πολλή σκοτούρα μου», «Οι με-ρακλήδες», «Γι' αυτά τα μαύρα μάτια σου», «Είμαι παιδάκι με ψυχή»).

Ωστόσο την ίδια εκείνη εποχή ο Τσιτσά-νης διαμόρφωνε το δικό του στυλ (με τρα-γούδια σαν την «Αρχόντισσα») που μετα-πολεμικά κυριάρχησε στο χώρο του λαϊ-κού τραγουδιού.

Βασίλης Τσιτσάνης στο πάλκο, με βελούδινο σακάκι και ριγέ παντελόνι.

αλλά ο Τσιτσάνης πέθανε

Σημειώσεις για μερικές
πλευρές της μουσικής
ιδιοφυίας του
του Γ. Κοντογιάννη

Για την εποχή εκείνη, που το ρεμπέτικο ήταν ημιπαράνομο, τουλάχιστον εγώ δεν ξέρω να πω σε ποιο βαθμό ο Τσιτσάνης μπήκε στον επίσης ημιπαράνομο κόσμο του ρεμπέτικου. Πάντως ο χαρακτήρας του δεν ήταν τέτοιος που θα τον άφηνε να μπλεχτεί μ' αυτά. Έγραψε ωστόσο μερικά από τα ωραιότερα χασικλίδικα τραγούδια.

Στην κατοχή πήγε στη Θεσσαλονίκη ό-που λόγω του ρεμπετόφιλου διοικητή Α-σφαλείας Νίκου Μουσχουντή (και κουμπά-ρου του Τσιτσάνη) κατέφυγαν πάρα πολ-λοί ρεμπέτες και γλίτωσαν απ' την πείνα. Μετά κατέβηκε στην Αθήνα, όπου ηχο-γράφησε εκατοντάδες τραγούδια και επι-βλήθηκε σαν η κυριότερη προσωπηκότητα στα νυχτερινά μαγαζιά και στη λαϊκή δι-σκογραφία ως το 1955 περίπου, οπότε κα-θιερώθηκε ένα νέο είδος λαϊκού τραγου-διού με κυρίαρχη φυσιογνωμία τον Στέλιο Καζαντζίδη.

Είναι πολύ χαρακτηριστικό και πρέπει να το σημειώσουμε ότι, ο Τσιτσάνης είναι σχεδόν ο μόνος από τους παλιούς που α-πό το 1955 ως το θάνατό του δεν παρα-γκωνίστηκε· συνέχισε να γράφει τραγού-δια, έπαιξε στα καλύτερα κέντρα και έ-παιρνε πολύ καλό μεροκάματο. Τηλεγρα-φικά θυμίζω ότι ο Μάρκος πέθανε φτωχός και ουσιαστικά άνεργος.

ΤΟ ΜΠΟΥΖΟΥΚΙ

Ως τα μέσα της δεκαετίας του 1950 ο Τσιτσάνης ήταν από τους πρώτους μπου-ζουξήδες. Έπαιζε ο ίδιος όχι μόνο στα κέντρα αλλά και στις ηχογραφήσεις των τραγουδιών του. Από την εποχή αυτή και μετά, η επιρροή του Χιώτη δημιουργήσε νέους «ταχυδακτυλουργούς», αποκλειστι-κά σολίστες που δεν έγραψαν δηλαδή οι ι-διοι τραγούδια (Ανέστος Αθανασίου, Τιμ-πίδης, Μακρυδάκης, Σταματίου ή Σπόρος, Στεργίου ή Μπέμπης, Παπαδόπουλος, Καρνέζης). Ο Τσιτσάνης χρησιμοποίησε σχεδόν όλους αυτούς στις ηχογραφήσεις των τραγουδιών του από το 1956 ως το 1983 (τελευταία χρησιμοποιούσε τον Γιάν-νη Παλαιολόγου και τον Γιάννη Μωραϊτή).

Ωστόσο το παίξιμο του Τσιτσάνη στα χρόνια γύρω απ' τον πόλεμο δημιούργησε σχολή κι ορισμένες εκτελέσεις του είναι πραγματικά ανεπανάληπτες.

Οι προπολεμικοί μπουζουξήδες, ο Μάρ-κος, ο Δελιάς, ακόμα κι ο Γιοβάν Τσαούς που τον θεωρούν, πολύ σημαντικό σολί-στα, έπαιξαν πραγματικά πολύ αισθαντι-κές ή «σέρτικες» —κατά τη δική του έκφραση— πενιές αλλά πάντως έπαιξαν απλά. Δεν ανακάτευαν τους «δρόμους» και οι νότες τους δεν ήταν πολύ γρήγο-ρες. Οι εισαγωγές τους και τα τραγούδια τους κύλαγαν απλά, χωρίς μεγάλες εκ-πλήξεις πάνω σ' ένα γνωστό και κοινό ι-δίωμα. Μ' αυτό δεν ισχυρίζομαι ότι το παί-ξιμό τους και τα τραγούδια τους υστερού-σαν σε ποιότητα. Απλώς ήταν διαφορετι-κά. Ήταν πιο κοντά στην αντίληψη του δη-μοτικού τραγουδιού.

Ο Τσιτσάνης έβαλε πολλές αλλοιώσεις στις εισαγωγές του (και στο παίξιμό του) και πρωτοχρησιμοποίησε στις εισαγωγές του μπουζουκιού πολλές συγχορδίες.

Για την εποχή του ήταν πολύ γρήγορος μπουζουξής και επίσης πολύ χαρακτη-ριστικά στο παίξιμό του είναι τα συνεχή «γκλίσαντι» και οι διπλοπενιές.

Σύγχρονοι με τον Τσιτσάνη μπουζουξή-δες είναι και ο Χατζηηρήστος, ο Παπαϊω-άννου κι ο Χιώτης, που έπαιζαν κι αυτοί διαφορετικά από τη λεγόμενη «Πειραιώτι-κη Σχολή» του Μάρκου, αλλά νομίζω ότι στην αφετηρία τους ο Τσιτσάνης βρίσκε-ται. Ο Παπαϊωάννου έπαιζε πριν απ' το μπουζούκι, μαντολίνο. Ωστόσο εξελίχτη-κε σ' έναν απ' τους καλύτερους ταξιμαδό-ρους. Ο Χιώτης πήγε αλλού, έφτιαξε το τετράχορδο μπουζούκι και το γνωστό δι-κό του ύφος στο παίξιμο.

«Φαληρικό», Τζιτζιφιές. Πρώτη σειρά από αριστερά: Ρίτα Σακελλαρίου, Βασίλης Τσιτσάνης, Πόλυ Πάνου, Γιάννης Καραμπεσίνης, Ρία Κούρτη, Γιάννης Παπαϊωάννου και ο Στράτος Διονυσίου. Πιάνο η Ευαγγελία Μαργαρώνη και ακορντεόν ο Γιώργος Κοινούσης.

Τη δεξιοτεχνία του Τσιτσάνη και το χαρακτηριστικό του παίξιμο μπορούμε να τα διαπιστώσουμε όχι μόνο στις εισαγωγές του αλλά και σε πολλά κομμάτια του για σόλο μπουζούκι που υπάρχουν σε δίσκους 33 στροφών που κυκλοφορούν και σήμερα στην αγορά.

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Στους 25 περίπου δίσκους 33 στροφών του Τσιτσάνη που έχουν κυκλοφορήσει ως τώρα υπάρχουν περίπου 200-250 τραγούδια. Υπολογίζουν ότι είναι τετραπλάσια. Φοβάμαι ωστόσο ότι δεν θα μάθουμε ποτέ πόσα στην πραγματικότητα είναι. Οι παλιοί δίσκοι υπάρχουν (όχι όλοι) σε συλλέκτες, ή «μήτρες», και γενικά τα αρχεία των εταιρειών έχουν καταστραφεί και δεν ξέρω πως μπορεί κανείς σήμερα να βρει τους παλιούς καταλόγους των εταιρειών, ώστε να αποκρυπτογραφήσει τους κωδικούς που έχουν επάνω οι δίσκοι για να γίνει μια πλήρης ελληνική δισκογραφία.

Το θέμα βέβαια είναι ότι και με τα 200 που έχουμε ή τα 100 ή και τα 10 καλύτερά του, ο Τσιτσάνης είναι μεγάλος συνθέτης. Για να θυμίσω όχι μόνο τα αριστουργήματά του, αλλά και την ποικιλία των τραγουδιών του αναφέρω μερικά: «Συννεφιασμένη Κυριακή», «Αρχόντισσα», «Ζαΐρα», «Ακρογιαλιές δειλινά», «Κάνε λιγάκι υπομονή», «Ο Σακαφλιάς», «Σε δώξαν απ' την Κοκκινιά», «Η δροσούλα», «Όταν πίνεις στην ταβέρνα», «Ίσως αύριο», «Ο τρελός τσιγγάνος», «Ο τραυματίας», «Τα ξένα χέρια», «Πάλιωσε το σακάκι μου», «Απόψε κάνεις μπαμ», «Σε τούτο το παλιόσπιτο», «Τα καβουράκια», «Άσπρο πουκάμισο φερό», «Δε ρωτώ ποια είσαι», «Το βαπόρι απ' την Περσία», «Σε λαχτάρησα αργιλέ μου», και τελειωμό δεν έχουν.

Θα ήταν τρέλα να προσπαθήσω να τα χωρίσω σε κατηγορίες. Είναι μερικά που πράγματι μπορεί να τα κατατάξεις. Είναι όμως κι άλλα που δεν ανήκουν παρά μόνο στην οργιώδη φαντασία του Τσιτσάνη.

Υπάρχουν λ.χ. τα λεγόμενα κανταδόρι-

κα αυτά που οι μελωδίες τους είναι επηρεασμένες απ' το ελαφρό τραγούδι και πιο συγκεκριμένα απ' την καντάδα. «Το σκαλοπάτι σου θα κάνω για κρεβάτι», (πρωτη εκτέλεση Φ. Πολυμέρης), «Απ' τη μάνα μου διωγμένος», «Αχάριστη», «Ό,τι κι αν πω δεν σε ξεχνώ» και άλλα.

Είναι κατόπιν τα λεγόμενα ανατολίτικα ή εξωτικά. «Γκιουλμπαχάρ», «Σεράχ», «Αραπίνες». Τα τραγούδια αυτά μουσικά έχουν τη λιγότερη σχέση απ' όλα τ' άλλα ρεμπέτικα με την ανατολίτικη μουσική. Οι στίχοι τους μόνο δικαιολογούν το χαρακτηρισμό «ανατολίτικα». Οι μελωδίες τους θυμίζουν τη χολυγουντιανή αντίληψη για την ανατολή και τις μουσικές επενδύσεις δυτικών συνθετών σε ταινίες που η δράση τους τοποθετείται κάπου στην ανατολή.

Επίσης υπάρχουν τα τραγούδια που έγραψε στην αρχή της καριέρας του και μοιάζουν με τα παλιά ρεμπέτικα, όπως υπάρχουν και τα τραγούδια της δεκαετίας του 1950, όπου έχει προσαρμοστεί στο «βαρύ», και παραπονιάρικο ύφος του Καζαντζίδη («Άσπρο πουκάμισο», «το κόκκινο μαντήλι»).

Όλα τ' άλλα είναι αταξινόμητα. Τα τελευταία του με τη Χαρούλα Λαμπράκη έχουν κάποια δημοτικά στοιχεία μέσα, αλλά δεν μοιάζουν με τίποτ' άλλο σχετικό.

Εκείνο που μπορεί να πει κανείς πάντως γενικά για τα τραγούδια του Τσιτσάνη είναι ότι απ' την κατοχή και μετά ξεφεύγουν απ' το ύφος του κλασικού προπολεμικού ρεμπέτικου και ότι με τα τραγούδια αυτά ο Τσιτσάνης παίρνει ελευθερίες που πριν ήταν αδιανόητες για το λαϊκό τραγούδι. Γράφει πραγματικά ό,τι του κατεβάζει η έμπνευση. Είναι φανερό ότι δεν πειθαρχεί στους πολύ σκληρούς κανόνες της παραδοσιακής μουσικής. Είναι τέτοιος ο χείμαρος της έμπνευσής του που φιάχνει την ίδια εποχή καταπληκτικά τραγούδια τελείως διαφορετικά το 'να από το άλλο. Είναι όμως εξίσου φανερό ότι το ταλέντο του Τσιτσάνη συνοδεύεται κι από κάτι ακόμα πιο σπάνιο, μια αυτοπειθαρχία και έ-

να αίσθημα της καλλιτεχνικής οικονομίας που κάνουν τα τραγούδια του τέλεια· να μην τους λείπει τίποτα. Ούτε όμως και να τους περισσεύει τίποτα.

Με τον Τσιτσάνη και τα τραγούδια του το ρεμπέτικο τραγούδι έγινε λαϊκό, δηλαδή μαζικό, απλώθηκε σε πλατιά στρώματα ακροατών κι αυτό οφείλεται τόσο στις μελωδίες του, που ήταν πιο προσιτές, όσο και στους στίχους του, που στην πλειοψηφία τους έχουν ερωτικό περιεχόμενο.

Πολλοί χαρακτηρίζουν τον Τσιτσάνη πρώτο «έντεχνο» συνθέτη. Αυτό έχει κάποια βάση με την έννοια ότι ο Τσιτσάνης ήταν «συνειδητός» μουσικός και επεξεργαζόταν τα τραγούδια του πολύ πριν καταλήξει στην τελική τους μορφή. Κι ακόμη γιατί φαίνεται ότι έλαβε συνειδητά υπόψη του, για την κατασκευή των τραγουδιών του, εξωτερικούς παράγοντες. Λόγου χάρη υπάρχουν τραγούδια του Τσιτσάνη που δεν είναι «μάγκικα», αλλά είναι «για τη μαγκιά», περιγραφικά δηλαδή και —αυτό είναι που τον ξεχωρίζει από τους λεγόμενους έντεχνους— βιωματικά συγχρόνως.

ΤΑ ΜΑΓΑΖΙΑ

Ο Τσιτσάνης δούλεψε πολλά χρόνια σε λίγα μαγαζιά. Αντιλαμβανόταν τη δουλειά του μόνο πάνω στο πάλκο. Ήταν μια καλλιτεχνική, ψυχαγωγική, αλλά και κοινωνική λειτουργία αυτό το πράγμα. Έτσι για να μπορέσει να ζήσει όλα αυτά τα χρόνια έπρεπε να διαλέξει τα μαγαζιά, τους μαγαζάτορες, τους μουσικούς, τους συνεργάτες. Ήταν δύσκολος μόνο στην αρχή. Διάλεγε με την προοπτική της ισοβιότητας, ιδίως τους μουσικούς. Στο «Χάραμα» ήταν 14 χρόνια. Με την πιανίστα Ευαγγελία Μαργαρώνη και τον κιθαρίστα Γιάννη Δέδε πάνω από 30 χρόνια. Τα πρώτα χρόνια είχε μόνιμους μπουζουξήδες τον Στέλιο Κερομύτη και τον Ανέστο Αθανασίου. Αργότερα δούλεψε πολλά χρόνια με τον Γιάννη Παπαϊωάννου.

Έχουμε σήμερα στη διάθεσή μας ένα μοναδικό ντοκουμέντο, το δίσκο «Η Μαρίκα Νίνου στου Τζίμη του Χοντρού». Είναι ηχογραφημένος «ζωντανά» το 1955 ή '56 και εκεί ακούμε τον καταπληκτικό ήχο της ορχήστρας του Τσιτσάνη στο Θρυλικό αυτό μαγαζί. Προπαντός μπορούμε να αντιληφθούμε ένα πολύ υψηλό ήθος και μουσικής εκτέλεσης, αλλά και διασκέδασης και της στάσης του κοινού. Ακούγοντας αυτό το δίσκο μπορούμε πραγματικά να νιώσουμε αυτή την ποιότητα και στο πάλκο και στην πίστα και στη σάλα.

Έχουμε και πολύ κοντινό παράδειγμα το «Χάραμα». Θα πω δυο λόγια για το μαγαζί αυτό που το γνώρισα. Τα παλιά, υπάρχουν άνθρωποι που τα 'ζησαν και θα 'πρεπε κάποτε να καταθέσουν τη μαρτυρία τους.

Απ' το 1970 που άνοιξε το «Χάραμα», μέσα στα πιο άθλια χρόνια της δικτατορίας, συσπείρωσε έναν κόσμο ετερόκλητο. Η παρουσία του Τσιτσάνη εκεί το διαφοροποιούσε απ' όλα τα άλλα μπουζουξήδικα. Ο Τσιτσάνης συνέχισε να παίζει και να τραγουδάει τα τραγούδια του και τα τραγούδια των παλιών του φίλων ρεμπέτη-

δων. Έλεγε τραγούδια του Μάρκου, του Δελιά, του Παπαϊωάννου. Ήταν πάντα στην ώρα του, κομψός και μελαγχολικός. Στα τελευταία χρόνια οι παλιοί συνάδελφοί του είχαν στις εμφανίσεις τους πολύ γραφικό στοιχείο. Ο Τσιτσάνης δεν υπήρξε ποτέ γραφικός. Επέμενε στα παλιά, αλλά ζούσε την εποχή του. Όλοι οι διανοούμενοι και κουλτουριάρηδες, όλος ο «καλός κόσμος» ηθοποιοί, ζωγράφοι, και άλλοι καλλιτεχνίζοντες και μη, με ανησυχίες, πέρασαν απ' το μαγαζί του, χόρεψαν και ψιλοτραγουδίσαν τα παλιά και καινούρια του σουξέ και όλοι φωτογραφήθηκαν μαζί του. Είδαν εκεί μέσα τα μάτια του τόσα πολλά, άκουσε τόσα λόγια θαυμασμού από ανθρώπους μερακλωμένους, μεθυσμένους και ενθουσιώδεις ξεμέθυστους, που στο τέλος έγινε «μπλαζέ». Έκανε παρέα πάντα με τους δικούς του ανθρώπους, με τους μουσικούς, τους σερβιτόρους και δύο τρεις κολλητούς του. Μ' αυτούς συζητούσε, αστειευόταν και ένιωθε άνετα. Η φανερή επιφυλακτικότητα του απέναντι σ' όλους τους κουλτουριάρηδες δεν μπορώ να πω ότι ήταν εντελώς αδικαιολόγητη. Ο Τσιτσάνης ήξερε πολύ καλά πόσο μέτραγε, τι ήταν ως καλλιτέχνης και αδιαφορούσε για τις γνώμες των άλλων και τις καλές και τις κακές.

Μέσα εκεί στο «Χάραμα» επέβαλε το δικό του ήθος, το δικό του παίξιμο και πάντα έναν ερωτισμό, είτε με τα τραγούδια του, είτε με τις παρτεναίρ του, είτε με τη δική του φιλάρεσκη παρουσία των '60 και '65 χρόνων.

Η ΜΑΓΚΙΑ

Ο Τσιτσάνης δεν ήταν μάγκας με την τρέχουσα σημασία. Μάγκας ήταν ο Μάρκος, ο Μάθης, ο Γενήτσαρης, ο Χιώτης, ο Ποτοσίδης. Αυτοί και πολλοί άλλοι κάποτε ή και συνέχεια παίξαν τη ζωή τους. Ο Τσιτσάνης ποτέ. «Κρατούσε — πάντα και όχι πλέον — μίαν απόσταση απ' την τρέλα

όχι για να σωθεί αλλά για να την σώσει αν μ' εννοείς». Ο Τσιτσάνης ποτέ δεν «τα έδινε όλα». Φυλαγόταν κι απ' το νόμο, κι απ' τις κακοτοπιές και πάνω απ' όλα νόμιζε πως πρόσεχε την υγεία του. Η μαγκιά όπως τη γνώρισε προπολεμικά ήταν μια ξεπερασμένη υπόθεση. Άλλοι ήταν τώρα οι «μάγκες». «Μάγκες» ήταν πια αυτοί που κονόμαγαν εκ του ασφαλούς ρίχνοντας τους πάντες. Μάγκας αλά παλαιά σήμαινε ή κορόιδο ή κανονική αυτοκτονία. Αυτό που μπορούμε να καταλάβουμε είναι ότι ο Τσιτσάνης αγαπούσε τους μάγκες, νοσταλγούσε τη μαγκιά, αλλά ο ίδιος προτίμησε μια άλλη εκδοχή κοινωνικής στάσης, τον αναχωρητισμό και τον ασκητισμό.

ΟΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΕΣ

Η σχέση του Τσιτσάνη με τους τραγουδιστές ήταν σχέση αγάπης. Αγαπούσε και θαύμαζε τους ανθρώπους που τραγουδούσαν ωραία. Μόνιμα συνεργάστηκε με πολύ λίγους. Ο Μάρκος και ο Στράτος ήταν οι πρώτοι ερμηνευτές των τραγουδιών του. Ακολούθησε η φοβερή περίοδος Τσαουσάκη. Προσωπική μου γνώμη είναι ότι ο Τσαουσάκης είπε καλύτερα απ' όλους τα τραγούδια του Τσιτσάνη στους δίσκους. Τα τελευταία χρόνια υπάρχει ένας θαυμασμός «στους κύκλους» για τον Στράτο, το Ρούκουνα, τον Νταλγκά, τον Κάβουρα. Όλοι αυτοί τραγουδούσαν σε ψηλές περιοχές και το χαρακτηριστικό τους ήταν τα λυγίσματα της φωνής σε δημοτικό στυλ. Ο Τσαουσάκης τραγουδούσε χαμηλά κι έκανε δύσκολες «τζαλκάντζες» σε χαμηλές νότες. Αυτό ταίριαζε στα κλασικά μεταπολεμικά τραγούδια του Τσιτσάνη. Χρησιμοποίησε πολύ την Ιωάννα Γεωργακοπούλου και την Σωτηρία Μπέλλου, που ήταν λιτές τραγουδίστριες με πάρα πολύ ωραία, όμως, χροιά. Ακολούθησε η περίοδος της Μαρίκας Νίνου και η «επιστροφή» του Τσιτσάνη στο στυλ της ερμηνείας με τις πολλές και δημοτικο-ανατολίτικες «Τζαλκάντζες». Πάντως η φωνή της Νίνου έτσι ήταν.

Αργότερα συνεργάστηκε με την Γκράη, τον Καζαντζίδη, την Πόλυ Πάνου, τον Μανώλη Αγγελόπουλο, αλλά πάντα ήθελε καινούριους τραγουδιστές. Πραγματικά δεν τον ενδιέφεραν οι «φίρμες» και ξέρω ότι δεν νοιαζόταν από πριν για την εμπορική επιτυχία των τραγουδιών όπως οι περισσότεροι πια σήμερα.

1946, 1961, 1980

Υπάρχουν τρεις σημαδιακές χρονολογίες για το ρεμπέτικο.

Το 1946 είναι η εποχή του Τσιτσάνη, η εποχή που ηχογράφησε τα ωραιότερα τραγούδια του και έθεσε θέμα ρεμπέτικων τραγουδιών.

Την ίδια εποχή ο νεαρός (και αριστερούλης τότε) συνθέτης Μάνος Χατζιδάκις έκανε την περίφημη διάλεξή του για το ρεμπέτικο και επίσης την ίδια χρονιά άνοιξε στο (νόμιμο) «Ριζοσπάστη» μια πλατιά συζήτηση, όπου οι τότε διανοούμενοι της αριστεράς (με εξαίρεση τον Φοίβο Ανω-

Χαρακτηριστική γκριμάτσα του Τσιτσάνη όταν του έδωσαν πριν 7-8 χρόνια «χρυσό δίσκο» και τους είπε ότι είναι μπρούτζινος.

γειανάκη) καταδίκασαν το ρεμπέτικο τραγούδι, σαν τραγούδι του υποπρολεταριάτου.

Ο Τσιτσάνης δοξαζόταν, παρ' όλα αυτά κάθε βράδυ στα κέντρα, κι ο κόσμος όλος άκουγε τα τραγούδια του και τα τραγούδια του Μητσάκη, του Παπαϊωάννου, του Χατζηχρήστου, του Καλδάρη. Οι φαντάροι και οι αντάρτες στον εμφύλιο τα ίδια τραγούδια άκουγαν.

Το 1961, ο Τσιτσάνης «μαέστρος της Κολούμπια» (έτσι έλεγαν τότε τους σημερινούς διευθυντές παραγωγής) κάνει την πρώτη «αναβίωση» του ρεμπέτικου ηχογραφώντας τις καλύτερες επανεκτελέσεις ρεμπέτικων που έγιναν ποτέ (πολλές από τις εκτελέσεις αυτές βρίσκονται σήμερα στους δίσκους της Κολούμπια που 'χουν εξώφυλλα τις φλοκάτες). Οι εκπληκτικές αυτές επανεκτελέσεις (τραγουδιών του Μάρκου, του Χατζηχρήστου, του Παπαϊωάννου, του Μητσάκη, του Καπλάνη, του Τζουανάκου) είναι και πολύ ενδιαφέρουσες διασκευές.

Κατά σύμπτωση την ίδια ακριβώς χρονιά ξαναρχίζει μια συζήτηση στην «Αυγή» και στην «Επιθεώρηση Τέχνης», όπου πια η πνευματική ηγεσία της αριστεράς δίνει πιστοποιητικό νομιμοφροσύνης στο ρεμπέτικο.

Το 1980 φουντώνει η μόδα του ρεμπέτικου. Οι κομπανίες έχουν φτάσει τις πολλές εκατοντάδες, οι εναπομείναντες ρεμπέτες αναζητούν τον χαμένο χρόνο, ακολουθούν δεκάδες επανεκτελέσεις, σήριαλ, ταινίες, ανασκαφές, τυμβωρυχίες, το ρεμπέτικο τραγούδι βγαίνει στις βιτρίνες και πουλιέται χωρίς αγορανομικό έλεγχο. Όλοι μας, παλιοί και νέοι φίλοι του, κάνουμε τον κύκλο μας και ξαναγυρνάμε στο «Χάραμα». Ο Τσιτσάνης τη δουλειά του! Βγάζει τον περίφημο δίσκο με την «Ουνέσκο» και πριν ένα χρόνο τη «Λιτανεία», με τα τελευταία του υπέροχα τραγούδια, εξακολουθεί κάθε βράδυ να

Με τη Μαρίκα Νίνου. Πίσω η Ευαγγελία Μαργαρώ-Παύλη.

πηγαίνει στο κέντρο του κομψός και γκρι-νιάρης.

Αυτό που έκανε εκείνος το 1946, να γίνει δηλαδή γέφυρα ανάμεσα στο ρεμπέτικο και στους λαϊκούς ακροατές, ξαναγίνεται τώρα από τις κομπανίες και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αλλά όλα πια έχουν αλλάξει. Οι ακροατές είναι τώρα μικροαστοί, το ρεμπέτικο είναι λίγο απόμακρο και δύσκολο κι όσο για τους γεφυροποιούς, αλίμονο δεν έχουν ούτε το ταλέντο, ούτε τη γνώση, ούτε την πείρα, ούτε την κρίση, ούτε το μέτρο του Τσιτσάνη.

Όσοι συμμετείχαμε σ' αυτή την ιστορία της καινούργιας αναβίωσης και δεν είδαμε τους νέους ακροατές να 'ρχονται στα τραγούδια, αλλά τα τραγούδια να προσφέρονται σαν μασημένη τροφή στον καταναλωτικό κανιβαλισμό των μικροαστών-θαμώνων, αρχίσαμε να γυρίζουμε έντρομοι πίσω —πού αλλού;— στο «Χάραμα».

Ο Τσιτσάνης έχει φύγει πια, μα όλοι είπαν ότι «τα τραγούδια του θα ζουν όσο θα υπάρχει Ελλάδα». Αυτό είναι αλήθεια. Όμως η καρέκλα του στο «Χάραμα» θα είναι άδεια κι αυτό είναι πολύ σημαντικό όχι μόνο για μας που συνηθίσαμε και αγαπήσαμε αυτήν την περίεργη και ασκητική φιγούρα του, τα ταξίμια του, τα τραγούδια του, τη φωνή του και το κλασικό του επιφώνημα όταν ερχόταν στα μεράκια: «άλα μόρτες». Η απουσία του Τσιτσάνη θα είναι ιδιαίτερα σημαντική γιατί αποτελούσε ένα σημείο αναφοράς για όλους τους υπόλοιπους. Διατηρούσε, μαζί με το μεγάλο ταλέντο του, και μια αυστηρότητα, μια καλογουσιτιά, ένα επίπεδο, που δεν υπήρχαν πουθενά αλλού γύρω του. Πολύ φοβάμαι ότι τώρα η ασυδοσία και η αυθαιρεσία τους δεν θα έχει κανένα φραγμό. Κι ο Τσιτσάνης δεν θα υπάρχει να τους πει «άλα μόρτες» κι αυτοί να καταλάβουν αν συγκατατίθεται, αν απλώς τους ανέχεται ή αν χλευάζει τα καμώματά τους.

Γ. Κοντογιάννης

Ειρηνισμός και Τριτοκοσμισμός

του Μιχάλη Χαραλαμπίδη

ΕΙΧΑΜΕ ΚΑΙΡΟ να δούμε να πλανάται πάνω από την Ευρώπη ένα κίνημα, να την διαπερνά ένα ρεύμα ιδεών. Οι τελευταίες μάχες ή αψιμαχίες της μεγάλης εκστρατείας των φοιτητών και των εργατών ενάντια στο μονοπωλιακό κεφάλαιο που ξεκίνησε το 1968, έβρισκαν τον τελευταίο νικητή στο εργοστάσιο, στο πανεπιστήμιο, στην κοινωνία.

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ των εργαζομένων, το κίνημα των νέων μετά από υποχωρήσεις και ήττες πέρασε σε μια αντεπίθεση με μέσο τα πολιτικά κόμματα, σε επίπεδο κρατικών θεσμών όπου έφερε μια σειρά εκλογικές νίκες ή εκλογικές καταρρεύσεις. Μιλάμε για τις εκλογικές επιτυχίες σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων που έκφρασαν ένα κοινωνικό μπλοκ από μερίδες της εργατικής αριστοκρατίας, τεχνοστρωμάτων, νέα μικροαστικά στρώματα ή τις εκλογικές αποτυχίες μετά τη διάσπαση αυτών των συνασπισμών όπως έγινε στην Αγγλία και τη Γερμανία.

ΤΟ ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΟ κεφάλαιο την τελευταία δεκαετία της οικονομικής κρίσης προχώρησε σε μια σειρά μετασχηματισμούς στο εργοστάσιο, στο πανεπιστήμιο, στην κοινωνία, στο κράτος που η αριστερά φάνηκε ανίκανη να αναλύσει και ν' αντιμετωπίσει συνολικά δίνοντας τις δικές της λύσεις, τη δική της προοπτική. Έτσι αντί για μια επιθετική πρωτοβουλιακή στάση μετέφερε αλλού τη μάχη. Σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες πήρε την κυβέρνηση αφού όμως καταλάγιασαν τα κινήματα στην κοινωνία (εκεί που εντοπίζονται σήμερα τα προβλήματα και τα αδιέξόδά της). Έκανε υπαναχωρήσεις στην πιο κρίσιμη φάση της κρίσης των μετασχηματισμών (π.χ. ιστορικός συμβιβασμός στην Ιταλία), έμεινε στάσιμη, φάνηκε να μην έχει ένα σχέδιο αλλαγών πέρα από την υπεράσπιση ή επαναπρόταση του κοινωνικού κράτους.

Σ' ΑΥΤΗΝ ΤΗ ΦΑΣΗ της ύφεσης των κοινωνικών κινήματων, της αβεβαιότητας, των αδιέξοδων, της «εγκατάστασης» της πολιτικής μόνο μέσα στο κοινοβούλιο στο κράτος, άρχισε σιγά σιγά να γεννιέται, να αναπτύσσεται, το νέο κίνημα για την Ειρήνη. Ένα κίνημα που όπου έχει τη ζωτικότητα τη δύναμη και τη φαντασία του κινήματος προήλθε μέσα από την κοινωνία έξω από τα κράτη, τις κυβερνήσεις, τα πολιτικά κόμματα. Εκείνους δηλαδή τους θεσμούς που ή το αντιμετώπισαν εχθρικά ή το υποτίμησαν ή προσπάθησαν να το χρησιμοποιήσουν.

ΑΛΛΑ Η δυναμική αυτού του κινήματος ήταν περισσότερο πλατιά, δημιούργησε μια μεγαλύτερη διάσταση έδινε μια άλλη προο-

πτική. Δεν χωρούσε στα σχήματα και τις πολιτικές παλαιών θεσμών.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ αυτού του νέου αδέσμευτου κινήματος αναδεικνύονταν τα άτομα, οι πολίτες, η κοινή γνώμη *οι λαοί της Ευρώπης που διεκδικούν τα δικαιώματά τους σαν λαοί*, όχι σαν κράτη ούτε σαν κυβερνήσεις.

Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ να μεταβληθεί η Ευρώπη σε θέατρο επιχειρήσεων «ενός περιορισμένου πυρηνικού πολέμου» ανάμεσα στις δύο υπερδυνάμεις αφύπνισε ατομικές συνειδήσεις, την κοινή γνώμη την μετέβαλε σε ενεργητική συλλογική συνείδηση σε μαζικό κίνημα με μια δική του οντότητα.

Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ του Αμερικάνικου ιμπεριαλισμού να αποκαταστήσει την ηγεμονία του στη Δυτική Ευρώπη, στην Ανατολή, στον κόσμο, παρόλο που βρήκε φιλικές ή και σύμμαχες ορισμένες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις και κράτη, βρίσκεται σήμερα αντιμέτωπο με το νέο κίνημα Ειρήνης που αποτελεί έκφραση της αντίδρασης και της θέλησης των ιδίων των Ευρωπαϊκών λαών. Από μια στιγμή και πέρα η Αμερικάνικη αυτοκρατορία είναι υποχρεωμένη να κάνει τους λογαριασμούς της άμεσα με τους ίδιους τους λαούς της Ευρώπης που αναζητούν και δημιουργούν σήμερα νέες μορφές και θεσμούς έκφρασης της θέλησής τους. Το δέχεται η ΗΠΑ για την εγκατάσταση των πυραύλων Πέρσινγκ και Κρουζ έχει μεγαλύτερη διάσταση απ' ό,τι το αναλύουν μερικοί. Ουσιαστικά θέλει να ανασυγκροτήσει και να ενισχύσει τους πολιτικοστρατιωτικούς μηχανισμούς ελέγχου επί της Δυτ. Ευρώπης από τη μια μεριά και να υποχρεώσει την ΕΣΣΔ να ανοίξει περισσότερο την παραγωγή και την αγορά της στις Αμερικανικές Πολυεθνικές από την άλλη. Αυτή η πολιτική για τις Δυτικοευρωπαϊκές χώρες σημαίνει ότι οι πολιτικοοικονομικές ανταλλαγές τους με τις Ανατολικές χώρες πρέπει να περνούν διαμέσου των ΗΠΑ και όχι μέσα από μια απ' ευθείας συναλλαγή μ' αυτές τις χώρες. Για τους ευρωπαϊκούς λαούς σημαίνει περιορισμό των δυνατοτήτων οικονομικής ανάπτυξης και συνεργασίας με άλλους λαούς, νέα εξάρτηση, ένα κοινωνικό μοντέλο που θα θεσμοποιεί τεράστιες μερίδες ανέργων περιθωριακών μαζών, ξενοφοβία, ρατσισμό, αυταρχισμό και κύρια το ότι πρέπει να συνηθίσουν να ζουν κάτω από έναν διαρκή εκβιασμό, τον κίνδυνο ενός πυρηνικού ολοκαυτώματος, μιας γενοκτονίας. Όλα αυτά, σταθερά στοιχεία και χαρακτηριστικά μιας νέας βαρβαρότητας των νέων κοινωνιών των ανθρώπων που παράγει και προετοιμάζει για τους λαούς αυτή η παγκόσμια δομή εξουσίας που ονομάζεται Ιμπεριαλισμός.

ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ τα ζητήματα των δικαιωμάτων των λαών της απελευθέρωσης,

Ο συντάκτης του άρθρου είναι μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου της Ένωσης για τα Δικαιώματα και την Απελευθέρωση των Λαών.

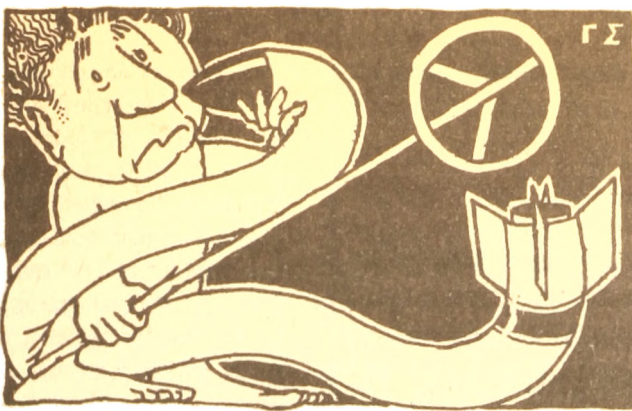
της αυτονομίας, της ουδετερότητας από τα μπλοκ, οι απειλές του πολέμου και της γενοκτονίας ήταν κύρια προβλήματα των λαών της Ασίας, της Αφρικής, της Λατινικής Αμερικής της Ανατολικής Μεσογείου. Αντιπροσώπευαν τους λόγους και τους στόχους του αγώνα των εθνικοαπελευθερωτικών κινήματων και των νέων χωρών που έβγαιναν από την αποικιακή και νεοαποικιακή εξάρτηση. Τα τελευταία όμως χρόνια αυτά τα ζητήματα γίνονται προβλήματα των Ευρωπαϊκών χωρών, των λαών τους, των πολιτικών τους δυνάμεων.

ΕΙΔΑΜΕ σε μια πρώτη φάση να μπαίνουν σαν ερωτήματα που μετέπειτα γίνονται στόχοι ζητήματα όπως αυτό της ουδετερότητας, της αυτονομίας της Ευρώπης τα οποία σήμερα επεκτείνονται σε μια γενικότερη προβληματική σε σχέση με τη θέση των ευρωπαϊκών λαών απέναντι στην πολιτική της μη δέσμευσης. Στην αρχή η οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της, η αποδιάθρωση των οικονομικών πολλών ευρωπαϊκών χωρών και του κοινωνικού κράτους, η κρίση του κράτους-έθνους εκατόν πενήντα χρόνια μετά τη θεμελίωσή του, η κρίση της οικολογικής ισορροπίας που δημιούργησε η καπιταλιστική «ανάπτυξη» των τελευταίων χρόνων, η κρίση του πολιτισμού και των αξιών και τελικά ο πυρηνικός εκβιασμός των ημερών μας προετοιμάσαν το έδαφος για την ανάπτυξη νέων προβληματικών, την αναζήτηση νέων κατευθύνσεων για το ξεπέρασμα των αδιεξόδων που αντιμετωπίζει το κοινωνικό και πολιτικό κίνημα στην Ευρώπη.

ΙΔΕΕΣ, που διαπερνούν σήμερα στον ευρωπαϊκό χώρο μαζικά κινήματα, πολιτικές δυνάμεις νέες και παλιές, ορισμένες κυβερνήσεις και προετοιμάζουν νέες ποιότητες, νέες πολιτιστικές οντότητες. Έτσι τελευταία βλέπουμε μια σειρά πολιτικές δυνάμεις της ευρωπαϊκής αριστεράς, πρώην Ευρωκεντρίστες, τροτσκιστές, εργατιστές, ευρωπαίους αγωνιστές του εργατικού κινήματος και διανοούμενους όπως ο Πιέτρο Ινγκράο, να χρησιμοποιούν τα αναλυτικά σχήματα της θεωρίας της ε ξ ά ρ τ η σ η ς για να ερμηνεύσουν τη νέα πραγματικότητα στις χώρες τους, να επεξεργαστούν νέες εθνικές και διεθνείς στρατηγικές.

ΤΟ ΝΕΟ ΚΙΝΗΜΑ ΕΙΡΗΝΗΣ που αποτελεί αποκορύφωμα όλων αυτών των πολιτικών, κοινωνικών, μορφωτικών, οικονομικών και στρατιωτικών διεργασιών στον ευρωπαϊκό χώρο ωφείλει να εμβαθύνει σ' αυτά τα ζητήματα, να επεκτείνει την κουλτούρα του, να δει το δικό του ρόλο να αναλάβει τις ευθύνες του. Είναι όμως σήμερα ώριμο το νέο κίνημα ειρήνης για κάτι παρόμοιο; Αυτό που μπορούμε να πούμε με σιγουριά είναι ότι από αυτό θα εξαρτηθεί η ύπαρξη και η προοπτική του.

ΜΕΧΡΙ σήμερα ο ορίζοντάς του παρέμενε ευρωπαϊκός, η λογική του ευρωκεντρική με εξαίρεση μια τελευταία είδηση για μια καμπάνια των ευρωπαϊκών επιτροπών ειρήνης ενάντια στις απειλές των ΗΠΑ κατά της Νικαράγουα. Η προβληματική του μόλις ξεπερνά το επίπεδο κάποιου ιδεαλιστικού χριστιανικού ειρηνισμού. Εάν το νέο κίνημα ειρήνης δεν ξεπεράσει αυτά τα χαρακτηριστικά του θα αποτελέσει ένα κίνημα χωρίς συνέ-

χεια, χωρίς ρόλο, χωρίς ιστορία. Θα συρρικνωθεί σε ορισμένα αραχνιασμένα γραφεία των επιτροπών ειρήνης ή σε χριστιανικές λιτανείες όπως το κίνημα ειρήνης της περιόδου του ψυχρού πολέμου.

ΓΙ' ΑΥΤΟΥΣ τους λόγους, για να αποκτήσει ένα ρόλο, για να αλλάξει και να υπηρετήσει την ιστορία ωφείλει να επεκτείνει τον ορίζοντά και τους συνομιλητές του. Και εάν αναζητά συνομιλητές στα κινήματα ειρήνης των Ανατολικών χωρών, (διότι τόσο η ειρήνη όσο και η κοινωνική αλλαγή στη Δυτ. Ευρώπη δεν μπορούν να κατακτηθούν εάν δεν μπει σε συζήτηση και κριτική η πραγματικότητα των χωρών του «υπαρκτού σοσιαλισμού») ο κύριος συνομιλητής και σύμμαχός του πρέπει να είναι το απελευθερωτικό κίνημα στον Τρίτο κόσμο και το κίνημα των Αδέσμευτων.

ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ειρήνης αρχίζει από τη Νικαράγουα, τις Φιλιππίνες, το Αφγανιστάν, το Κουρδιστάν, την Κύπρο και καταλήγει στην Ευρώπη Δυτική και Ανατολική. Η πρόσφατη μεταπολεμική ιστορία, που είδε τα έθνη και τους λαούς του Τρίτου κόσμου να πληρώνουν με ιμπεριαλιστικές στρατιωτικές επεμβάσεις και γενοκτονίες την ειρηνική συνύπαρξη και «πρόοδο» στην Ευρώπη δεν πρέπει να επαναληφθεί.

ΤΟ ΝΕΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ κίνημα ειρήνης, οι ίδιοι ευρωπαϊκοί λαοί, πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι η ενεργητική κινητοποίησή τους ενάντια στις ξένες επεμβάσεις στη Νικαράγουα, την Ερυθραία, την Κύπρο, το Κουρδιστάν είναι μέρος του αγώνα τους για την ειρήνη, ενάντια στον «πολιτισμό» της πυρηνικής απειλής.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ το ελληνικό κίνημα ειρήνης ωφείλει τελικά να εγκαταλείψει τους μορφωτικούς επαρχιωτισμούς και τις εξαρτήσεις του και να καταλάβει ότι δεν μπορεί να υπάρξει στη χώρα μας ένα μαζικό ζωντανό κίνημα ειρήνης που δεν θα έχει σαν αφετηρία τα εθνικά μας ζητήματα στην Κύπρο και το Αιγαίο.

Ο ΑΓΩΝΑΣ για την ειρήνη σε παγκόσμιο περιφερειακό και εθνικό επίπεδο είναι διαλεκτικά δεμένος με τον αγώνα για την απελευθέρωση.

ΞΕΚΙΝΩΝΤΑΣ από τον αγώνα για την απελευθέρωση της Κύπρου και την υπεράσπιση της εδαφικής μας ακεραιότητας στο Αιγαίο, το νέο ελληνικό κίνημα ειρήνης πρέπει να αναζητήσει τις συμμαχίες του στο νέο ευρωπαϊκό κίνημα ειρήνης και τους ευρωπαϊκούς λαούς και να απαιτήσει από αυτούς να κάνουν το καθήκον τους απέναντι στο λαό μας και τους λαούς της Ανατολικής Μεσογείου, που καταπιέζονται και απειλούνται από τον τούρκικο υποϊμπεριαλισμό, όπως ο λαός μας και η κυβέρνησή του κάνουν το καθήκον τους απέναντι στους ευρωπαϊκούς λαούς και το ευρωπαϊκό κίνημα ειρήνης.

ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ τα απελευθερωτικά κινήματα, οι χώρες του Τρίτου κόσμου το κίνη-

μα των αδέσμευτων αναζητήσαν στην Ευρώπη τους συμμάχους τους, τους συνομιλητές τους. Αυτό κάνει η Νικαράγουα, η Παλαιστίνη, η Μοζαμβίκη, το Πολισάριο, η ομάδα των 77 αδέσμευτων χωρών. Αναζητήσαν την πολιτική συνεργασία, τον πολιτικό λόγο και παρουσία της Ευρώπης στον αγώνα για την αυτοδιάθεσή τους που είναι αγώνας για την ειρήνη στην περιοχή τους, τη συνεργασία για μια νέα πιο δίκαιη διεθνή οικονομική πάλη, για την ανάπτυξη, την πρόοδο, για την αποδέσμευση από τον ιμπεριαλισμό και την λογική των συνασπισμών.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ αποδεικνύει ότι η απάντηση ήταν η νεοαποικιοκρατία, οι άμεσες στρατιωτικές επεμβάσεις η εκμετάλλευση των πολυεθνικών, η ανοχή, η αδιαφορία η κάλυψη των αμερικανικών επεμβάσεων.

ΣΗΜΕΡΑ διαφαίνεται να γεννιέται, να ολοκληρώνεται ένας νέος συνομιλητής των λαών της περιφέρειας που αποτελεί άμεση έκφραση της θέλησης των ιδίων των ευρωπαϊκών λαών. Το νέο κίνημα ειρήνης στην Ευρώπη πρέπει να ωριμάσει να αναπτυχθεί σ' αυτήν την προοπτική να αναλάβει αυτόν τον ρόλο. Γι' αυτό οφείλει να ολοκληρωθεί, να μετεξελιχθεί από ένα κίνημα ειρήνης σε ένα κίνημα για ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης στην Ευρώπη και τον Τρίτο κόσμο, για μια νέα διεθνή οικονομική τάξη. Να αποτελέσει τον κύριο συνομιλητή των λαών του Τρίτου κόσμου φορέα και έκφραση στο χώρο της Ευρώπης της πολιτικής της μη δέσμευσης. Αυτή η πορεία εκφράζει τις διαθέσεις και τα οράματα των ευρωπαϊκών λαών σε μια ιστορική φάση που οι ίδιοι οι λαοί τόσο στο Νότο όσο και στο Βορρά μπαίνουν ενεργητικά στο διεθνές προσκήνιο διεκδικώντας την αναγνώρισή τους σαν υποκείμενα του διεθνούς δικαίου. Ένα προνόμιο που διαθέτουν μέχρι σήμερα σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο μόνον τα κράτη.

ΑΥΤΟΣ Ο ΔΡΟΜΟΣ που εδώ και τριάντα χρόνια αγωνίζονται να διανύσουν, να σταθεροποιήσουν και να αναπτύξουν με μεγάλες νίκες, με οπισθοδρομίες με ήττες οι λαοί στην περιφέρεια, ανοίγει και τον ευρωπαϊκό δρόμο. Είναι ο μόνος δρόμος που οδηγεί στην ευρωπαϊκή αυτονομία, στην Ευρώπη των λαών.

Η ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ της Ευρώπης δεν εξασφαλίζεται στα στενά Ευρωπαϊκά πλαίσια, στα πλαίσια της ΕΟΚ δεν έχει τις κινήτριες δυνάμεις της μόνον στον στενό Ευρωπαϊκό ορίζοντα.

ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ της σύμμαχοι βρίσκονται στους λαούς του Τρίτου κόσμου το κίνημα των αδέσμευτων χωρίς να αποκλείεται η ευρωπαϊκή διάσταση. Όπως η Ευρωπαϊκή Αναγέννηση είχε Μεσογειακή προέλευση έτσι και η αυτονομία και ο σοσιαλισμός στην Ευρώπη θα έρθει από το Νότο. Διαφορετικά η Ευρώπη θα παραμένει σε ένα καθημερινά φτωχότερο παράρτημα της πολιτικής των υπερδυνάμεων και αντικείμενο των πιέσεων και των εκβιασμών τους.

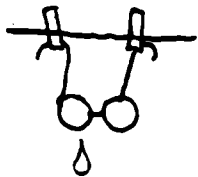
Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ, η ενότητα ανάμεσα στα δύο αυτά ρεύματα, κινήματα, το νέο κίνημα ειρήνης στην Ευρώπη και το κίνημα των αδέσμευτων χωρών μπορεί να ανοίξει νέους ορίζοντες για τον κόσμο, την ανθρωπότητα, την ίδια την αριστερά.

Είμουν και εγώ εκεί

Δεν είναι τυχαίο πως για μια ακόμη φορά η «σχιζοφρενική» στάση των Ελλήνων διανοουμένων έλαμψε σε όλο της το μεγαλείο, στο Intercontinental. Όλοι σιχτήριζαν και όλοι ήσαν εκεί όλοι, όμως, ελπίζανε πως δε θα βρουν τον... διπλανό τους. Ένα διατεταγμένο ακροατήριο, στημένο σε φεουδαρχική διάταξη, το οποίο κανονάρχιζε ο «μέγας άρχων». Και όλοι, βέβαια, εξαρτημένοι εκ των προτέρων απ' το κράτος. Γιατί, όση ανεξαρτησία κι αν τάξει στους πνευματικούς ανθρώπους ο πρωθυπουργός, η εξάρτηση υφίσταται εκ των προτέρων, όταν όλες οι οικονομικές παροχές σε όλους τους τομείς δημιουργίας, πηγάζουν έτσι κι αλλιώς απ' την κυβέρνηση.

Πάντως, όσον αφορά τα όσα γενικά διατύπωσε ο πρωθυπουργός —που ήσαν δωρεάν— δε θα μπορούσε να έχει κανείς καμιά αντίρρηση. Οι επιφυλάξεις αρχίζουν στα επιμέρους και μπορούν συνοπτικά να διατυπωθούν ως ερωτήματα πάνω στο νόημα της «πολιτιστικής παράδοσης» που παραμένει ασαφές, στον αποκλεισμό της «ουδετερότητας του καλλιτέχνη» που ενδεχομένως συνεπάγεται την υποχρεωτική του στράτευση, καθώς και τις «παροχές» της κυβέρνησης που κτιριοποιούν, την πολιτιστική πολιτική «εκ παραδόσεως». Αποκορύφωμα αυτής της πρακτικής «Το δώρο της κυβέρνησης προς την πρωτεύουσα», το μουσείο της Πόλης των Αθηνών, δώρο που για να υπάρξει προϋποθέτει σχέση δωρητού και δωρολήπτη.

ΕΙΔΗΜΕΝΑ

• Μας διαβάσετε ή δε μας διαβάσετε; Τι είναι «είδηση»-«μήνυμα» τελοσπάντων και πόσο μετράει; Ιδού μια άποψη:

«Πάνε μέρες τώρα, βράδυ Τετάρτης ήτανε θαρρώ, που περιμάζεψα απ' τα υπόλοιπά μου ό,τι απόμεινε: πράγματα λιγοστά έτσι κι αλλιώς: χαρτιά, αποκόμματα, ένα ολόκληρο σήριαλ από μηνύματα και αισθήματα και ό,τι άλλο φαντάζεσαι (μη φαντάζεσαι τίποτα, φίλε μου) και να που υπερδεύτηκα μες στις φυλλάδες, καθημερινές και μη. Και ανακάλυψα πως έχασα το μεγάλο νέο —αυτό που δηλώνεται απ' τους μεγάλους τίτλους και τους χτεσινούς και τους σημερινούς. Έχασα το μεγάλο νέο γιατί μια ζωή συνήθισα να διαβάζω τις μικρές αγγελίες και τα «ψιλά». Έτσι μου συμβαίνει και με σας και τις ειδήσεις σας: αυτά τα «ψιλά» ψάχνω και διαβάζω —και χάνω το δάσος απ' τα πολλά τα δέντρα, όπως λένε. Με τις ευχές μου —καλημέρα σας».

• Σαν έμπρακτη απόδειξη της ευθύνης και του σεβασμού τους προς το αναγνωστικό κοινό αλλά και προς τους συγγραφείς και μεταφραστές, οι εκδόσεις

«Σύγχρονα Θέματα» μας ανακοινώνουν ότι θ' αποσύρουν από την αγορά την ελληνική μετάφραση του βιβλίου του E. Laclau «Πολιτική και Ιδεολογία στη μαρξιστική θεωρία». Ορισμένες παραλήψεις, λανθασμένες λέξεις και αναφορές αλλοιώνουν και το νόημα αλλά και τη μετάφραση με αποτέλεσμα να κρίνουν οι εκδόσεις Σύγχρονα Θέματα ότι είναι αναγκαία η επανέκδοση του βιβλίου. Να μια σπάνια ένδειξη ευαισθησίας και επαγγελματισμού ενός εκδότη.

• Να και μια είδηση που μοιάζει περισσότερο με υπενθύμιση. Ή με προειδοποίηση. Στην Κύπρο ο εθνικός λόγος της Ένωσης με την Ελλάδα υπάρχει και είναι ίσως ο μόνος λόγος κοινωνικής κριτικής. Κριτικής του κράτους, του κρατισμού, του μικροαστισμού, της συμβατικότητας.

Πειστήριο γι' αυτούς τους ισχυρισμούς η έκδοση του 2ου τεύχους του Ωρυμαγδού, με βασικό θέμα ένα άρθρο του Π. Προδρόμου («Σενάριο για ένα κυπριακό γονέστερν —οι περιπέτειες μιας συλλογικής επιθυμίας») και με μια σειρά μικρότερα άρθρα και σχόλια που δίνουν στον Ελλαδίτη αναγνώστη την εικόνα της Κύπρου που του κρύβουν η κρατική προπαγάνδα και ο Τύπος.

• Το 5ο τεύχος της «Κριτικής» είναι ένας σταθμός στην έκδοση αυτού του περιοδικού που στα τέσσερα προηγούμενα τεύχη του ήταν μια «επιθεώρηση για την εκπαίδευση, του φοιτητικού κινήματος και τη νεολαία». Από το 5ο της τεύχος η «Κριτική» έγινε «πολιτική επιθεώρηση για τη νεολαία» και μεγάλωσε και το σχήμα της.

Η αλλαγή στον υπότιτλο και το σχήμα είναι ενδεικτική της επιθυμίας των παιδιών που αποτελούν τη συντακτική επιτροπή να μιλήσουν «συνολικά» για την «κοινωνική κίνηση της νεολαίας» με «μια τοποθέτηση που επιχειρεί να μιλά στο όνομα της αριστερής ιδεολογίας».

• Έγιναν τα εγκαίνια της ζωγραφικής του Ευάγγ. Κουζούνη στην Αίθουσα Τέχνης (Γλύκωνος 4), απ' όπου και η φωτογραφία του ζωγράφου με τον επισκέπτη του ποιητή

Γιάννη Ρίτσο. Ο Κουζούνης παρουσιάζει μια δουλειά με πολλή ευαισθησία και γνήσια χρωματική αίσθηση. Έχει δουλέψει ως τώρα πολλές τεχνικές και πολλές «πραχτικές» της δουλειάς του ζωγράφου: από τη γιγαντοαφίσα ως τη σκηνογραφία.

• Από τα πιο ενδιαφέροντα ημερολόγια για το 1984 είναι αυτό που εξέδωσε η ΕΥΔΑΠ. Τους δώδεκα μήνες (και το

εξώφυλλο) συνοδεύουν υδατογραφίες του Χέρμαν Μπλάουτ. Ο ζωγράφος εδώ χρησιμοποιώντας με ευαισθησία την πρωτογένεια της οπτικής της παιδικής ψυχής, θίγει έμμεσα αλλά καιρεια προβλήματα που απασχολούν τόσο την πόλη όσο και την επαρχία, όπως είναι το οικολογικό, η εγκατάλειψη της επαρχίας, ο αποπροσανατολισμός, κτλ. Το ημερολόγιο συνοδεύεται από κατατοπιστικό σημείωμα του Μάνου Στεφανίδη.

• Μ' ένα αισιόδοξο άρθρο του André Gorz («Ένας κόσμος που στο μέλλον θα δουλεύει λιγότερο») κυκλοφόρησε το 9ο τεύχος του περιοδικού «Κείμενα».

Τα υπόλοιπα όμως άρθρα κινούνται σε διαφορετικό κλίμα. Π.χ. «Τρόφιμα —ένα όπλο στα χέρια των δυνατών», «Η τεχνολογία στην υπηρεσία της κρατικής καταστολής», «Το ημερολόγιο ενός ανθρώπου ρομπότ».

Το σκίτσο του Κώστα Μητρόπουλου είναι ένα από τα πολλά και εύστοχα που περιλαμβάνονται στο λεύκωμα «Τα κουλτουριάρικα» που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Γκούντεμπεργκ».

Ιδιαίτερο θεωρητικό ενδιαφέρον έχει το «Ο περιαισμός και η μηχανική ανάπτυξη στην εποχή του πυριτίου».

Τον Απρίλιο του 1984 ρόκειται να πραγματοποιηθεί την Αθήνα Διεθνές Ιστορικό Συνέδριο με θέμα: «Δικτατορία και Κατοχή: Η Ελλάδα 1936-1944». Σύμφωνα με το προκαταρκτικό πρόγραμμα, εκτός από τα προβλήματα της ιστορικής μεθοδολογίας, οι ανακοινώσεις θα πρέπει να αναφέρονται στους δύο κύριους τομείς του Συνεδρίου, που είναι: α. Δικτατορία 1936-1941 και β. Κατοχή. Όσοι ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν θα πρέπει σύντομα να επικοινωνήσουν γράφοντας στη διεύθυνση του Ιστορικού Συνεδρίου, ταχ. θυρίδα 3809, Κ.Τ. Αθήνα (Αιόλου).

● Μια πολύ ενδιαφέρουσα και άγνωστη πτυχή της ιστορίας της κατοχής αποκαλύπτεται στο 9ο τεύχος του περιοδικού «Τότε»: Πρόκειται για τη Βουλγαρική παρουσία στην Αν. Μακεδονία και τη Θράκη και την αντίσταση του ελληνικού λαού εναντίον τους. Ιδιαίτερα αποκαλυπτική είναι η δράση του ΕΑΜ. Το άρθρο αυτό καταρρίπτει το μύθο του Εαμβουλγαρισμού.

Στο ίδιο τεύχος του «Τότε» σημειώσαμε τα Άρθρα και Επιστολές των Μαξ και Ένγκελς για την Ελλάδα, το άρθρο για τη Συμφωνία του Λιβανού, και το άρθρο για το Χαράτσι.

● Η πρωτοβουλία του Θεατρικού Οργανισμού Κύτταρο για τη σφαιρικότερη προσέγγιση-διδασκαλία του αρχαίου δράματος —της τραγωδίας, του σατυρικού δράματος και της κωμωδίας— είναι ιδιαίτερα σημαντική. Πρόκειται για τη συγκέντρωση πολλών αξιολογών μελετητών, αλλά και ανθρώπων του θεάτρου που όλοι μαζί δίνουν μια όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη πληροφόρηση για τις απόψεις, ελληνικές και ξένες, γύρω από το Αρχαίο Δράμα. Ο κύκλος των σεμιναρίων άρχισε ήδη στις 9 Ιανουαρίου και γίνεται κάθε Δευτέρα και Τρίτη, 6-10 το απόγευμα, στο θέατρο «Πύλη», λεωφ. Αμαλίας 38.

Πληροφορίες στα τηλ. 36.22.326, 32.33.556 και στο θέατρο Πύλη.

● Με πολύ μεράκι και επιστημονική φροντίδα εκδίδει τη Λαογραφική Κύπρο ο φιλόλογος Χρύσανθος Κυπριανός εδώ και δεκαπέντε χρόνια. Οι ετήσιοι αυτοί τόμοι περιλαμβάνουν έναν απολογισμό της λαογραφικής έρευνας και της πνευματικής κίνησης του νησιού. Έργο πολύτιμο από φιλολογική αλλά και από εθνική άποψη που θα 'πρεπε να βρίσκεται σ' όλα τα ελληνικά βιβλιοπωλεία.

● Ανοίγοντας ένα μεγάλο θέμα κλείνει το 1983 το περιοδικό «Γράμματα και Τέχνες». Πρόκειται για την έρευνα «Ο ρόλος του Τύπου στα Πολιτιστικά» (επιμέλεια: Κατερίνας Πλασσαρά), ένα θέμα που πολλούς από μας θα προβληματίσει, ιδιαίτερα τη χρονιά που μας πέρασε. Έτσι στο τεύχος 24, Δεκέμβριος 1983, διαβάζουμε το πρώτο μέρος της ενδιαφέρουσας αυτής έρευνας με τίτλο: «Τύπος: Πώς επιβάλλει πρόσωπα και πράγματα». Το δεύτερο μέρος που θα δημοσιευθεί στο επόμενο τεύχος περιλαμβάνει συζήτηση για τη λογοτεχνική κριτική στην Ελλάδα με τη συμμετοχή των κ.: Νόρας Αναγνωστάκη, Αλέξανδρου Αργυρίου, Γιάννη Δάλλα, Αλέξη Ζήρα και Σπύρου Τσακνιά.

● Είναι μια μεγάλη, μακρόστενη, ψηλοτάβανη αίθουσα, κάτι ανάμεσα σε παλιό (και οσονούπω, πλέον, ανεύρετο) καφενείο και σε χώρο κοινωνικών συναθροίσεων ποικίλου ύφους και περιεχομένου, κάπου στο μεσοπόλεμο. Είναι κι ένα «πάλκο» με τραπέζια ριγμένα ολόγυρά του, αλλάζοντας, έτσι, αιφνιδίως το ύφος του χώρου. Είναι και κάποιοι μουσικοί επάνω στο «πάλκο», η «Ελληνική Απόλαυσης» που τραγουδάνε ωραία κάτι παλιά σμυρνέικα ή «αφηγούνται» σαν τραγουδοποιοί ιστορίες για το λαϊκό ληστή, τον Τσακίτση, αλλάζοντας, έτσι τη λειτουργία του χώρου και φέρνοντάς σε αλλού.

Τα περάσαμε όμορφα, τα βράδυα όπου μπήκαμε εκεί, κάτσαμε, ήπιαμε, τραγουδήσαμε, φαντάζοντας σαν παλιά φωτογραφία συντροφιάς, μέσα από καπνούς τσιγάρων και πρόσωπα σαν από άλλη εποχή, παλαιά. Όπως και το μαγαζί, το «Παλιακό», εκεί που η οδός της Ερρεσού (η Ερεσσός, ντε...) συναντάει τον εθνικό ευεργέτη, τον (την) Τσοίτσα. Διασταύρωση και αμάγαλα: όπως και το

«Παλιακό». Να πάτε, ίσως σας αρέσει.

● Πολύ ενεργοποιημένος ο Όμιλος Αυτοδιδάκτων Ζωγράφων Κύπρου που ιδρύθηκε στις 10 Νοεμβρίου 1982 οργάνωσε ήδη στον ένα χρόνο της λειτουργίας του ενδιαφέρουσες εκθέσεις στην Κύπρο (Πολιτιστικό Κέντρο Πύλης Αμμοχώστου, στη Λεμεσό, κ.ά.) καθώς και μια πολύ αξιόλογη το Φθινόπωρο στην Αθήνα. Η έκθεση στην Αθήνα παρουσιάστηκε το Νοέμβρη στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων και περιελάμβανε 58 καλλιτέχνες με ένα σύνολο 70 έργων. Στα πλαίσια της έκθεσης δωρήθηκαν δύο έργα —του Προέδρου του Ομίλου Π. Νεοκλέους και του Αντιπροέδρου Δ. Θεοδωρίδη— στη Δημοτική Πινακοθήκη του Δήμου.

Ανάμεσα στους στόχους του Ομίλου συγκαταλέγονται: Η καλύτερη δυνατή προβολή του Κυπριακού χρώματος στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Η ενίσχυση των μελών του ώστε να οργανώνουν εκθέσεις. Η καλύτερη δυνατή προβολή της δουλειάς των μελών του Ομίλου. Η ενθάρρυνση των αφανών καλλιτεχνών. Η

οργάνωση διαφωτιστικών διαλέξεων κι άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων. Η οργάνωση μιας ετήσιας Παγκύπριας έκθεσης κάθε άνοιξη καθώς κι η οργάνωση εκθέσεων στο εξωτερικό.

Χαιρετίζουμε την ίδρυση και τις δραστηριότητες του Ομίλου με ενθουσιασμό μια που όπως έχει ήδη πολλαπλά φανεί αποτελεί ένα κατ' εξοχήν μέσο για την επισήμανση, συσπείρωση κι ενίσχυση των αυτοδιδάκτων αυθεντικών καλλιτεχνικών δυνάμεων του νησιού.

● Άγνωστη σχεδόν, η φινλανδική λογοτεχνία στην Ελλάδα, παρ' όλα αυτά σημαντική, αρχίζει να γίνεται και συστηματικότερα γνωστή με την έκδοση της ανθολογίας σύγχρονου φινλανδικού διηγήματος «Η Φινλανδία γράφει». Στις 28 Ιανουαρίου, στο Α' πρόγραμμα και από την εκπομπή «Το βιβλίο στο μικρόφωνο», ο ανθολόγος και μεταφραστής Δημοσθένης Κούρτοβικ και ο Φινλανδός συγγραφέας Γιόχαν Μπάργκουμ θα μας πουν περισσότερα. Το ρεπορτάζ θα είναι του Μίλτου Σαλβαρή και τα κείμενα που θα παρουσιαστούν επιμελείται ο Γ. Σαρηγιάννης.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

ΣΤΗΝ ΣΕΙΡΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ
ΚΟΥΣΟΥΛΑΣ ΛΟΥΚΑΣ
Μετά τα φιλολογικά (Δοκίμια)
ΜΗΛΙΩΝΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
Υποθέσεις (Κριτικά κείμενα)
ΤΣΑΚΝΙΑΣ ΣΠΥΡΟΣ

Δακτυλικά αποτυπώματα (Κριτικά κείμενα)

ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΜΟΥΝΤΕΣ

‘Η αντίοχή
των υλικών

• Ποιήματα

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

της Χριστίνας Ντουνιά

Πολλά ειπώθηκαν και πολλά γράφτηκαν τελευταία για τον Γ. Σκαρίμπα σύμφωνα με τα ειωθότα της ελληνικής δημοσιογραφίας. Λίγα, ωστόσο, ήταν τα αξιόλογα κείμενα που ασχολήθηκαν με το έργο του. Και δεν είναι τόσο νωρίς για κριτική. Ο Γ. Σκαρίμπας έχει διαγράψει —και ολοκληρώσει— σαφέστατα τη λογοτεχνική πορεία του ήδη από το μεσοπόλεμο.

Το σημείωμα που ακολουθεί δεν αποτελεί παρά μια συνοπτική, βιβλιογραφική κυρίως, παρουσίαση της συγγραφικής του δραστηριότητας.

«... Και θα 'μαι πεθαμένος εγώ. Νέος, στις ηλικίας μου το άνθος, θα 'χω σε καμιά βάσκανο μοίρα υποκύψει. Και τότε δεν θα 'χουν δυο τρία χρόνια περάσει που θα 'χουν οι εφημερίδες φρυάξει. Δεν θα τιμάει καθόλου τον πολιτισμό μας σαν λαού και σαν έθνους, ν' αφήνεται το σπίτι της γέννησής μου ερείπιο... Θα έχει πρέπει να 'χαν κιόλας συνταχτεί οι επιστολές μου, του αλησμόνητου εμένα, και τα αυτόγραφα μου σκόρπια. Προπάντων απ' τις επιστολές μου, θα γίνονταν πιο πλατιά η τοποθέτησή μου ως ανθρώπου... Γιατί προπάντων σε μένα ο άνθρωπος δεν θα μπορεί να χωριστεί απ' το έργο του. Τούτο τόσο θα είναι αληθινό, που ψάχνοντας κανείς μες στο έργο μου να βρει τον συγγραφέα, δεν θα 'χει ανακαλύψει παρά μόνο τον άνθρωπο. Ναι, ναι, θα 'ταν ασέβεια προς τη σεπτή μου μνήμη, να μην είχε περισυλλεχτεί με στοργή κάθε τι που αφορά στη ζωή μου: από ανέκδοτα, από συνήθειές μου και άλλα. Ω ναι, δε θα 'πινα —λόγου χάρη— γλυκύ βραστόν τον καφέ... παρακαλούν, όχι, όχι...»

Απόσπασμα από το «Σόλο του Φίγκαρο», 1938

Ο Γ. Σκαρίμπας σκηνοθετεί το θάνατό του σαρκάζοντας προφητικά για όσα μέλλονταν να συμβούν σαρανταπέντε χρόνια αργότερα. Βομβαρδισμένοι από την παραφιλολογία που ασχολείται με τις τελευταίες του επιθυμίες περί της ταφής, την οικογενειακή του κατάσταση και άλλα συμπαθητικά, που αφορούν τον άνθρωπο Σκαρίμπα, αποδίδουμε στο συγγραφέα το επίθετο «ιδιότυπος» και ξεμπερδεύουμε ελαφρά τη καρδιά, χωρίς να έχουμε διαβάσει —οι νεότεροι— πάνω από μερικά διηγήματά του και ίσως «το 21 και η Αλήθεια». Φαινόμενο καθόλου τυχαίο, αν αναλογιστεί κανείς ότι ενώ το όνομα του Γ. Σκαρίμπα είναι σχεδόν πασίγνωστο, το λογοτεχνικό του έργο περιμένει ακόμα την αναγνώρισή του από το κοινό και τη βαθύτερη διερεύνησή του από τους φιλόλογους και κριτικούς.

Κάποιους από τους τελευταίους μοιάζει να ειρωνεύεται ο συγγραφέας, επαναλαμβάνοντας στο κείμενο που ήδη παραθέσαμε, σχεδόν αυτούσιες φράσεις από την πρώτη κριτική παρουσίαση του έργου του, την οποία είχε συντάξει ο Φ. Κόντογλου, ως εισηγητής της κριτικής επιτροπής του λογοτεχνικού διαγωνισμού των «Ελληνικών Γραμμάτων». Στο διαγωνισμό αυτό ο Γ. Σκαρίμπας παίρνει το πρώτο βραβείο

με το διήγημα: «Ο καπτάν Σουρμελής ο Στουραϊτής», που λαθεμένα θεωρείται ως η πρώτη εμφάνισή του στα γράμματα. Το αντίλογο ύφος του «... καμιά επιτήδευση, καμιά επιδίωξη βαθυστοχασίας, μ' ένα λόγο καθόλου φιλολογία...» φαίνεται πως εκτιμήθηκαν ιδιαίτερα από τα μέλη της επιτροπής (Κ. Καρθαίο, Λ. Κούκουλα, Κ. Μπαστιά) και κυρίως από τον εισηγητή της Φ. Κόντογλου, που, τονίζοντας ότι στο έργο του Σκαρίμπα «ο συγγραφέας και ο άνθρωπος ταυτίζονται», καταλήγει: «... μπορεί να πει κανείς γι' αυτόν τα λόγια κάποιου γάλλου κριτικού: «περίμενε κανείς να βρει (μέσα στα γραφόμενά του) έναν συγγραφέα και βρίσκει έναν άνθρωπο».

Το πρώτο πεζογράφημα του Γ. Σκαρίμπα, που δημοσιεύεται σε περιοδικό, είναι το διήγημα: «Στις 'πετροκολώνες' το λιμάνι» («Ελληνικά Γράμματα», Απρίλιος 1929). Από μια παράξενη και σημαδιακή σύμπτωση τα σκίτσα που το συνοδεύουν φιλοτεχνεί ο Ν. Εγγονόπουλος, έφηβος σχεδόν την εποχή αυτή.

Ο μεσοπόλεμος —που σηματοδεύει άλλωστε το έργο του— υπήρξε εξαιρετικά γόνιμος και δημιουργικός για τον Γ. Σκαρίμπα. Μέσα στη δεκαετία του '30 εκδίδεται το αξιολογότερο μέρος του έργου του, που αν δεν τυχαίνει

Ο τίτλος της πρώτης δημοσίευσης διηγήματος του Γ. Σκαρίμπα: (Περιοδικό «Ελληνικά Γράμματα» Απρίλιος, 1929). Σκίτσο του Ν. Εγγονόπουλου.

της γενικής αποδοχής, πάντως εντυπωσιάζει και προκαλεί: Διηγήματα: «Καημοί στο Γριπονήσι», 1930. Μυθιστορήματα: «Το θείο τραγί», 1932, «Ο Μαριάμπας», 1935, «Το σόλο του Φίγκαρο» 1938. Ποιήματα: «Ουλαλούμ», 1936.

Η αναζήτηση θετικών ηρώων και αξιών στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια των οξυμένων ιδεολογικών συγκρούσεων, οδηγεί στην περιθωριοποίηση του «αναρχικού» Σκαρίμπα με τους αλλοπρόσαλους, τραγελαφικούς και σε τελευταία ανάλυση «αρνητικούς» τύπους των αφηγημάτων του. Αυτός, ωστόσο, εξακολουθεί να γράφει αποτραβηγμένος

και αυτόρκτης στη Χαλκίδα, κάνοντας το 1950 την επανεμφάνισή του, ύστερα από δώδεκα χρόνια σιωπής, με την ποιητική συλλογή «Εαυτούληδες». Ακολουθούν: Πεζογραφήματα: «Περίπολος Ζ», 1958, «Το Βατερλώ δύο γελοίων», 1959, «Η μαθητευόμενη των τακουινιών», 1960. Ποιήματα: «Βοϊδάγγελιοι», 1968, «Τ' αφιγκράτα του Βραχοκάβουρα», Άπαντες στίχοι, 1970. Θέατρο: «Ο ήχος του Κώδωνος», 1951.

Τριάντα περίπου χρόνια μετά το τέλος του μεσοπολέμου, ο Σκαρίμπας γνωρίζει πάλι τη δημοσιότητα, όχι με τη λογοτεχνική —και πιο ενδιαφέρουσα— δημιουργία του, αλλά με «Το '21 και

Μιά ράφτρα, μιά γαζώτρα τοῦ σήκωσε τὸ νοῦ.

Εικονογράφηση του διηγήματος «Στις "πετροκολώνες" το λιμάνι» περιοδ. «Ελληνικά Γράμματα», Απρίλιος 1929. Σκίτσο του Ν. Εγγονόπουλου.

η Αλήθεια» (1971), έργο του οποίου το λαϊκό και ενίοτε απλοϊκό ύφος ανταποκρινόταν, τότε, στην επιθυμία απόρριψης της κατεστημένης ιστορικής άποψης —καθήκον που ανήκε άλλωστε σε πολύ πιο ειδικούς—. Ο ίδιος στην αρχή του βιβλίου γράφει με τη γνωστή του ειρωνεία, ότι την ιστορία του '21 δεν θα τη γράψει αυτός, ένας «συνταξιούχος εκτελωνιστής και —τάχα— λογοτέχνης συν κιόλας... απάρασημος».

Ακαταπόνητος συνεχίζει το γράψιμο ως τα βαθιά γεράματα. Στα τελευταία χρόνια εκδίδει επίσης: Πεζά: «Φυγή προς τα μπρος», 1975, «Τρεις άδειες καρέκλες», 1976, «Τα πουλιά με το λάστιχο», 1978. Θεατρικά: «Ο πάτερ Συνέσιος», 1980, «Η κυρία του τρένου», 1980. Ιστορία: «Το '21 και η αριστοκρατία», 1978.

Ζώντας την καθημερινότητα της επαρχίας, ο εκτελωνιστής της Χαλκίδας οδηγείται ενστικτωδώς στην υπέρβαση της πραγματικότητας και του λόγου που της αντιστοιχεί. Ακόμα και στα πρώτα του διηγήματα, όπου η ηθογραφική θεματολογία μας παραπλανά προς στιγμήν, διακρίνονται προδρομικά υπερρεαλιστικά στοιχεία γραφής, πράγμα που επισημαίνεται σχεδόν ταυτόχρονα με την έκδοσή τους από το Δ. Μέτζελο («Ο Υπερρεαλισμός και οι τάσεις του», περιοδικό «Ο λόγος», 1930).

Ο Υπερρεαλισμός στην ποίηση του μεσοπολέμου είναι ένα από τα θέματα που απασχόλησαν και απασχολούν ακόμη τη φιλολογική έρευνα. Με πολύ ενδιαφέρον θα παρακολουθούσαμε ανάλογες εργασίες και για το χώρο της πεζογραφίας, όπου το λογοκρατικό στοιχείο και —κυρίως— η χρήση του κοινού γλωσσικού κώδικα επικοινωνίας παραμένουν χαρακτηριστικά κυρίαρχα, που δύσκολα μπορούν να ανατραπούν. Ως ποιο σημείο προχωρεί την ανατροπή αυτή ο Σκαρίμπα, ποιοι μηχανισμοί κινούν την έμπνευση και το λόγο του και με ποιο καλλιτεχνικό αποτέλεσμα; Αυτά εξακολουθούν, πιστεύω, να παραμένουν ζητούμενα.

«... Υπείκοντες εις τας παρορμήσεις της αλλοπροσάλλου ημών φύσεως, κατακαϊόμενοι από τον συνδουλισμόν ιδιοσυγκρασίας ανίσου —φοβεροί εν μέσω των τρόμων μας, εν μέσω των αμφιβολιών μας μοιραίοι— θα καταυγάσωμεν μολαταύτα διά της θριαμβευτικής τεθλασμένης μας —των αστραπών των ψυχών μας— την σκοτεινήν ταύτην μοίραν. Διαγράφομεν ημείς αντιθέτως τον κύκλον μας. Με ακατασίγατον εντός μας την μαγγανείαν των φλάουτων, θα εξακολουθήσωμεν εις το διηνεκές την τρομώδη πορείαν μας, επί μάλλον και μάλλον ριγηλοί και αντίνομοι —υψηλοί και χυδαίοι— μέχρις ου επ' αυτοφώρω συλλαβόμεν του παρθένον αριθμόν, το σημείον, το σύνθημα, που συμβολίζει το σύμπαν!...».

Τελείωσα... Αψηλά απόναν φεγγίτη του πύργου μ' αγναντεύαν δυο μάτια. Αχ! ποιός να 'ταν; Το ακροατήριό μου ήταν ηλίθιο. Αντίς να με τυγχάρουν τους συγχαίρομαν. Έσφιγγα του καθένα το χέρι λέγοντάς του πως «πολύ ευχαριστώ» πως «πάρα πολύ του καλημέρα...». Στη γλώσσα που τάπες (μου λέει κάποιος από δαύτους) δεν καταλάβαμε τίποτα...».

Απόσπασμα από το «Θείο Τραγί» (1932)

Η κριτική —παρόλο που εκδηλώνει πρώιμα το ενδιαφέρον της για την περίπτωση Σκαρίμπα— ασχολείται με το έργο του μάλλον περιστασιακά: σπανίζουν οι συστηματικές και συνολικές αναλύσεις που θα μας βοηθούσαν σε μια ουσιαστική του αποτίμηση. Τα φιλολογικά και κριτικά σημειώματα που έχουν γραφεί, περιορίζονται συνήθως στην επισημάνση ορισμένων υφολογικών χαρακτηριστικών και θεματολογικών μοτίβων: η παραδοξολογία, ο κλαυσιγελως, η αναρχία στη γλώσσα, η παραβίαση των συντακτικών κανόνων, ο ερωτισμός, οι μοιραίες γυναίκες, η φυγή, τα τρένα, τα πλοία, ο θάνατος. Χαρακτηρισμοί που αποτελούν μάλλον απλές διαπιστώσεις, χωρίς να διαμορφώνουν κρίσεις αξιολογικές για το έργο του.

Το παράλογο του Σκαρίμπα μπορεί να μας διασκεδάσει σε μια πρώτη ματιά: στη συνέχεια μας τρομάζει: δεν ψάχνουμε να βρούμε τα κλειδιά που οδηγούν στους σκοτεινούς του διαδρόμους. Κάπως αμήχανοι στεκόμαστε μπροστά στον ιδιόρρυθμο αυτόν επαρχιώτη συγγραφέα, που επιμένει να ξεγλιστράει στην προσπάθειά μας να τον κατατάξουμε ιδεολογικά και αισθητικά, κρυφογελώντας ειρωνικά: «... Υποψίες, θανάσιμες μ' έσφαζαν. Μπρε δε θες να 'κανε σουρρεαλισμό ο παλιάνθρωπος; Τώρα καταλάβαινα, τώρα καταλάβαινα! Μπρε τον άαατιμο!.. Έκανε τέχνη υπερρεαλιστική ο τσιφούταρος και είχε ριχτεί για καμιά διάσταση νέα... Του μπακάλη εκείνη η μύτη —αχ ναι— με χαιρέταε, μούσταιλνε το υπερρεαλιστικό του αντίο ο Παρθενώνας ολόρθος... Ακριβώς του αρχικερατά αυτουνού, η καλλιτεχνική του αντίληψη θ' ακολουθάει τώρα μιαν αντίθετη κλίμακα, μιαν ανάστροφη ιεραρχία αξιών... Και τον έβλεπα να βουτάει με τα ούλα του προς τα υποσυνείδητα βάθη, σχεδόν διάκρινα, στον αφρό, μόνο τις πατούσες του τώρα... Σε λίγο θα 'χει φτάσει έως τ' άπατα...». («Σόλο του Φίγκαρο», 1938)

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΑΝΤΙΔΕΣΕΙΣ

■ αφιέρωμα για την αριστερά

Π. ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ
Ν. ΛΕΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
Γ. ΜΑΘΙΑΝΑΚΗΣ
Σ. ΜΠΑΜΠΑΣ
Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Σ. ΠΑΠΑΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
Δ. ΤΖΟΥΒΑΝΟΣ
Γ. ΤΟΥΝΤΑΣ
Δ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ

■ για το Κυπριακό

Γ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ
Δ. ΙΩΑΝΝΟΥ
Θ. ΚΑΛΟΜΑΛΟΣ
Α. ΣΤΑΓΚΟΣ

■ ακόμα

Δ. ΛΙΑΡΟΣ για τα ναρκωτικά
Γ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ για τους ανένταχτους

■ σχόλια

Κ. ΑΔΑΜ
Κ. ΒΟΡΕΙΟΣ
Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
Α. ΠΑΠΠΑΣ
Κ. ΡΑΒΑΝΗΣ
Δ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Ακαδημίας 98, τηλ. 36.06.972
Κεντρική διάθεση: 3ης Σεπτεμβρίου 22, τηλ. 52.34.790

Όταν η μυθιστορία διαστρέφει την ιστορία

Το κείμενο που ακολουθεί μας έστειλε σαν επιστολή ο κ. Ντίνος Ηλιόπουλος από τη Θεσσαλονίκη. Το δημοσιεύουμε εδώ ολόκληρο γιατί αναδεικνύει το ήθος και τη συμπεριφορά μιας ολόκληρης γενιάς και το κλίμα μιας δραματικής περιόδου της νεοελληνικής ιστορίας. Και γιατί τέλος αναφέρεται σε κάποια ζητήματα λειτουργίας και μεθόδων του έντεχνου λόγου.

Αγαπητό ANTI,

Πρόσφατα κυκλοφόρησε ένα παράξενο βιβλίο, το «Εφταπύργιο» του Χρ. Σαμουηλίδη, που αφηγείται τις περιπέτειες ενός επονίτη φοιτητή τον καιρό του Εμφυλίου. Οι περιπέτειες κορυφώνονται με τον εγκλεισμό του φοιτητή στις φυλακές του Εφταπύργιου, την παραπομπή του μαζί μ' άλλους 70 νέους στο Έκτακτο Στρατοδικείο και τέλος την αθώωσή του κατά τη μεγάλη δίκη της ΕΠΟΝ Θεσ/νίκης το Γενάρη του 1949.

Μολονότι ολοφάνερα αυτοβιογραφικό και χρονογραφικό, το βιβλίο χαρακτηρίζεται απ' το συγγραφέα σα μυθιστόρημα. Έτσι εξασφαλίζεται βέβαια η άδεια για μια «διόρθωση» της πραγματικότητας, εν ονόματι υποτίθεται της αισθητικής, μια και τέχνη έτσι κι αλλιώς δεν είναι πιστή και ξερή αναπαράσταση της ζωής και της πραγματικότητας.

Έλα όμως που το βιβλίο αναφέρεται ανοιχτά και κατ' ευθείαν σε περιστατικά συγκεκριμένα και γεγονότα αληθινά που αποτελούν κομμάτι απ' την τρέχουσα αλλ' ακόμα άγραφη ιστορία αυτού του τόπου καθώς και σε πρόσωπα επώνυμα που ζουν ακόμη και κινούνται γύρω μας. Αναπόφευκτα λοιπόν ξεπηδά το ερώτημα: τάχα πόση ελευθερία αποκτά ο συγγραφέας να πλάθει το μύθο κατά βούληση από μόνο το γεγονός ότι ονόμασε το κείμενό του μυθιστόρημα; Και ειδικότερα, όσον αφορά τα πρόσωπα, μέχρι ποιο σημείο άραγε δικαιούται να τα εξωραΐζει, ιδίως όμως μέχρι ποιο σημείο μπορεί να τα μειώνει λογοτεχνική αδεία;

Για τους αναγνώστες ωστόσο του «Εφταπύργιου» που τυχαίνει να γνωρίζουν τα πρόσωπα και τα πράγματα, το καυτό ερώτημα είναι αλλού: Γιατί άραγε ο Σαμουηλίδης επειχειρεί μιαν τόσο βάνανυση παραποίηση της αλήθειας; Κι αφού, ολοφάνερα, καμία λογοτεχνική σκοπιμότητα δεν την υπαγορεύει, τότε από ποιες άραγε ψυχικές ανάγκες του συγγραφέα ξεκινά;

Δυστυχώς η μόνη θλιβερή απάντηση που μπορεί κανείς να σκεφθεί είναι ότι ο συγγραφέας πάσχει βασανιστικά απ' το πλέγμα του κομπάρσου.

Ριγμένος αναπάντεχα στο προσκήνιο ενός ιστορικού δράματος πρωτοφανούς αγριότητας αλλά και μοναδικού μεγαλείου, επέλεξε για τον εαυτό του ένα άχαρο, περιθωριακό ρόλο που όμως του εξασφάλιζε τη φυσική ε-

πιβίωση και τη σιγουριά κι αφήκε σ' άλλους ενσυνείδητα τις υπέροχες αλλά θανατηφόρες εμπειρίες του πρωταγωνιστή.

Αυτή η αίσθηση της ευκαιρίας για κάτι μεγάλο (αλλ' ακριβό) που χάθηκε για πάντα, θα κυνηγά σ' όλη του τη ζωή τον άνθρωπο που γεννήθηκε απ' τη φύση του κομπάρσου. Απ' αυτήν την αίσθηση ξεκινά η τάση (κωμική βέβαια κι αξιοθρήνητη αλλ' οπωσδήποτε ανώδυνη) του κομπάρσου να εξάρει και να μεγαλοποιήσει το δικό του ασήμαντο ρόλο. Και βέβαια, όσο αρκείται να εκτονώνει τα πλέγματα και τις ενοχές του, ωραιοποιώντας τη δική του ασήμαντη ιστορία, αφηγούμενος βασανιστήρια που ποτέ δεν του έγιναν ή ψυχαναλύοντας δραματικά διλήμματα που ποτέ δε δοκίμασε (γιατί την ενδοτική στάση του στην ύστατη δοκιμασία της δίκης, την είχε εν ψυχρώ αποφασίσει απ' την πρώτη κιόλας στιγμή), κανείς δε θα σκεφτόταν ποτέ να τον διαψεύσει, έτσι μάλιστα ήσυχο και καλό παιδί που στάθηκε κατά τα άλλα.

Όμως ο Σαμουηλίδης προχώρησε παραπέρα. Για να μειώσει την απόσταση απ' τους πρωταγωνιστές, απόσταση που την αισθάνεται να τον συντρίβει δια βίου, δεν αρκείται να μεγαλοποιεί το δικό του ρόλο αλλά παρασύρεται σ' ένα ιερόσυλο πάθος να κατεβάσει και ν' ασχημίζει με κάθε τρόπο το δικό τους.

Διερωτάται κανείς γιατί δεν περίμενε τουλάχιστον να πεθάνουν πρώτα οι αυτόπτες μάρτυρες; Δεν εννοώ φυσικά όλους που δικάστηκαν μαζί του· τους οχτώ εννοώ, αυτούς που, επειδή αρνήθηκαν ν' αποκηρύξουν, καταδικάστηκαν σε θάνατο, στην ίδια δίκη κι απ' τους ίδιους δικαστές που αθώωσαν τον Σαμουηλίδη.

Φυσικά δεν θα παρασυρθώ σε επανόρθωση των ημαρτημένων του Σαμουηλίδη. Πρόθεσή μου ήταν μόνο να καταγγείλω μια παραχάραξη. Υπάρχουν ωστόσο δυο σημεία που θεωρώ εντελώς απαράδεκτο να περάσουν αναπάντητα.

Το ένα σημείο αφορά την απολογία ενός 20χρονου φοιτητή της Νομικής, την πρώτη παλικάρισια απολογία που ακούστηκε σ' εκείνην τη μεγάλη δίκη του '49.

Ήταν, νομίζω, η 14η μέρα της δίκης και η 2η μέρα των απολογιών. Οι 35 περίπου απ' τους κατηγορούμενους, μέσα σ' αυτούς κι ο Σαμουηλίδης, είχαν ήδη απολογηθεί κι όλοι τους ανεξαιρέτως, ενδίδοντας στο ξεκάθαρο

τελεσίγραφο του προέδρου του στρατοδικείου, είχαν σπεύσει ν' αποκηρύξουν τον κομμουνισμό και τις «παραφυάδες του».

Οι στρατοδικές κι ο επίτροπος φαίνονταν ήσυχοι κι ικανοποιημένοι. Όλα έδειχναν ότι κι αυτής της δίκης ο στόχος θα ολοκληρωνόταν απρόσκοπτα κι η υποταγή στην απειλή του θανάτου θα ήταν απόλυτη.

Ξαφνικά, μέσα σε μια ατμόσφαιρα παγωμένη απ' τους αχούς των καθημερινών εκτελέσεων κι από το τελεσίγραφο του προέδρου («αποκήρυξη ή θάνατος»), ακούστηκε η καθαρή φωνή του νεαρού φοιτητή της Νομικής που, αντί για την αναμενόμενη σύντομη και στερεότυπη δήλωση μετανοίας, άρχισε να μιλά με διαλεγμένες φράσεις και ν' αφηγείται τη ζωή του. Μίλησε για την Κατοχή, για την ένταξή του στην Αντίσταση, για τα ωραία ιδανικά της ΕΠΟΝ.

Χωρίς φανατισμό, με ήρεμη και σταθερή φωνή, τελειώνοντας την απολογία του δήλωσε στους εμβρόντητους δικαστές του ότι, μ' όλη την απέραντη οδύνη που νιώθει βλέποντας το θάνατο να πλησιάζει, η αίσθηση της αξιοπρέπειας δεν του επιτρέπει να εξαγοράσει τη ζωή του υποτασσόμενος στη βία· γι' αυτό αρνείται ν' αποκηρύξει.

Ποιος, αλήθεια, θα μπορούσε ποτέ να ξεχάσει αυτό που ακολούθησε; Ένα πραγματικό ρίγος διαπέρασε όλη την κατάμεστη αίθουσα. Οι κατηγορούμενοι, όλοι οι κατηγορούμενοι, ένιωσαν απότομα να ζωντανεύουν και να ξαναγίνονται αγωνιστές.

Οι στρατοδικές μετά την πρώτη κατάπληξη, πέρασαν σε μια λυσσασμένη αντεπίθεση. Τρεις φορές μέσα σε μιαν ώρα διέκοψαν τη συνεδρίαση για να συσχεφθούν. Όταν, κάποτε, απαυδισμένοι, έστειλαν τον κατηγορούμενο πίσω στη θέση του, κανείς δεν αμφέβαλλε για τη μοίρα που περιμένει το νεαρό φοιτητή. Το μήνυμα όμως της αντίστασης βία είχε ήδη περάσει.

Νομίζω ότι κανείς δε μπορεί ν' αναφερθεί στη δίκη των 70 επονιτών της Θεσ/νίκης τον καιρό του εμφυλίου, χωρίς να σταθεί στην απολογία του νεαρού φοιτητή της Νομικής που στη συνέχεια καταδικάστηκε δυο φορές σε θάνατο αλλά η εκτέλεσή του την τελευταία στιγμή ανεστάλη, κι όταν βγήκε απ' τη φυλακή κυνηγήθηκε απ' το επίσημο κράτος κατά μύριους τρόπους για πολλά χρόνια για να καταλήξει σήμερα έγκριτος δικηγόρος των Αθηνών.

Αυτή τη μνημειώδη κι αλησμόνητη απολογία, ο Σαμουηλίδης όχι μόνο δεν την πρόσεξε αλλά την άκουσε... λάθος και φτάνει στην αλιότητα να εμφανίζει το φοιτητή της Νομικής σαν... αποκηρύξαντα στην απολογία ου!!!

Το δεύτερο σημείο που δεν μπορεί επίσης α μείνει αναπάντητο, αφορά έναν άλλο συγκατηγορούμενο του συγγραφέα, κάποιον 3χρονο φοιτητή της Ιατρικής «από πλούσια ιστική οικογένεια της Θεσ/νίκης».

Το πρόσωπο αυτό εμφανίζεται από πολύ ωρίς στο βιβλίο του Σαμουηλίδη κι απ' την πρώτη στιγμή που εμφανίζεται, ο συγγραφέας αφήνει να φανεί όλη η αρρωστημένη αντίθεση που αισθάνεται γι' αυτό. Είναι μια αντίθεση πλήρης και βαθιά. Τα πάντα σ' αυτό το πρόσωπο φαίνονται να ενοχλούν το Σαμουηλίδη. Τον ενοχλεί η αναμφισβήτητη ατιμολογία του στον κόσμο του Πανεπιστημίου, η απίθανη διαύγεια της σκέψης του, η εράστια μαρξιστική μόρφωσή του, οι πρωτότυπες ιδέες του, το χιούμορ του κι ακόμη ο μεγάλο και ήδη αναγνωρισμένο ποιητικό του ταλέντο. Τέλος τον ενοχλεί η αστική του προέλευση κι αυτός ακόμη ο τρόπος που ντύεται. Τόσο σφαιρική και τόσο μεγάλη ανθρώπινη επιτυχία, ο Σαμουηλίδης δεν μπορεί να την υποφέρει. Η συμπόρευση μ' έναν ανθρώπινο τύπο τόσο τέλει κι ολοκληρωμένο, τον αρρωσταίνει. Αν τουλάχιστον αυτή η ατιμωμένη ωραία μορφή δεν ήταν μαζί μας. Έτσι ο Σαμουηλίδης θυμάται ένα βράδυ στη φυλακή που τον είχε ρωτήσει σαρκαστικά τι γύρευε αυτός, ένα πλουσιόπαιδο, ανάμεσα στους ταξικούς εχθρούς.

Ο ανταγωνισμός είναι αφόρητος κι ο Σαμουηλίδης αναζητά με αγωνία τα αδύνατα σημεία του ανυποψίαστου ανταγωνιστή του. Ο μόνος όμως στίβος που απομένει γι' αναμέτρηση, γι' αυτή την αρρωστημένη, μονόπλευρη αναμέτρηση είναι ο στίβος της αγωνιστικής συνέπειας και της αυτοθυσίας.

Σ' αυτό πια το στίβο, μπροστά στην ύστατη δοκιμασία που επέρχεται, το Δόγμα θα διαβιβαστεί κι η ταξική προέλευση θα λειτουργήσει επί τέλους για να ξεχωρίσει τους γνήσιους αϊκούς αγωνιστές απ' τους ερασιτέχνες γό-

νους των αστών.

Μα όταν η ώρα της Κρίσης έφτασε κι η ταξική προέλευση μίλησε, αυτά που είπε δεν ήταν αυτά που πρόβλεπε το Δόγμα.

Το παιδί του λαού αποκαλύφθηκε ένας ψυχρός υπολογιστής, αυθεντία αληθινή στους συμβιβασμούς και στις υποχωρήσεις.

Αντίθετα, ο νεαρός ποιητής απ' την «αστική οικογένεια της Θεσ/νίκης», χωρίς τυμπανοκρουσίες αλλά και χωρίς τον ελάχιστο δισταγμό, θα προωθήσει τη συνέπεια μέχρι το έσχατο ορόσημό της.

Η άρνησή του ν' αποκηρύξει, εξόργισε φανερά τους στρατοδίκες. Το μίσος τους ήταν τόσο —και το 'δειχναν τόσο απροκάλυπτα— ώστε είχε τη βεβαιότητα ότι θα κατέβαιναν ευχαρίστως απ' την έδρα για να τον εκτελέσουν επί τόπου.

Την ίδια σαδιστική κι αιμοχαρή διάθεση έδειξε κι ο βασιλικός επίτροπος (στιχοπλόκος της δεκάρας στον πολιτικό του βίο), που για κάποιους παρόμοιους με του Σαμουηλίδη υποχθόνιους λόγους, είχε μισήσει απ' την πρώτη στιγμή θανάσιμα το νεαρό ποιητή.

Όταν ύστερα από μιάμιση ώρα μαρτυρική απολογία οι στρατοδίκες έστειλαν τον κατηγορούμενο πίσω στη θέση του, όλοι ήξεραν πια τι τον περιμένει. Όμως το πνεύμα της Αντίστασης είχε κιόλας κερδίσει μια δεύτερη νίκη πάνω στην ωμή βία.

Κι αυτός ο κατηγορούμενος καταδικάστηκε δυο φορές σε θάνατο και γλίτωσε την εκτέλεση μόλις την τελευταία στιγμή. Όταν βγήκε από τη φυλακή τέλειωσε γιατρός κι άσκησε πολλά χρόνια το λειτούργημά του στη Θεσ/νίκη και κάποτε κατέληξε στην Αθήνα. Ωστόσο, αυτή τη μορφή, η Θεσ/νίκη την αισθάνεται πάντα δική της. Για τριανταπέντε ολόκληρα χρόνια, δεν έλειψε από κανέναν σωστό κοινωνικό ή πνευματικό αγώνα μέχρι σήμερα. Σεμνός και έντιμος, με το ίδιο πάθος για Δικαιοσύνη και Συνέπεια, γι' Αξιοπρέπεια και Ελευθερία.

Όσο για το ποιητικό του έργο, που όλο μαζι ίσως δεν ξεπερνά τις 100 σελίδες, έχει πια αναγνωρισθεί πανελλήνια και τον έχει επιβάλλει σαν ένα απ' τα πρώτα ονόματα στη σύγχρονη Ελλάδα. Και για όσους είχαν την

τύχη να τον γνωρίσουν από κοντά, θα είναι και σαν Ποιητής, αυτό ακριβώς που στάθηκε και σαν Άνθρωπος: Ο μοναδικός.

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Οι ασχήμιες του «Εφταπύργιου» δε θα άξιζαν ίσως τον κόπο να σ' απασχολήσουν αν η περίπτωση δεν παρουσίαζε τόσο άφθονα στοιχεία καθολικότερου ιστορικού ενδιαφέροντος.

Πράγματι, η παραχάραξη της αλήθειας κι η λασπολογία, στάθηκαν πρακτική εξαιρετικά οικεία και διαδεδομένη στην ιστορία του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος. Για πολλά χρόνια υπήρξε η πιο προσφιλής και πρόχειρη συνταγή για την εξουδετέρωση των εσωκομματικών αντιπάλων και για την ανάδειξη της ηγεσίας.

Ίσως γι' αυτό, απ' την Ηγεσία του κινήματος στην Ελλάδα, απουσίαζε πάντα η λεβεντιά. Για πολλές δεκαετίες η «γραμμή» χαράζονταν από εγκέφαλους αθεράπευτα μολυσμένους από σκοτεινές ενοχές και πλέγματα κι από ανεξιχνίαστες φοβίες.

Απ' αυτές ακριβώς τις ενοχές και τα πλέγματα που εκτρέφουν ανέκαθεν τους απανταχού κάθε λογής δογματισμούς στην Ιστορία της Ανθρωπότητας. Απ' την θεοκρατική παραφορά του Χομεϊνί ως την κομματική αδιαλλαξία του Στάλιν.

Είναι άλλωστε βέβαιο ότι ο φανατισμός, σ' όλες τις εκδόσεις του, συγκαλύπτει πάντα κάποιες ανομολόγητες ψυχικές αδυναμίες, κάποια θολά ψυχικά πάθη.

Γι' αυτό, όσες απ' τις ωραίες και καθαρές μορφές του Κινήματος επέζησαν, έχουν τελικά αποσυρθεί αηδιασμένες στο περιθώριο· ενώ πρόσωπα με σκοτεινή ιδιοσυγγρασία αναρριχήθηκαν στην Ηγεσία χάρη στην ένοχη ευκολία τους να υπερθεματίζουν συστηματικά σε αδιαλλαξία και σε φραστική επαναστατικότητα και χάρη ακόμη στην ψυχική αδυναμία τους να διαφωνούν μ' αυτούς που εκπροσωπούν κάθε φορά τα κάθε λογής κατεστημένα.

Ντίνος Ηλιόπουλος
Ωραιόκαστρο Θεσσαλονίκης

ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΚΑΙ
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ
ΒΙΒΛΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 25-29 (ΣΤΟΑ) ΣΤΟΝ ΗΜΙΟΡΟΦΟ 3231703
3229560

Δεχόμαστε παραγγελίες για βιβλία και περιοδικά σε όλες τις γλώσσες

ΤΑΚΗΣ ΤΖΑΜΑΛΙΚΟΣ

ΕΧΕΙ ΜΕΛΛΟΝ
Η
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ:

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
του πρώην Πρωθυπουργού
Ακαδημαϊκού
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Εκδόσεις 'Ιωνία'

Κεντρική Διάθεση:
Αθήνα: Μαυρομιχάλη 15 τηλ. 36.35.223
Θεσ/νίκη: «Κέντρο βιβλίου»
τηλ. 237.463

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

Ένα λεύκωμα υποδειγματικής καλαισθησίας με φωτογραφικά παραδείγματα και σχέδια των παλιών λαϊκών αθηναϊκών σπιτιών

οχοηισοτής

ΑΠ' ΤΟ
ΤΕΥΧΟΣ 11 ΠΟΥ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΓΙΑΝΝΗ
ΙΩΑΝΝΟΥ
δυό σελίδες
γελοιογραφία

ΕΡΕΥΝΑ
'Η άρνηση στράτευσης
στήν 'Ελλάδα

ΣΥΖΗΤΗΣΗ
Μοτοσυκλέτα καί πολιτική

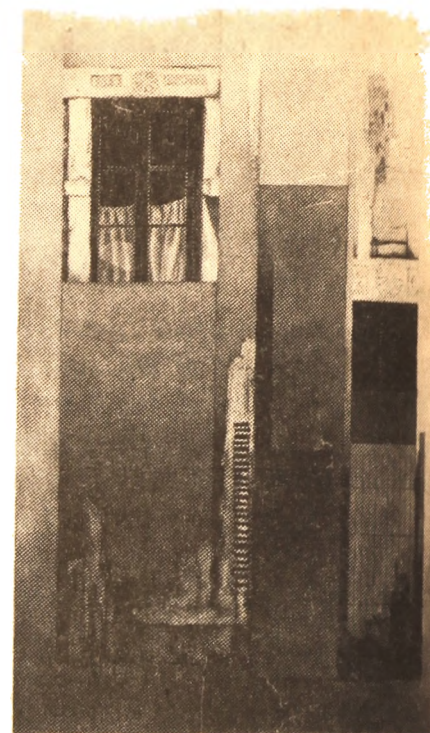
ΚΚΕ-ΠΑΣΟΚ:
Τό είδύλλιο σέ πίνακα
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ:
Γιατί χάσατε στά χαρτιά
ΜΙΣΕΛ ΦΟΥΚΩ:
'Η Δύση κι ή αλήθεια του σέξ
ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ:
Συνδιάσκεψη 'Αλληλεγγύης

καί βέβαια:

ΑΡΚΑΣ
SHOW BUSINESS

Χέρμαν Μπλάουτ

της Αθηνάς Σχινά

Ένας σημαντικός ζωγράφος που ζει και εργάζεται στην Ελλάδα χρόνια, που πλησίασε το χώρο αυτό μέσα από τα εσωτερικά του προβλήματα, παρουσίασε πριν από λίγον καιρό την τελευταία του δουλειά στην έκθεση που έκανε στις «Νέες Μορφές».

Διαπιστώσαμε ένα ουσιαστικό και συνεπές προχώρημα σε σχέση με τα παλιότερά του έργα. Ο καλλιτέχνης, γνώστης των εκφραστικών προσεγγίσεων της φανταστικής ζωγραφικής και του ποιητικού σουρεαλισμού κινείται τώρα περισσότερο στον χώρο του κριτικού ρεαλισμού.

Τα θεματολογικά του ερεθίσματα προέρχονται κυρίως απ' τον κόσμο της ελληνικής αρχιτεκτονικής, τα οποία κριτικά επιλέγει και με διακρίβεια εκφράζει έτσι ώστε αυτά να υπερβαίνουν την αναπαράσταση, ανοίγοντας δρόμους για τη μνήμη η οποία αναλαμβάνει να διασυνδέσει συνειρμικά το ύφος και το ήθος μιας παλιότερης εποχής με την σημερινή.

Ο χαρακτήρας των έργων του δεν είναι διόλου γραφικός, ούτε ρομαντικός και δεν ξεφεύγει έτσι στον εύκολο λυρισμό. Κι αυτό γιατί με τον τρόπο που οργανώνει ο ζωγράφος τις επιφάνειές του οικοδομεί ουσιαστικά το χώρο στις συνθέσεις του. Ακόμη, βασικός και καθοριστικός παράγοντας αυτού του χώρου είναι ο τρόπος που δομούνται οι αντιστικτικές χρωματικές αρμονικές του κλίμακες οι οποίες επιφορτίζονται να αναδείξουν βαθμούς τονικής φωτεινότητας. Συντριμμία παρωχημένων εποχών, πόρτες ξεχαρβαλωμένες, παράθυρα σφαλισμένα ή μισάνοιχτα, μαστορεμένες σιδεριές, μαδέρια, τούβλα, χαλασμένοι σοβάδες, στοιχεία του νεοκλασικισμού και θέματα της λαϊκής αρχιτεκτονικής, όλα μεταφέρουν βιώματα και χρήσεις, ανακαλώντας σημασιολογικά την ανθρώπινη παρουσία και το αντίστοιχο περιβάλλον που πραγματιστικά μαρτυρείται από την υφή των υλικών με επιπρόσθετα διατυπωμένο το στοιχείο της φθοράς, της εγκατάλειψης.

Χωρίς καλαισθητικές σκοπιμότητες και φιλολογισμούς, στοιχεία παράταιρα και χαρακτηριστικές λεπτομέρειες αποσυνδεδεμένες, οργανώνουν πειστικά σύνολα εμφανίζοντας έναν νέο τρόπο ανασύνθεσης και ανασύνταξης μιας εικαστικής πραγματικότητας. Αυτή η πραγματικότητα δεν εντέλεται να καταδικάσει τον κόσμο που χάνεται, όσο παρωθεί σε έναν τρόπο συμ-

βιωτικής συμφιλίωσης στοιχεία διστάμενα σε χώρο, χρόνο και ύψος ζωής, συνοψίζοντας και καθορίζοντας αναγνώσιμους παραδοσιακούς κώδικες που απαιτούν κριτική θεώρηση και αισθητική δικαίωση. Χαρακτηριστικός είναι ο τρόπος που πολυφωνικά συνυπάρχουν τα προσδιοριζόμενα επίπεδα τα οποία κριτικά και μορφολογικά ελέγχει ο καλλιτέχνης.

Δομημένα τμήματα εικόνων, συλλαβές ονείρου που η μια καθοδηγεί πλαστικά το μάτι προς την άλλη, υπερβαίνουν την απεικόνιση για το κέρδος της απελευθερωμένης αίσθησης. Τα ρυθμικά συντονισμένα επίπεδα εκλύουν τις μυστικά δυναμικές εντάσεις του χρώματος δημιουργώντας ένα ενεργητικό βάθος που συχνά αντιστρατεύεται τον όγκο. Όλα βρίσκονται παρόντα στην οθόνη της μνήμης. Αυτή είναι υπόλογη για τον χρωματισμό ή τον αποχρωματισμό μιας επιφάνειας, για τα φωτεινά και τα σκοτεινά σημεία της σύνθεσης, κι αυτή είναι που προκαλεί τις υπερβάσεις σε σχέση με την πραγματιστική πληροφόρηση.

Δεν υπάρχει πουθενά διαμαρτυρία, καταδίκη, κραυγή, πάθος. Υπάρχει μια συναισθητικά αυτοοριζόμενη καταγραφή η οποία καθορίζει και την κριτική στάση του δημιουργού απέναντι στα παραδοσιακά στοιχεία που επιλέγει για να εκφραστεί και στον τρόπο που μορφολογικά δομεί την εικαστική τους δικαίωση.

Με αφορμή τούτο το κριτικό σημείωμα θα ήθελα να διατυπώσω κι ένα ερώτημα: Πώς ένας καταξιωμένος καλλιτέχνης που ζει και δουλεύει πάνω από δεκαπέντε χρόνια στην Ελλάδα είναι έξω από το καλλιτεχνικό Επιμελητήριο; Ποιοι είναι οι λόγοι που μια τέτοια ποιότητα δουλειάς δεν επαρκεί για να αναγνωριστεί ο ζωγράφος ως μέλος του; Είναιώρα, νομίζω, να σκεφτούμε τα πράγματα δικαιότερα.

Ο άνθρωπος των Πετραλώνων

του Πέτρου Θέμελη
Εφόρου αρχαιοτήτων

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΣΕΙΡΑ
ΔΟΚΙΜΙΟΥ**Γ.Φ. Κουκουλές***Για μια ιστορία του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος.***Θ. Βερέμης***Οι επεμβάσεις του στρατού στην ελληνική πολιτική 1916-1936***Ιω. Λαμπίρη-Δημάκη***Η ελληνική κοινωνία στη φοιτητική συνείδηση***Λούτσιο Κολέτι***Οι ιδεολογίες (από το '68 μέχρι σήμερα).***Άγκνες Χέλερ***Επανάσταση και καθημερινή ζωή***Ανρί Λεφέβρ***Μαρξισμός και πόλη***Μάριο Μανακόρντα***Για μια σύγχρονη παιδαγωγική***Μάριο Ντε Μικέλι***Οι πρωτοπορίες της τέχνης του 20ου αιώνα***Τώνης Σπητέρης***Η τέχνη στην Ελλάδα μετά το 1945***Μάριο Μάφι***Underground***Λουίς Ραθιονέρο***Οι φιλοσοφίες του Underground*

Όσα ακολουθούν αποτελούν ροσωπικές καθαρά απόψεις ου πάνω στο πρόβλημα του ρανίου των Πετραλώνων της αλκιδικής, κυρίως σε σχέση με η θεωρία που προτείνει ο Άρης ουλιανός με αφορμή το κρανίο αι τις έρευνές του στη γύρω περιοχή και αλλού, ότι δηλαδή ο αλαδικός χώρος μπορεί ν' αποέλεσε κοιτίδα δημιουργίας και εξέλιξης (ανθρωποποίησης) των πρωτευόντων».

Οι σκέψεις μου δεν αποτελούν ανενός είδους επίσημη θέση του αρμόδιου κρατικού φορέα, του ο-οίου τυγχάνει να είμαι λειτουργός. Πρέπει ακόμη να διευκρινί-ω ότι κάθε άλλο παρά ειδικός στον τομέα της Παλαιοανθρωπο-λογίας ή της Σπηλαιολογίας μπο-ρεί να θεωρηθώ. Οι όποιες σπου-ές και τα γραπτά μου περιορί-ονται στη μελέτη του ανθρώπου και των πάσης φύσεως έργων και δραστηριοτήτων του κατά την ερίοδο των ιστορικών κυρίως ρόνων. Δεν παύω φυσικά να εν-ιαφέρομαι για οτιδήποτε λέγε-αι, γράφεται, γίνεται γύρω μου ως «άνθρωπος» και ως μέλος της ρευνητικής κοινότητας.

Δεν δίνω απευθείας απάντηση στο κείμενο για τα Πετράλωνα αι τις κάπως φανταστικές υπο-ίες και υπονοούμενα του κ. ουρτοβίκ, που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό σας (τχ. 250/23.-2.83). Για την όλη υπόθεση και συζήτηση έχει πρόσφατα κυκλο-ορήσει ένα αναλυτικό ρεπορτάζ στο περιοδικό «Περίσκοπιο της πιστήμης», τ. Νοεμ.-Δεκεμ. 983, που ο συντάκτης του δια-είνεται ότι, στο όνομα της ουδέ-ερης αντικειμενικής πληροφό-ησης, έχει καταπνίξει τα υπο-ειμενικά του αισθήματα, τα ο-οία ωστόσο αναπόφευκτα υ-άρχουν ή διαφαίνονται. Εδώ πε-ορίζομαι σε γενικότητες, που ιθανό για ορισμένους ειδικούς αποτελούν θεωρητικές κοινοτυ-ίες.

Κάθε θεωρία εμπεριέχει αναπό-ευκτα το στοιχείο του «υποκει-ενικού». Άλλωστε θεωρία δεν ίναι παρά μια ανθρώπινη ερμη-εία των δεδομένων. Όλοι είμα-τε, και δεν μπορεί παρά να εί-αστε, οπαδοί ή θύματα αν θέλε-ε κάποιας θεωρίας ή δημιουργοί ι ίδιοι στην καλύτερη περίπτω-η μιας νέας. Ακόμα και στη φυ-ική ή τις θετικές κατεχοχόν επι-τήμες, που στηρίζονται στην μπειρική παρατήρηση, πραγμα-οποιήθηκαν σταδιακά τεράστια ήματα από θεωρία σε θεωρία. Ακόμα και στην εμπειρική παρα-ήρηση τα κριτήρια είναι υποκει-

μενικά, και ο πλουραλισμός στις ερμηνείες είναι ανθρώπινος και καθόλου αντιεπιστημονικός.

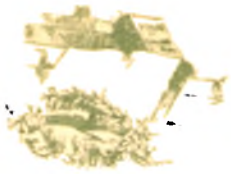
Οι σύγχρονοι επιστημολόγοι, οι ταλαντούχοι θεωρητικοί το γνωρίζουν καλά και το έχουν επι-σημάνει: Κάθε θεωρία (για την ε-ποχή της) μπορεί να ενέχει στοι-χεία της αλήθειας. Είναι άλλω-στε ίδιο, καθώς φαίνεται, του αν-θρώπινου μυαλού να γενικεύει, πλάθοντας θεωρίες, στην προ-σπάθειά του να βάλει τάξη στο χάος και να προχωρήσει παραπέρα. Η ισχύουσα θεωρία της μιας και μοναδικής κοιτίδας (της Α-σίας και κυρίως της Αφρικής) δημιουργίας-εξέλιξης του ανθρω-πίνου είδους από τους ανθρωπί-δες στον Homo Erectus κι από κει στον Homo Sapiens είναι δικαιο-λογημένη ως ένα βαθμό, αλλά ό-χι αναγκαστικά και η μόνη ορθή. Όποιος υποστηρίζει με φανατι-σμό το αντίθετο κινδυνεύει να θε-ωρηθεί άκαμptos δογματιστής. Σήμερα με τη βοήθεια και άλλων επιστημών προχωρήσαμε ένα βή-μα πιο πέρα. Η πλουραλιστική, πολυκεντρική άποψη (θεωρία) της εμφάνισης-εξέλιξης του αν-θρώπου σε περισσότερες από μια ηπείρους του πλανήτη μας (Ασία-Αφρική-Ευρώπη) ή και σε ακόμη πιο περιορισμένα γεωγραφικά πλάτη και μήκη, όπως για παρά-δειγμα ο νοτιοευρωπαϊκός ή ο ελ-λαδικός χώρος (που δέχεται ο ουλιανός), βρίσκεται πιο κοντά στις σημερινές επιστημονικές τά-σεις και πιθανώς και πιο κοντά στην αλήθεια. Το να απορρίπτει κανείς μια θεωρία a priori και με κίνητρα εμφανώς προσωπικά ή καλυμμένα κάτω από ένδυμα ε-πιστημονικής αντικειμενικότη-τας φανερώνει αν μή τι άλλο έλ-λειψη θεωρητικής συγκρότησης. Μόνο η καλοπροαίρετη συζήτη-ση μεταξύ ειδικών ανθρωπολό-γων μέσα σε πνεύμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης και κατανόησης θα μπορούσε να φωτίσει καλύτε-ρα το πρόβλημα.

Ας μην ξεχνάμε ότι για το ζή-τημα της ίδιας της εξέλιξης του ανθρώπου η συζήτηση που άρχι-σε με το Δαρβίνο συνεχίζεται με αμείωτο ενδιαφέρον.

Οπωσδήποτε είναι γεγονός ότι η εξέλιξη δεν υπήρξε μονοδρομι-κή. Ομάδα ανθρωπολόγων υπο-στηρίζει ότι υπάρχουν δύο εξελι-χτικές γραμμές (διακλαδώσεις), που οδηγούν στο σύγχρονο άν-θρωπο. Η μια από τον πιθηκάν-θρωπο (ή Homo Erectus) στον άν-θρωπο του Νεάντερταλ, η άλλη από τον πιθηκάνθρωπο στους λε-γόμενους προλογικούς (άνθρωπο του Στάινχαϊμ, του Σουόνκαμπ,

του Φοντεσεβάν) κι από κει στον σύγχρονο. Άλλη ομάδα ανθρω-πολόγων με σοβαρά επίσης επι-χειρήματα δέχεται τρεις εξελιχι-κές γραμμές: από τον Αυστραλο-πίθηκο στον πιθηκάνθρωπο η μια, στον άνθρωπο του Νεάντερ-λαντ η άλλη, στο σύγχρονο μέσω των προλογικών η τρίτη. Τα ευ-ρήματα ωστόσο από τη Β. και Α. Αφρική (Αφάρ, Ολντουβάν, Τουρκάνα, Λαεστολίν) οδηγούν στη δημιουργία νέας θεωρίας για την εξελιχτική γραμμή, καθώς και για το χώρο και το χρόνο εμφάνισης του ανθρώπου. Πολύ απέχουμε λοιπόν από την οριστική λύση των ανθρωπολογικών προ-βλημάτων. Το κρανίο των Πε-τραλώνων δεν έχει ακόμα βρει τη θέση του μέσα στις εξελιχτικές διακλαδώσεις, που οδηγούν στο σύγχρονο άνθρωπο και που άρχι-σαν πριν από 4 εκατ. χρόνια πε-ρίπου. Η καλύτερη απόδειξη της γονιμότητας μιας θεωρίας είναι ί-σως το γεγονός ότι γεννά την αν-τίφαση, η οποία και την προάγει.

Η υψηλή ή χαμηλή χρονολόγη-ση του κρανίου των Πετραλώ-νων, που τόσο θόρυβο έχει ξεση-κώσει, δεν προσθέτει ούτε και α-φέρει τίποτε ουσιαστικό από τη σημασία του ευρήματος και εν πάση περιπτώσει αποτελεί θέμα δευτερεύον στην όλη συζήτηση. Δείχνει κι αυτή την αδυναμία των φυσικών επιστημών να προσφέ-ρουν από μόνες τους μια αδιαμ-φισβήτητη ή ευρύτερα αποδεκτή χρονική τοποθέτηση. Όσοι με φανατισμό υποστηρίζουν τη μια άποψη ή συντάσσονται άκριτα υ-πέρ της μιας ή της άλλης πλευ-ράς, βασίζονται σε μια ολοκλη-ρωτική παρεξήγηση του τι είναι γνώση και πώς αποκτάται. Άλ-λωστε το πρόβλημα της ακρι-βούς χρονολόγησης του κρανίου των Πετραλώνων δεν πρόκειται ποτέ να λυθεί οριστικά, άπαξ και αποσπάστηκε βίαια από τη θέση του, αποχωρίστηκε ανεπιστρεπ-τι από το στρωματογραφικό του περιβάλλον το 1960, χωρίς κανε-νός είδους επί τόπου τεκμηρίω-σης, εξαιτίας της συγγνωστής ά-γνοιας των ανυποψίαστων «πρώ-των εξερευνητών» Χρ. και Σ. Σα-ριγιαννίδη. Το πρώτο που θα α-ξίωνε πάντως κανείς από τους ει-δικούς ερευνητές, οι οποίοι μπή-καν στο σπήλαιο μετά την τυ-χαία εύρεση του κρανίου, είναι η προσπάθεια εντοπισμού της α-κριβούς θέσης του με βάση τα σωζόμενα ίχνη στο σταλαγμιτικό υλικό, που επί χιλιετηρίδες το συγκρατούσε προσκολλημένο στο τοίχωμα του λεγόμενου «Μαυσωλείου».

Ο ιστορικός Όλε Α. Σμιθ γράφει για το βιβλίο του Σωτήρη Κωστόπουλου, «Η αμφιλεγόμενη πενταετία. Η πορεία του ΚΚΕ στα χρόνια 1936-1941», Εκδόσεις: Στοχαστής, Αθήνα 1983

Ο γνωστός δημοσιογράφος και γενικός γραμματέας Τύπου και πληροφοριών Σωτήρης Κωστόπουλος έδωσε πρόσφατα στη δημοσιότητα ένα βιβλίο με πάρα πολύ ενδιαφέρον θέμα: η πολιτική του ΚΚΕ στα χρόνια της μεταξικής δικτατορίας 1936-1941¹. Ο συγγραφέας είναι μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ και εκδότης της «Εξόρμησης». Το βιβλίο του γράφτηκε σαν διατριβή για την απόκτηση του δεύτερου μεταπτυχιακού στο Ινστιτούτο Ανωτάτων Διεθνών Σπουδών της Γενεύης.

Πρέπει να το πούμε ξεκάθαρα ότι αυτή η εργασία δεν ικανοποιεί καν τις πιο στοιχειώδεις απαιτήσεις μιας επιστημονικής μελέτης. Για να δικαιολογήσω αυτή τη διαπίστωσή μου θα δώσω λεπτομέρειες παρακάτω. Πρέπει όμως πρωτ' απ' όλα να θίξουμε ορισμένα έγκαιρα προβλήματα που προκύπτουν από τη δημοσίευση του βιβλίου.

Το βιβλίο γραφόταν, όπως μας λέει ο ίδιος ο Κ. στα χρόνια 1973-1974. Πέρασαν από τότε δέκα χρόνια και δημοσιεύτηκαν ένα σωρό μελέτες, βιβλία, πηγές κτλ. σχετικά με το θέμα του συγγραφέα και την ιστορία του ΚΚΕ γενικά². Όμως δεν χρησιμοποιεί ούτε ένα νεότερο στοιχείο ο Κ. Αυτή η έλλειψη γίνεται ακόμα πιο παράξενη όταν μας λέει ο Κ. πως δεν μπορούσε στα χρόνια της δικτατορίας να εξασφαλίσει

τα αναγκαία υλικά (βλ. σ. 21-23). Μια εξαίρεση φαίνεται να είναι ότι ο Κ. (σ. 183) μελέτησε το αυτόγραφο του 2ου γράμματος του Ζαχαριάδη. Πρέπει όμως να υπογραμμίσω πως δεν αναφέρει το κείμενο χωρίς λάθη παρ' όλο που δισχυρίζει ότι «διατηρήσαμε την αυθεντική ορθογραφία» (σ. 186). Φτάνει ένα παράδειγμα. Ο Ζαχαριάδης γράφει «αφού ο λαός μας υπερασπίσει αποτελεσματικά την ανεξαρτησία και την εθνική λευτεριά του, σήμερα ένα μονάχα πράμα θέλει: ειρήνη και ουδετερότητα με τούτους τους όρους...». Στην παραλλαγή του Κ.: «αφού ο Λαός μας υπερασπίστηκε αποτελεσματικά και την εθνική Λευτεριά του μονάχα ένα πράγμα θέλει: ειρήνη και ουδετερότητα με τούτους τους όρους» (σ. 186-187).

Στην ουσία το βιβλίο παραμένει αναλλοίωτο. Αυτό σημαίνει ότι σήμερα η εργασία του Κ. είναι ξεπερασμένη ή μάλλον αχρήσιμη, χωρίς επιστημονική αξία. Είναι, πραγματικά, αδιανόητο γιατί έχει δημοσιέψει ο Κ. σήμερα το βιβλίο του ει δε μη για πολιτικές σκοπιμότητες. Μπορεί να σκεφτεί κανείς πως δεν είναι άσχετο με τη σημερινή διαμάχη μεταξύ ΚΚΕ και ΠΑΣΟΚ. Παρ' όλα αυτά νομίζω πως το βιβλίο είναι ένα σκάνδαλο για το γενικό γραμματέα Τύπου και Πληροφοριών, γιατί το βιβλίο ως σκέτη παραμόρφωση της ιστορίας δεν εξυπηρετεί ούτε την ιστορική αλήθεια, ούτε τον πολιτικό διάλογο, ούτε το συγγραφέα του. Στο τέλος του βιβλίου η αληθινή πρόθεση του Κ. φανερώνεται. Αυτό το μέρος (σ. 239-240) γράφτηκε, όπως φαίνεται, μετά τις εκλογές του 1981 και αποτελεί ένα δριμύ κατηγορώ κατά το ΚΚΕ (ο Κ. μιλάει για «60 ολόκληρα χρόνια αγώνων και θυσιών —άσκοπων και άδικων κατά κανόνα» του ΚΚΕ) και παράλληλα ευλογεί το ΠΑΣΟΚ

και το ΚΚΕ εσωτερικού.

Ο Κ. μας λέει ότι προσπάθησε να είναι αντικειμενικός στη μελέτη του, ότι εξέτασε τα κείμενα «με ιδιαίτερη φροντίδα με σκοπό να βγάλουμε κατά το δυνατό ξεκάθαρα και αντικειμενικά συμπεράσματα» (σ. 233). Μπορεί να βλέπει έτσι τα πράγματα ο ίδιος, αλλά το βιβλίο του δείχνει το αντίθετο.

Να αρχίσουμε με το πιο σπουδαίο πρόβλημα για τον ιστορικό, δηλαδή με την αξιολόγηση και τη χρησιμοποίηση των πηγών, των ντοκουμέντων. Ο Κ. παραποιεί και διαστρεβλώνει συστηματικά τα ντοκουμέντα του ΚΚΕ. Όταν λέω συστηματικά δεν μπορώ φυσικά να ξέρω αν το έκανε με σκοπό, αλλά μπορώ να διαπιστώσω ότι σπάνια είναι τα ντοκουμέντα που παραθέτει χωρίς λάθη και ελλείψεις. Ποιος δεν ξενίζεται όταν ο Κ. κάνει το Ζαχαριάδη να αποκαλεί το ΚΚΕ «υποκατάστημα» της Κομμουνιστικής Διεθνούς (σ. 125); Φυσικά, ο Ζαχαριάδης είχε πει «τμήμα». Τέτοια είναι μόνο γελοία. Πιο σοβαρά είναι τα εξής. Π.χ. στις σ. 159-160 ο Κ. προσπαθεί να δείξει ότι η αντυταλική προπαγάνδα στα ντοκουμέντα του ΚΚΕ εξαφανίζεται σαν αποτέλεσμα της προσέγγισης Ιταλίας—ΕΣΣΔ το 1940. Παραθέτει ο Κ. ένα απόσπασμα της διακήρυξης της λεγόμενης Παλιάς Κ.Ε. του Κόμματος της 30.8.1940 (βλ. ΚΚΕ. Επίσημα κείμενα τόμος 4, σ. 503), αλλά συγκεκριμένα δεν αναφέρει τις λέξεις «των Ιταλών φασιστών» και «φασιστική Ιταλία», οι οποίες δείχνουν, ότι κάνει σοβαρό λάθος. Αξίζει τον κόπο να δούμε λεπτομερειακά ολόκληρο το απόσπασμα. Στο βιβλίο του Κ. το βρίσκουμε έτσι: «Ελληνικό λαέ, ο πόλεμος και η δικτατορία που ετοιμάζεται να δολοφονήσει τα παιδιά σου... δεν είναι ένας αγώνας προς όφελος της πατρίδας

μας. Πρόκειται για μια ανθρωποκτονία που σκοπός της είναι να ευχαριστήσει τους Άγγλους πλουτοκράτες, τ' αφεντικά του Μεταξά, κτλ...

Δεν έχει σημασία (οι υπογραμμίσεις είναι του Κ.) —συνέχιζε το ντοκουμέντο του ΚΚΕ— αν αυτός ο πόλεμος θα αρχίσει με μια ιταλική επίθεση... γιατί η ιταλική επίθεση προκαλείται αυτή τη φορά από την τυχοδιωκτική πολιτική της βασιλο-μεταξικής δικτατορίας... Η δικτατορία επεμβαίνει στον πόλεμο με μοναδικό «σύμμαχο» την ιμπεριαλιστική Αγγλία». Τι λέει το ντοκουμέντο; «Λαέ της Ελλάδας... ο πόλεμος όπου η δικτατορία ετοιμάζεται να σκοτώσει τα παιδιά σου... δεν είναι αγώνας για την πατρίδα μας. Είναι μια άδικη και μάταιη ανθρωποσφαγή για το χατήρι των Άγγλων πλουτοκρατών αφεντικών του Μεταξά... Δεν έχει σημασία αν ο πόλεμος αυτός αρχίσει με μια εισβολή των Ιταλών φασιστών που δεν παραιτήθηκαν ποτέ απ' τα σχέδια υποδούλωσης του λαού μας και κατάκτησης της χώρας μας. Δεν έχει σημασία, γιατί την ιταλική εισβολή την προκαλεί αυτή τη φορά η τυχοδιωκτική πολιτική της βασιλο-μεταξικής δικτατορίας που δημιουργεί στη φασιστική Ιταλία ανησυχίες για την ασφάλεια των νωτών της, πολιτική που η δικτατορία υποχρεώθηκε ν' ακολουθήσει, επειδή με την αντισοβιετική της θέση έκαμε την Ελλάδα μας αμπέλι ξεμάντρωτο και έρμαιο των κυμάτων... Η δικτατορία κατεβαίνει στον πόλεμο αυτό με μοναδικό «σύμμαχο» την ιμπεριαλιστική Αγγλία...». Νομίζω ότι οι διαφορές είναι χειροπιαστές. Ο Κωστόπουλος παραμορφώνει τα λόγια και το νόημα του κειμένου. Βέβαια μπορεί κανείς να δει πως δεν είναι εύκολο να βγάλουμε νόημα από το κείμενο όπως το παρουσιάζει ο Κ. και γι' αυτό

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ Σ Ι. ΚΑΡΓΑΚΟΥ

ΠΛΑΝΗΤΕΣ ΛΙΘΟΙ (ποιήματα)
ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΚΑΤΕΔΑΦΙΣΗ
(ποιήματα)
ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΥΠΟ ΤΩΝ ΗΛΩΝ
(Κείμενα Πολιτικού Στοχασμού)

GUTENBERG

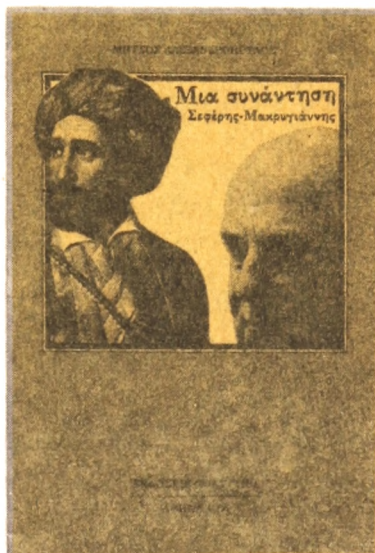
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

ΜΗΤΣΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΥΛΛΑ-ΦΤΕΡΑ

ΜΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ
ΣΕΦΕΡΗΣ-ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ

ANTRE
ΜΙΠΡΕΤΟΝ

*

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο
ΣΟΥΡΡΕΑΛΙΣΜΟΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

μπορούμε να είμαστε αμφίβολοι για την πρόθεση του συγγραφέα. Άλλο παράδειγμα. Στη σ. 42 γράφει ο Κ. για το Ζαχαριάδη και το περιβόητο Μακεδονικό ζήτημα ότι ο Ζ. προσπάθησε να καταλογίσει το λάθος στα χρόνια του Εμφύλιου στον Τίτο «ο οποίος υποχρέωσε την 5η Σύνοδο της Κεντρικής Επιτροπής να προσθέσει πάλι στο σύνθημα της ισότητας (των μειονοτήτων) το σύνθημα της αυτονομίας»³. Παραθέτοντας έτσι τα λόγια του Ζαχαριάδη από το έργο του «Καινούρια κατάσταση, καινούρια καθήκοντα» ο Κ. δεν φαίνεται να ξέρει καθόλου «περί τίνος πρόκειται». Ο Ζαχαριάδης είπε «Η... δράση του Τίτο... ανάγκασε την 5η Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ να αντικαταστήσει το σύνθημα της ισότητας (της αυτονομίας μέσα στα πλαίσια του ελληνικού κράτους) με το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης...» (βλ. Ν. Ζαχαριάδης, Επιλογή έργων. Εκδ. Πρωτοπόρος σ. 132). Δεν έχει αξιοπιστία ο Κ. γιατί δεν μπορεί να αντιγράψει χωρίς λάθη και δεν μπορεί να καταλαβαίνει ότι αυτά που λέει είναι αδιανόητα. Όταν φθάνουμε εδώ, δεν μπορεί να σοκάρει κανένα ότι ο Κ. στη σ. 160 αναφέρει ανύπαρκτα αποσπάσματα.

Ο Κ. δεν ξέρει καλά το θέμα του. Στις σελίδες 133 και 137 μπορούμε να βρούμε ένα χοντροκομμένο λάθος που είναι ενδεικτικό. Σχετικά με το σημαντικό πρόβλημα της γραμμής της 5ης Ολομέλειας (Φεβρ. 1939) και τη διόρθωση από μέρος της ΚΔ ο Κ. φαίνεται να μην ξέρει πως το κείμενο που παραθέτει ο Σιάντος στη 2η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη (βλ. Δέκα χρόνια αγώνες σ. 140) είναι το ίδιο που δημοσιεύτηκε στη συλλογή Σαράντα χρόνια του ΚΚΕ το 1958 σ. 743. Επίσης πρέπει να επισημαίνουμε ότι η τελευταία παράθεση είναι παραποιημένη στο βιβλίο του Κ. Στο ίδιο ζήτημα για τις οδηγίες της ΚΔ στο ΚΚΕ το 1939 ο Κ. κάνει μια σειρά από λάθη που δεν θα θίξω εδώ.

Η βιβλιογραφία του Κ. είναι παρά πολύ ελλιπής. Οι παραπομπές είναι συχνά εσφαλμένες και κατάλληλες. Οι δύο συλλογές των έργων του Ζαχαριάδη που χρησιμοποιεί ο Κ. αναφέρονται σαν «Συλλογή κειμένων» και «Επιλογές» στη βιβλιογραφία. Στις παραπομπές, όμως, αναφέρει ένα τρίτο μυστηριώδες βιβλίο, τα «Εκλεγμένα έργα». Πρόκειται φυσικά για τις δύο γνωστές συλλογές «Συλλογή έργων» και «Επιλογή κειμένων», αλλά δεν είναι εύκολο να υποθέσει κανείς ότι τις είχε στα χέρια του ο Κ.

Ο Κωστόπουλος έχει χρησιμοποιήσει όχι μόνο τα επίσημα ντοκουμέντα του ΚΚΕ αλλά επίσης αρτυρίες παλιών στελεχών του κόμματος σαν του Βασ. Νεφεοπούδη (Αχτίνα Θ'). Πιο προβλη-

ματική είναι, κατά τη γνώμη μου, η χρησιμοποίηση (κατά κανόνα) των βιβλίων παλιών αποστατών. Τα βιβλία των Σταυρίδη, Πετσόπουλου κ.ά. είναι αναξιόπιστα, και θα περίμενε κανείς ότι ο Κ. θα ήταν πιο επιφυλακτικός στα ζητήματα αυτά. Αντίθετα είναι πανέτοιμος να πιστέψει τα πιο τερατώδη επινοήματα του Σταυρίδη και της Δεξιάς, π.χ. σ. 41 (συμφωνία ΚΚΕ-Κολάρωφ). Για να είμαστε δίκαιοι πρέπει να επισημαίνουμε ότι ο Κ. δυο φορές (με τα ίδια λόγια σαν να πρόκειται για μια κατήχηση) υπογραμμίζει το πρόβλημα της αξιοπιστίας και της πολιτικής σκοπιμότητας των πηγών και των μαρτυριών (σ. 75 και 120). Στην πραγματικότητα, όμως, δεν τον απασχολεί το πρόβλημα.

Έτσι δεν γράφεται η ιστορία. Ο σκοπός του Κ. είναι πεντακάθαρος, δηλαδή να αμαυρώσει το ΚΚΕ σαν τυφλό όργανο της ΚΔ. Ας τελειώσουμε με ένα κραυγαλέο παράδειγμα της επιστημονικής του μεθόδου. Στη σ. 207 διασχυρίζεται ότι η παλιά Κ.Ε. απορρίπτει «κάθε ιδέα ένοπλης άμυνας» (βρισκόμαστε στα περί μετά την κατάκτηση) και ότι «δε γίνεται... καθόλου λόγος για οργάνωση και επιτυχία ενός απελευθερωτικού αγώνα». Παραταύτα αναγκάζεται στη σ. 208 να αναγνωρίσει ότι στο τέλος του Μανιφέστου της 3 Μαΐου 1941 (βλ. ΚΚΕ. Επίσημα κείμενα 5, εκδ. της ΚΕ του ΚΚΕ 1982, σ. 29-34) «άφηνε την πόρτα ανοιχτή για ένα μελλοντικό αντιφασιστικό αγώνα». Δεν αναφέρει το πιο σημαντικό μέρος του κειμένου όπου η Π.Κ.Ε. μιλάει για «προσωρινή κυβέρνηση... που θα οπλίσει και θα ενώσει το λαό» (σ. 52).

Δεν αξίζει τον κόπο να συνεχίσουμε. Το συμπέρασμα είναι καταφάνερο. Κάλιο να παρέμενε το βιβλίο του Κωστόπουλου στο συρτάρι του.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Η αμφιλεγόμενη πενταετία. Η πορεία του ΚΚΕ στα χρόνια 1936-1941. Εκδόσεις Στοχαστής 1983.
2. Π.χ. τα βιβλία των Σάρλη, Ελεφάντη και Κατσούλη.
3. Όπως είναι γνωστό, τα σώματα της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ λέγονται Ολομέλειες· λέγονται Σύνοδοι, όμως, στο ΠΑ. ΣΟΚ... Παρόμοια σφάλματα μπορεί να βρει κανείς παντού στο βιβλίο του Κ., Π.χ. στη σ. 134 μιλάει για «Πολιτική Γραμματεία» της Κομμουνιστικής Διεθνούς· πρόκειται για την Εκτελεστική Επιτροπή. Το ίδιο όργανο αποκαλείται «εκτελεστικό συμβούλιο» σ. 36 και «εκτελεστικό γραφείο» σ. 137. Στη σ. 47 η ΓΣΕΕ γίνεται «Γενική Συνομοσπονδία Εργασίας» και στη επόμενη σελίδα (48) ο Κ. μιλάει για μιαν ανύπαρκτη «Ενωμένη Συνομοσπονδία Εργασίας».

Τα νέα βιβλία της «Γνώσης»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ»
ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΕΣΧΩΡΙΖΟΥΝ

ΣΤΑΝΤΑΛ

Αναμνήσεις Εγωτισμού

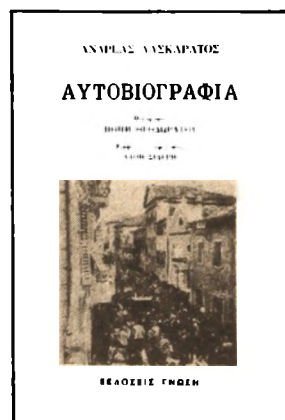
Εισαγωγή · Μετάφραση · Σημειώσεις
ΤΙΤΟΣ ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ

ΤΖΩΡΤΖ ΟΡΓΟΥΕΛ

**Ο Τολστόν
Ο βασιλιάς Αλη
και ο Τρελός**

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

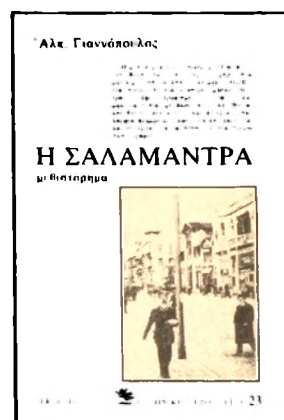

Αυτοβιογραφία

Μετάφραση
ΠΟΠΗ ΘΕΟΔΩΡΑΤΟΥ

Εισαγωγή · Σημειώσεις
ΑΛΩΝ ΣΙΔΕΡΗ

ΑΛΚ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Η Σαλαμάντρα

Το κλασικό μυθιστόρημα
του Αλκ. Γιαννόπουλου

Ε. Ν. ΜΟΣΧΟΥ

Ανθρωπιστική Μαρτυρία

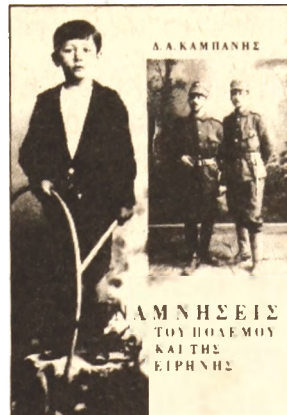
Μιχαήλ Δ. Στασινοπούλου
κριτική θεώρηση έργου και ζωής

ΕΡΣΗ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ

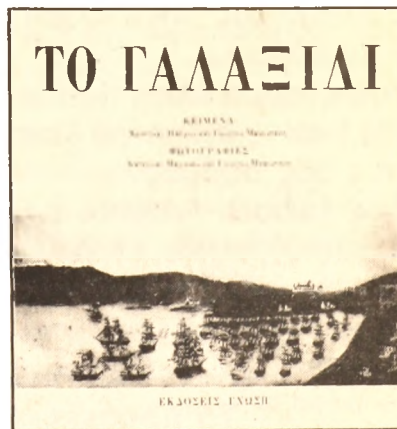

**Το καπηλειό
του Άγγελου**
μυθιστόρημα

Δ. Α. ΚΑΜΠΑΝΗΣ

**Αναμνήσεις
του πολέμου
και της ειρήνης**

ΓΑΛΑΞΙΔΙ

Κείμενο: Χριστίνα Πάσκου
Φωτογραφίες: Κατερίνα Μαρνανού
Γιώργος Μανουσάκης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ»

ΓΡΗΓ. ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ 26, ΙΛΙΣΙΑ, ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 779.4879 - 775.4963 - 778.6441

RONALD P. LAING
DAVID G. COOPER
Λόγος και Βία
Εκδ: Praxis, Αθήνα 1983

Σήμερα έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά τα περισσότερα έργα των δύο θεμελιωτών της αντιψυχιατρικής. Το «Λόγος και Βία» (που έχει σαν υπότιτλο «Δέκα χρόνια φιλοσοφίας του Σαρτρ: 1950-1960») είναι ένα από τα πρώτα τους κείμενα, γραμμένο στα 1963.

Είναι μια κριτική αναφορά στο έργο του γάλλου φιλόσοφου, η οποία στάθηκε σταθμός στις αναζητήσεις του Κούπερ και του Λαίινγκ.

Όπως σημειώνει το προλογικό σημείωμα είναι ένα έργο «θεμελιώδες για το λόγο ότι συνιστά τη μοναδική στιγμή που οι κοινωνικοί προβληματισμοί των συγγραφέων του συγκροτούν μία θεωρία με την πλήρη σημασία της λέξης. Έτσι γίνεται το υπόβαθρο που ερμηνεύει, αλλά και υποκινεί, όχι μόνο τα κατοπινά τους κείμενα, αλλά και τη συνολική πρακτική τους».

ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
Διαμελίζομαι
Εκδ: Γ. Βασδέκης, Αθήνα 1983

Στα παρισινά βουλεβάρτα και στα Αθηναϊκά σοκάκια, η μοναξιά του ανένταχτου —ασταθής ισορροπία ανάμεσα στην ενσωμάτωση και το περιθώριο—

παραμένει δυσβάσταχτη, μαρτυρία σε πρώτο πρόσωπο:

«Τασούλα, παράξενες μέρες μας ζώσανε, μα εμείς τον πήραμε το δρόμο μας... πάει και το λουτρό το λουξ που λέγαμε θα φτιάξουμε και το μικρό αμάξι κι οι φίλοι οι συμβατικοί γίναν μπουχοί απ' τις γωνιές.

Προσφυγικές, εγκαταλειμμένες συνοικίες οι σπουδές μας/μας κήρυξε το κόμμα ανυπόταχτους Έσχατη προδοσία/Τώρα ρωτάς τι απόμεινε για μας ε;/Τέσσερεις παγωμένοι τοίχοι να φυλάμε τη σιωπή μας/λάφυρο ανεκτίμητο αιματηρών πολέμων/κι η μοναξιά του ανένταχτου/τζάκι στην παγωνιά μας /Έτσι μπράβο. Χαμογέλα».

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΟΥΡΟΥΝΗΣ
Οι Συμπαίχτες
Εκδ: Νέα Σύνορα, Α.Α. Λιβάνης, Αθήνα 1983

Είναι η ιστορία του Νούση, ενός μεταναστάτη που δεν έχει και μεγάλη σχέση με τις φάμπρικες της Γερμανίας. Ο Νούσης και οι συμπαίχτες του παίζουν το πιο συνηθισμένο παιχνίδι στον κόσμο, το παιχνίδι της ζωής. Η διαφορά είναι ότι στο «χάνεις-κερδίζεις» η πληρωμή γίνεται εκεί, επί τόπου και όχι πάντα σε χρήμα. Είναι ένα παιχνίδι αλληλοεξόντωσης και επικράτησης, αλλά ταυτόχρονα φιλίας και ελπίδας. Το βιβλίο κυκλοφορεί σε τέταρτη έκδοση.

ΛΙΤΣΑ ΨΑΡΑΥΤΗ
Στα βήματα του Σαμοθήριου
Εκδ: Καστανιώτη, Αθήνα 1983

Με αφορμή μια ιστορία όπου μια παιδική παρέα έρχεται σε σύγκρουση με μια σπείρα αρχαιοκαπήλων, η συγγραφέας βρίσκει την ευκαιρία να δώσει ενδιαφέρουσες πληροφορίες τόσο για την ιστορία και τη μυθολογία της Σάμου, όσο και για την ζωή όπως κυλά σήμερα στο νησί.

Ένα βιβλίο που αν και απευθύνεται στα παιδιά, χάρη στον επιδέξιο χειρισμό διαβάζεται ευχάριστα κι από ενήλικους.

GEORGE ORWELL
Ο Τολστόν, ο Βασιλιάς Ληρ και ο τρελός
Μετ: Νίνα Μπάρτη
Εκδ: Γνώση, Αθήνα 1983

Στο δοκίμιό του αυτό ο συγγραφέας του πασίγνωστου μυθιστορήματος «1984» ασχολείται και σχολιάζει το δοκίμιο του Τολστόν ενάντια στον Σαίξπηρ. Για τον Τολστόν τα έργα του Σαίξπηρ, εξακολούθησαν να θαυμάζονται για μεγάλο χρονικό διάστημα, επειδή «ανταποκρίθηκαν στην ανήθικη και άθρησκη σκέψη της υψηλής κοινωνίας του καιρού του και του δικού μας». Στο δοκίμιό του ο Τολστόν θα προσπαθήσει να σπιλώσει τον Σαίξπηρ.

Θα προσπαθήσει να εισχωρήσει στο μυαλό κάθε θαυμαστή του και να σκοτώσει την ευχαρίστησή του με κάθε τέχνασμα που θα βρει χρησιμοποιώντας ακόμη και επιχειρήματα που είναι αντιφατικά μεταξύ τους και η τιμιότητά τους είναι αμφισβητήσιμη.

Για τον «Βασιλιά Ληρ» αυτή την τραγωδία της αυταπάτης, ο Τολστόν έτρεφε μια ιδιαίτερη εχθρότητα και με μια συστηματική προσπάθεια λανθασμένης παρουσίασης του έργου φροντίζει να το παρουσιάσει αφέλως, φλύαρο, παιδαριώδες γεμάτο ψυχολογικές ασυνέπειες και ασήμαντες ανισότητες στα καθήκαστα της πλοκής του.

Στο βιβλίο υπάρχει ένα επίμετρο του Αλέξη Μινωτή για το ίδιο θέμα και ένας μεγάλος αριθμός φωτογραφιών από παραστάσεις του Βασιλιά Ληρ στην Ελλάδα και στην Αγγλία.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ
Εισαγωγή στο «Παραγωγή Εμπορευμάτων μέσω Εμπορευμάτων» του Piero Sraffa
Αθήνα 1983

Το έργο του Piero Sraffa «Παραγωγή Εμπορευμάτων μέσω Εμπορευμάτων» είναι ένα από τα κλασικά εγχειρίδια οικονομικής θεωρίας και αποτελεί την βίβλο της Νεορικαρντιανής Σχολής. Παρόλα αυτά υπάρχει μια αντικειμενική δυσκολία στην κατανόησή του για τον αναγνώστη που δεν είναι εξοικειωμένος με τη νεορικαρντιανή προβληματική

και με την γραμμική άλγεβρα. Αυτές τις εγγενείς δυσκολίες προσπαθεί να αντιμετωπίσει αυτό το μικρό βιβλιαράκι των 120 σελίδων, δίνοντας ταυτόχρονα μια συνεκτική παρουσίαση των κυριότερων εκτιμήσεων του σραφάικου έργου.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΙΝΤΕΡΗΣ
Συντροφικότητα και αυτονομία στις σχέσεις του ζευγαριού.
Εκδ: Θυμάρι, Αθήνα 1983

Ο συγγραφέας προσπαθεί να απαντήσει στο κυριότερο, ίσως, από τα προβλήματα της σύγχρονης «ανικανοποίητης» κοινωνίας μας με πολύ χιούμορ κι όχι πάντα από την επίσημη σκοπιά του ψυχολόγου.

«Οι βασικές μου πηγές για το βιβλίο αυτό» γράφει στον πρόλογο, θα είναι:

α. Τα λάθη μου, β. Η επαγγελματική μου πείρα, γ. Οι εμπειρίες οι δικές μου και των φίλων μου, δ. Μερικά βιβλία που έχω διαβάσει πάνω στο θέμα, ε. Μερικά μαθήματα που παρακολούθησα στο πανεπιστήμιο, που τα δίδασκαν ψυχολόγοι - καθηγητές, στ. όση ειλκρίνεια μπορώ να έχω. Ελπίζω να βρω το κουράγιο να 'χω μπόλικη, γιατί θα μου χρειαστεί.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ
Αυτοβιογραφία
Μετ: Πόπη Θεοδωράτου
Εισαγωγή, σημειώσεις:
Αλόν Σιδέρη
Εκδ: Γνώση, Αθήνα 1983

Κυκλοφόρησε για πρώτη φορά μεταφρασμένο στα Ελληνικά το κείμενο της αυτοβιογραφίας του Λασκαράτου. Μέχρι τώρα ήταν γνωστό μόνο από τη φωτομηχανική ανατύπωση του ιταλικού που μας έδωσε το 1966 ο Αλ. Παπαγεωργίου στο βιβλίο του Ανδρέα Λασκαράτου «Βιογραφικά μου ενθυμήματα —Ανέκδοτα αυτοβιογραφία».

Είναι γνωστό ότι ο Λασκαράτος δεν έπαψε επί τριάντα πέντε ολόκληρα χρόνια να αυτοβιογραφείται μεταγράφοντας ακόμα και συμβάντα εντελώς ασήμαντα. Ο Λασκαράτος είναι από τους ευτυχείς ανθρώπους που δεν βασανίζονται από αβεβαιότητες. Με την καθαρότητα της συνειδήσεώς του και με την ανάπτυξη του πνεύματός του έχει κερδίσει τη χάρη να γνωρίζει την αλήθεια.

Γίνεται κήρυκας της, «γλύπτης ηθικός» της κοινωνίας και η μετάδοση αυτής της αλήθειας είναι γι' αυτόν επιτέλεση μιας αποστολής.

Δεν είναι τόλμη να ειπωθεί ότι τα αυτοβιογραφικά κείμενα του Λασκαράτου προσρίζονται να παίξουν το διπλό ρόλο των ευαγγελίων: Κηρύσσουν τη μία και μοναδική αλήθεια και προβάλλουν την προσωπικότητα του συγγραφέα ως πρότυπο που ενσάρκωνει και πραγματώνει την αλήθεια αυτή.

**express
news**

ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ!

Δέν υπάρχει λόγος νά κρατάτε ολόκληρες τίς έφημερίδες πού διαβάσετε, γιά νά φυλάξετε μία είδηση πού σάς ενδιαφέρει. Κρατείστε μόνο τήν είδηση.

Ζητείστε μας τά απόκόμματα όλων τών έφημερίδων, γιά νά μή μπείτε έσεις στόν κόπο νά τά συγκεντρώσετε.

Δουλειά μας είναι νά ενημερωνόμαστε καί νά σάς ενημερώνουμε.

Διαβάζουμε όλες τίς έφημερίδες (έλληνικές καί ξένες) καί κρατάμε γιά λογαριασμό σας, τά απόκόμματα πού σάς άφορούν.

Δέν είμαστε «μερικοί άνθρωποι», αλλά ένα ολόκληρο δημοσιογραφικό έπιτελείο πού δουλεύει υπεύθυνα γιά τήν είδική - δική σας ενημέρωση.

Επικοινωνείστε μαζί μας!

EXPRESS NEWS

Τό προσωπικό σας Άρχείο.

ΣΤΡΑΤΟΣ ΜΟΛΥΒΑΣ

**ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ & ΞΕΝΟΥ ΤΥΠΟΥ**

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 6 ΤΗΛΕΦ. 3243.351 ΑΘΗΝΑΙ Τ. Τ. 122

ΜΙΑ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΓΙΑ ΤΟΝ «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΤΥΠΟ»

● Στο προηγούμενο τεύχος μας ο παραδρομή στο γράμμα του Νίκου Ρίτση. Επανορθώνοντας το λάθος, δημοσιεύουμε την ε-στολή του Νίκου Ρίτση με α-ρμύη σχόλιο του «Δακτυλιδο-στομου» (τχ. 249).

Αγαπητό «Αντί»,

Η στήλη του δακτυλιδοστομού του τεύχους 249 ήταν η σωστή θέση για τα επαναλαμβανόμενα μωμάτα του, κατά τα άλλα, απαντάληπτου Μιχάλη Κατσα-νού.

33 ολόκληρα χρόνια πέρασαν, οντεύει να μη μοιάζει τίποτε πια το χθεσινό, και ο Μιχάλης έχει αλλάξει στη «λογοκρισία», που του έκανε ο «Δημοκρατικός Τύπος» στα 1950, στη «διαθήκη» του. Το λέει, το ξαναλέει, προ-έξ ακόμα το ξαναείπε στην τη-όραση και τίποτε δεν μας βε-ιώνει ότι θα το ξαναπεί και πά-λα, όταν κάθε τόσο θα κατεβαίνει από τον, αξιόλογο άλλωστε, ποι-τικό του κέλητα και θα αποφα-ίζει να (κατα)κρίνει τους πάντες και τα πάντα. Σκοπός του γράμ-ματός μου όμως δεν είναι αυτά. Η σημασία έχει το τι γράφεται στο «Αντί» για τον «Δημοκρατικό Τύπο» του 1950-51. Η έκδοση του «Δ.Τ.», τόλμημα του Γιάννη Σο-φιανόπουλου για την αντιμετώπι-η των πρώτων μετά το μακελειό του '47-'49 εκλογών του Μάρτη '50, πραγματοποιήθηκε με την έα, την εισήγηση και την επιμο-ή του υπογράφοντα. Το λέω αλμυρά, γιατί, πραγματικά, ού-έννας από τους άλλους φίλους του Σοφιανόπουλου δεν ήταν συμφωνος στην έκδοση. Την θε-ρούσαν όλοι ακατόρθωτη μέσα ρις τόσες δυσκολίες της επο-ής.

Με το Κ.Κ. σε παρανομία, τον «ζιζοσπάστη» κλεισμένο από το '47, την «Μάχη» υπό διωγμό κι αυτή και υποτονική, για ενά-ση περίπου χρόνο, μέχρι τον θάνατο του Σοφιανόπουλου τον ήλιο του 1951, η εβδομαδιαία έκδοση του «Δ.Τ.» ήταν η κύρια ονή της Αριστεράς στην Ελλά-α. Δεν ξέρω αν και πως παρα-ήθηκαν οι στίχοι του Μ.Κ., πτό όμως δεν οφειλονταν πάν-ως σε κανένα από τους δυο φό-ους, που καταλογίζει ο δακτυλι-στομος. Ούτε της καθοδήγη-ης, γιατί οι συντάκτες και επι-λητές της φιλολογικής σελί-ης. Τάσος Βουρνάς και Σωτή-ης Πατατζής δεν είναι, όπως ο-

λοι ξέρουμε, γνωστοί για οσφυο-κάμπτες. Αλλά ούτε και της α-σφάλειας, γιατί ο διευθυντής και «κατά νόμον» υπεύθυνος της έκ-δοσης, μόλις είχα προσωρινά α-ποφυλακισθεί για σοβαρότερες βέβαια παραβάσεις από τις στή-λες του «Δ.Τ.» του νόμου 509.

Με αυτά τα δεδομένα, δεν βρι-σκει εύκολα στήριγμα η έμμονη ιδέα του Κατσαρού για λογοκρι-σία σε βάρος μερικών —αση-μαντων άλλωστε από την άποψη της επικινδυνότητας— στίχων του.

Νίκος Ρίτσης

ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΝΙΑΙΟΣ ΕΘΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

● Στην επιστολή που ακολουθεί ο επιστολογράφος μας ασκεί μια έντονη κριτική στα προβλήματα που δημιουργεί η ανεξάρτητη υπό-σταση του κυπριακού κράτους και εκφράζει την αγωνία του για τις προοπτικές δίνοντας ταυτόχρονα και μια εξήγηση για τη διάσταση Παπανδρέου-Κυπριανού. Λέει με-ταξύ άλλων:

Από τη μέρα που ανακηρύχτη-κε η Κυπριακή Δημοκρατία κάτι νέο έμπαινε στη ζωή του λαού της Κύπρου. Κάτι εντελώς και-νούριο, για το οποίο κανένας Κύ-πριος δεν είχε αγωνιστεί για να πετύχει. Ο κυπριακός λαός απο-κτούσε χωρίς ο ίδιος να το θέλει κρατική εξουσία.

Σήμερα το κράτος (όσο έμεινε) εξακολουθεί ν' αποφασίζει για ό-λα. Και πρώτη επιδίωξη αυτού του δοτού μισου-κράτους είναι να κρατήσει τις μάζες στο περι-θώριο. Αυτή η κρατική εξουσία συνομιλούσε για εννιά χρόνια με τον κατακτητή κι αποδεχόταν τον όρο «διακονοτικές» κλεί-νοντας τα μάτια στην κατοχή. Όταν ο Ανδρέας Παπανδρέου τόλμησε να μιλήσει ότι αυτές οι συνομιλίες είναι «παραμύθι της Χαλιμάς» άρχισε να προετοιμά-ζεται από τους εδώ κύκλους της κρατικής κι άρχουσας τάξης μια μέθοδος υπόσκαψης και τορπιλ-ισμού των νέων θέσεων της ελ-ληνικής κυβέρνησης. Καμιά κυ-ριαρχη τάξη στην Κύπρο δεν έχει καμιά διάθεση να στερηθεί τις ε-ξουσίες που διατηρεί βασιζόμενη στο «ανεξάρτητο κράτος». Το φιλοσοβιετικό ΑΚΕΛ αποφασίζει να μπει στο παιχνίδι. Ακολουθεί οπωσδήποτε διαταγές από την μητρόπολη που το κινεί και η ο-ποία φαίνεται να προτιμά μια Κύ-προ ανεξάρτητη και πιθανόν ου-δέτερη ή με τάσεις φιλοσοβιετι-κές μια και τώρα το ΑΚΕΛ συ-γκυβερνά. Από τους εδώ κυρίαρ-χους κρατιστές ο Παπανδρέου εί-ναι πια ύποπτος ότι επιδιώκει την κατάλυση του κράτους τους μι-λώντας για «εθνικό χώρο». Βρί-στηκε και χαρακτηρίστηκε ακό-μα σαν «Ντενκτάς, Τούρκος και Χούντα». Όλα αυτά δεν είναι τυ-χαία. Όπως δεν είναι τυχαία κα-μιά «παραξήγηση» ή «παρανόη-ση» μεταξύ Κυπριανού-Αντρέα.

Όλα αυτά στηρίζονται στον α-γώνα της κρατικής κυριαρχίας τάξης να διατηρήσει την εξουσία της με κάθε τρόπο. Όταν ο Πα-πανδρέου βρισκόταν στην Κύπρο ο λαός για μερικές μέρες παρα-κολούθησε τον πρωθυπουργό και όχι τον Πρόεδρό του. Αυτό όμως είναι επικίνδυνο. Σείεται το έδα-φος κάτω από τα πόδια της τά-ξης που κυβερνά όταν ο λαός στρέφει την προσοχή στην μη-τρόπολη του Ελληνισμού που του γεννά κάποιες ελπίδες.

Αν προσέξουμε, εύκολα μπο-ρούμε να διαπιστώσουμε ότι αυ-τός ο κρατισμός που επιβλήθηκε στο λαό έχει τουλάχιστον κατα-φέρει να φιμώσει τον πρωθυπουρ-γό. Σχεδόν του έχει δέσει και τα χέρια. Σπάνια πια ο Παπανδρέου τολμά να μιλήσει. Ένα τελευταίο παράδειγμα είναι πολύ σημαντι-κό. Ο Παπανδρέου δέχτηκε μια πανεθνική διάσκεψη όλων των πολιτικών της Κύπρου. Οι πλη-ροφορίες λένε ότι αυτή ματαιώ-θηκε μετά από πιέσεις του Προέ-δρου μας. Το γιατί είναι απλού-στατο. Σε μια τέτοια συνάντηση η Αθήνα θα γινόταν ξανά το «κέντρο» αποφάσεων. Το κρά-τος του ΔΗΚΟ-ΑΚΕΛ σχεδόν θα είχε αχρηστευθεί.

Το πιο σημαντικό όμως είναι αυτό που δημιούργησε η πολιτική του κρατισμού στον χαρακτήρα του λαού και του κάθε πολίτη. Η τεράστια πλειοψηφία αυτού του λαού έχει παραδοθεί στην τύχη του. Έχει εναποθέσει την μοίρα του στις όποιες επιλογές του κράτους του. Αδιαφορεί σε εξω-φρενικό βαθμό. Είναι δε απελπι-στικά αποξενωμένος γιατί στην Κύπρο δεν υπάρχει ούτε ένα κοι-νωνικό σύνολο το οποίο να δρα αντίθετα με τις κρατικές αποφά-σεις. Αυτή πιστεύω είναι η πιο σημαντική επιτυχία του Κρά-τους. Κανένας δεν το αμφισβητεί. Όχι μόνο σαν εξουσία αλλά και σαν θεσμό. Όποιοι το αντιπολι-τεύονται δεν το κάνουν σαν αντί-θεση με την ύπαρξή του αλλά σαν ένα χώρο που θέλουν να έχουν κι αυτοί μερίδια εξουσίας.

Το κράτος του Ντενκτάς μπο-ρεί να μην το αναγνώρισε ακόμα κανένας εκτός από την Τουρκία, αλλά στην ψυχολογία του κυ-πριακού λαού έχει αναγνωριστεί σαν κάτι το αναπόφευκτο. Οι Τούρκοι ξέρουν πια τα χαρτιά μας. Ξέρουν πολύ καλά ότι το νόμιμο κράτος δεν στηρίζεται πάνω στη φυσική του μήτρα αλ-λά σε χιλιάδες έγγραφα διαφό-ρων διεθνών οργανισμών που το θεωρούν ανεξάρτητο και νόμιμο. Αλλά αυτά τα έγγραφα δεν μπο-ρούν να το προστατεύουν για πάντα. Δεν τα κατάφεραν το '63 με την ανταρσία των Τ/Κ. Ούτε το '67 ούτε το '74 ούτε το '83 όταν ένα μέρος αυτού του «ανεξάρτη-του κράτους» αποσχίζετο και α-πεκαλείτο κι αυτό «ανεξάρτητο κράτος».

Αν όμως η σκέψη των νεοκυ-

πρίων κρατιστών είναι αυτόνομη και θέλει να διατηρηθεί με κάθε τρόπο, η σκέψη της Άγκυρας εί-ναι διαφορετική. Η γάτα παίζει με το ποντίκι. Στην περίπτωση της Κύπρου η Τουρκία θ' αρπάξει ολόκληρο το νησί όταν οι διε-θνείς συγκυρίες θα το επιτρέ-πουν. Η Αλεξάνδρεια είναι κλα-σικό προηγούμενο τουρκικής ευ-ελιξίας.

Το «Αντί» σε προηγούμενο τεύχος σημειώνει ότι οι δυο κυ-βερνήσεις πρέπει να κινηθούν μέ-σα στα πλαίσια του εφικτού, της ανεξαρτησίας δηλαδή μη παρα-βλέποντας όμως τον ενιαίο εθνι-κό χώρο. Πώς όμως θα κινηθούν έστω μέσα στο εφικτό αυτοί που θεωρούν τους εαυτούς τους (οι κρατούντες) έξω απ' αυτόν.

Κάτι όμως πρέπει να γίνει. Η Ελλάδα πρέπει να μιλήσει πια καθαρά και ξάστερα. Αν η Κύ-προς τουρκέψει μπορεί μεν οι κρατιστές να χάσουν το κράτος τους αλλά υπάρχουν πολλά εξο-χικά στη Μόσχα και την Ευρώπη για να περάσουν την υπόλοιπη ζωή τους. Ο Κυπριακός Ελληνι-σμός όμως θα σφαγεί για να με-τατραπουν σε πλειοψηφία οι Τ/Κ. Και η Ελλάδα θα συρρικνω-θεί μ' άλλα πια ανοικτά μέτωπα στο Αιγαίο και τη Θράκη. Τα πράγματα έχουν φτάσει ήδη σ' α-διέξοδο και πρέπει ν' αναμένεται μια νέα τουρκική κίνηση. Η ευθύ-νη του ελλαδικού παράγοντα εί-ναι πολύ μεγαλύτερη απ' αυτή της κυπριακής νομενκλατούρας. Εδώ παίζεται η τύχη ολόκληρου του ελληνικού έθνους και λαού και δεν μπορεί πια να επιτραπεί σε κάποιους ν' αγωνιούν μόνο για τις πολυθρόνες τους. Στο κάτω κάτω η ελευθερία του ελληνικού λαού και η δημοκρατία που απο-λαμβάνει είναι ποτισμένη με το αίμα της Κύπρου.

Γιώργος Τζιβας
Λευκωσία

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

● Με αφορμή την —ακόμα ανοι-κτή— συζήτηση γύρω από τις σχέσεις του χριστιανισμού με τον μαρξισμό, ο επιστολογράφος μας επιχειρεί να διευκρινίσει τις σχέ-σεις της δημοκρατικής πολιτικής σκέψης με τον χριστιανισμό κά-νοντας την διάκριση μαρξισμού και ιδεαλιστικού σοσιαλισμού.

Αγαπητό Αντί,

Ο χριστιανισμός εκτός των δογμάτων και των θεωρητικών του αρχών έχει σαν επίγειο κοι-νωνικό στόχο την ειρήνη και την συναδέλφωση των ανθρώπων. Βασικό ιδεολογικό «λάιτ-μοτίφ» είναι το «Αγαπάτε αλλήλους».

Επίσης, θέτοντας την γαλήνη και την σωτηρία της ψυχής του ανθρώπου πάνω από την απόκτη-ση και την συσσώρευση υλικού πλούτου είναι φυσικό να συμπα-θεί τους πτωχούς και να αντιπα-θεί τους πλουσίους.

ANDREA DWORKIN ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΑΝΔΡΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

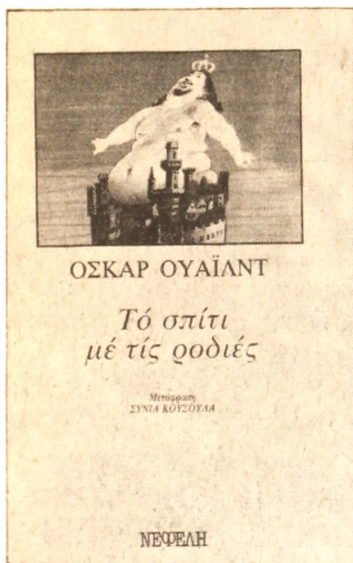

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΥΤΟΠΙΑ
Νικηταρά 8-10 ΑΘΗΝΑ
τηλ: 36.38.696

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΑΝΤ

Τό σπίτι
μέ τις ροδιές

Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομυζήλη 9. Αθήνα 10679
Τηλ: 3639962-3607744

Ο Νίκος Λώλης με τη νέα του δουλειά που μόλις κυκλοφόρησε σε δίσκο «ο κούκος» δίνει όλο το μέτρο της αναζήτησης πάνω σε καινούργιους δρόμους, του έντεχνου τραγουδιού. Οι στίχοι των τραγουδιών είναι του συνθέτη. Στο δίσκο συμμετέχει ο Γιώργος Μπαγιώκης.

(«Πώλησον τα υπάρχοντά σου και διάδος πτωχοίς και δεύρο ακολουθεί μου!»). Επίσης, διακηρύσσοντας ο χριστιανισμός την αξία της ανθρώπινης προσωπικότητας είναι υπέρ της ελευθερίας και εναντίον κάθε μορφής βίας καταναγκασμού. Συνεπώς είναι υπέρ της Δημοκρατίας και κατά της αυταρχίας. Κάθε καλός χριστιανός είναι και οφείλει να είναι και καλός δημοκράτης!

Όσο για τον μαρξισμό ξεκινά από ορισμένες σωστές διαπιστώσεις σχετικά με την υφιστάμενη στον αντίχριστο καπιταλισμό κοινωνική αδικία... Αλλά με κάποια «άλματα συλλογισμών» —που αποτελούν και τις αντιφάσεις και τις φιλοσοφικές του αδυναμίες— καταλήγει σε συμπεράσματα περιεργά: Ότι δηλαδή με μια βίαιη ανατροπή του καθεστώτος και την κατάληψη της εξουσίας από την εργατική τάξη και συγκεκριμένα το «προλεταριάτο» αυτόματα θα λυθούν όλα τα κοινωνικά προβλήματα, θα καταργηθούν όλες οι διακρίσεις μεταξύ των ανθρώπων και όλοι οι λαοί της γης θα ζήσουν ειρηνικά. (Εν τω μεταξύ θα έχουν σκοτωθεί κάμποσα εκατομμύρια). Αυτό είναι κοντολογής το περιεχόμενο του κομμουνιστικού μανιφέστου του 1848!

Ο χριστιανισμός θέλει την αγάπη μεταξύ των ανθρώπων και συνεπώς δεν συμφωνεί με την αιματηρή βία. Αυτή είναι μια βασική ιδεολογική διαφορά.

Για να βρεθεί η «άκρη» κύριοι πρέπει να τολμήσουμε να πούμε την ΑΛΗΘΕΙΑ. Ότι ο χριστιανισμός δεν μπορεί να συμβιβαστεί με τον μαρξισμό. Μπορεί να συμβιβαστεί και να συνδυαστεί κοινωνικά, πρακτικά και πολιτικά με τον ιδεαλιστικό σοσιαλισμό, τον προ του Μαρξ. Υπήρξε δυστυχώς ατυχής η έκφραση του Μαρξ ότι:

«Η θρησκεία είναι όπιο του λαού». ΛΑΘΟΣ!

Η θρησκεία δεν είναι όπιο! Απεναντίας. Είναι το γάλα του λαού και αν το γάλα προσφέρεται νοθευμένο δεν φταίει το γάλα, αλλά ο γαλατάς! (Φράση δική μου, που έχω πει στο 1948!).

Δηλαδή: Η θρησκεία δεν αποκοιμίζει το λαό! Αντίθετα τον ξυπνά. Αν δεν τον ξυπνά (κάπου, κάποτε) αυτό συμβαίνει, γιατί οι «άρχοντες» της θρησκείας —δηλαδή οι αρχιερείς— σκόπιμα παραποιούν το νόημά της! Έτσι, ενώ οι μεγάλοι αρχηγοί των θρησκειών Κομφούκιος, Βούδας, Ζαρατούστρας, Μωυσής, Χριστός, Μωάμεθ, ξύπνησαν τους λαούς και δίδαξαν μεγάλες αληθείες σαν πνευματικοί ηγέτες, μετά οι «ερμηνευτές» της σκέψής τους και τα ιερατεία, που τους εκπροσωπούσαν διαστρέβλωσαν το βαθύτερο περιεχόμενο της διδασκαλίας τους.

Γιατί; Για να συμβιβασθούν με τους εκάστοτε πολιτι-

κούς ηγέτες, με τους αυτοκράτορες, τους βασιλείς, τους δικτάτορες. Μην πάμε μακριά! Δεν ήταν ο Πάπας Πίος —ο 22ος νομίζω—, ο οποίος στήριξε την φασιστική δικτατορία του Μουσολίνι;

Δεν αποκαλούσε ο αρχιεπίσκοπος Αθηνών Σπυρίδων την Φρειδερίκη «μας» «Γαληνοτάτη»; Δεν απενεμήθη ο τίτλος του επιτίμου διδάκτορος της θεολογίας στον τότε βασιλέα Παύλο; Ιδού το «όπιο του λαού»!

Η αγνή όμως πίστη στο Θεό και ειδικά στον Χριστό όχι μόνο δεν είναι «όπιο», αλλά οδηγεί σε αγώνες για τη δημοκρατία, την ελευθερία και τη δικαιοσύνη και φέρνει τους νέους σπουδαστές στο πεζοδρόμιο, όπως στο Πολυτεχνείο.

Ωριγένης Κ. Χιονής
Λογοτέχνης

ΙΤΑΛΙΑ: ΜΕΤΑΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

● Φαίνεται ότι οι περισσότεροι που πέρασαν από την Ιταλία (ή παραμένουν) κουράστηκαν αρκετά για να βρискουν τη διάθεση να κρατούν το θέμα ανοιχτό. Όπως ο επιστολογράφος που μας γράφει σχετικά:

Αγαπητό ANTI,

Μια και αυτές τις μέρες βρίσκομαι στη Θεσσαλονίκη μαζί με άλλους Συνάδελφους για τις εξετάσεις των μεταγραφών, θέλω να σου εκφράσω κάποιες σκέψεις μου για τους «φοιτητές εξωτερικού», με αφορμή, παλιότερο άρθρο του συνεργάτη σου, Σπ. Καβουνίδη.

Είναι γεγονός η διχογνωμία που υπάρχει στο θέμα των μεταγραφών από διάφορες πλευρές. Κάπου όμως λαθεύουν και οι δύο «φατρίες», μια και δεν βάζουν στη σωστή του διάσταση το θέμα.

Η φοίτηση στο εξωτερικό δεν αποτελεί κάποια επιλογή, ευχάριστη, για την πλειοψηφία τουλάχιστον, αλλά μια «λύση ανάγκης» τη στιγμή που το Ελληνικό Πανεπιστήμιο αδυνατεί ν' απορροφήσει τους ενδιαφερόμενους για σπουδές, απόφοιτους λυκείου.

Έτσι λοιπόν ο δρόμος της ξενιτιάς είναι απ' την αρχή, γεμάτος πίκρες (οικονομικά προβλήματα κτλ.) αλλά και βάσανα, αυτή η ίδια η ξενιτιά. Πολύ σωστά ο συνάδελφος Δ. Κοσώνας (απ' την Περούτζια) ρωτά τον Σπ. Καβουνίδη αν έχει έρθει να ζησει στην Ιταλία. Γιατί είναι εύκολο να γράφεις με «ελαφριά καρδιά» για πράγματα που δεν έχεις ζήσει. Είναι εύκολο να «κακοχαρκτηρίζεις» τους «Ιταλούς» όταν δεν έχεις ψάξει κάποιο εξάμηνο για σπίτι, ως τότε να ζεις περιττός ή σε σπιτονοικοκυρά που της πληρώνεις επιπλέον το μάνιο που κάνει.

Δεν είναι φυσικά οι φοιτητές Ι-

ταλίας που διεκδικούν τη μεταγραφή τους στα ελληνικά Α.Ε.Ι. είναι κι αυτοί της Ρουμανίας, της Βουλγαρίας κ.ά.

Επειδή όλοι μας σπρωχτήκαμε σ' αυτή τη «μετανάστευση» όχι επειδή διαβάσαμε μόνο 4 ώρες κι όχι 10 (!) όπως αυτοί... που πέρασαν σε ελληνικά Α.Ε.Ι., αλλά επειδή το εξεταστικό σύστημα για την εισαγωγή στα Α.Ε.Ι. έχει αυτό το σκοπό. Να διαλέξει ορισμένους και να αφήσει έξω τους υπόλοιπους.

Οι μεταγραφές που διεκδικούμε σήμερα αποτελούν κατάληξη μιας πολύχρονης προβληματικής που πήρε υπόψη της και την «αντοχή» των ελληνικών Α.Ε.Ι. και τις συνθήκες της αγοράς εργασίας.

Όσο για το αν οι μεταγραφές των φοιτητών εξωτερικού αποτελούν «επιλογή με ταξικά κριτήρια» που υποστηρίζει ο Σπ. Καβουνίδης, έχω να πω ότι και οι εισαγωγικές στα Α.Ε.Ι. (είτε Πανελλήνιες, είτε Πανελλαδικές) είναι επιλογή με ταξικότερα κριτήρια. Συμφωνεί ή όχι ο Σπ. Καβουνίδης.

Σίγουρα ο τρόπος που γίνονται οι μεταγραφές δεν έχει σχέση με όσα τα φοιτητικά όργανα Ιταλίας (ΟΕΦΣΙ και σύλλογοι) ζητήσαν να εφαρμόζονται. Το Υπ. Παιδείας αγνόησε τις προτάσεις της Ομοσπονδίας μας και έφτιαξε ένα νόμο, όπως βόλεψε το ίδιο (παράδειγμα: η κατάργηση των «ειδικών λόγων» ένα χρόνο μετά την εφαρμογή τους).

Η φοιτητική μετανάστευση, που όλοι απεύχονται, δεν χτυπιέται με αποσπασματικά μέτρα που καταλήγουν να στρέφονται ενάντια στους ίδιους τους φοιτητές ή υποψήφιους.

Η φοιτητική μετανάστευση χτυπιέται με συνολικά μέτρα, που όχι μόνο θα μειώνουν τους υπάρχοντες φοιτητές εξωτερικού αλλά ταυτόχρονα θα απορροφούν και όσους τελειώνουν το Λύκειο ώστε να μην αναγκάζονται να φεύγουν «έξω».

Διαφορετικά, αυτός ο φαύλος κύκλος θα συνεχίζει να υπάρχει για χρόνια.

Ευχαριστώ

Τάκης Γεωργακόπουλος
Φοιτητής Ιατρικής
Μπολώνια

● Ο συνεργάτης μας Σ. Καβουνίδης στον οποίο θέσαμε υπόψη την παραπάνω επιστολή, σχολιάζει:

Ο κ. Τάκης Γεωργακόπουλος έχει δίκιο όταν λέει ότι η επιλογή στα ελληνικά ΑΕΙ γίνεται με ταξικά κριτήρια αν και, απ' ό,τι ξέρω, αυτό είναι πολύ λιγότερο έντονο από ό,τι σε άλλες, καπιταλιστικές τουλάχιστον, χώρες. Και αυτά είναι κατά κάποιο τρόπο έμμεσα, δηλαδή βασίζονται στην καλύτερη εκπαίδευση των παιδιών εύπορων οικογενειών, είτε σε καλά ιδιωτικά σχολεία, είτε

με ιδιαίτερα μαθήματα κτλ. Οι ιετεργραφές φοιτητών εξωτερικού όμως είναι μια άμεση ταξική επιλογή, μια και ευνοεί αυτούς του πλήρωσαν για να πάνε στο εξωτερικό, έστω με κάποιες ταιριάζει (αν και βέβαια και με κάποιες ενδιαφέρουσες εμπειρίες), οι οποίοι καταλαμβάνουν θέσεις που, αν υπάρχουν, κανονικά θα 'πρεπε να ανήκουν στους πρώτους επιλαχόντες. Αυτοί οι τελευταίοι —δηλαδή οι πρώτοι επιλαχόντες— κ. Γεωργακόπουλε, μπορεί να μην είχαν τη δυνατότητα να πάνε στο εξωτερικό να σπουδάσουν. Κατά τα άλλα συμφωνούμε. Μακάρι να μπορούν να σπουδάζουν όσοι θέλουν. Όσπου να γίνει αυτό όμως, γιατί αυτή η προτεραιότητα των φοιτητών εξωτερικού, έναντι αυτών που δεν ιπόρεσαν να πάνε έξω;

Σπ. Κ.

ΑΝΥΠΟΤΑΚΤΟΙ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

● **Επιστολή μας έστειλαν επίσης επιτροπές ανυπότακτων από την Μολωνία, την Πάντοβα και τη Μοντένα σχετικά με το γνωστό πρόβλημα της αναβολής λόγω σπουδών.**

ΠΡΑΚΤΟΡΟΛΟΓΙΑ

● **Δύσκολη η ζωή! Ποιος να 'ναι άραγε ο διπλός πράκτωρ; Ο Σπύρος Γρηγορόπουλος πιστεύει διάφορα και μας τα καταγγέλλει. Τι λέτε; Μπορεί να 'ναι μήπως και έτσι; Ίσως ο κ. Βοχαΐτης θα μπορούσε να μας απαντήσει. Αλλά πού να το μάθει; Δεν μας διαβάζει πια!**

Αγαπητό ANTI,

Διάβασα την επιστολή του κ. Βοχαΐτη στο ANTI τχ. 251 για την Πολωνία και σπεύδω να δώσω μερικές δικές μου σκέψεις και πληροφορίες που οι αναγνώστες σου έχουν δικαίωμα να ξέρουν. Λοιπόν, είμαι βέβαιος ότι πίσω από τον «Βοχαΐτη» κρύβεται ο πραγματικός Κούλογλου —όχι ο «Κούλογλου» που στείλατε στην Πολωνία, αλλά ο άνθρωπος που γνωρίζει όλες τις διασυνδέσεις ανάμεσα στο Βαλέσα, την Ιντίρα Γκάντι και τον Γιαρουζέλσκι, περνώντας μέσω Τορν και

Μπερλιγκουέρ (είναι «σύμπτωση» που η Ιντίρα πέρασε από τη Ρώμη όταν επισκέφθηκε την Ελλάδα;) για να αναφερθώ μόνον στις κυριότερες.

Την πληροφορία αυτή την έχω από σίγουρη και επώνυμη πηγή. Παλιός ΕΔΑΐτης και νυν φανατικός οπαδός του Γιαρουζέλσκι, διπλός πράκτωρ του Ισραήλ και του Δον Χουαν Κάρλος, μου έδηλωσε υπεύθυνα ότι ο «Βοχαΐτης» είναι ένα από τα πολλά ψευδώνυμα που χρησιμοποιεί ο «Κούλογλου». Και ο πράκτωρ αυτός, που περιφέρεται με ένα μαγνητόφωνο κρυμμένο μέσα στην εσωτερική ραφή του ρυπαρού παλτού του, έχει συγκρίνει τις δύο φωνές οι οποίες είναι απαράλλακτες. Εκτός τούτου, η ασυναρτησία του γράμματος του «Βοχαΐτη» γεννά πρόσθετες υποψίες. Αποκαλεί «Καθοίκι» τον Βαλέσα χρησιμοποιώντας αλλόκοτη ορθογραφία («καθήκι»). Αλλά το κυριότερο είναι ότι έκαψε —λέει— όλα τα ANTI από το 2-249. ΓΙΑΤΙ όχι το πρώτο, κύριε «Βοχαΐτη»; Τι κρύβεται πίσω από αυτή την παράλειψη; Εδώ και τώρα να μας εξηγήσει ο συγγραφέας της επιστολής το μυστήριο του παραλειπούμενου ANTI.

Με τιμή

Σ.Β. Γρηγορόπουλος

● Στο ίδιο θέμα αναφέρεται άλλη μια επιστολή αυτή, σε άλλο μήκος κύματος:

Αγαπητό ANTI,

Διαβάζω με κατάπληξη όσα καταμαρτυρεί ο αναγνώστης σας Βοχαΐτης κατά του συνεργάτη σας κ. Κούλογλου αναφορικά με την ανταπόκρισή του από την Πολωνία.

«Αφού δεν υπάρχει ελευθερία εκεί για τον Κούλογλου πώς του δώσανε άδεια οι πολωνικές αρχές; Κακώς για μένα. Σε τέτοια υποκείμενα που παίζουν το παιχνίδι της ΣΙΑ δεν πρέπει να δίνουν άδεια».

Ο Κούλογλου μ' άλλα λόγια, πέταξε τη μάσκα αφού πήρε την άδεια από τις πολωνικές αρχές. Η επαναστατική μέθοδος Βοχαΐτη είναι να αφαιρείται προκατα-

για αδέσμευτο διάλογο • για σφαιρική πληροφόρηση

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Τ.Θ. 76 107, 171 10 Ν. ΣΜΥΡΝΗ, Αθήνα
Τηλ. 88.23.762 - 82.24.635

Μερικά από τα θέματα της ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Επ/κός Προσ/μός: τεύχη 4,5,8 • Διαδικασίες Εκπ/κής Μεταρρύθμισης: τ. 6,7 • Ενιαίο Λύκειο: τ. 1,2,7,8,13 • Η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών: τ. 5,7,9,11,12 • Γενετική Ψυχολογία: τ. 2-8 • Οργάνωση - Διοίκηση της Εκπ/σης: τ. 7,8,9,11 • Μόρφωση - Επιμόρφωση: τ. 3,4, 6-12 • Νέα Ελληνικά: τ. 5,6, 8-14 • Βιβλιογραφίες: τ. 2,5,6, 8-14 • Η Αυταρχική Εκπ/ση και η Αμφισβήτησή της: τ. 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14. • Μαθηματική Παιδεία: τ. 7,10,12,13 • Φυσική Παιδεία: τ. 7,8,9,11,13.
Θεματικός κατάλογος περιεχομένων για τα τεύχη 6-12 δημοσιεύεται στο 14ο τεύχος.

ηλξη

31

ή λέξη

άλλοι και ένα λογοτεχνία

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΑΥΜΠΕΡΑΚΗ: Ο μονόλογος του Βοίλα
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΚΑΡΑΪΑΝΟΥ: Ο Μύθος, το Θέατρο και ο Φόνος
ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ: Πρωτοχρονιάς του άλλοτε
ΧΑΙΝΡΙΧ ΜΠΕΛΛ (μετ. Θ. Π. Ζαφειρίου): Επάγγελμα: Χάχας
ΦΙΑΛΗΠΟΣ ΗΛΙΟΥ: Στο περιθώριο της «Τέχνης» -
Γράμματα του Κωνσταντίνου Χατζόπουλου στον Ουιζέρτο Περνέ (1898-1899)
ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΩΣΤΑΒΑΡΑΣ: Θάνατος και αποθέωση του καπετάν Θύμιου Βλαχάδα
και του ιερομόναχου Δημητρίου στα Γιάννινα
ΧΑΡΟΑΝΤ ΠΙΝΤΕΡ (μετ. Μάκης Λαχανάς): Η τελευταία πού έφυγε
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΗΛΙΩΝΗΣ: Καλαμάς κι Αχέροντας
ΣΤΗΡΟΣ ΤΣΑΚΝΙΑΣ: Σκέψεις πάνω σε έναν όρισμό
ΝΤΑΙΗΒΙΝΤ ΤΖΟΟΥΝΣ (μετ. Μαρία Τσάτσου): In Parenthesis * A. a. Domine Deus
ΓΙΑΝΝΗΣ ΨΥΧΟΠΑΙΔΗΣ: Σχόλια σε δύο δεκαετίες
ΑΝΤΡΕΑΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ: Ένα ποίημα καθόλου ερωτικό *
Μία φωτογραφία απ' το μεγάλο μου album * Ατίτλο * Παραφωνίες

ή κλεψύδρα

Γιώργος Ι. Ίωάννου, Πάνος Σκουρολιάκος, Κώστας Κουτούλας, Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος
Σε 6' πρόσωπο (μία συνομιλία με τη Μαργαρίτα Αμπέρακη)
Σε 7' πρόσωπο (ή Αθηνά Σχινά για τη ζωγραφική του Γιάννη Ψυχοπαίδη)
Η κρίση του θεάτρου (από τον Γιάννη Βαρέλη)
Η κρίση του κινηματογράφου (από τον Νίκο Κολοβό)
Έξ' όνυχας: Τάκης Καρβέλης, Γιώργος Βέης, Χάρης Βλαβιανός

Σχέδια και ζωγραφική του Γιάννη Ψυχοπαίδη

γενάρης '84

31

δρχ. 130

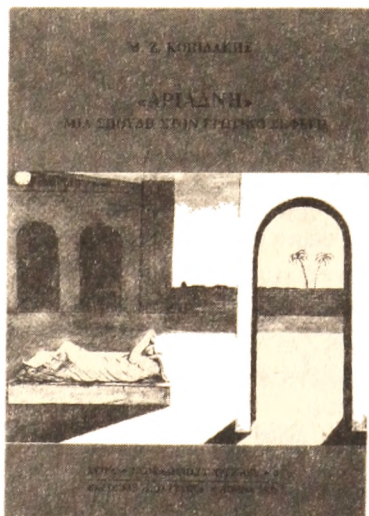
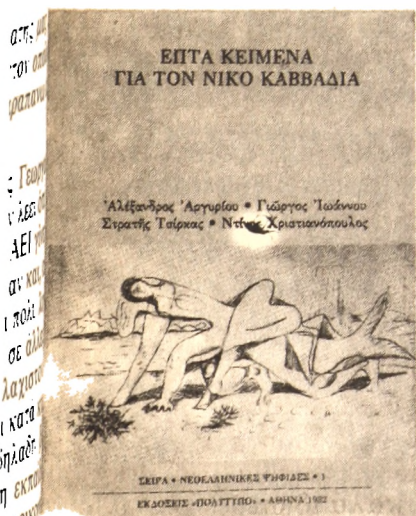
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΣΕΙΡΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ

● ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ • ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
● ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ • ΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Επτά κείμενα για τον ΝΙΚΟ ΚΑΒΒΑΔΙΑ

● ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ
Η αρχαιογνωσία του ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ

● Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ
«Αριάδνη» μια σπουδή στον ερωτικό ΣΕΦΕΡΗ

Στην ίδια σειρά θα κυκλοφορήσουν σύντομα
● ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ
«Εις την οδόν των Φιλελλήνων» του ΑΝΔΡΕΑ ΕΜΠΕΡΙΚΟΥ
Μια ανάγνωση
● ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΙΟΡΗΣ
Το πρόβλημα του γλωσσικού σφελλητισμού
● ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ
«Ο έρωτας στα χιόνια» του ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ
Μια ανάγνωση

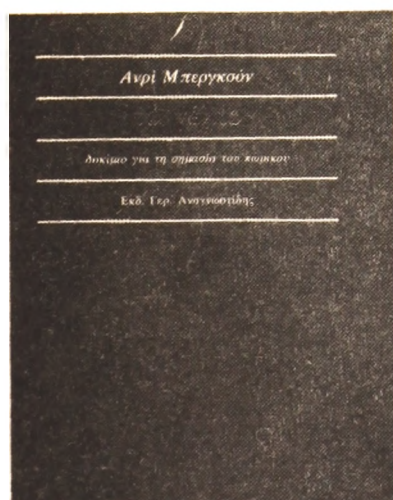
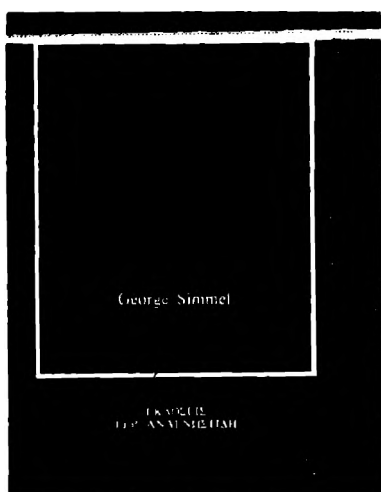
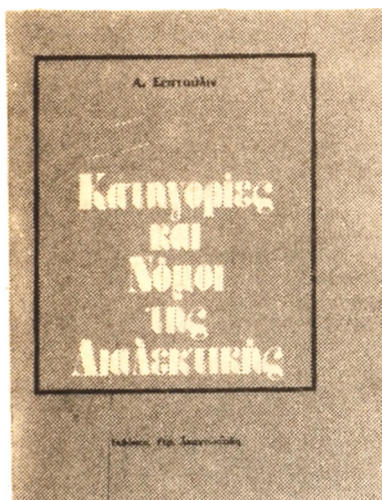
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ

Πέτρος Μαρτινίδης
συνήγορος
της παραλογοτεχνίας

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Γερ. Αναγνωστίδη
Ακαδημίας 71
Τηλ. 3640245

βολικά η άδεια από αυτούς που πρόκειται να παίξουν «το παιχνίδι της ΣΙΑ».

Απορεί κανείς πώς ο απλός αλλά αποτελεσματικός αυτός τρόπος αντίπραξης στη ΣΙΑ δεν εφαρμόστηκε ως τώρα από τα «σοσιαλιστικά» καθεστώτα όπου κυβερνούν «συνεπείς αριστεροί» όπως ο κ. Βοχαΐτης.

Δημήτρης Π. Δημητράκος

ΜΙΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

● Ο επιστολογράφος μας δίνει την δική του οπτική και εκφράζει τις αντιρρήσεις του πάνω στο άρθρο «Αυτούς τους γύφτους ποιος θα τους πάρει» που δημοσιεύτηκε στο τχ. 247:

Μερικές φράσεις του κειμένου ούτε σε ακροδεξιά εφημερίδα δε θα βρísκε κανείς. Ας πούμε εκείνο το: «Συνηθισμένες απασχολήσεις. Εργάτες, οικοδόμοι, καθαρίστριες, οικιακοί βοηθοί, γεωργοί, κτηνοτρόφοι, χαμηλό μορφωτικό επίπεδο κτλ., κτλ.». Αμάν ρε παιδιά, πείτε μου που στην Αθήνα είναι το επίπεδο τόσο ασύγκριτα ψηλότερο από δω πέρα να πάω να μείνω κι εγώ; Και για πείτε μου γιατί είναι λίγο πολύ «λούμπεν» η περιοχή αυτή ειδικά; Χωρίς να θέλω να σας πείσω πως εδώ είναι παράδεισος, σας προκαλώ να σκεφτείτε, ότι, στα Νέα Λιόσια π.χ. που θίγονται όταν τα μπερδεύει ο Τύπος με τα Άνω Λιόσια, δεν κλέβουν, δε σκοτώνουν, δε βιάζουν, δεν κάνουν, δεν ράνουν; Σε λίγο θα χωρίσουμε την Αττική σε «καλές» και «κακές» περιοχές. Από κει μέχρι εκεί σκοτώνουν. Από κει μέχρι εκεί αρπάζουν, καλό.

Η περιοχή αναφέρετε, μοιάζει με χωματερή. Μα είναι χωματερή. Δε μοιάζει. Φταίνε γι' αυτό οι κάτοικοι ρε παιδιά; Φταίνε για τα νταμάρια, φταίνε για το σκουπίδοτοπο. Πείτε μου και κάτι που δε φταίνε. Εκεί που μιλάτε για «ταξικό ρατσισμό» ειλικρινά θυμήθηκα μυθιστόρημα με πρωταγωνιστή τον Λούθερ Κινκ, μετενσαρκωμένο στην αρθρογράφο. Χωρίς ειρωνεία.

Το ξέρουμε ότι «ο ρατσισμός είναι κακό πράγμα». Ξέρουμε όμως και κάτι άλλο: ότι ο ατεκμηρίωτος προοδευτισμός —ο σούπερ— φανατικός προοδευτισμός είναι βαρύ σαράκι που τουλάχιστον στο άρθρο αυτό ξέχασε τι πάει να πει δημοσιογραφία.

Γιατί —αν είναι δυνατόν!— γράφετε πως επειδή ο δήμαρχος είναι του ΚΚΕ ο λόγος του δεν α-

ναγνωρίζεται σαν ρατσιστικός. Έχετε διασταυρώσει τις ανάλογες πληροφορίες; Αφού οι ίδιοι φάσκετε και αντιφάσκετε. Να γιατί: Γιατί παρακάτω λέτε πως ο κανονισμός λειτουργίας του κάμπινγκ είναι σχεδόν απαγορευτικός. Ποιος ήταν δήμαρχος όταν βγήκε η απόφαση, ή μάλλον ποιος θέσπισε τους όρους λειτουργίας του; Ο δήμαρχος παιδιά. Όλα αυτά τα αναφέρω, χωρίς να έχω —ειλικρινά— καμιά σκοπιμότητα.

Συνεχίζοντας, δηλαδή αν εγώ ήμουν φασιστας Δήμαρχος, και έκανα κάτι το ριζοσπαστικά προοδευτικό πάνω στο θέμα, ο λόγος μου δε θα μετρούσε ως μη ρατσιστικός (είμαι πολύ πολύ νέος για να θέσω υποψηφιότητα για Δήμαρχος, γεννηθ. το 1964).

Παρακάτω λέτε πως η γη δεν ανήκει σε κανέναν ιδιώτη. Το αποδέχομαι μέχρι εκεί που δεν παίρνει άλλο.

Αφήστε την εξουσία κατά μέρος και τους νόμους, και πείτε μου: Όταν ο άλλος, είτε γύφτος είναι είτε «λευκός» με ξυπνάει 4 η ώρα επειδή είναι μερακλής, έ, εγώ δεν είμαι τόσο γλεντζές για να σηκωθώ να κάνω απ' τα ίδια. Κι επειδή ούτε εγώ τον ξυπνάω αυτή την ώρα, κι ακούω μουσική με ακουστικά, ζητάω να μη μου στερήσει την ελευθερία του ήσυχου ύπνου. Και για να ολοκληρώσω το λογικό νομίζω σκεπτικό μου, επειδή μένω ακριβώς στο κέντρο του τσιγγάνικου συνοικισμού, αυτοί με ενοχλούν.

Και οι φασαρίες που γίνονται για τα τσαντήρια δε γίνονται γιατί ο τάδε τσιγγάνος έστησε στην αυλή του σκηνή. Γίνονται γιατί οι κάτοικοι αυτής της «λούμπεν» περιοχής είναι πολύ ιδιότροποι, και κομπλεξικοί, και δεν τους αρέσει να μυρίζουν σκατά και κάτουρα έξω από την πόρτα τους καθώς ξεκινάνε να πάνε στη δουλειά στις πεντέμιση το πρωί παιδιά. Κι επειδή δε μου αρέσει η ασάφεια και η ανακρίβεια, για να βεβαιωθεί η αρθρογράφος σας ότι αυτά που λέω είναι αλήθεια, ας έρθει από δω λίγο και θα τη φιλοξενήσω τις βραδιές που τυχαίνει να 'χουν οι γείτονές μου κανένα γάμο. Θέλω όμως να πρέπει να σηκωθεί πρωί, να δω τι χρώμα θα 'χουν οι κύκλοι γύρω από τα μάτια της. Αν θέλει ο καθένας, να στήσει όχι τσαντήρι, καμπαναριό, αλλά στο σπίτι του. Να κάνει ότι γουστάρει, αρκεί να μη μου στερήσει την ελευθερία να ζω ανθρώπινα.

Συμφωνώ απόλυτα σ' αυτά που ζητάνε οι τσιγγάνοι, στέγη, παιδεία ανθρώπινη διαβίωση. Δεν είναι όμως προκατάληψη το ότι γουστάρουν να κλέβουν και ότι κάνουν φασαρία για ψύλλου πήδημα. Όσο για το βρώμικοι, γούστο τους καπέλο τους, και δε μου πέφτει λόγος.

Φιλικά

Γιώργος Αργυρόπουλος

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα

Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Υπεύθυνος τυπογραφείου:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛΑΧΟΣ
Μιλτιάδου 23β
Χαλάνδρι
- Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ
- Καλλιτεχνική επιμέλεια:
ΜΠ. ΜΠΟΖΕΝΑ
- Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237

«ΛΙΘΟΤΥΠ» Α.Ε.
Ιασιού 5 - Περιστέρι
Τηλ. 57.22.201

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξαμ. 600 δρχ. - Ετήσια 1.200
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ.: 4.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: απλή δολ. 11
" αεροπ. δολ. 13
ετήσια: απλή δολ. 22
" αεροπ. δολ. 28
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη: απλή δολ. 11
" αεροπ. δολ. 15
ετήσια: απλή δολ. 22
" αεροπ. δολ. 30
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: απλή δολ. 11
" αεροπ. δολ. 20
ετήσια: απλή δολ. 22
" αεροπ. δολ. 40

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60,
115 21 ΑΘΗΝΑ

- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 50
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 80

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Εκδόσεις «Νεφέλη»
Μαυρομιχάλη 9,
Τηλ. 36.07.744 - 36.39.982
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας: Βιβλιοπωλείο Μ. Κοτζιά και Σια Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
546 22 Θεσσαλονίκη

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ

Τζέιμς Κρους
Μελισσούλα,
Σούλα,
Φροσούλα
(5-10 ετών)

Ντιμίτρι Ινκίόφ
Η κούκλα που
ήθελε ν' αποκτήσει
ένα μωρό
(5-8 ετών)

Ρενέ Γκιγιό
Ο κύριος
των ελεφάντων
(9-12 ετών)

Ρομπέρ Εσκαρπίτ
Οι διακοπές
του Ρουлтаμπός
(από 12 ετών,
για εφήβους
και μεγάλους)

Γ. Γρηγοριάδου-
Σουρέλη
Παιχνίδι
χωρίς κανόνες
(για εφήβους
και μεγάλους)

Ελένη Βαλαθάνη
Στη λαϊκή!
Στη λαϊκή!

Λότη Πέτροβιτς-
Ανδρουτσοπούλου
Παραμύθια
από την Αφρική

Αργυρώ
Κοκορέλη
Το παραμύθι
της Λίζας που
έγινε μαμά

Γκριμμ
Ο Κοντοδαχτυλάκης
Εικονογράφηση
Svend Otto S.

ΑΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ στις ίδιες σειρές

Καλλιόπη Σφαέλλου
Για τον πατέρα

Τζιάννι Ροντάρι
Ο πλανήτης των χριστουγεννιάτικων δέντρων.

Έριχ Κάιστνερ.
Ο Αντώνης και η Κουκιδίτσα

Μισέλ Τουρνιέ
Ο Παρασκευάς ή η πρωτόγονη ζωή

Μαρία Γκρίπε
Λόελλα, η κόρη του μπαμπά Μπέρτα
Ρομπέρ Εσκαρπίτ
Οι δημοσιογραφικές επιτυχίες του Ρουлтаμπός
Γκριμμ
Η Χιονάτη (εικονογράφηση Svend Otto S.)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Νικηταρά 3, 106 78 Αθήνα τηλ. 36.38.362

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το «Πρακτορείο» μας βρίσκεται στην ευχάριστη θέση να σας κοινοποιήσει σήμερα τον πρώτο κατάλογο των ήδη συνεργαζόμενων εκδοτικών οίκων.

Ο πλήρης κατάλογος θα δημοσιευτεί σε λίγες μέρες.

ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ • ΑΙΟΛΟΣ • ΑΙΧΜΗ
ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΔΗΣ • ΑΠΕΙΡΟΝ
ΑΡΤΟΣ ΖΩΗΣ • ΒΑΒΕΛ
ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΑΛΑΞΙΑΣ
ΓΛΑΡΟΣ
ΓΡΑΜΜΗ
ΔΙΟΔΟΣ • ΔΙΟΠΤΡΑ • ΔΙΠΤΥΧΟ
ΔΙΦΡΟΣ • ΔΟΜΟΣ
ΔΟΥΜΑΝΗΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ 70/ΠΛΑΝΗΤΗΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ
ΕΞΑΝΤΑΣ • ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ • ΕΡΑΤΩ
ΕΡΜΕΙΑΣ • ΕΡΜΗΣ • ΕΣΤΙΑ
ΕΥΘΥΝΗ
ΖΑΡΒΑΝΟΣ
ΗΡΙΔΑΝΟΣ
ΘΕΩΡΙΑ
ΙΔΡΥΜΑ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ-ΧΟΡΝ
ΙΘΑΚΗ • IMAGO

ΚΑΚΟΥΛΙΔΗΣ • ΚΑΛΒΟΣ
ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΡΑΒΙΑΣ Δ. • ΚΑΡΔΑΜΙΤΣΑ
ΚΕΔΡΟΣ • ΚΕΙΜΕΝΑ • COMTECO
ΚΡΥΣΤΑΛΛΟ
ΛΕΒΙΑΘΑΝ • LIBRO • ΛΙΝΟΣ
ΜΠΑΎΡΟΝ • ΜΠΟΓΙΑΤΗΣ
ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΟΣ
ΟΥΤΟΠΙΑ • ΟΧΗΜΑ
ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ • ΠΑΛΜΟΣ
ΠΕΡΙΗΓΗΤΗΣ • ΠΛΕΙΑΣ
ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΟ • ΠΟΡΕΙΑ
ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΥΛΗ • ΡΑΠΙΑΣ • ΡΩΝΤΑ
ΣΙΔΕΡΗΣ • ΣΙΣΥΦΟΣ
ΣΠΑΝΟΣ • ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ
ΣΥΝΑΞΙΣ • ΤΑΜΑΣΟΣ
ΤΕΚΜΗΡΙΟ • ΤΟΛΙΔΗΣ
ΥΑΚΙΝΘΟΣ • ΥΠΟΔΟΜΗ
ΧΑΡΒΕΎ • ΧΑΡΤΗΣ
ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΗ • ΧΕΛΩΝΑ
ΩΚΕΑΝΙΔΑ • ΩΡΟΡΑ

Τους παραπάνω εκδότες ευχαριστούμε θερμά
για τη βοήθειά τους

Γραφεία: Ναυαρίνου 22

ΑΘΗΝΑ τηλ: 3644409

Κέντρο διανομής:

Πλάτωνος 136 ΚΑΛΛΙΘΕΑ τηλ: 9428433

